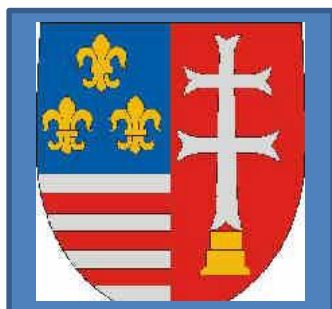

Tata város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

I. MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

KDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Közép-Dunántúli Operatív Program – Fenntartható
településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált
Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Készült: a Belügyminisztérium megbízásából
a KDOP-6.2.1/K-13-2014-0002 sz. projekt keretében

Készítette: **KD-ITS KONZORCIUM**

Konzorciumvezető: **Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Zrt.**

- A konzorcium tagjai:
- *Ex Ante Tanácsadó Iroda Kft.*
 - *Lechner Lajos Tudásközpont Területi, Építésügyi, Örökségvédelmi és Informatikai Nonprofit Kft.*
 - **MAPI Magyar Fejlesztési Iroda Zrt.**
 - *PESTTERV Pest megyei Terület-, Település-, Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.*
 - **TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.**
 - *VÁROS-TEAMPANNON Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.*

Tata – Budapest – Székesfehérvár, 2015.

TARTALOMJEGYZÉK

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	7
Az Integrált Településfejlesztési Stratégia.....	7
A helyzetelemzés megállapításai	9
A település jellemzői, sajátosságai.....	9
Társadalom, humán infrastruktúra	9
A település gazdasága	10
Infrastrukturális jellemzők	10
Táji, természeti adottságok, környezeti állapot.....	10
1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	12
1.1 Településhálózati összefüggések.....	12
1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	16
1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)	16
1.2.2 Kapcsolódás Komárom-Esztergom megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához	17
1.2.3 Kapcsolódás egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz.....	20
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	21
1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT).....	21
1.3.2 Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Terve	22
1.4 A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek Tata Város fejlesztését befolyásoló megállapításai.....	23
1.5 Hatályos településfejlesztési döntések.....	23
1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai	23
1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....	27
1.6 Településrendezési Terv előzményeinek vizsgálata	28
1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök.....	28
1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei.....	28
1.7 A település társadalma.....	29
1.7.1 A település népességének főbb jellemzői.....	30

1.7.2	Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	39
1.7.3	Települési identitást erősítő tényezők	40
1.8	A település humán infrastruktúrája	42
1.8.1	Humán közszolgáltatások.....	42
1.8.2	Esélyegyenlőség biztosítása	54
1.9	A település gazdasága	55
1.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	55
1.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	57
1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések.....	61
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	63
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	64
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere.....	66
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	66
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere.....	68
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	69
1.10.4	Foglalkoztatáspolitikai.....	70
1.10.5	Lakás és helyiséggazdálkodás.....	70
1.10.6	Intézményfenntartás.....	71
1.10.7	Energiagazdálkodás.....	72
1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások	72
1.12	Táji és természeti adottságok vizsgálata.....	75
1.12.1	Természeti adottságok.....	75
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet	77
1.12.3	Védett, védendő táji és természeti értékek, területek	79
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése	81
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	82
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	82
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái	83
1.14	Az épített környezet vizsgálata	84

1.14.1	A területfelhasználás vizsgálata	84
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata	86
1.14.3	Önkormányzati tulajdon kataszter	88
1.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	89
1.14.5	Az építmények vizsgálata	89
1.14.6	Az épített környezet értékei	95
1.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái	100
1.15	Közlekedés.....	101
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	101
1.15.2	Közúti közlekedés	103
1.15.3	Parkolás	108
1.15.4	Áruszállítás	109
1.15.5	Közösségi közlekedés	110
1.15.6	Kerékpáros közlekedés	115
1.15.7	Gyalogos közlekedés	117
1.15.8	Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások	119
1.16	Közművesítés.....	119
1.16.1	Víziközművek	119
1.16.2	Energia	123
1.16.3	Elektronikus hírközlés	125
1.17	Környezetvédelem	126
1.17.1	Talaj	126
1.17.2	Felszíni és felszín alatti vizek	127
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	129
1.17.4	Zaj, és rezgésterhelés	132
1.17.5	Sugárzás védelem	133
1.17.6	Hulladékkezelés	133
1.17.7	Vizuális környezetterhelés	134
1.17.8	Árvízvédelem	134
1.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	134

1.18	Katasztrófavédelem	135
1.18.1	Építésföldtani korlátok	135
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség	136
1.18.3	Egyéb katasztrófavédelmi tényezők	137
1.19	Ásványi nyersanyag lelőhely	138
1.20	Városi klíma	138
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	139
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra való hatásainak értékelése	139
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ.....	145
3.1	Helyzetelemzés eredményeinek értékelése.....	145
3.1.1	A folyamatok értékelése	145
3.1.2	A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése.....	146
3.1.3	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata	152
3.2	Érték- és problématérkép	153
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező városrészek	156
3.3.1	A városrészek kijelölése	156
3.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek	171
3.3.3	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek	172
MELLÉKLETEK		173
1. számú melléklet: A 2010 óta Tatán megvalósult legfontosabb fejlesztések		174
2. számú melléklet: Tata városrészeinek népszámlálási adatai, 2011		175

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Tata Városa 2008-ban dolgozta ki és fogadta el az Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS). Az azóta eltelt időszakban a stratégia megvalósítását befolyásoló belső és külső tényezőkben olyan jelentős változások következtek be, ami indokoltá tette e stratégia felülvizsgálatát, módosítását:

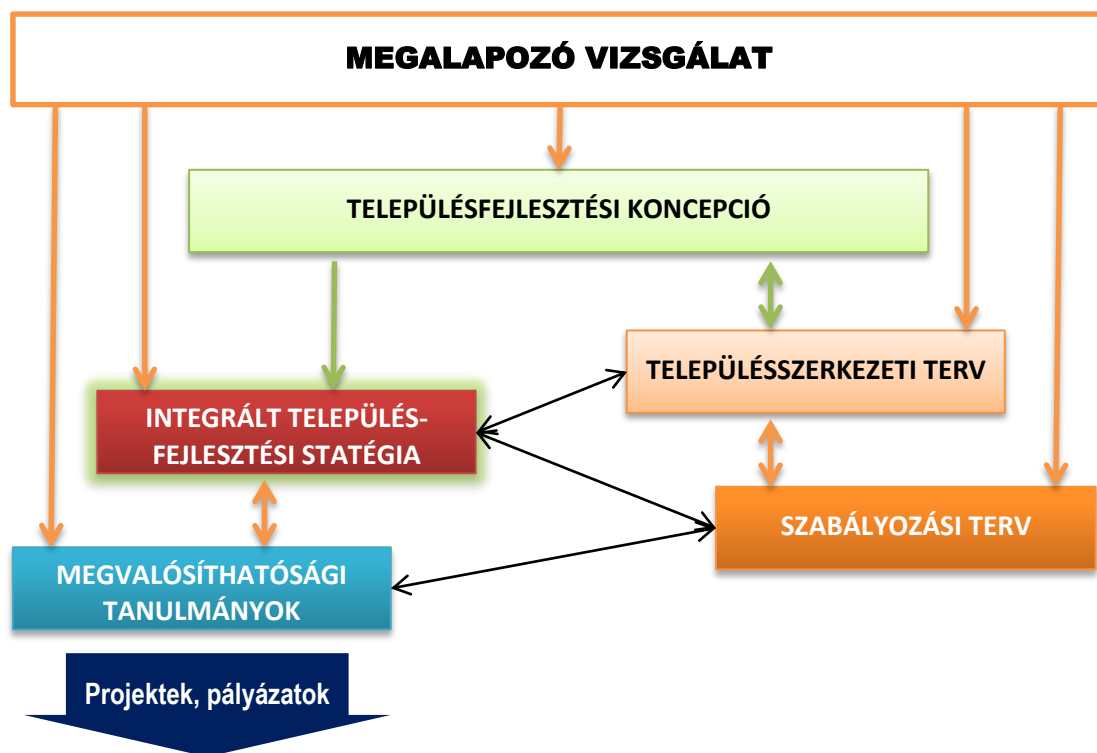
- a 2008-2009-es pénzügyi, gazdasági válságot követően a piaci, befektetői környezet változásai
- demográfiai trendek, a társadalmi környezet megváltozása
- az önkormányzatok feladat- és hatáskörének módosulásai, átalakuló jogszabályi környezet
- a településfejlesztést érintő szakpolitikai és jogszabályi környezet változásai, aminek legfontosabb elemei:
 - Az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmi és egyes eljárásrendi elvárásait rögzítő **314/2012. (XI.8) Korm. rendelet** megalkotása
 - Az országos fejlesztési és rendezési dokumentumok, mint tervezési kereteket meghatározó dokumentumok elfogadása: **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** (elfogadva az 1/2014 OGY. határozattal); **Országos Területrendezési Terv (OTRT)** 2014. február 1-től hatályos módosítása
 - A **megyei területfejlesztési koncepciók és programok** 2014-ben történt felülvizsgálata, illetve megalkotása, amelyek alapján a korábbiakhoz képest nagyobb lehetőség nyílik a megye, a megyei jogú városok és a megye többi városát érintő fejlesztések összehangolására
- A változások közt kiemelt jelentőségű, hogy megalkotásra és kidolgozásra kerültek az Európai Unió 2014-2020-as programozási időszakának támogatáspolitikai célkitűzései, és az azokhoz kapcsolódó uniós és hazai tervdokumentumok, jogszabályok:
 - Elfogadták az **EU 2020 Stratégiát**, amelyben az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést érdekében az EU öt alapcél tűzött ki maga elé a foglalkoztatás, az innováció, az oktatás, a társadalmi befogadás és a klíma/energiapolitika területén. A 2014-2020-ban elérhető uniós támogatások e célok elérését szolgálják minden tagországban, így Magyarországon is.
 - az EU 2020 stratégiához igazodóan kidolgozásra és Brüsszel által is elfogadásra került a **Partnerségi Megállapodás**, amely a hazánkban elérhető uniós források, az Európai Strukturális és Beruházási Alapok eredményes és hatékony felhasználásának hazai alapfeltételeit rögzíti

- a Partnerségi Megállapodásban foglaltak mentén kidolgozták a következő támogatási időszak **Operatív Programjait**, amelyek nagyobb részét 2015 elejére már az Európai unió is jóváhagyta.
- Az Operatív Programok közül a városok számára az egyik legjelentősebb forrásokat tartogató Terület és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) kapcsolódóan a stratégia készítésével párhuzamosan zajlik **megyei Integrált Területi Programok (ITP)** tervezése és ehhez kapcsolódóan a városi fejlesztési elképzelések összegyűjtése, rendszerezése.

A Belügyminisztérium EU-s források igénybevitelével a **járasszékhelyek** számára pénzügyi és szakmai támogatást nyújt a stratégiai tervezési feladatokhoz a „Fenntartható településfejlesztés a kis-, és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása ” című projekt keretében. Ennek eredményeként az ország összes járásszékhelyére egy időben, egymással párhuzamosan történik a korábbi IVS-ek felülvizsgálata, az Integrált Településfejlesztési Stratégiák (ITS) elkészítése a 314/2012. (XI.8) Kormány rendeletben foglaltaknak megfelelően.

A jogszabályi előírásokból, de a tervezési logikából is fakadóan az ITS egy **átfogó tervezési rendszer** egyik eleme. A rendszer alapelemeit és azok egymásra épülését az alábbi ábra foglalja össze

A településfejlesztési és -rendezési tervek rendszere

A stratégia elkészítését részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló **Megalapozó vizsgálat**, valamint a Településfejlesztési Konceptió hosszú távú célrendszerének felülvizsgálata előzi meg.

Jelen **Megalapozó vizsgálat** számos tématerületet elemezve mutatja be a város térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési háttérét, a stratégia-alkotás számára meghatározva a város és az egyes városrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a külső környezet városfejlesztési szempontból releváns jellemezőit.

A munka eredményeként megalkotott **Integrált Településfejlesztési Stratégia** a város **középtávú** fejlesztési irányait, célrendszerét, az ezek elérése érdekében tervezett beavatkozásokat, továbbá a megvalósítás és nyomonkövetés eszközeit és módszereit rögzíti. Legfontosabb célja, hogy stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő 7-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

A HELYZETELEMZÉS MEGÁLLAPÍTÁSAI

A település jellemzői, sajátosságai

Tata hagyományosan térsége kulturális, gazdasági, szolgáltató központja, mára központi funkcióit szoros együttműködésben látja el a szomszédos megyeszékhellyel, Tatabányával. Míg a megyei szintű közszolgáltatások, illetve az ipari munkahelyek legnagyobb részt Tatabányán érhetők el, Tata megőrizte kulturális és rekreációs funkciók terén központi szerepét, melyet egy-egy speciális, országos jelentőségű funkció egészít ki (pl. [Magyar Honvédség Klapka György Laktanya](#), [Északnyugat-magyarországi Általános Olimpiai Központ](#)). Tata a megyeszékhellyel való szoros együttműködését mutatja, hogy az ingázók közül az eljáró és bejáró dolgozók esetében is Tatabánya a legfontosabb partnertelepülés. Tata járásközponti szerepe mind köz- és szolgáltatások, mind gazdasági, munkahelyi funkciók terén kiemelhető, a naponta a városba naponta bejárók száma jelentősen meghaladja a más településre ingázókét, annak ellenére, hogy felsőoktatási intézmény nem működik a városban.

Tata városszerkezetének sajátossága a két központ megléte, az 1938-ban egyesített két település (Tata és Tóváros) máig meglévő elkülönüléséből ered. A város másik fontos jellegzetessége a lakóterületek folyamatos térhódítása korábbi mezőgazdasági, zártkertes, illetve rekreációs területeken, amely mára konfliktusokat okoz ezen városrészek területhasználatában.

Társadalom, humán infrastruktúra

Tata város népességszáma az elmúlt évtizedben folyamatos, lassú növekedést mutatott jelentős bevándorlási többletének köszönhetően, a város népességszámának csökkenése a bevándorlásból származó nyereség miatt az elkövetkező években sem várható. Bár a bevándorlók viszonylag alacsony életkora csak enyhíteni, megállítani nem tudja a népesség az országban mindenhol jellemző

előregedését, az aktív korúak aránya viszonylag magas marad, így a vállalatok munkaerőigényét a város lakói a jövőben is a mainak megfelelő szinten biztosítani tudják majd.

Ehhez hozzájárul a városban hagyományosan meglévő, magas színvonalú oktatást és szakképzést biztosító intézményrendszer, melynek köszönhetően a város lakosainak átlagos képzettségi szintje jelentősen meghaladja a megyei és az országos átlagot is.

A város társadalma viszonylag egységesnek tekinthető, jelentős, leszakadó városrészek nem találhatók.

A település gazdasága

A város gazdaságában meghatározó szerep hárul az ipari parkokban koncentrálódó, azonban a város lakóterületeibe ékelődő üzemekben is megjelenő ipar, valamint a logisztika mellett az idegenforgalomra. A jó természeti adottságok, a kulturális örökség kiegészülnek az önkormányzat, illetve a helyi civil szervezetek által szervezett, vagy támogatott programokkal, amelyek évről-évre számos látogatót vonzanak a településre.

Infrastrukturális jellemzők

A város jó – és a tervezett nagyszabású fejlesztések (pl. M1-es autópálya szélesítése, Budapest-Bécs vasútvonal fejlesztése) miatt javuló – elérhetőségéből, a jól képzett munkaerő jelenlétéből adódóan a jelenlévő ipari, logisztikai vállalkozások megtartásához szükséges feltételek adottak, ebből következően a munkanélküliség a jelenlegi, viszonylag alacsony szintről való növekedése nem valószínű. A jó elérhetőségre alapozó logisztikai vállalkozások magas aránya azonban, bár sokak számára munkalehetőséget biztosít, mivel a vállalatok nem csak az ipari és logisztikai park területét, hanem a város további, esetenként olcsóbb iparterületeit is igénybe veszik, jelentős forgalmat generálnak a város fő közlekedési útjain. A városon átmenő forgalom szintén magas, a központon keresztül vezető országos közutakon, ami miatt a környező ingatlanok állapota romlik, értékük csökken. Az átmenő forgalomból adódó negatív hatások mérséklésére tervezett egy, a belvárost elkerülő, azt tehermentesítő új útvonal kialakítása.

Egyes városrészekben (pl. Újhegy) a közművesítés nem megfelelő színvonalú, illetve a közvilágítás és az ivóvíz szolgáltatás infrastruktúrája is egyes helyeken elavult, modernizálásra szorul.

A városban több, fontos központi szolgáltatást nyújtó intézmény (pl. autóbusz állomás, művelődési ház, szakrendelő) a város központi, turisztikai szempontból értékes területén, azonban városképi szempontból kifejezetten hátrányos kialakítású épületekben működik. Ezek jelenlegi formában való fenntartása nem kívánatos, a terület felhasználhatóságát, értékét erősen korlátozzák.

Táji, természeti adottságok, környezeti állapot

A város kimagasló természeti értékekkel rendelkezik (Öreg-tó, Cseke-tó, Fényes-fürdő környezete, Agostyáni arborétum, stb.), melyeket elsősorban az aktív és ökoturizmus, illetve a rekreáció terén tud hasznosítani.

Egyedi természeti értéket jelentenek a városnak a bányászat miatt elapadt karsztforrások, melyek a tevékenység befejeződésével, a karsztvízszint emelkedésével újra aktiválódnak. A visszatérő források potenciális hasznosításuk mellett feladatot is jelentenek a városnak, a nem hasznosuló vizek elvezetéséről gondoskodni kell, illetve a ráépítések miatt épületeket, utakat is veszélyeztetnek.

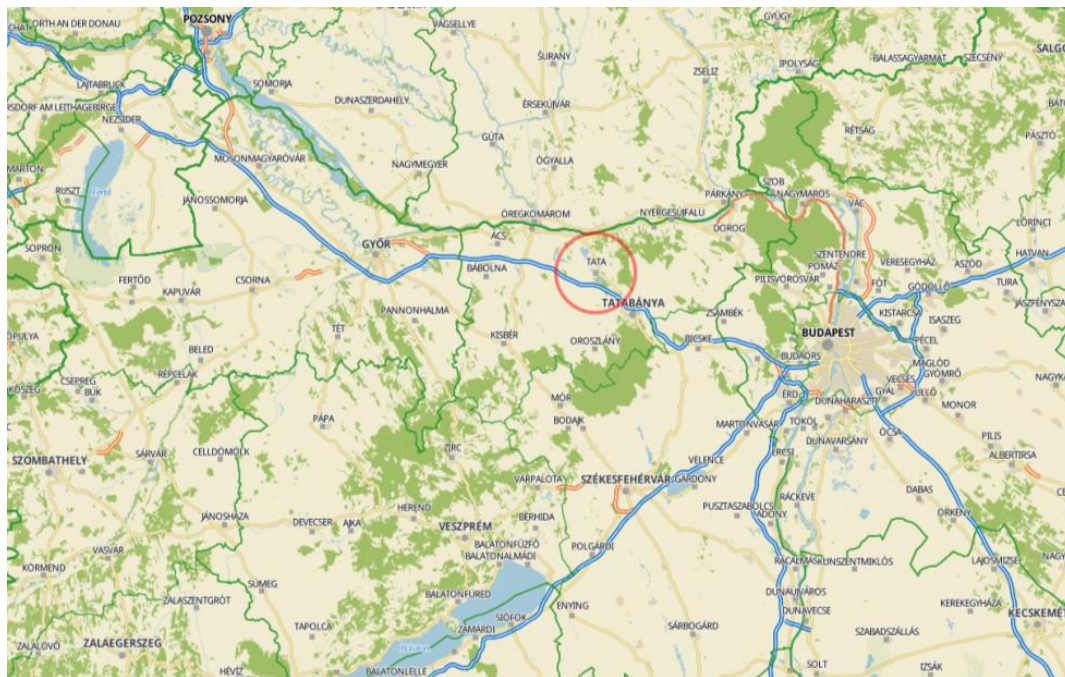
1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK

A város helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.

Tata város a Közép-dunántúli régióban található, a régió 8. legnagyobb népességű városa. A régió területfejlesztési koncepciója/stratégiai programja nem tér ki a települések régióon belüli dinamikájára, de maga a régió és azon belül is a Tatai kistérség – amely megegyezik a 2013-ban kialakított Tatai járással – dinamikus fejlődőnek tekinthető, amelyben meghatározó szerepe van a járási központnak, Tatának.

1. ábra: Tata város elhelyezkedése

A település regionális szerepe

A település országos és regionális jelentőségű turisztikai központ, megyei szinten meghatározó jelentőségű foglalkoztató, és jelentős oktatási központ. A város számos olyan rendezvénnyel büszkélkedhet, amelyek jelentősége és ismertsége a regionális szinten is túlmutat (pl. a Víz, Zene, Virág Fesztivál, a Tatai Sokadalom, a Tatai Patara, a Szent György napi lovasünnep, a Mihány-napi Vásár, az Öreg-tavi nagy halászat, vagy a Tatai Vadlúd sokadalom), emellett Tata természeti és műemléki adottságai révén országos szinten is jelentős turisztikai vonzerővel bír (pl. az Öreg-tó, a Tatai vár, az Esterházy kastély, az Erzsébet tér (Angolkert), a vízimalmok és az Agostyáni arborétum).

Tata országos és regionális szerepkörrel bír továbbá a honvédelem területén, a tatai MH 25. Klapka György lövészdandár NATO laktanyája és gyakorlóterei révén és ugyancsak országos jelentőséggel bír a tatai olimpiai edzőtábor (Általános Olimpiai Központ).

A település megyei és térségi szerepköre

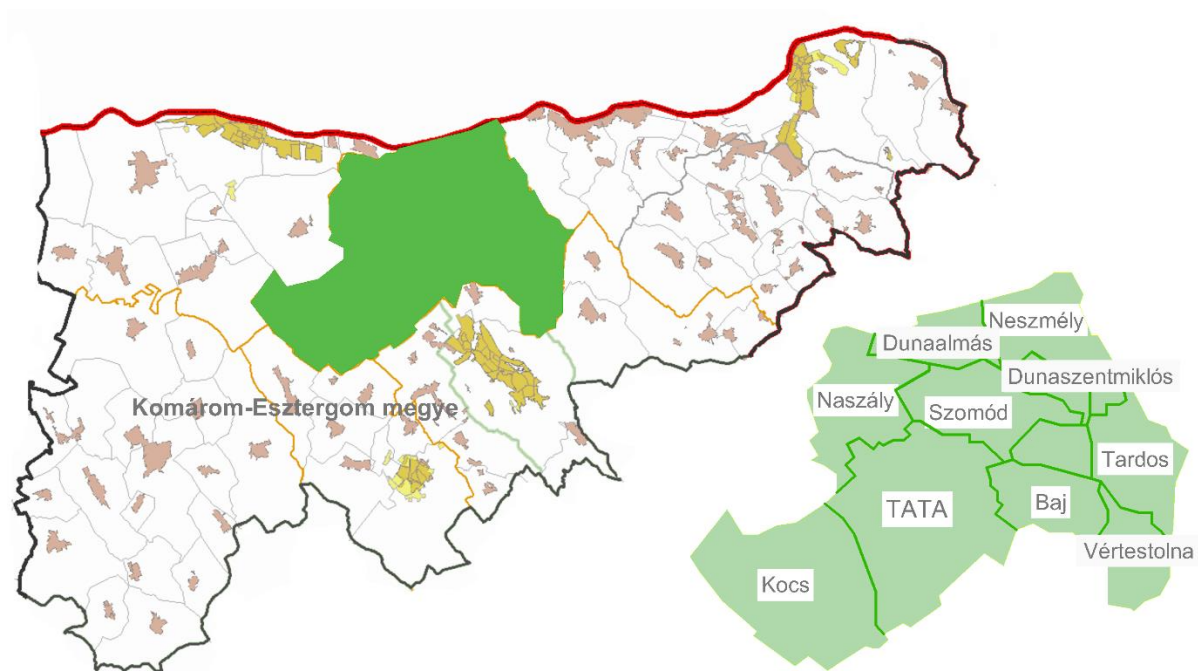
Tata járásközponti szerepén elsősorban oktatási, egészségügyi és kulturális-turisztikai funkciói mutatnak túl, kiegészítve a közeli Tatabánya elsősorban a megyei szintű közigazgatás intézményekben, illetve az ipari termeléshez, logisztikai funkciókhoz kapcsolódó munkahelyi központi szerepét. Jó példa a megyei szerepkörre a tatai várban működő Kuny Domokos múzeum, mellyel Tata Szentendrén kívül az egyetlen nem megyeszékhely település, amely megyei múzeummal büszkélkedhet.

A Tatai járásba tartozó települések megegyeznek a Tatai kistérségbe tartozó településektől. A járás lakosságának 61,2%-át a város népessége adja; Tata a járás egyetlen városi jogállású települése.

1. táblázat – A Tatai járás települései

Település	jogállás	terület (ha)	népesség (fő)
Tata	város	7 815	23 629
Baj	község	2 113	2 744
Dunaalmás	község	1 480	1 550
Dunaszentmiklós	község	777	416
Kocs	község	5 827	2 527
Naszály	község	3 022	2 330
Neszmély	község	2 777	1 299
Szomód	község	2 835	2 024
Tardos	község	2 332	1 629
Vértestolna	község	1 695	478
Tatai járás összesen		30 673	38 626

forrás: KSH, 2014

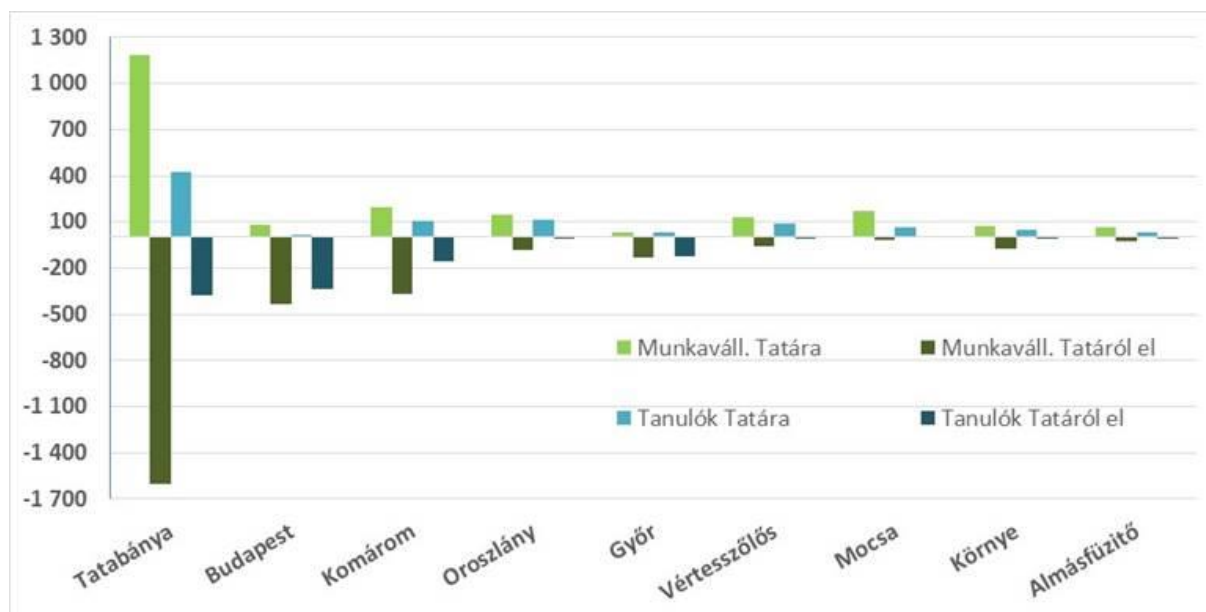
2. ábra – A Tatai járás megyén belüli és településeinek járáson belül elhelyezkedése

A város járásközponti státuszából adódóan, valamint a szűkebb térség hagyományos fejlődése okán a járás lakó, foglalkoztatási, kereskedelmi, egészségügyi, kulturális és idegenforgalmi központja, mindamellett, hogy egyike a Tatabányai nagyvárosi településeggyüttes három városának. A Tatabányai agglomerációs térség együttes lakossága Komárom-Esztergom megye lakosságának megközelítőleg 40%-a, 130 ezer fő, amibe Tatán kívül beletartozik még Oroszlány, Baj, Bokod, Kecskéd, Környe, Szárliget, Várgesztes, Vértessomló, Vértesszőlős, és Vértesszoln. A Tatabányai nagyvárosi településeggyüttesben megjelenő három gazdasági központ (Tatabánya, Tata és Oroszlány) fejlődése szorosan összefügg, amely a következőkben bemutatásra kerülő ingázási adatokból is jól látható.

A település térségi szerepe, vonzaskörzete, térségi funkciói

A 2011-es KSH adatok alapján, Tatán a gazdaságilag aktív korú (15-64 év) lakosok száma 16 564 fő volt, amelyek közül összesen 3 884 fő napi rendszerességgel más településre utazik, miközben más településekről összesen 4 593 fő napi rendszerességgel Tatára utazik munkahelyére. A Tatára napi szinten ingázó tanulók száma 2 173 fő, míg a Tatáról eljáró tanulók száma ennek alig több, mint a fele, 1 180 fő. A város vonzaskörzete kiterjed a Tatai járás egészére, ahonnan egyértelmű az utazások iránya mind a munkavállalók, mind a tanulók esetében Tata a vonzó település, míg a fordított irányba utazók száma a dolgozóknál lényegesen alacsonyabb, a tanulók esetében pedig szinte elhanyagolható. A Tatára, illetve Tatáról napi rendszerességgel járó, illetve eljáró munkavállalók és tanulók számát a Tatai járás települését kivéve a következő ábra összegzi, amely jól alátámasztja Tata tágabb térségi szerepkörét.

3. ábra – A Tatára és Tatáról napi szinten ingázó munkavállalók és tanulók száma (fő)

forrás: KSH 2011. évi Népszámlálás

A városba érkező munkavállalók

Tatára munkavállalási céllal napi rendszerességgel Tatabányáról érkeznek a legtöbben, az összes foglalkoztatási céllal Tatára ingázók 25 %-a (2011-ben átlagosan 1.188 fő) a megyeszékhelyről érkezik. A lista elején főleg a közeli, járáson belüli települések találhatók: Baj (9,6 %), Szomód (8,4 %) Naszály (6,9 %) és Kocs (6,5 %), őket a közeli középvárosok követik (Komárom (196 fő) és Oroszlány (143 fő), illetve Mocsá és Vértesszőlős (168 és 130 fő)). Az adatokból látható, hogy a járási székhely vonzáskörzete jelentősen túlmutat a Tatai járáson, amelynek mindössze alig 40 % a részesedése az összes Tatára ingázó munkavállalóból.

A városból eljáró munkavállalók

A Tatáról napi szinten eljáró dolgozók száma az aktív korú lakosság közel 23,5%-a, azonban 800 fővel alacsonyabb az ide ingázók számánál. A Tatabányával való szoros kapcsolat ez esetben is jól kimutatható: az összes napi rendszerességgel ingázó munkavállalók közel fele (46%) Tatabányára jár, amely mintegy 400 fős többletet jelent a megyeszékhely javára. A főváros munkaerővonzása szintén hangsúlyosan megjelenik, csaknem 500 napi ingázóval (13,5%) a második legfontosabb célpontja a Tatáról eljáróknak. A harmadik legfontosabb célpont Komárom volt (10,7%), amelyet jelentősen elmaradva Győr követ. A Tatai járás településeire mindössze a Tatáról eljáró munkavállalók alig 7%-a jár.

A városba érkező tanulók

A Tatára érkező tanulók számának megoszlása nagyban hasonlít a munkavállalók ingázására. Tatára a legtöbben Tatabányáról járnak tanulni (18,6%), amelyet főként a Tatai járás települései követnek, akik együttesen közel egyharmadát adják a városba ingázó tanulóknak. A tanulókat összehasonlítva a foglalkoztatottakkal látható, hogy a távolabbi településekről Tatára tanulási céllal átjárók száma viszonylag alacsony, ami elsősorban a hiányzó felsőoktatási kapacitásokkal magyarázható.

A városból eljáró tanulók

A Tatáról napi szinten eljáró tanulók száma 1 180 fő, ami mindössze fele a Tatára érkezőkének. A lista élére itt Budapest került (29%-os arányával), ami a fővárosban tanuló egyetemi, főiskolai hallgatóknak köszönhető. Tatabányára az összes Tatáról ingázó tanulók 27,6%-a utazik, amelyet Komárom (14%) és Győr (11,4%) követ ugyancsak a felsőoktatásban résztvevők magasabb számának köszönhetően. A környező településeknek jelentősebb vonzó hatása a tanulókra nincs, az első négy város a tanulással kapcsolatos ingázások 82%-át teszi ki.

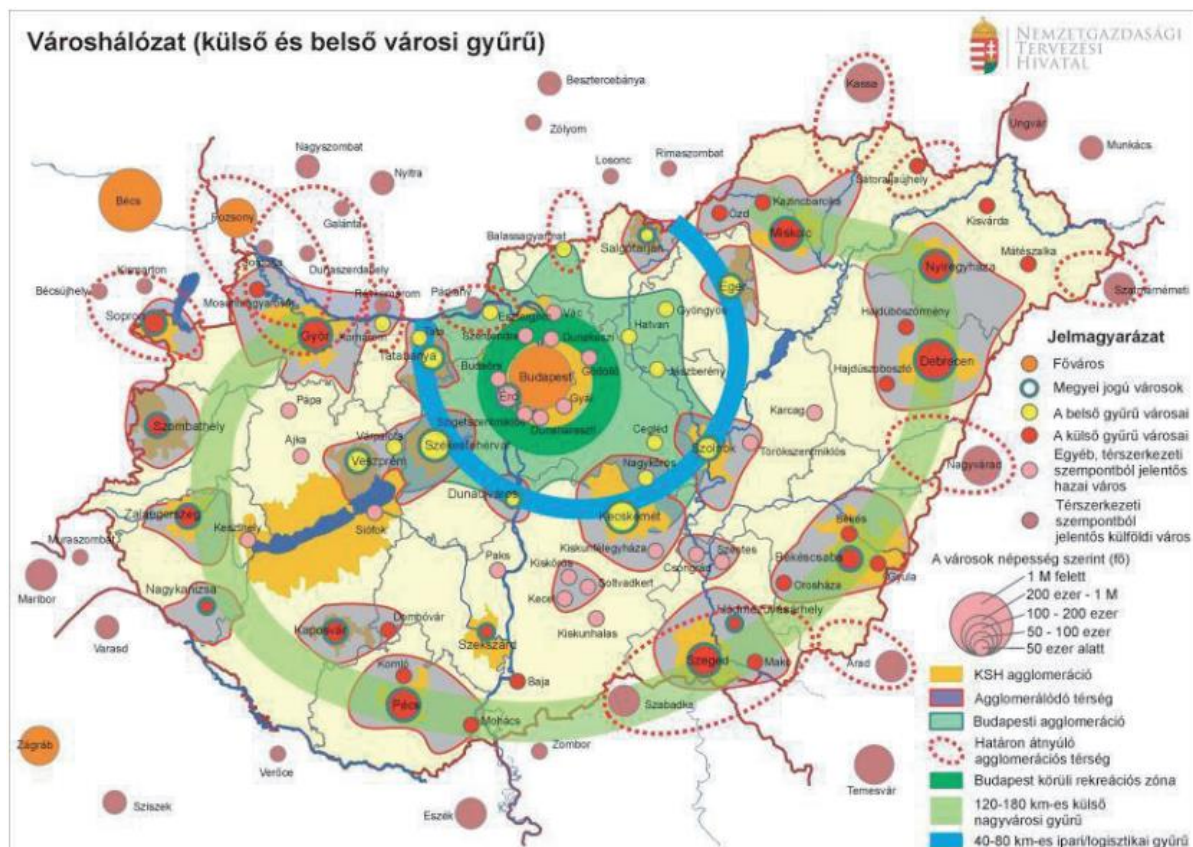
1.2 TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepcióhoz (OFTK)

Az OFTK Oroszlány-Tatabánya-Tata-Komárom városhálózati csomópontot Komárom-Esztergom megye gazdasági motorjaként aposztrofálja, amely kiváló közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik. A koncepció kiemelten kezeli a csomópont – beleértve Tatát is – fejlesztését, melynek központi eleme Tatabánya gazdasági központi szerepének megőrzése, illetve további megerősítése mellett versenyképes, innovációt és befektetéseket támogató, családbarát urbanizált táj kialakítása, az elért eredmények megtartásához szükséges infrastrukturális és gazdasági célú fejlesztések folytatása, az Által-ér völgyének fenntartható vízgazdálkodási, ökológiai, rekreációs fejlesztése.

Az OFTK tervezet Budapestet kiegészítő ipari-logisztikai gyűrű részeként kívánja fejleszteni a Tatabánya-Tata városeggyüttest. A Budapest körüli csapágyvárosok körébe Tatabánya és Tata mellett Esztergom és Komárom is besorolásra került.

4. ábra– Az OFTK által lehatárolt városhálózatok

Forrás: OFTK

Az OFTK-ban megjelölt 10 stratégiai ágazat közül Komárom-Esztergom megye 7 ágazatban is érintett, ezek közül Tata három esetben kerül megnevezésre:

- Logisztika: Tatabánya, Tata, Komárom, Esztergom
- Gépipar, szerszámgyártás: Tatabánya, Oroszlány, Tata, Esztergom, Dorog, Látatlan-Nyergesújfalu, Kisbér
- Turizmus: kiemelten Esztergom, Tata, Komárom és a Dunakanyar, továbbá szétszórtan a megye több térségét érinti.

1.2.2 Kapcsolódás Komárom-Esztergom megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához

Az Európai Unió és az ország fejlesztéspolitikájával összhangban a vidék demográfiai és gazdasági konszolidációja a megyében öt pillére épül:

- az élelmiszervertikum versenyképességének, foglalkoztatási és jövedelemtermelő kapacitásának erőteljes javulása;
- az urbanizált térségekkel való kapcsolatok markáns javulása és az infokommunikációs rendszerekben rejlő bővülő lehetőségek kiaknázása;
- a kisváros-hálózat és a mikroközpontok stabilizáló szerepének megerősödése;

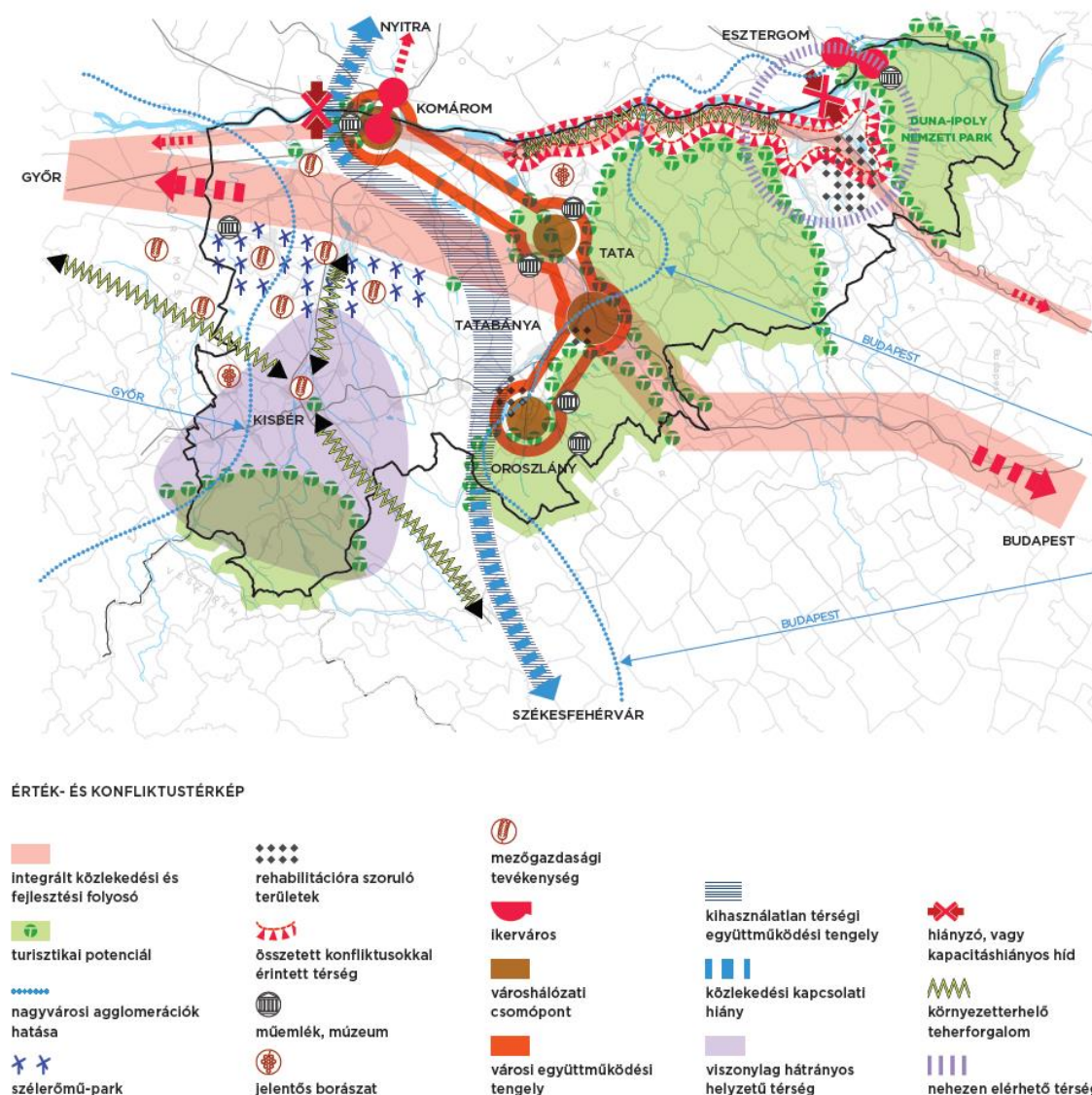
- a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás és a ráépülő diverzifikált helyi gazdaság;
- a civil társadalom, a közösségek megerősödése és a helyi gazdaság működtetését és bővülését szolgáló képzettség, tudás, készségek és képességek fejlődése (humán- és társadalmi tőke fejlődése).

A megye fejlesztési elképzeléseinek egyik legmeghatározóbb eleme a Budapest-Pozsony-Bécs városhármas között, a megye súlypontjában elterülő Oroszlány-Tatabánya-Tata és a velük egyre szorosabb kapcsolatban élő Komárom-Révkomárom városeggyüttes és funkcionális várostérsége (együtt: városhálózati csomópont) újrapozicionálása. A megye földrajzi középpontjában a négy-(öt) közeli, egymást kiegészítő karakterű város áll. Tatabánya, Tata, és Oroszlány, valamint Komárom-(Révkomárom) központjai közötti távolságok a 20 km-t nem haladják meg, miközben a városok döntően egymás irányába fejlődnek. Az eddig spontán formálódó területegységben a lakónépesség megközelíti a kritikus tömegű 200 ezer főt, amely egy tagolt városeggyüttesbe szerveződve új minőséget jelenthet az itt élőknek és az itt vállalkozóknak.

Komárom-Esztergom megye Területfejlesztési Koncepciója az OFTK-hoz hasonlóan kiemelt szerepet szán a városhálózati csomópontnak: a megyében működő 12 ipari park közül négy működik az Oroszlány-Tatabánya-Tata csomópont területén. A megyére általánosan jellemző, hogy az ipari parkok kihasználtsága változó, jelentős tartalékokkal bírnak. Az ipari parkok között nem alakult ki specializálódás, a meglévő túlkínálat egymással verseng a befektetőkért, noha a megyében minden feltétel adott a mennyiségről a minőség irányába történő elmozdulásra. Az ipari telephelyek további jelentős tartalékai a megyében a felhagyott, rekultivált barnamezős területek, amelyek esetében Tatán is van jelenleg kiaknázatlan potenciál.

A koncepció jövőképe szerint a megyében elsősorban a Tatabánya központú városhálózati csomópontban és a hídfővárosok környékén koncentrálódnak a nagy forgalmat vonzó, és jelentős foglalkoztatást biztosító nagy- és középvállalkozások. A középtávon megvalósuló komáromi híd jelentősen előrelendíti a Nyitra-Székesfehérvár tengely kiépülését, összekapcsolva a két szomszédos megye hasonló adottságú területeit, teret nyitva egy nagykapacitású agrár-élelmiszervertikum felfuttatásának is. A kedvező közlekedésföldrajzi pozíció kihasználásához a makrotérségi közlekedési hálózat „egycsatornás” jellegének oldása (Székesfehérvár-Komáromi híd-Nyitra kapcsolat, a várostérség ipar-logisztikai zónáinak összekapcsolása), és a városok egymás közötti sokoldalú szervezeti-intézményi-működési összekapcsolódása elengedhetetlen.

5. ábra– Komárom-Esztergom megye érték- és konfliktustérképe

Forrás: Komárom-Esztergom megye Területfejlesztési Konceptiója

A megyei Területfejlesztési Konceptió által a Tatabánya központú városeggyüttes számára felvázolt fejlesztési prioritások a következők:

1. Környező régiópólusok (Székesfehérvár, Nyitra) felé hiányzó kapcsolatok kiépítése és meglévő kapacitások felértékelése, intelligens, környezettudatos közlekedési-szállítási rendszerek kialakítása;
2. A Tatabánya központú többpólusú funkcionális várostérség integrációra épülő térszerkezeti-gazdasági kohéziójának megerősítése;
3. A várostérség népességmegtartó képességének munkamegosztásra, egyedi arculatokra és közös értékekre épülő megerősítése;
4. Által-ér völgy integrált erőforrás- és környezetgazdálkodásának megalapozása, rekreációs-turisztikai célú megújítása, a „Mikoviny-terv továbbfejlesztése”

A területfejlesztési koncepció által a Tatabánya központú településeggyüttesre vázolt jövőképében jelentős szerep jut Tatának, amely főként oktatási, kulturális és természeti-turisztikai adottságai révén, de a megújuló energiához kapcsolódó, vagy élelmiszer- és zöldipari potenciálját kihasználva is segítheti a csomóponti városeggyüttes szerves fejlődését.

1.2.3 Kapcsolódás egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz

A **Tatai Kistérségi Többcélú Társulás** 2004. június 30-án jött létre önálló jogi személyiségű társulásként. Feladataként a kistérség települései számára közoktatási és nevelési, egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó, család-, gyermekvédelmi és szociális szolgáltatásokhoz kapcsolódó, közművelődési, közgyűjteményi, belső ellenőrzési, területfejlesztési, illetve adóvégrehajtási feladatok ellátását jelölték meg az alapító okiratban. A **Tatai Kistérségi Többcélú Társulás Területfejlesztési Terve** 2005-ben készült el és kijelöli az ipar, mezőgazdaság, szolgáltatások, turisztika és a komplex gazdaságfejlesztés terén elérendő célokat, meghatározza a kistérségben végrehajtandó fejlesztések főbb irányait. A Területfejlesztési Terv részeként Területfejlesztési Koncepció, Stratégia, Operatív Program, illetve a megvalósítani tervezett projekteket tartalmazó Projektár is készült.

A **Tatai Kistérség Területfejlesztési Koncepciójában** a térség hosszú távú területfejlesztési céljainak meghatározásaként, elvárásaként az alábbiak fogalmazódtak meg:

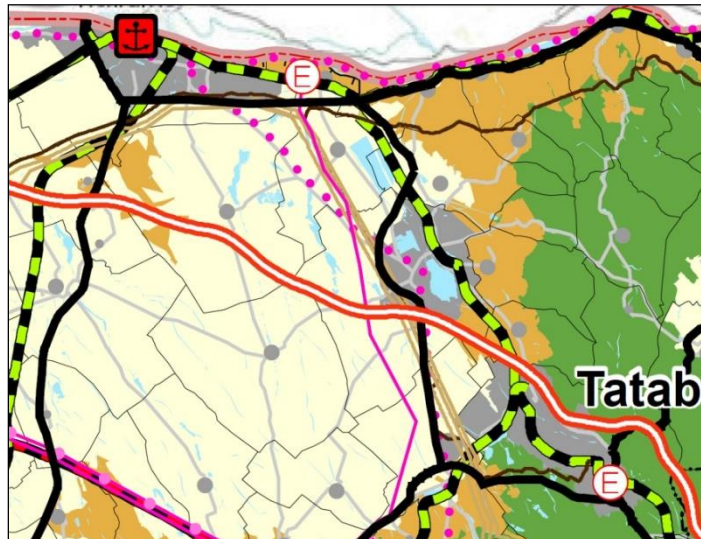
1. Fenntartható fejlődés, környezetgazdálkodás, a természeti környezet védelme.
2. Vonzó lakókönyezet teremtése, a térség népesség-megtartó erejének fejlesztése.
3. A „nyitott társadalom” elveit elfogadó, de sajátos hagyományaikra építkező helyi közösségek erősítése.
4. Az agrárszektor fejlesztése; környezetbarát – akár hagyományos, akár a legmodernebb – ipar letelepítése.
5. Az idegenforgalom fellendítése, a terciér szektor fejlesztése.
6. Az épített környezet védelme.

Folyamatban van a **Tatai járás történeti, stratégiai dokumentumának** kidolgozása. A stratégia két fő célkitűzése a *járási településeinek népességmegtartó fejlesztése* (környezeti fejlesztések, lakosság helyi identitásának erősítése), illetve az *Esterházy örökségre, aktív turisztikai adottságokra és innovatív üzleti környezetre támaszkodó gazdaságfejlesztés*, melynek keretében elsősorban a turisztikai attrakciók fejlesztése, illetve az innovatív üzleti környezet fejlesztése a két legfontosabb fejlesztési irány. Ezen felül a stratégia települési szintű bontásban tartalmazni fogja az egyes, a megyei területfejlesztési programban és stratégiában meghatározott célokhoz kapcsolódó projektötleteket.

1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

6. ábra: OTrT 2.sz. melléklet – A szerkezeti terv részlete

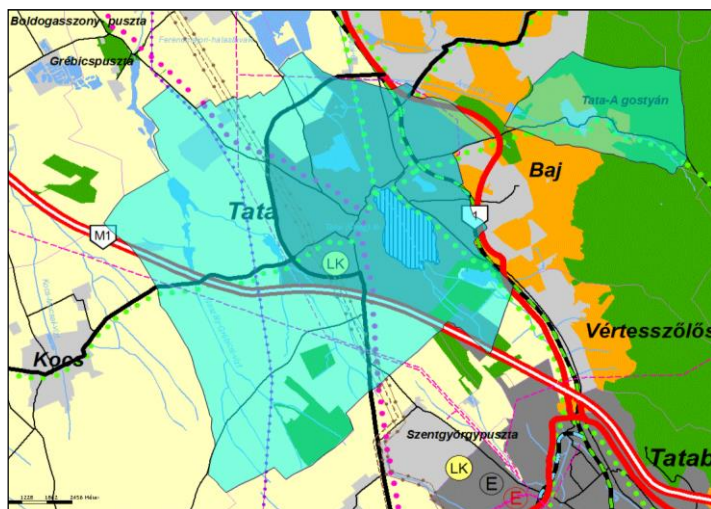
Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_otrt_tr_2013/

Az OTrT övezetei közül az alábbiak érintik Tata városát:

- az országos ökológiai hálózat övezete (3.1.mell.)
- a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete (3.2.mell.)
- a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete (3.3.mell.)
- a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (3.4.mell.)
- a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete (3.5.mell.)
- az országos vízminőség-védelmi terület övezete (3.7.mell.)
- a kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete (3.9.mell.)

1.3.2 Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Terve

7. ábra: KEM területrendezési terve – A térségi szerkezeti terv részlete

Forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_komarom_trt/

Tata közigazgatási határán belül a következő térségi övezeteket tartalmazza a megye területrendezési terve:

Országos övezetek:

- kiváló termőhelyi adottságú szántóterület,
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület,
- országos jelentőségű tájképvédelmi terület,
- kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület
- felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe,
- együtt tervezhető térségek,
- kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület.

Megyei övezetek:

- magterület,
- ökológiai folyosó,
- pufferterület,
- erdőtelepítésre alkalmas terület,
- térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület,
- térségi jelentőségű tájképvédelmi terület,
- történeti települési terület,
- földtani veszélyforrás területe,
- vízerózióknak kitett terület,
- szélrózióknak kitett terület

1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS SZERKEZETI TERVEINEK TATA VÁROS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Tatát és Bajt együtt érinti az 1-es út keleti elkerülő szakasza és a Budapest – Hegyeshalom vasútvonal pályakorrekciója. Az 1-es út tervezett nyomvonalát a régi tervek is tartalmazzák.

Tata és Baj 2014 folyamán közös tervdokumentációban kezdeményezték településrendezési eszközeik módosítását, mely a 160 km/h sebességű vasútvonal új nyomvonalát és annak következményeit tartalmazza. Új településközponti vegyes területeket jelöl ki a terv Tatán, közlekedési kapcsolatok javulnak az új vasúti átjárók révén, a Tóváros vasúti megállóhely Baj közigazgatási területére kerül.

Tata több környező településére közösen jellemző a részben tervezett, részben meglévő ipari, logisztikai területek jelenléte. Ezek mind a Tatába befutó, rajta átvezető utakat terhelik teherforgalmukkal, ami a város élhetőségére károsan hat. Tatára jellemző, hogy számos É-Ny, D-K irányú út szeli át és az M-1-est kivéve ezek a központi belterületen haladnak keresztül.

A 8119-es mellett Környe nagy ipari parkja, a 8136-os mellett Kocs gazdasági területe, a 11136-os mentén a szomodi gazdasági terület fekszik. A 8139-es Komáromba, a 8138-as Almásfüzitőre tart, és mindegyik Tatán keresztül kapcsolódik az 1-eshez.

Ezen tervbe vett gazdasági fejlesztéseken kívül más településrendezési döntés nem befolyásolja környezetéből Tatát.

1.5 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK

1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai

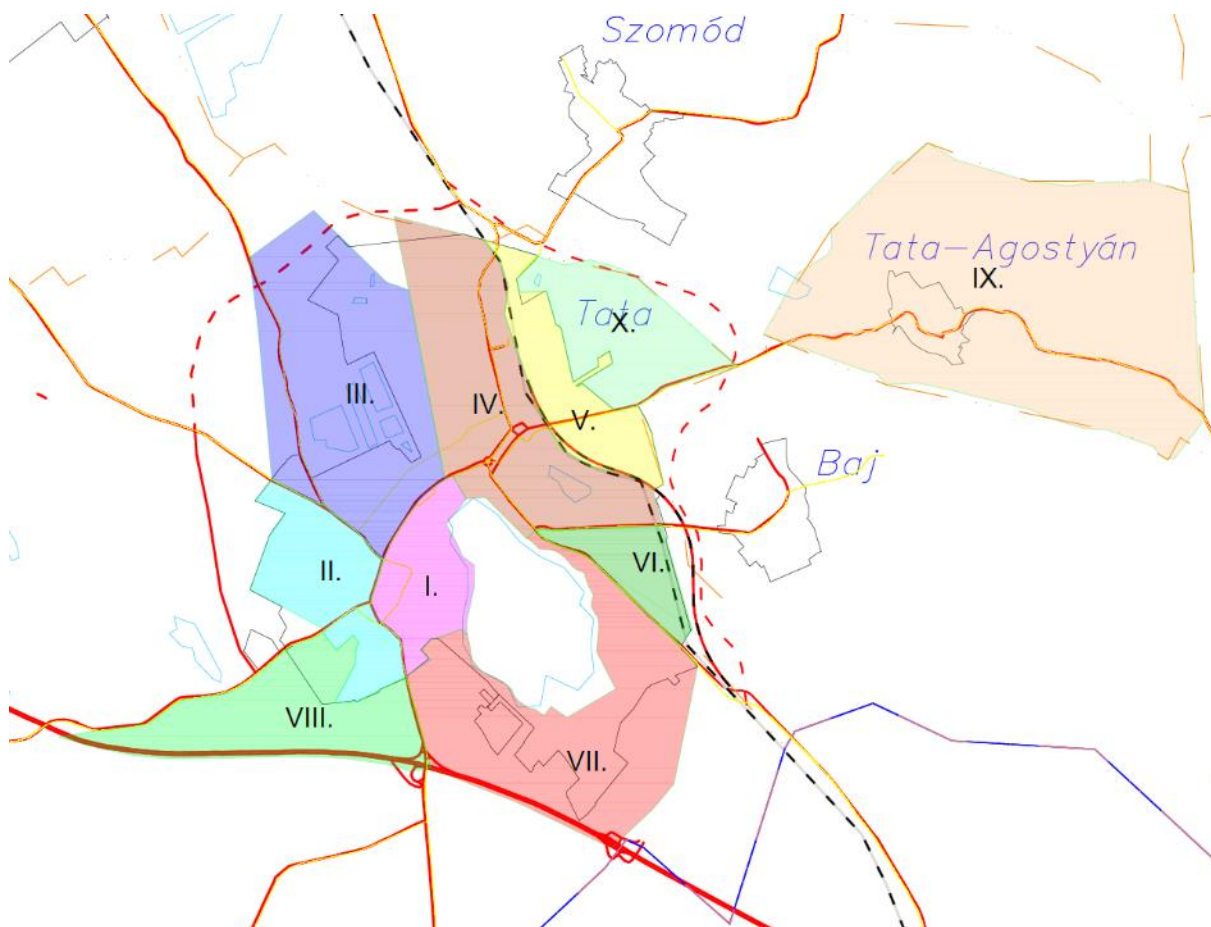
Tata Város Településszerkezeti Tervet Megalapozó Településfejlesztési Koncepciója 2001-ben készült, az azóta eltelt hosszú idő, a jogszabályokban, valamint egyéb (társadalmi, gazdasági) körülményekben végbement változások miatt felülvizsgálata szükséges. A koncepció a városfejlesztés fő irányai között a lakosság életminőségének javítását, az egyes gazdasági ágazatok (kiemelten ipar, turisztika, kulturális, egészségügyi és oktatási célú beruházások) fenntartható, az életkörülményeket hátrányosan nem érintő fejlesztését emeli ki. A koncepció célkitűzésként említi még a vízfelhasználási, hasznosítási stratégia kidolgozását, a vízelvezető rendszerek felülvizsgálatát, illetve a zöldfelületek növelésének szükségességét.

Tata esetében a város fejlesztési terveit a 2008-ban elfogadott **Magyary-terv – Tata fejlődése terv** hat nagy fejezetből és 26 részprogramból álló dokumentum foglalja össze az alábbi fő irányok mentén, három különböző időtávra (rövid- és közép-, hosszú-, valamint nagytávra) ütemezve. Az első öt nagy program Tatához kötődő alkotó személyiségekről került elvezésre:

- *Mikoviny Sámuel Vizek és Zöldfelületek Program:* 2 fejlesztési részprogram keretében az élő vizek és az ehhez szorosan kapcsolódó parkváros programok, amelyeknek a városi tavak, vízfolyások, malmok és fürdők, valamint a zöldfelületek rekonstrukciója.
- *Fellner Jakab Településfejlesztési Program:* 9 fejlesztési részprogram keretében a történelmi városközpontok rekonstrukciója és szerves összekötése, valamint alközpontok kialakítása és infrastrukturális fejlesztések.
- *Öveges József Oktatási, Kulturális, Sport, Család- és Ifjúsági Program:* 4 fejlesztési részprogram keretében Tata oktatási és kulturális központi szerepének erősítése, gyerek- és ifjúságközpontú fejlesztések előtérbe helyezése.
- *Esterházy Gazdaságfejlesztési Program:* 4 fejlesztési részprogram keretében a városban jelenlévő vállalkozások segítségét és új vállalkozások betelepítését és a városi turizmus fejlesztését célzó intézkedések, továbbá a helyi mezőgazdaság erősítése.
- *Gliesswein Sándor Szolidaritási Program:* 4 fejlesztési részprogram keretében a fiatalok és idősek, illetve családok segítése mellett a városi egészségügy helyzetének javítása.
- *A Megvalósítás Útja:* 3 fejlesztési részprogram keretében a kitűzött célok elérésének szervezési és pénzügyi támogatása.

Tata város 2008-as **Integrált Városfejlesztési Stratégiája** (IVS) az iránymutatásoknak megfelelően 3 időhorizontra (hosszú-, közép- és rövidtáv) és 3 dimenzióra (város, városrész, akcióterület) bontva készült.

8. ábra: – Az IVS-ben lehatárolt városrészek Tatán

Forrás: Tata Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

Az IVS-ben Tatát tíz városrésze osztották, amelyek közül kettő főként belvárosi funkciókkal rendelkezik (I. Felső-Tata – Történeti városmag és IV. Tóváros – Északi városrész), négy városrész főként lakóövezetként jelenik meg (II. Nagykert – Nyugati városrész; III. Halastó-Fényes – Észak-nyugati városrész; V. Újhegy – Észak-keleti városrész és VI. Kertváros – Délkeleti városrész), míg a VII. Öreg-tó és környezete (Déli városrész) elsősorban üdülő övezetként, a viszonylag kis lakosságszámmal rendelkező két lakott városrész (IX. Agostyán és X. Külterület) pedig külvárosi területként jelenik meg. Ezek mellett külön városrészként kezelendő a vállalkozások szempontjából fontos célterület, a Dél-nyugati városrész (VIII. Ipari Park).

Városrehabilitációs akcióterületek:

A rehabilitációs akció területek felsorolása a fejlesztések elkezdésének indokoltsági sorrendjében történik, melyeket az elfogadott szabályozási terv is alátámaszt. A területek kijelölése a város komparatív előnyeinek kihasználását, a kiegyensúlyozott és a város arányos fejlődését szem előtt tartva készült.

- **Kossuth tér és környéke (960 millió Ft):** a Kossuth tér és környékének valódi városközponttá fejlesztése: az elhanyagolt műemlékek, infrastruktúra helyreállítása, a városi, üzleti és

közösségi funkciók erősítése (rendezvény és piactér, vendéglátóhelyek, kerti bútorok és látványosságok) az üzleti élet bővítése, a közigazgatási funkciók erősítése.

- **Iparfejlesztésre kijelölt akcióterület – ipari park (740+400 millió Ft):** a terület közlekedését egy Tata várost elkerülő, feltáró út megépítésével történő átszervezése egyidejűleg a város közlekedésének terhelését is csökkentheti; az ipari terület belső infrastruktúrájának fejlesztése.
- **Az Angolpark és környéke:** a park infrastruktúrája, műtárgyai, bútorai és a park területén levő szabadtéri színpad felújításra szorulnak. Az Angol parkban található Cseke tó vízi turisztikai jellegét erősíteni kell a parki sétány, hidak és szigetek rehabilitálásával. A parkban levő műemléki építményeket (Kiskastély, Pálmaház) turisztikai funkcióra alkalmassá kell tenni.
- **A vár környezetének fejlesztése, funkcióváltása (3 000 + 3 000 + 2 200 + 1 500 millió Ft):** a tatai vár környezetének infrastrukturális és ingatlanfejlesztése, amely építészeti, városképi szempontból egy idegenforgalmi szempontú városmag megjelenést, hangulatát és szolgáltatásokat biztosít. A Váralja utca rehabilitálása, funkcióváltása a vár előtti új közösségi tér kialakítása céljából; új közlekedésszervezés: buszpályaudvar távlatosan áthelyezésre kerül a vasúti pályaudvar mellé; a jelenlegi kórház egy integrált kórház-rendelőintézet intézmény részeként áthelyezésre kerül; az Eszterházy Kastély felújítása, állagmegóvása és múzeummá alakítása; a volt Piarista rendház épülete felújítással alkalmassá tehető szállodai, vendéglátó, esetleg magán oktatási központi funkcióra.
- **Az Öreg tó és környéke (1 500 + 400 + 1 600 millió Ft):** A tórendszer és kapcsolódó növény és állatvilág élőhelyének megőrzése és ezzel összehangolt turisztikai látványosságok megőrzése, bővítése, ismertségének erősítése, valamint a kapcsolódó vendéglátási és szállodai kapacitások minőségének és mennyiségének fejlesztése. A tatai vár rekonstrukciójának folytatása, turisztikai szerepének erősítése a korhű állapotok helyreállításával, rendezvények, kiállítások szervezésével, a várhoz méltó fogadótér és bejárat kialakítása, parkolás megoldása.
- **A Május 1. úti körforgalmi csomópont és környékének fejlesztése (1 000-2 500 millió Ft)**
- **A vasúti pályaudvar és a buszpályaudvar összehangolt fejlesztése, közlekedési csomópont fejlesztése** (a vár környékének átalakításával összhangban)
- **Az újhegyi kereskedelmi és iparterület fejlesztése (300 millió Ft):** Az 1128 sz. összekötő út és az Agostyáni út szintbeli közúti vasúti kereszteződésének külön szintűvé fejlesztése.
- **Fényes Fürdő Szabadidő-és Sportközpont (2 200 millió Ft):** A város és térség kedvező természeti körülményeire épülő alternatív rekreációs és sportolási lehetőségek bővítése a cél, melyet a műemléki védettségű fürdő értékeinek megőrzésével kell megoldani.

Az IVS-ben tervezett nagyobb fejlesztések jelentős része megvalósult az ITS tervezési időszakát megelőzően (pl. Kossuth tér rehabilitációja, ipari park fejlesztése, Május 1. úti körforgalmi csomópont), vagy az ütemezett beruházások utolsó része csúszik át a következő időszakra (Angolpark, Öreg-tó és környéke, Fényes Fürdő fejlesztése). Az intermodális közösségi közlekedési csomópont kialakítása nem valósult meg, illetve kevés előrelépés történt a vár környezetének fejlesztése, illetve az újhegyi terület fejlesztése tekintetében is, így ezek továbbra is fejlesztési igényként jelentkeznek.

Anti-szegregációs terv

Tata városon belül négy szegregáció szempontjából veszélyeztetett területet jelöltek ki, amelyekhez az Önkormányzat a szegregáció megelőzése, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a következő intézkedések megvalósítását vállalta 2013-ig:

- **Külterület, újhegyi dűlők:** lásd Újhegy városrész
- **Újhegyi városrész (Szélkút utcai tömb):**
 - A közszolgáltatások elérhetőség javítása
 - Oktatás, nevelés
 - A munkaerőpiacra való visszatérés ösztönzése
 - A lakásfeltételek és közösségi funkciók javítása
- **Felső tatai városrész (Mocsai utcai tömb):**
A lakások komfortjának növelése, a családoknak megfelelőbb körülmények nyújtása; a gyermekek iskolába járásának ösztönzése, a hiányzások csökkentése; a városrész felnőtt lakossága képzettségi szintjének növelése.
- **Nagykert városrész (Nefelejcs utcai tömb):**
A képzettségi szint emelése a tömbben.

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Tata Város Önkormányzata a múltban is alkalmazott településfejlesztési szerződéseket, és jelenleg is érvényben vannak ilyen megállapodásai. Ezen eszközt több, kisebb léptékű beruházásnál alkalmazta az önkormányzat. Ennek alapját a közterület-használat helyi szabályozásáról szóló 23/2007.(VII.01.) önkormányzati rendelet 14.§ (4) bekezdése biztosítja, amely kimondja, hogy a közterület használatot is igénylő beruházások esetében a beruházó felújítja a közterület adott részét, ezért cserébe nem kell neki egy meghatározott ideig fizetnie a közterülethasználati díjat.

Jelenleg hatályban van egy Városfejlesztési Megállapodás az Önkormányzat és a Magnum Hungária Beta Kft. között, amelynek tárgya, hogy a Kft. beruházást hajt végre a városban, amit a beruházás során az Önkormányzat a jogszabályok adta lehetőségek között a lehető legnagyobb mértékben segít.

A város szerepet szán az ipari park fejlesztése kapcsán is településfejlesztési szerződéseknek, az ipari parkban megvalósítandó infrastrukturális fejlesztések finanszírozásához a területek tulajdonosainak (bérlőinek) hozzájárulását is szükségesnek látja.

Településrendezési szerződést egy fejlesztővel kötött az Önkormányzat, amely a központban egy barna mezős ingatlanrész felszámolásáról szolt a mostani Interspar területén.

1.6 TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

- Tata Város Önkormányzati Képviselő-testületének 128/2002./IX.25./ sz. határozata Tata városszerkezeti tervének leírásáról.

A szerkezeti terv módosításai:

Határozat száma	Vonatkozó terület	Vonatkozó tartalom
158/2004.(VI.30.)	Tata Mirelta (Északi) Ipari Park	Az északi ipari park területfelhasználásának meghatározása
33/2006.(II.22.)	Tata Déli Ipari Park	A déli ipari park területfelhasználásának meghatározása
145/2006.(VI.28.)	Tata-központ	Övezet módosítások (vegyes)
146/2006.(VI.28.)	Tata Agostyán Baji határra dülő	Övezet módosítások (gazdasági, erdő)
459/2009.(XII.16.)	Tata Old Lake Golf Klub területe	Övezet módosítások (sport, idegenforgalmi)
203/2010.(VI.2) 210/2010.(VI.30)	Tata Déli Ipari Park	Övezet módosítások (gazdasági, vegyes)
211/2010.(VI.30.)	Tata Kőkúti tömb	Övezet módosítások (vegyes)
397/2010.(XII.20.) szerkezeti leírás	Tata Fácános kert	Övezet módosítások (lakó, idegenforgalmi)
44/2011.(II.23.) szerkezeti leírás	Tata Csever utca	Övezet módosítások
337/2011.(VIII.9.) szerkezeti leírás	Fényes fasor térsége Május 1. úti körforgalom környezete	Övezet módosítások (lakó, gazdasági, sport)
2014-ben elkezdve	Budapest – Hegyeshalom vasútvonal	Vasút nyomvonal korrekció Baj Községgel közösen

- Tata Építési Szabályzatáról szóló 38/2005.(XII.6.) sz. önkormányzati rendelet (TÉSZ)
 - Utolsó módosítása: 23/2014.(XI.27.) önkormányzati rendelet
- Agostyán városrész építési szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 18/2002. /IX. 25./ sz. önkormányzati rendelet
 - Utolsó módosítása: 25/2006. (VII.5.) önkormányzati rendelet

A településrendezési eszközök készítését szabályozó jogi környezet 2013-ban jelentősen megváltozott, az átmeneti rendelkezések szerint a korábbi jogszabályok szerint készült eszközök 2016 után már nem módosíthatók, újak készítenők. Tata esetében - ha az új településrendezési eszközök nem készülnek el időben – a fejlesztések, rendezések egy része nem lesz megvalósítható..

1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

A városrendezés legfontosabb irányelvei

- A térségi kapcsolatok erősítése – a közlekedési hálózat racionalizálásával.

- A történelmi településszerkezet védelme, az organikus szerkezethez illő korlátozott mértékű expanzív fejlesztések területeinek kijelölésével.
- A város természeti és művi értékeinek integrált védelme a műemlékvédelmi, az ökológiai szemlélet és a meglévő ökológiai folyosók megtartásával.

A városszerkezet alakításának céljai

- az intenzív területfelhasználás,
- a lakókörnyezet minőségi szintjének emelése,
- a tavak, vízfolyások, zöldterületek rendszerének szerves fejlesztése,
- a meglévő gépjárműforgalom és a vasúti közlekedés környezeti terheinek csökkentése érdekében az aktív és a passzív védelem eszközeinek alkalmazása,
- az új és a meglévő gazdasági területek gazdasági forgalmának lakóterületeket tehermen-tesítő lebonyolítása ,
- a város adottságaiból fakadó idegenforgalmi szerepéhez igazodó kulturális, rekreációs, négy-évszakos sport és szabadidős tevékenységek helyszíneinek és létesítményeinek kijelölése, területének biztosítása.

Funkcióváltásra jelölt területek

• A sertéshizlalda, a Környei út nyugati oldalán	⇒ KG
• A volt gabonaforgalmi váll. területei (Környei út)	)⇒ KG
• A Dobroszláv utcai vízműtelep és távfűtőmű	⇒ KEL
• A Szomódi úti téglagyár bányaterülete	⇒ ZR/KG
• A volt Volán-telep az Agostyáni úton	⇒ KG
• A Berta-malom feletti „sziget”	⇒ zöldfelület
• A Rozgonyi u. - Zsigmond u. cipőgyár	⇒ ZR
• A Széles csapás melletti állattartótelep	50%-a ⇒ zöld és IG
50 %-a ⇒ KG
• A Május 1. úti sportpályák területe	⇒ TV

1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

A fejezetben Tata városának legfontosabb társadalmi adatait, azok elmúlt években történt változásait mutatjuk be. Az adatok könnyebb értékelhetősége érdekében azokat az országos, illetve térségi átlagokhoz viszonyítva, illetve egyes esetekben, mint a Tata-Tatabánya-Oroszlány városhármas hasonló méretű tagja, Oroszlány értékeihez viszonyítva is bemutatjuk.

1.7.1 A település népességének főbb jellemzői

1.7.1.1 Demográfia

Népességszám alakulása

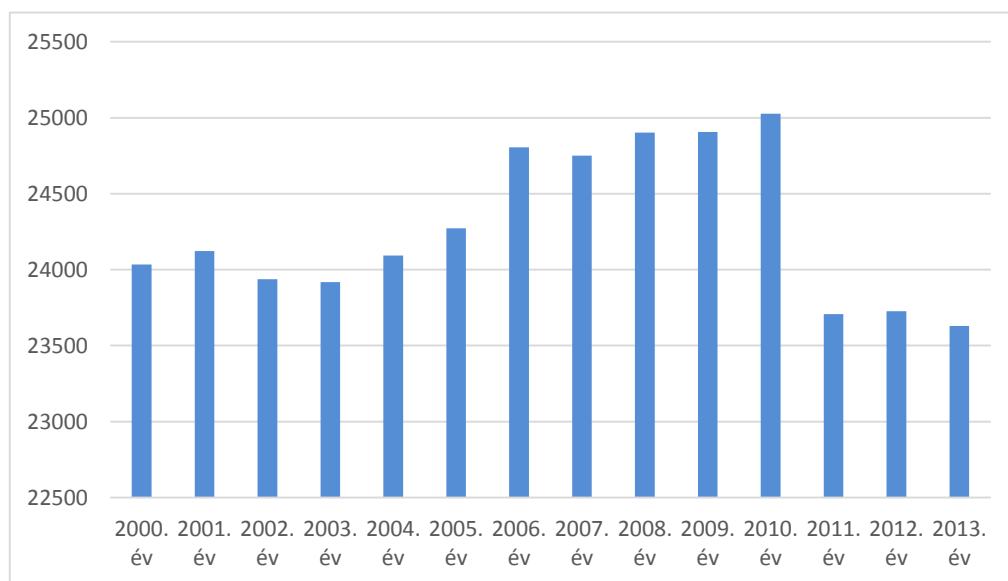
2. táblázat: Tata népességszám változása 2001-2011

Adattípus	2001	2011	Lakónépesség 2011/2001 (%)	Lakó-népesség / állandó népesség 2001	Lakó- népesség / állandó népesség 2011
Állandó népesség (város)	24 102	23 767		1,0009	0,9975
Lakónépesség (város)	24 123	23 708	98,28		
Állandó népesség (megye)	318 717	314 344		0,9950	0,9667
Lakónépesség (megye)	317 110	303 864	95,82		
Állandó népesség (ország)	10 270 425	10 092 081		0,9907	0,9841
Lakónépesség (ország)	10 174 853	9 931 925	97,61		

Forrás: KSH T-Star 2013

A város lakónépességének száma 2001. év végén 24.123 fő volt, ami a 2011. évi népszámlálás adatai alapján 23.708 főre csökkent, ami részben módszertani változással magyarázható: 2010-ig a KSH továbbvezetett népességadatai alapján lassú, de folyamatos népességszám-növekedés volt megfigyelhető, addigra a város lakónépességének száma meghaladta a 25.000 főt. A 2011-es népszámlálás adatai alapján azonban Tata lakónépessége több, mint 1000 fővel kevesebbnek mutatkozik, mint a megelőző évben, amely csökkenést a népmozgalmi adatok nem indokolják, és az azóta eltelt időszakban is nagyjából állandónak tekinthető a város lakóinak száma.

9. ábra: Tata Város népességszámának változása 2000-2013 (fő)

Forrás: KSH T-Star 2013

Népsűrűség

A város népsűrűsége a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 301,62 fő/km², ami 2001-hez képest kis mértékben csökkent. A város népsűrűsége a megyei átlaghoz képest magasabb.

Népmozgalom

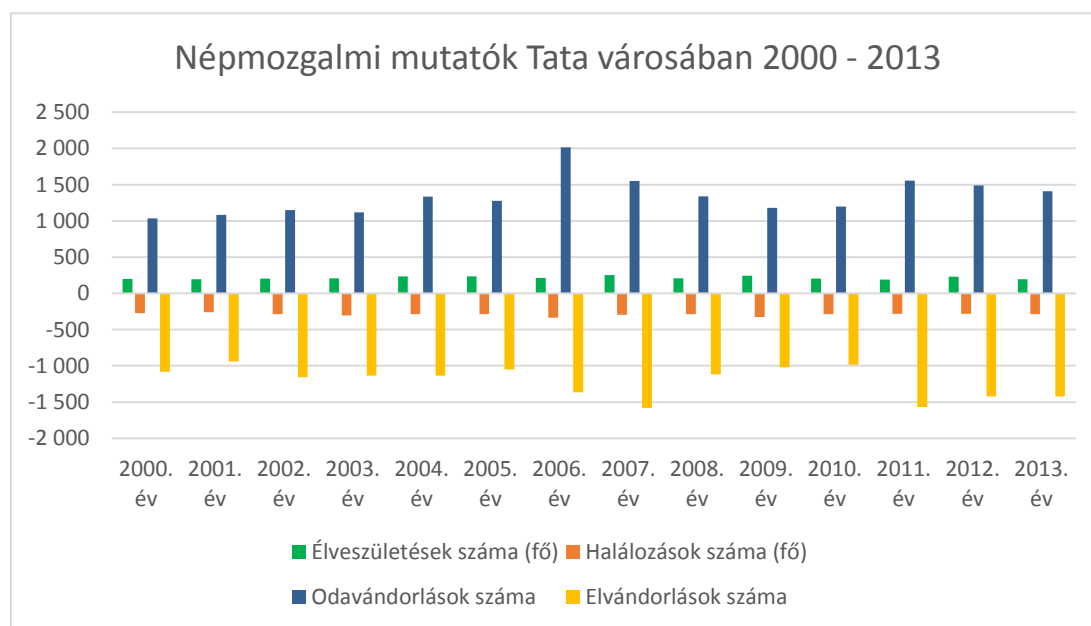
3. táblázat: Tata város népmozgalmi adatai (2001-2011)

Adattípus	2001	2011
Élveszületések	196	232
Halálozások	261	283
Természetes szaporodás	-65	-51
Vándorlási különbözet	141	68
Teljes népmozgalom (tényleges szaporodás)	76	17

Forrás: KSH T-Star 2013

A természetes szaporodás, fogyás egyenlege minden évben negatív volt, hasonlóan az országos és megyei trendhez, azonban a vándorlási egyenleg hosszútávon pozitív értéket mutat. 2006-ban volt a legmagasabb, 2.000 fő a városba érkezők száma, ezt csökkenő tendencia követte. 2007-ben megnőtt az elvándorlások száma, ekkor mintegy 1.600 fő hagyta el a várost, azóta a két mutató nagyjából kiegyenlíti egymást. A városban a teljes népmozgalom a vizsgált időszak legtöbb évében a vándorlási nyereség hatására minimális pozitívumot mutat.

10. ábra: Népmozgalmi mutatók Tata városában 2000 - 2013

Forrás: KSH T-Star 2013

Korösszetétel

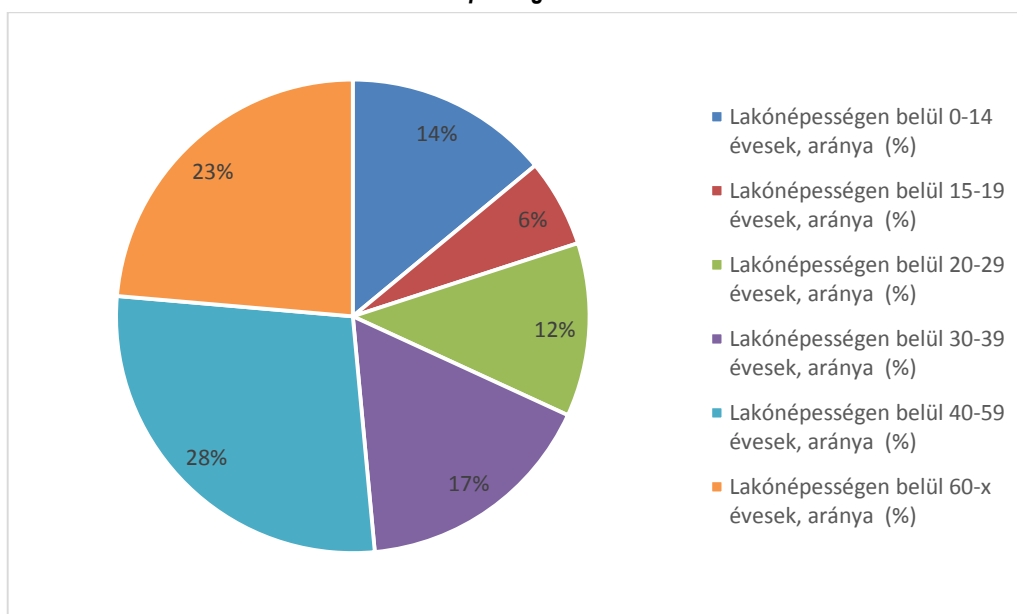
A lakosság korcsoportok szerinti megoszlása követi az országos és a megyei megoszlás alakulását, azaz az állandó népességben belül a 0-14 évesek és a 15-59 évesek aránya csökken, míg a 60 éven felüliek

aránya növekszik. Tata városában ezen értékek a következőképpen alakulnak a 2000-2013 év közötti időszakban:

- 0-14 évesek aránya 1,6 százalékponttal csökkent;
- 15-59 évesek aránya 4,7 százalékponttal csökkent;
- 60 éven felüliek aránya 6,3 százalékponttal nőtt;

A fentieknek megfelelően az öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves) is követi Komárom-Esztergom megye és Magyarország öregségi mutatójának alakulását, 2000 óta a mutató értéke 121,4-ről 180,8-ra emelkedett.

11. ábra: A lakónépesség korösszetétele 2011

Forrás: TEIR

A városban az **eltartott népesség rátája** (a gyermeknépesség (0–14 éves) és az idős népesség (60–X éves) összege a 15–69 éves népesség százalékában) 2001-ben 51,49 %, míg 2011 ugyanez a mutató 60,34 % volt.

A város **öregedési indexe** (öregedési index: az idős népesség (60–X éves) a gyermeknépesség (0–14 éves) százalékában) 2001-ben 121,54 %, míg 2011-re az érték 168,77 %-ra változott.

Összességében elmondható, hogy a népesség öregedő tendenciát mutat ezzel párhuzamosan az eltartott népesség aránya nőtt 2001 és 2011 között. Ez szinte teljes homogenitást mutat a megyei és országos tendenciákkal:

4. táblázat: Eltartott népesség és öregedési index Komárom-Esztergom megyében és Magyarországon

Megyei tendencia	2001	2011
Eltartott népesség rátája	56,88%	60,06%
Öregedési index	113,32%	155,62%

Országos tendencia	2001	2011
Eltartott népesség rátája	58,81%	61,36%
Öregedési index	122,81%	161,03%

Forrás: TEIR, Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését segítő alkalmazás

A népesség **nemek szerinti megoszlását vizsgálva** 2011-ben a városban a népesség 51,43 %-a nő, 48,57 %-a férfi. A nemek közötti arány 2001-hez képest eltolódott a nők irányába, mivel 2001-ben még 1%-on belüli volt az eltérés.

1.7.1.2 Nemzetiségi összetétel

Hazai nemzetiségek

A városban a 2011. évi népszámlálás alapján jelen lévő nemzetiségek: cigány (0,83%), horvát (0,06%), német (1,61%), román (0,18%), szerb (0,05%), szlovák (0,31%). Összességében elmondható, hogy a 2001-es népszámláláshoz képest minden jelentősebb nemzetiséghez tartozónak többen vallották magukat 2011-ben.

Legjelentősebb változás a német kisebbség számában figyelhető meg, 10 év alatt 242 fővel nőtt közösségük. A svábok jelenlétének növekedése a városban található Német Nemzetiségi Múzeum közösség kovácsoló erejének is betudható, mely a magyarországi németek kultúrájának bemutatásán túl a betelepülésük történetét tárja a látogatóközönség elé. A németiség szellemi és tárgyi kultúrájának relikviáit az ország minden részéről gyűjti, mert jelenleg ez az egyetlen német nemzetiségi múzeum hazánkban.

A város német, lengyel és roma kisebbségi önkormányzattal rendelkezik.

Nem hazai nemzetiségek

Tata városára eddig nem volt jellemző a kontinensen túli bevándorlók letelepedése, az utóbbi időben néhány arab és kínai jelent meg a településen, akik főként a szolgáltatási szférában helyezkedtek el (kereskedelem, vendéglátás).

A KEK KH 2015. január 1.-i adatai alapján Tata városában a Komárom-Esztergom megyei 13 fő közül 8 menekült személy tartózkodik hivatalosan.

1.7.1.3 Képzettség

5. táblázat: Tata város lakossága iskolai végzettség szerint megyei és országos összehasonlításban (2001, 2011)

Adattípus	Vonatkozási terület	2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában
Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek a 7 éves és idősebbek arányában	Tata	23,1%	19,7%	0,85
	Komárom-Esztergom Megye	27,0%	25,5%	0,94

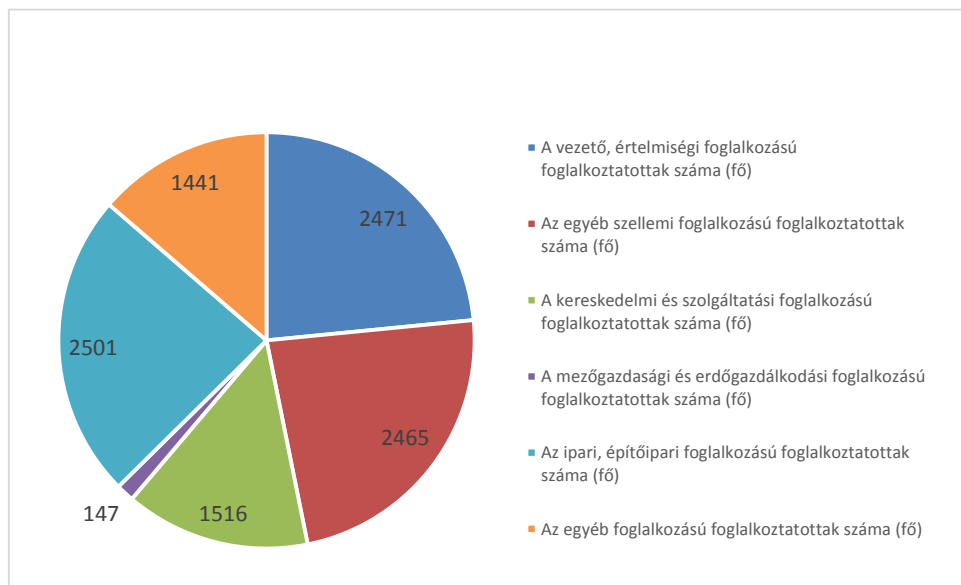
Adattípus	Vonatkozási terület	2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában
	Magyarország	26,3%	25,0%	0,95
Érettségi nélküli középfokú végzettséggel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában	Tata	23,6%	28,9%	1,22
	Komárom-Esztergom Megye	20,1%	27,2%	1,35
	Magyarország	20,5%	27,5%	1,34
Érettségivel mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában	Tata	23,1%	17,6%	0,76
	Komárom-Esztergom Megye	24,5%	23,5%	0,96
	Magyarország	21,1%	19,5%	0,92
Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában	Tata	14,9%	19,7%	1,32
	Komárom-Esztergom Megye	9,1%	12,0%	1,32
	Magyarország	9,8%	15,5%	1,58

Forrás: TEIR, Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését segítő alkalmazás

Tatán a 2011. évi népszámlálási adatok alapján a legmagasabb iskolai végzettséget vizsgálva csak általános iskolai végzettséggel a lakosság 19,7 százaléka rendelkezik, mely az országos átlagnál gyorsabban csökkenő tendenciát mutat. A legnagyobb és növekvő az aránya (28,9 %) az érettségi nélküli középfokú végzettséggel rendelkezőknek. Az érettségivel, mint legmagasabb végzettséggel rendelkezők arányában az országos és megyei átlagot meghaladó, 5,5 százalékpontos csökkenés figyelhető meg, ami elsősorban a diplomások arányának gyors növekedésének tudható be. Egyetemi, főiskolai végzettséggel a hét évesnél idősebb lakosság 19,7 százaléka rendelkezik, ami jelentősen meghaladja a megyei és országos átlagot, a növekedési ütem azonban valamelyest elmarad az országostól. Tata város lakosságának képzettségi adatai jelentősen meghaladják Oroszlány értékeit, ahol az általános iskolai végzettségénél magasabb képzettséggel nem rendelkezők aránya mintegy 10 százalékponttal magasabb, mint Tatát, illetve a felsőfokú végzettségűek aránya is csak fele a tatainak.

1.7.1.4 Foglalkoztatottság

Tata városban 2011-ben a munkaképes korúak száma az NFSZ statisztikája szerint 15 932 fő volt, ennek 64,49 %-a volt foglalkoztatott, ami a megyei és országos átlaghoz képest kedvezőbb helyzetet jelez. Ez utóbbi arány, a 2001-es adatokhoz képest 4,5 százalékponttal kedvezőbb értéket mutat (foglalkoztatottak száma 2001-ben: 15 796 munkaképes korúak 59,64 %-a volt).

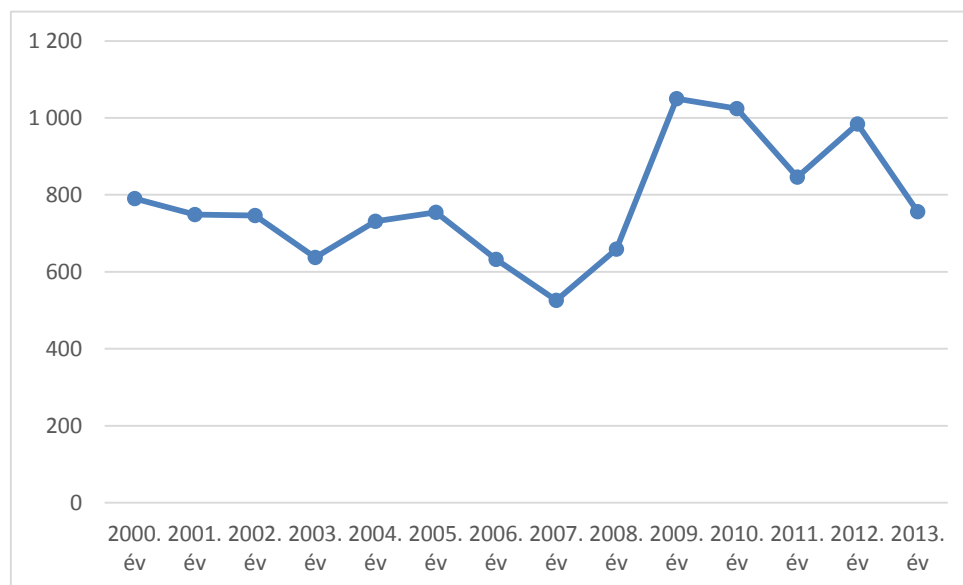
12. ábra: Foglalkoztatottak foglalkoztatási főcsoport szerint 2011

Forrás: KSH TB2011_J adatbázis

A tatai foglalkoztatottak számát tekintve az egyik legjelentősebb foglalkoztatási szegmenst az ipari, építőipari terület jelenti, itt működik a munkahelyek mintegy 25 százaléka (2 501 fő), de a terület ezen jelentősége összességében elmarad a megyei átlagtól (36,21 %). Szintén számottevő a vezető, értelmiségi területen foglalkoztatottak aránya, mely a munkahelyek 24 százalékát teszi ki (2 471 fő). Ebben a tekintetben Tata messze a megyei átlag (16,0 %) feletti mutatókkal rendelkezik. Hasonló jelentőségű továbbá az egyéb szellemi foglalkozású területen foglalkoztatottak aránya is (23 %), mely megegyezik az átlagos megyei értékkel. Nagyon kevés foglalkoztatottnak ad munkát a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási terület (1,4 %), mely elmarad a megyei átlagtól (1,9 %).

Tata kiegyensúlyozott foglalkoztatási mutatókkal rendelkezik az ágazatok tekintetében, nem figyelhető meg egyoldalú foglalkoztatottság, mely a külső hatásokkal szembeni kitettségének csökkentését eredményezi.

2011-ben a helyben foglalkoztatottak aránya a foglalkoztatottakon belül 59,95 %, míg a településről ingázók aránya 40,05 % volt.

13. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma (fő), 2001-2011

Forrás: KSH T-Star 2013

A regisztrált munkanélküliek száma 2001 és 2011 között 749 főről, 846 főre változott, időközben jelentős csökkenéssel (2007-re 526 fő), majd a válság hatására jelentős növekedéssel (2009-re 1 050 fő) érve el a 2013-as értéket.

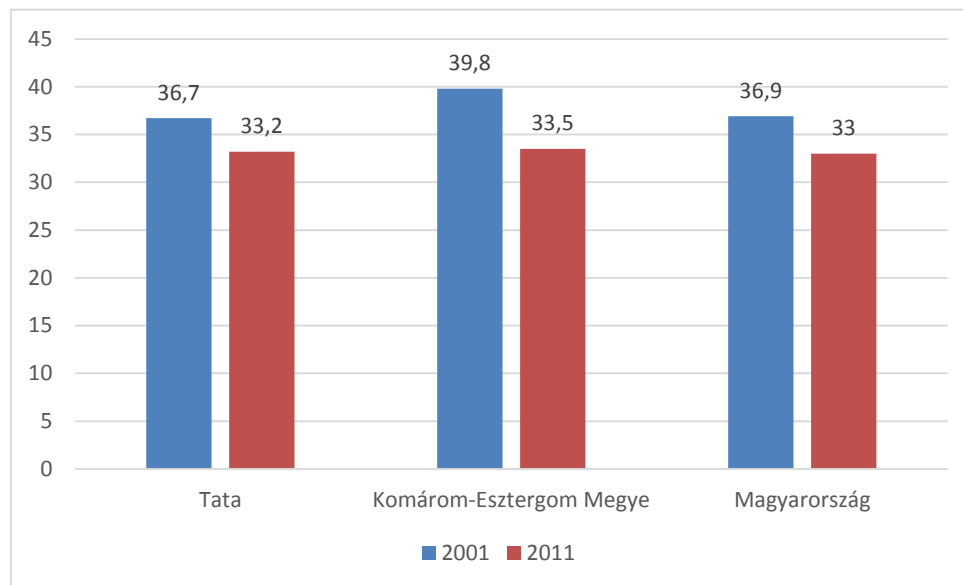
2014-ben a munkaképes korú lakosság számához viszonyítva a munkanélküliség 4,7 %-os (mely gyakorlatilag meggyezik a hasonló méretű Oroszlány adataival), közel 40 százalékuk 6 hónapnál régebben keres munkát. Fontos tény, hogy a munkanélküliek közel ötöde (17,3 %) 25 év alatti, és majdnem fele (41,9 %) 45 év feletti.

A munkanélküliség egy naptári éven belül felfutást mutat április és május között (fél százalékos emelkedés), valamint október és november között. A ciklikusság követi a mezőgazdasági munkák tavaszi és őszi befejezését, az alacsony ingadozás (0,5%) abból adódik, hogy a munkaképes lakosságnak alig több, mint 1 százaléka dolgozik ebben az ágazatban.

1.7.1.5 Jövedelmi viszonyok

Jövedelem

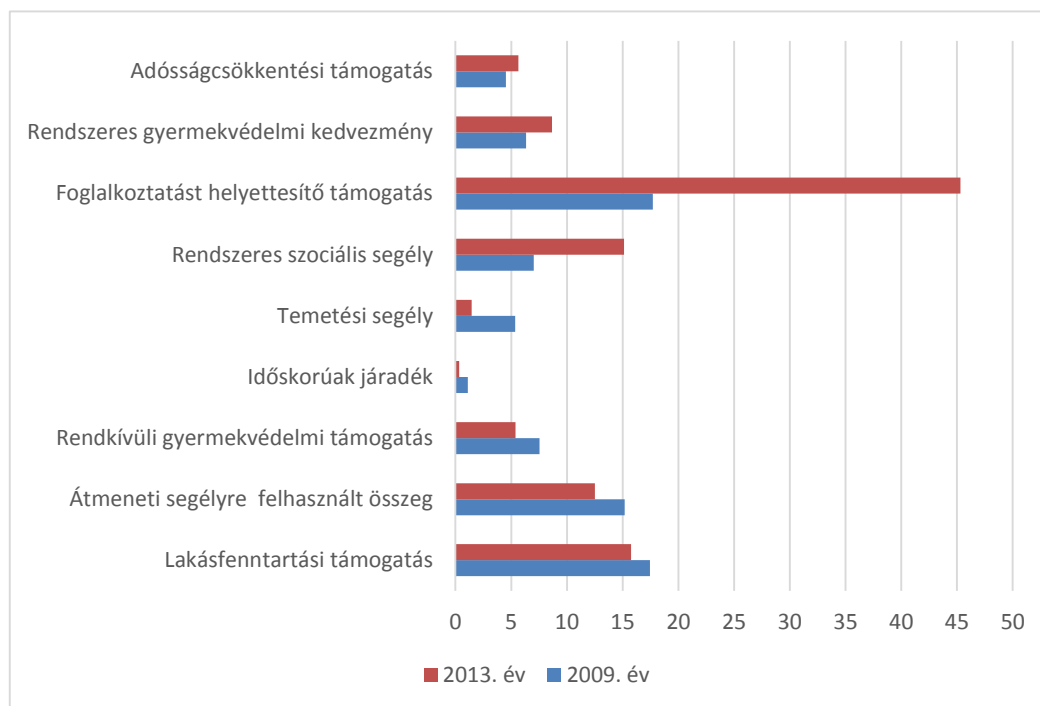
A száz lakosra jutó adófizetők száma Tatán 2000 óta mindig az országos átlag felett volt, 2005 és 2008 között egy enyhe növekedés látható, ekkor száz lakosra 50 adófizető jutott, azonban 2008 óta egy csökkenő tendencia látható, jelenleg az adófizetők 100 lakosra vetített értéke 47,3. A tatabi adatok meghaladják mind a járási, mind a megyei átlagot. A tatabi járásban 2006-ban jelentős, egyszeri visszaesés tapasztalható az adófizető lakosok arányában, ezt azonban sem a tatabi, sem az országos tendenciák nem követik.

14. ábra: Rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)

Forrás: KSH TB2011_J adatbázis

Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő lakosság számában jelentős változás nem figyelhető meg 2005 és 2013 között, a település állandó lakosságának 2005-ben 29,4 százaléka tartozott ide, míg 2013-ban 28,1 százaléka. A nők aránya ebben a kategóriában lényegesen magasabb, mint a férfiaké. Nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel a lakosság 33,2 százaléka, mely tíz éves intervallumban javulást mutat (36,7%-ról).

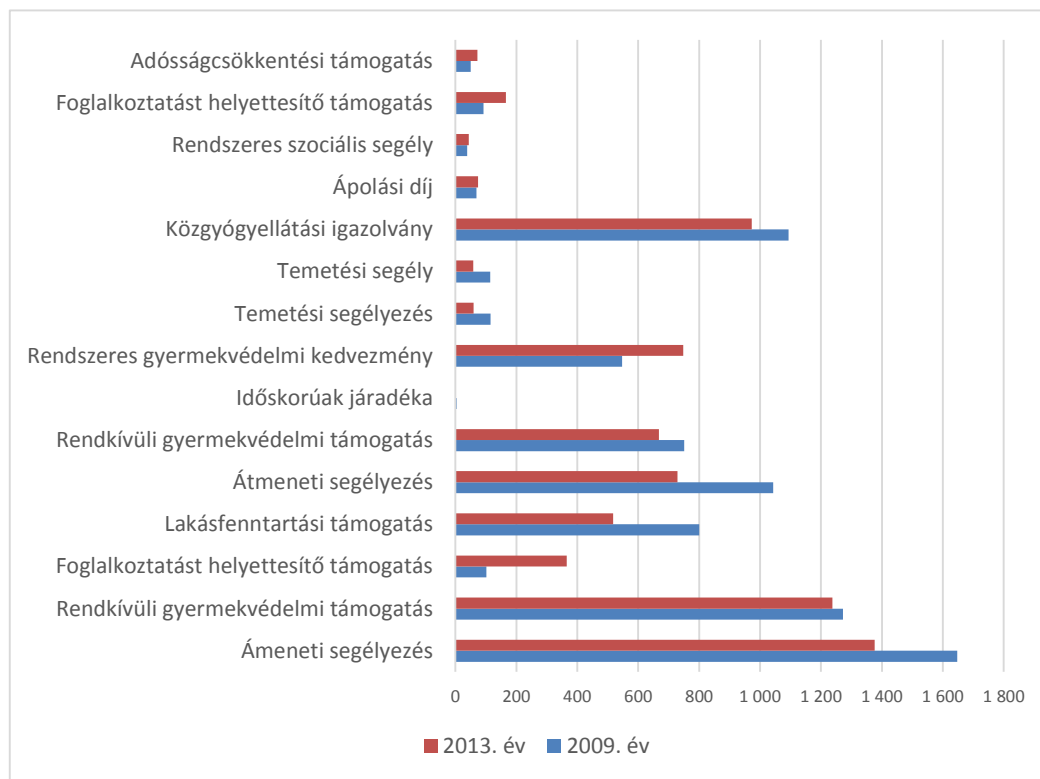
Segélyezés

15. ábra: Felhasznált segélyek összege (M Ft)

Forrás: KSH T-Star 2013

A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma jelentős fluktuációt mutat 10 éves intervallumot vizsgálva. 2003-ban 160 fő, 2013-ban 365 fő részesült ebben a támogatásban, ezzel párhuzamosan a foglalkoztatást helyettesítő támogatásokra fordított kiadások is emelkedtek, összegük 2009. évi 17,7 millió forintról 45,3 millió forintra nőtt. Ezen kívül emelkedett az adósságcsökkentési támogatásra, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre és rendszeres szociális segélyben részesülők támogatására fordított összeg is. Csökkent azonban a temetési segélyre, időskorúak járadékára, rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra, átmeneti segélyre és lakásfenntartási támogatásra fordított kiadások összege.

16. ábra: Segélyezés esetei (fő vagy eset száma)

Forrás: KSH T-Star 2013

A segélyezések esetszámait vizsgálva látható, hogy kiemelkedik a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (973 fő) noha ez 2009 óta csökkenő tendenciát mutat. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt 748 fő esetében adott az önkormányzat, de jelentős a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban (1 238) és az átmeneti segélyben részesülők száma (729 fő, 1 376 esetben) is.

1.7.1.6 Életminőség

Az emberek életminőségét nagyban meghatározza, hogy milyen komfortfokozatú és felszereltségű lakásban élnek. Tata városában 2011-ben a lakások 70,86 %-a volt összkomfortos, mely alul marad a megyei (73,74 %) és az oroszlányi (83,66%) átlaghoz képest is, de jelentősen magasabb, mint az országos mutató (59,38 %). Ugyanakkor a komfortos lakások aránya (25,07 %) meghaladja a megyei átlagot (20,29 %), a KSH 2011-es népszámlálási adatai tükrében, ami jelzi, hogy a félkomfortos, komfort nélküli és szükség- és egyéb lakások aránya jóval alacsonyabb az országos és a megyei átlagnál is.

6. táblázat: Háztartások, családok életkörülményei (2011)

	2011		
	város	megye	ország
Háztartások összesen (db)	10 038	127 398	4 390 302
<i>háztartások a lakás komfortossága szerint (%)</i>			
összkomfortos	70,86	73,74	59,38
komfortos	25,07	20,29	31,31
félkomfortos	1,89	2,59	2,92
komfort nélküli	1,54	2,87	5,76
szükség- és egyéb lakás	0,63	0,51	0,63
<i>háztartások a lakás felszereltsége szerint (%)</i>			
hálózati vízvezetékkel	97,51	97,25	94,32
házi vízvezetékkel	1,86	1,58	2,37
meleg folyóvízzel	97,11	95,62	93,04
közcsonnával	93,76	89,54	76,21
házi csatornával	5,61	9,29	20,48
központi fűtéssel	71,80	74,83	60,34
vízöblítéses WC-vel	98,05	96,40	92,97

Forrás: KSH TB2011_J adatbázis

A települési háztartások felszereltsége a mutatók többsége alapján mind a megyei mind az országos szintet megelőzi. Kivétel a házi csatornával rendelkező háztartások aránya, melynek országos átlaga 20,48 százalék, ám Tatán mindössze 5,61 százalék. Ennek oka, hogy Tatán a közcsonna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (93,7%) jelentősen meghaladja az országos átlagot (76,2%). Tatán központi fűtéssel a lakások közel 72 százaléka rendelkezik, ami tíz százalékponttal meghaladja az országos átlagot. A településen található lakások felszereltségét vizsgálva megállapítható, hogy a lakások 97,51 %-a hálózati vízvezetékkel, 93,76 %-a közcsonnával és 98,05 %-a vízöblítéses WC-vel rendelkezik.

1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Az időskorúak számában az elmúlt években folyamatos növekedés figyelhető meg, így az aktív korúak számára kismértékben, de egyre nagyobb terhet jelent az időskorúak ellátása. 2001 és 2011 között jelentősen növekedett a városban élő kisebbségek aránya.

A terület felhasználásban konfliktushelyzetek Tatán alapvetően azon városrészekben alakultak ki, ahol korábban zártkertes, vagy mezőgazdasági termelésre használt területeken a lakófunkció is egyre elterjedtebbé vált, amellet, hogy a korábbi területhasználat sem szűnt meg teljesen.

Ezek közül az Újhegyi városrészt, valamint a környező külterületeket lehet kiemelni. Ezen, korábban zártkertes területen igen eltérő társadalmi státuszú lakónépesség telepedett meg az elmúlt időszakban. Egyrészt a vagyonosabb, a város belső területeiről kiköltöző, több korábbi telket is

felvásárlók, másrészt az elszegényedő, olcsó ingatlant kereső réteg tagjai is itt találtak otthonra. Ennek megfelelően az ingatlanállomány is nagyon vegyes képet mutat. A lakáscélú területhasználat mellett azonban a területen fennmaradt a zártkertes területhasználat, valamint gazdálkodást (növénytermesztés, állattartás) is folytatnak a területen, ami az itt élőkkel konfliktushelyzeteket szül. Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy az alapvető infrastruktúra is csak hiányosan épült ki a területen, a legtöbb utca szilárd burkolattal nincs ellátva, hiányzik a csatornázás, egyes részekben a vezetékes ivóvíz szolgáltatás is. A közművek kiépítését nehezíti, hogy a területen élő, rossz jövedelmi helyzetű, vagy a csak gazdálkodást folytatók jelentős része nem tudja/nem akarja megfizetni a közművek kiépítéséhez szükséges hozzájárulást.

Nagykert és Halastó-Fényes városrészek egyes területein az ingatlanfejlesztések, valamint a nyugodtabb lakókörnyezet felértékelődésével újonnan beköltözők és az „őslakosok” között ellentétek alakultak ki a hagyományos háztáji gazdálkodás, állattartás, annak a zaj- és bűzhatásai kapcsán.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1 Történeti és kulturális adottságok

Tata város Komárom-Esztergom megyében található a Kisalföld és a Dunántúli-középhegység találkozásánál helyezkedik el. A település a Tatai járás központja összesen 78,17 km² területen helyezkedik el. A megyeszékhely, Tatabánya 9 km-re délkeleti, Budapest 60 km-re keleti irányban fekszik. A városon áthalad az 1-es főút és az Budapest–Hegyeshalom–Rajka-vasútvonal. Mellette halad el az M1-es (E60, E75 Bécs–Budapest autópálya), amelyre közvetlen csatlakozása van a városnak.

A település régészeti leleteinek köszönhetően ma már tudjuk, hogy az őskorban is lakott terület volt, elsősorban a meleg vizes források miatt. Kr. e. II. században a rómaiak elfoglalták Pannóniát és megépítették a limes egyik fontos katonai táborát, Brigetiót (Ószőny). A Tatához közeli tábort a Látó-hegy oldalán végigfutó római vízvezeték, az ún. Kismosó-forrásokból látták el ivóvízzel.

Luxemburgi Zsigmond uralkodása előtt, az Árpád-ház uralkodott és Tata már ekkor királyi birtok volt. A XI. században a bencés rend már monostort épített a településen, a mai Fürdő utca területén. A megnevezés először a mai alakjában 1221-ben tűnik fel.

A város egyik híres épített emléke a vár, melyet a Csák család kezdett építeni, akikhez a terület 1326-ig tartozott. Luxemburgi Zsigmond (1387-1437) és Hunyadi Mátyás (1458-1490) korában volt népszerű elsősorban, mint nyári királyi rezidencia. Zsigmond király adományozta a mezővárosi jogot a településnek 1387-ben, ettől kezdve civitasként szerepel a korabeli oklevelekben. Mátyás előtt a vár állapota romlani kezdett, ezért Mátyás visszavásárolta a Rozgonyiaktól és Bonfini leírása szerint építtette újjá. Stílusjegyek közül a késő gótikus jegyeit hordozza magán.

A törökök 1543-tól száznegyvenöt évig tartották uralmuk alatt a várost, és ez alatt a vár kilencszer cserélt várurát, ebből tizenhat évig török ura volt. A vízi várat és a mai is álló bástyákat a 1577-ben fejezték be Süess Orbán tervei nyomán. Legközelebb 1727-ben újítanak a váron az Esterházy-család tagjai, ekkor alakul ki Tata, Tóváros és Váralja városrészek.

A XVII. és XVIII. század során barokk mezővárossá fejlődik, mely az uralom igazgatási központja is egyben. A XIX. század végén megkezdődik az iparosodás, kisebb gyárak épülnek, és eléri a vasút is Tatát, valamint színház és piarista gimnázium is nyílik, majd sebészet, népiskola is nyílik.

A középkor során virágzó céhes gazdaság nyomait öröközték meg a ránk maradt engedélyező okiratok. Többek között ezekből az okiratokból, valamint tárgyi emlékekből is tudjuk, hogy a városban virágzott a fajanszmanufaktúra.

A város történetének egyik jelentős közigazgatási eseménye történt 1938-ban, amikor a Tóváros és Tata egyesítésével létrejött a közigazgatásilag egységet Tata, melyet 1954-ben emeltek városi rangra. Az újabb változás 1985-ben történt, amikor Agostyán község csatlakozott a városhoz. A XVI. század során ez a település elnéptelenedett, és csak akkor vált újra lakottá, amikor a Würzburg és Bamberg területéről új lakók érkeztek, akik a mai napig őrzik német nemzetiségi kultúrájukat.

Tata hírnevét jelenleg olyan rendezvények erősítik, mint az olimpiai Edzőtábor, múzeumi rendezvények, Víz, Zene, Virág Fesztivál, Barokk Fesztivál, Szabadtéri Játékok, Őszi Nagyhalászat.

A város műemlékei az 1.14.3.3 Műemlék, műemlékegyüttes című fejezetben kerülnek bemutatásra

1.7.3.2 Civil szerveződések

A városban 287 bejegyzett civil szervezet működik, a civil társadalom nagy aktivitást mutat. A szervezetek a legnagyobb számban szociális és gondozási illetve adománygyűjtési tevékenységet folytatnak.

7. táblázat: Jelentősebb civil szervezetek Tata városában (2014 adatok szerint)

civil szervezet neve	tevékenység	célcsoport
HELP - Esőemberekért Egyesület	szociális	autista, és értelmileg sérült felnőttek
Sorstárs Támogató Szolgálat	szociális	idősek és rászoruló
Csilla von Boeselager Idősek Napközi Otthona	szociális	idősek és rászoruló
Magyar Vöröskereszt	ifjúság egészségnevelése, adományok gyűjtése, táborok szervezése	lakosság
Mozgáskorlátozottak KEM Szervezete	érdekvédelem, ügyintézés, tanácsadás, klubfoglalkozás, előadások, kirándulások	helyi mozgáskorlátozottak
Szólóttó „Éljünk Józanul!” Egyesület	klubfoglalkozások tartása, ruha és egyéb adományok közvetítése, gyermeknyaraltatás	rászoruló
"Segítség a segítőknél" Alapítvány	képzések, érdekvédelem	szociális területen dolgozó szakemberek
"Szociális Háló" Közalapítvány	pénzbeli támogatás	legjobban rászoruló
Városi Nyugdíjas Klub	-	-
Magyar Zoltán Népfőiskolai Társaság	-	-
Juniorka Alapítvány	oktatás, nevelés	bölcsődei, óvodai gyermekek

civil szervezet neve	tevékenység	célcsoport
Vakok és Gyengénlátók Egyesülete	-	-
Tatai Városgazda Nonprofit Kft.	város zöldterületeinek és közterületeinek fenntartása,	lakosság
Napra Forgó Nonprofit Közhasznú Kft.	munkavállalók munkaerő – piaci (re)integrációjának támogatása	a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű, elsősorban megváltozott munkaképességű munkavállalók
Tata és Térsége Civil Társulás	civil kezdeményezések közreműködésével szervezett kulturális és művelődési értékek közvetítése	lakosság

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1 Humán közszolgáltatások

1.8.1.1 Oktatás

Bölcsőde

Tata városában jelenleg egy önkormányzati bölcsőde üzemel. Az 1980-ban épített, jelenleg 106 férőhelyes Csillagszigeti Bölcsőde 9 csoportszobával rendelkezik, melyből egy a speciális nevelési igényű gyermekek számára van fenntartva. Az intézmény teljes kapacitáson üzemel, míg 2012-ben 85 gyermek, addig 2013-ban 83 gyermek járt az intézménybe, 2014-ben a férőhelyek kihasználtsága 100%-os. A tatai adatok változása összhangban van a megyei járásközpontok és az országos értékekkel egyaránt. A Csillagszigeti bölcsőde épületének energiahatékonysági fejlesztése 2010-ben megtörtént, majd 2012 évben kapacitásbővítés valósult meg.

Az önkormányzat 2006 óta ellátási szerződés alapján támogatja a Juniorka Alapítványt, mely Tatán egy bölcsődét működtet a Bacsó Béla úton.

A két **bölcsődében** a férőhelyek száma 124 db (+ további 6 fő a speciális csoportban). A bölcsődés korú gyermekek nappali elhelyezését a városban 3 db családi napközi is segíti.

Óvoda

A településen az óvodai feladatellátás 10 db intézményben történik. Az intézmények fenntartója és működtetője Tata Város Önkormányzata, illetve a Juniorka Alapítvány (Juniorka Alapítványi Óvoda), Szellő Szárnyán Közhasznú Egyesület (Angyalforrás Waldorf Óvoda), valamint a Magyar Református Egyház (Hajnalcsillag Tatai Református Óvoda). A feladatellátási helyek száma 10 db, ezek területi elhelyezkedése a városban belüli egyenletes. A városban az összes önkormányzati óvodai férőhely száma 597 db, városi szintű kihasználtság 2013. évben 103,5 %-os volt, mely szinte megegyezik a 2012. év kihasználtságával.

Az önkormányzati óvodák állapota összességében jónak mondható, az intézmények közül 5 db a 2009-2010-es években megvalósult felújítás sorozatnak köszönhetően energetikai korszerűsítésen esett át. A 2 csoporttal rendelkező Szivárvány Óvoda nagy történelmi múltra tekint vissza, azonban az elmúlt kicsit több, mint száz évben átfogó felújítást nem hajtottak végre. A 75 férőhelyes Kertvárosi Óvodát 1974-ben építették, azóta komoly energetikai beavatkozás nem történt, míg igény egyre inkább mutatkozik.

8. táblázat: Önkormányzati óvodai intézmények és azok legfontosabb statisztikai adatai (2013/2014 tanév)

Intézmény neve	Férőhely (fő)	2013-ban beíratott gyerekek száma (fő)	Kihasználtság (%)	Csoport-szobák száma (db)	Építés éve	Felújítás éve
Kincseskert Óvoda	100	112	112,0%	4	1980	2010
Bartók Béla Óvoda	125	126	100,8%	5	2010	-
Bergengócia Óvoda	22	26	118,2%	1	1952	2009
Fürdő Utcai Óvoda	125	127	101,6%	5	1910	2010
Geszti Óvoda	100	108	108,0%	4	1970	2010
Kertvárosi Óvoda	75	70	93,3%	3	1974	-
Szivárvány Óvoda	50	49	98,0%	2	1912	-

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Alapfokú oktatás

Az általános iskolai nappali oktatásban résztvevő tanulók száma 2013 évben 2 050 fő volt a KSH területi statisztikája alapján. Az elmúlt évek (2001 óta) tendenciája szerint ez a szám folyamatosan csökkent 2008-ig, azóta stagnáló értéket mutat. A város iskoláiba más településről bejáró általános iskolai tanulók száma 351 fő a 2013-2014-es tanévben. A bejárók száma stagnáló tendenciát mutat.

Tatán hét feladatellátási helyen működik általános iskola, ebből Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában a Kőköti Általános Iskola Kőköti Közi és Fazekas Utcai Tagintézménye (Menner Bernát Alapfokú Művészeti Iskola), a Vaszary János Általános Iskola és tagiskolája (Jázmin Utcai Általános Iskola), valamint a Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekeotthon. Továbbá két alapítványi fenntartású iskola található Tata Városában. A Vaszary János Általános Iskola Tata és a megye legnagyobb általános iskolája.

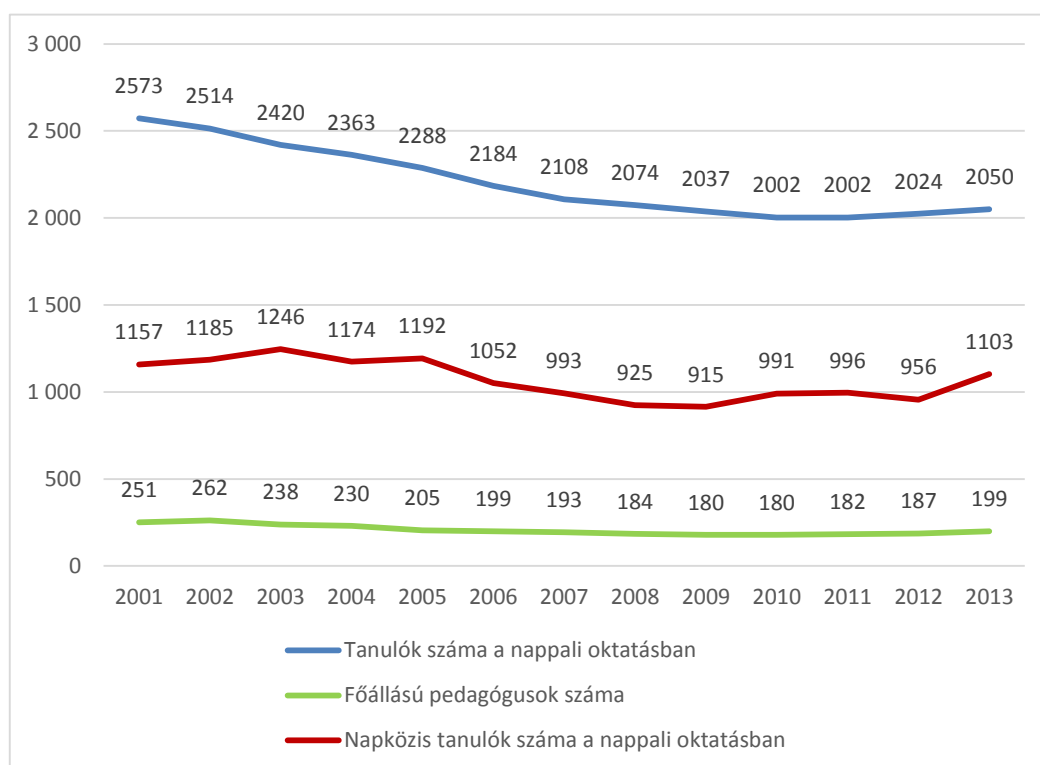
Az intézmények fogadni tudják a város általános iskoláskorú gyermekeit, beleértve a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű tanulókat is. A férőhelyek száma elegendő.

9. táblázat: Általános iskolai intézmények és azok legfontosabb adatai (2013/2014 tanév)

Intézmény neve és fenntartója	Fenntartó	Férőhely (fő)	2013/2014 tanévben beíratott gyerekek száma (fő)	Kihasználtság (%)	Tantermek száma (db)	Torna-terem léte (igen/nem, db)
Kőkúti Általános Iskola	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ	672	651	96,9	31	igen
Kőkúti Általános Iskola Fazekas Utcai Tagintézménye (Menner Bernát Alapfokú Művészeti Iskola)	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ	220	207	94,1	8	nem
Vaszary János Általános Iskola és Logopédiai Intézet	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ	1 070	723	67,6	41	igen
Vaszary János Általános Iskola és Logopédiai Intézet Jázmin utcai tagintézménye	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ	208	198	95,2	9	nem
Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ	140	104	74,3	15	igen
Színes Iskola - Személyközpontú Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium	Színes Iskola -Carl Rogers Személyközpontú Általános Iskola-Alapítvány	120	81	67,5	7	tornaszoba
Talentum Angol Magyar Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola	Képességfejlesztés 1990-98 Alapítvány	128	107	83,6	9	igen

Forrás: www.oktatas.hu

A működtetés és fenntartás feladatainak megosztása a KLIK és az önkormányzat között az 1.10.6. fejezetben kerül bemutatásra.

17. ábra: Általános iskolai nappali oktatás alakulása 2001 - 2013 időszakban

Forrás: KSH T-Star 2013 TA

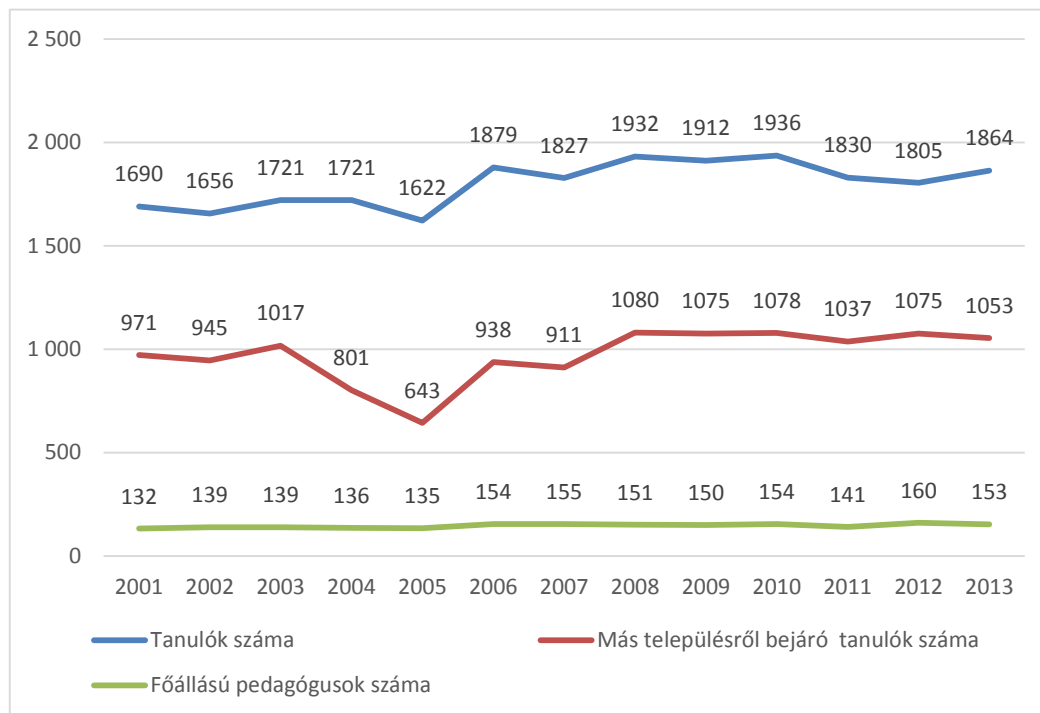
Az általános iskolai oktatásban részt vevő diákok száma 2001 és 2011 között csökkenő trendet mutatott, 2 573 főről, 2 050-re változott, jelenleg lassú növekedés látható az adatok alapján. A napközis tanulók száma 2005 és 2009 között csökkent, azóta folyamatos növekedés látható (jelenleg 1 103 tanuló napközis). A pedagógusok száma követte a gyermekek számának csökkenését, 251-ről 2009-re lecsökkent 180-ra, majd a tanulói létszám trendjének megfelelően növekedni kezdett 2013-ban 199 főre.

2010 és 2011 években komplex energiahatékonysági korszerűsítés történt a Fazekas utcai Iskola, a Talentum Iskola, a Vaszary János Általános Iskola, a Kőkúti Általános Iskola és a Jázmin Utcai Általános Iskola épületeiben.

Középfokú oktatás

A középfokú oktatási intézmények száma a városban 6-ról 10-re emelkedett 2001-2013 között.

A középiskolai nappali oktatás alakulásában a tanulói létszám adatokat figyelembe véve, enyhe növekedés látható 2001 óta. 2014 évben a Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégiumban volt jelentősebb létszámcsökkenés, melynek oka a gyermekszám csökkenése mellett az is, hogy a jobb képességű tanulók egyre nagyobb arányban jelentkeznek gimnáziumba. Az alkalmazott pedagógus létszám jelentős változásokat nem mutat, az nem követi a tanulói létszám-változást. A helyi pedagógiai intézmények átszervezésének jele lehet, hogy a más településről bejáró tanulók száma 2003 és 2005 a felére csökkent, majd a trend megfordult, és jelenleg több tanuló jár be Tatára, mint 2001-ben.

18. ábra: Középiskolai nappali oktatás alakulása 2001 - 2013 időszakban

Forrás: KSH T-Star 2013 TA

Tata Város Önkormányzata közhasznú szervezetei és gazdasági társaságai által működtetett köznevelési intézmények az Eötvös József Gimnázium és Kollégium, valamint a Bláthy Ottó Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium. Az Esterházy Miklós gróf által alapított Eötvös Gimnáziumban jelenleg 8 tagozat közül választhatnak a diákok. Az Eötvös József Gimnázium 2009 évtől vesz részt a hátrányos helyzetű, tehetséges diákok középiskolai továbbtanulását segítő Arany János Tehetséggondozó Programban, ezért megyehatáron átnyúló vonzerővel rendelkezik.

1963-ig a Bláthy Ottó Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégiumban a főprofil a vágárképzés volt, amit a Magyar Népköztársaság oktatási biztosa átalakított az akkori kívánalmaknak megfelelően. Jelenleg közlekedésgépészet, gépészet, villamosipar és elektronika, rendészet, kereskedelem, turisztika és épületgépészet szakirányok közül választhatnak a tanulók. Az iskola számos gazdasági szereplővel áll kapcsolatban (autóipari beszállítók, multinacionális gyártó vállalatok, műszaki területen működő gyártó, szolgáltató KKV-k).

A Jávorka Sándor Mezőgazdasági Szakiskola a mezőgazdaság és élelmiszeripar területén ápol kapcsolatot főként megyén belül gazdasági szereplőkkel tanulószervezés és együttműködési megállapodás keretében.

10. táblázat: Középfokú oktatási intézmények és azok jellemzői (2013/2014 tanév)

Középfokú oktatási intézmény neve	Fenntartó	Tanulók száma 2013/2014 (fő)	Nem városi lakos (fő)	Kollégista (fő)	Képzési kínálat
Bláthy Ottó Szakközépiskola, Szakiskola Kollégium és	"Szakmai Képzésért" Közalapítvány	686	478	60	Közlekedésgépészet, gépészet, villamosipar és elektronika, rendészet, kereskedelem, turisztika, épületgépészet
Eötvös József Gimnázium Kollégium és	Tatai Városkapu Nonprofit Zrt	745	316	175	Arany János tehetséggondozó program, Magyar-angol nyelvi képzés, német nyelvi tagozat, matematika tagozat, biológia-kémia tagozat, humán tagozat, sportiskolai tagozat
Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium	Földművelésügyi Minisztérium Agrárszakképzési Főosztály	507	429	55	Mezőgazdasági technikus, élelmiszeripari technikus, környezetvédelmi technikus, dísznövénykertész, kertész, gazda, mezőgazdasági gépjavító, halász haltenyésztő, pék, felnőttképzés
Tatai Református Gimnázium	Tatai Református Egyházközség	306	196	1	Humán, reál és általános tagozat
Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ	adat nem áll rendelkezésre	adat nem áll rendelkezésre	adat nem áll rendelkezésre	Bőrtárgykészítő képzés, kerti munkás képzés, számítógép adatrögzítő képzés
Színes Iskola - Személyközpontú Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium	Színes Iskola -Carl Rogers Személyközpontú Általános Iskola-Alapítvány	46	28	0	Gimnázium, nappali rendszerű iskolai oktatás
Talentum Angol Magyar Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Gimnázium és	Képességfejlesztés 1990-98 Alapítvány	48	34	1	Szakiskola: artista képzés, grafikus képzés Gimnázium: általános tagozat,

Középfokú oktatási intézmény neve	Fenntartó	Tanulók száma 2013/2014 (fő)	Nem városi lakos (fő)	Kollégista (fő)	Képzési kínálat
Művészeti Szakközépiskola					média tagozat, rajz tagozat

Forrás: www.oktatas.hu

Kollégiumi ellátás

A város területén az alábbi 4 db kollégium biztosít szálláslehetőséget a diákok számára:

- Bláthy Ottó Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium,
- Eötvös József Gimnázium és Kollégium (jelenleg **nincs saját kollégiuma, egy alapítvány által fenntartott kollégiumban vannak elhelyezve a diákok**)
- Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium
- Komárom-Esztergom Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon

Egyéb oktatási-nevelési intézmény

Tata városában két művészeti intézmény található, a két telephelyen és egy székhelyen működő Kenderke Református Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Menner Bernát Zeneiskola szintén két telephelyen. A Kenderke Iskola fő profilja a néptánc mellett a modern- és társastánc, valamint a rézfúvós trombita hangszer népszerűsítése. Az iskola elhivatott a város kultúrájának szebbé, jobbá, színesebbé tételében. Célja továbbá minél több gyermeket a néptáncon keresztül hazájának, népének szeretetére nevelni. A Menner Bernát Zeneiskolában az alapfokú zenei képzés mellett más művészeti ágak (pl. festészet) képzései is indulnak.

Felsőfokú oktatás

Tata városa felsőfokú oktatási intézménnyel nem rendelkezik, **de 4 főiskolával kötött 2014/2015-ben együttműködési megállapodást a város. (veszprémi Pannon Egyetem, tatabányai Edutus Főiskola, ELTE, egri Eszterházy Főiskola), mely alapján a közeljövőben újra beindulhat a felsőfokú képzés a városban.**

Tanulási célú ingázás, intézmények kihasználtsága

Oktatási és nevelési célból a legtöbben Tatabányára indulnak, az összes Tatát elhagyónak az egyharmada jár ide. Kiemelkedő Komárom és Győr szerepe, ide 157, illetve 121 gyermek ingázik naponta. A környező települések közül a Tatára bejáró gyermekek és diákok száma Tatabánya esetében a legnagyobb (468 fő), majd Baj (168 fő) és Szomód (147 fő) következnek.

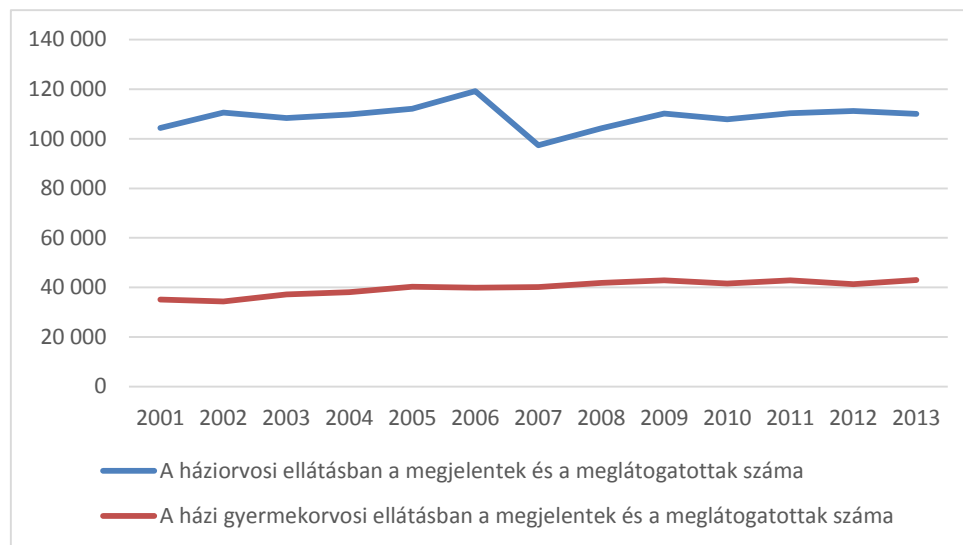
Az intézmények kihasználtsága városi szinten az elmúlt 5 naptári évben 139 százalékos szintről 95 százalékra csökkent le. A kihasználtságban jelentős anomáliák nem jelentkeznek. A városban jelenleg nem mutatkozik igény további férőhelyek kialakítására.

1.8.1.2 Egészségügy

Alapellátás

A városban összesen 10 db háziorvosi, 6 db házi gyermekorvosi és 5 fogászati praxis működött 2013-ban vállalkozási szerződés keretében, melyek számában az elmúlt 10 évben jelentős változás nem volt tapasztalható. Betöltetlen háziorvosi praxis nincs a településen. Az egy háziorvosra/házi gyermekorvosra eső betegek száma 2007-ben jelentősen lecsökkent, utána lassú emelkedéssel a tíz évvel ezelőtti szintre állt be. Az orvosi ügyelet hétköznapokon 16:00 órától másnap reggel 8:00 óráig, illetve hétvégén és munkaszüneti napokon 0:00 órától 24:00 óráig biztosított.

19. ábra: Házi orvosok és gyermekorvosok esetszámai 2001 és 2013 között

Forrás: KSH T-Star 2013 TA

A településen az egészségügyi alapellátás fő helyszíne a Tatai Egészségügyi Alapellátó Intézmény, ahol iskolai egészségügy, védőnői szolgálat és központi ügyelet található. **A városban jelenleg 7 védőnői és 5 iskolavédőnői körzet van.** A védőnői szolgálat hétfőtől péntekig 8-16 óráig fogadja a kismamákat.

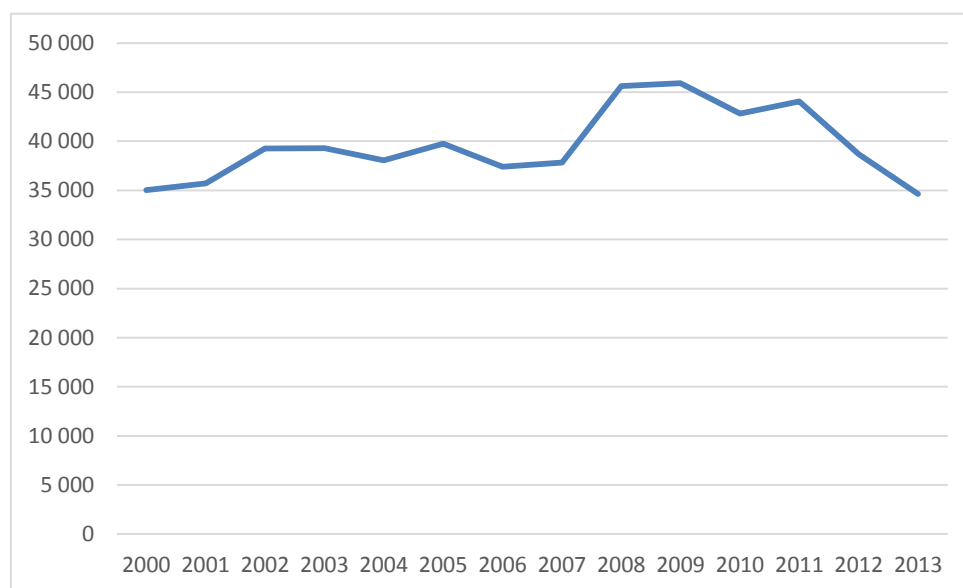
A szakellátást az Árpád-házi Szent Erzsébet Szakkórház és Rendelőintézet biztosítja, mely 2012. május 1-én került állami fenntartásba. A kórházban számos szakrendelés elérhető az alábbiak szerint:

- belgyógyászat
- bőrgyógyászat
- csecsemő és gyermekgyógyászat
- diabetológia
- elektroterápia
- érsebészet
- fizioterápia
- fül-orr-gégészet
- gasztroenterológia
- ideggyógyászat
- idegsebészet
- kardiológia
- laboratóriumi szakrendelés

- mozgásterápia
- mozgásszervi rehabilitáció
- nőgyógyászat
- genetikai ultrahangvizsgálat
- osteoporosis
- pszichiátria
- gyógytorna
- reumatológia
- röntgen
- sebészet
- szemészet
- terhes tanácsadás
- tüdőgyógyászat
- tüdőszűrés
- urológia
- ultrahang

A kórházi ágyak száma a 2000-es évek elején 120 db volt, majd 2007-ben megemelkedett 144-re, míg 2012-ben jelentősen lecsökkent 95 db-ra.

20. ábra: A kórházakban ténylegesen teljesített ápolási napok száma

Forrás: KSH T-Star 2013 TA

A kórházi ápolási napok száma alapján jelentős növekedés látható 2000 és 2008 között, majd két év alatt az eredeti szintre csökkent vissza, ez magyarázható a kórház ágyak darabszámának csökkenésével is.

Az egészségügyi alap- és szakellátásban magánintézmények is részt vesznek, ezek közül kiemelendő a Kastélypark Klinika, ahol fekvőbeteg ellátási kapacitások is rendelkezésre állnak. Emellett egészségügyi magánrendelések is egyre nagyobb számban jelennek meg a városban.

Tata vonzáskörzetében, 50 km-en belül 2 db másik kórház található (Komárom és Tatabánya).

Tata városában jelenleg 7 db gyógyszerár üzemel, mely a város terjedelmét figyelembe véve ideálisnak tekinthető.

Az egészségügyi ellátást 1 db mentőállomás segíti, melynek vonzáskörzetébe közel 40 000 ember tartozik. Jelenleg kettő darab mentőautóval rendelkezik, és 14 fő dolgozik a mentőállomáson.

1.8.1.3 Szociális közszolgáltatások

Intézmények, szolgáltatások

Szociális szolgáltatások tekintetében Tata Város Önkormányzata a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szociális törvény) alapján biztosítja a különböző szociális ellátásokat, valamint a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyermekvédelmi törvény) alapján szervezi az egyes gyermekjóléti ellátásokat.

A szociális szolgáltatások közfinanszírozáson alapulnak, az igénybevevők - még ha térítési díjat kötelezettek is fizetni, - a szolgáltatás kisebb hányadát fizetik. A szociális szolgáltatást a központi költségvetés, a helyi önkormányzat, vagyis a társadalom fizeti meg.

Helyi rendelet, illetve a szociális törvényben rögzítettek szerint Tata Város Önkormányzata biztosít:

- települési támogatást, valamint
- rendkívüli települési támogatást.

Szociális Alapellátó Intézmény

A szociális szakellátási feladatokat a Szociális Alapellátó Intézmény látja el. A Tatai kistérség tíz települése tartozik az intézmény ellátási területéhez, feladatát intézményfenntartó társulás formájában látja el. Feladatai a szociális alapszolgáltatás és szakellátás valamint a gyermekjóléti szolgáltatás:

- étkeztetés (csak Tatára és Dunaszentmiklósról kiterjedően, mert az étkeztetést a községi önkormányzatok nem a Szociális Alapellátó Intézmény útján biztosítják.)
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- közösségi ellátások (pszichiátriai betegek részére),
- támogató szolgáltatás,
- nappali ellátás (Fogyatékosok Nappali Intézménye, Idősek Klubja, Hajléktalanok Nappali Melegedője),
- hajléktalanok éjjeli menedékhelye,
- gyermekjóléti szolgálat.

Az intézmény két telephellyel működik, székhelye nemrég tetőtér bővítéssel újult meg, és jelentős feladatokat tudott átvállalni a telephelyektől (ezeknél csak a hajléktalan ellátás és az idősek klubja

maradt). Az intézmény jelzőrendszeres házi segítségnyújtást is működtet, melynek bővítésére lenne igény.

A többi szociális tevékenységet gyakorló közhasznú és civil szervezet 1.7.3.2 Civil szervezetek c. fejezetben került bemutatásra.

Tatai Kistérségi Időskorúak Otthona

A Tatai Kistérségi Időskorúak Otthonának fenntartását a megyétől 2007-ben a Tatai Kistérségi Többcélú Társulás vette át, megyei működési területe azonban továbbra is megmaradt. 156 időskorú befogadására képes a két egység, ami üzemel, feladatai az időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátása és demens betegek bentlakásos ellátása.

Az egyik intézmény már megújult a Fényes fason, teljes energetikai korszerűsítés történt (fűtési rendszer korszerűsítése, a nyílászárók cseréje, a tető és homlokzatok hőszigetelése), így a működése is gazdaságosabb és a betegek komfortérzete is jelentősen javult, valamint a vizesblokk is felújításra került. Megújultak az egészségügyi diagnosztikai eszközök is, EKG, vérnyomásmérők, vércukorszint mérők segítik az ellátást.

Gyermekjóléti Szolgálat

A Gyermekjóléti szolgálatnak kiemelt szerepe van abban, hogy a gyermek érdekeit megvédje, és szociális munkamódszerei révén elősegítse a gyermekek testi és lelki egészségét, családban történő nevelkedését. Meg kell előznie a gyermekek veszélyeztetettségét, és ezt meg kell szüntetnie. Gondoskodnia kell a családból kiemelt gyermekek visszahelyezéséről. A Szolgálat 2011-ben 328 gyermek, 213 család és 63 fő védelembe vett gyermek ellátásról gondoskodott. A gyermekgondozás további szociális intézményeinek bemutatása az 1.8.1.1 Oktatás c. fejezetben található.

Pénzbeli és természetbeni ellátások

Tata Város Önkormányzata által nyújtott segélyek az 1.7.1 Jövedelem alfejezetben kerültek bemutatásra.

1.8.1.4 Közösségi művelődés, kultúra

Intézmények

Tata Város Önkormányzata a közművelődési, kulturális feladatainak ellátásával, közművelődési megállapodás keretében, az általa alapított Tatai Városkapu Közhasznú Zrt-t bízta meg, mely a folyamatos kulturális program mellett számos természetjáró és színházi programot szervez. A Városkapu Közhasznú Zrt. igazgatja a Magyary Zoltán Művelődési Központot, az Új Kajakház Ökoturisztikai Központot és az Angolkertet.

A közgyűjteményi feladatokat a Móricz Zsigmond Városi Könyvtár látja el, költségvetési szervként, melyet az Önkormányzat alapított. A törvény adta lehetőséggel élve az önkormányzat fenntartja a Kuny Domokos Megyei Múzeumot is (1997. évi CXL. törvény). A Kuny Múzeum igazgatáshoz tartozik a XIV. század végén épült Tatai Vár, továbbá az országban egyedülálló Német Nemzetiségi Múzeum, valamint az egykori zsinagóga épületében elhelyezkedő Görög-Római Szobormásolatok Múzeuma.

A Kálvária dombon található a Geológiai Szabadtéri Múzeum, mely az ELTE Tatai Geológus Kert részét képezi. A környező természetvédelmi terület többszáz millió év geológiai eseményeit, annak élővilágát valamint botanikai, kultúrtörténeti és bányászattörténeti látnivalókat mutat be.

A közönség számára egyetlen mozi nyújt szórakozási lehetőséget, az 1-es út mellett elhelyezkedő Tata Est Filmszínház. A Magyary Zoltán Művelődési Központ Színháztermében alkalmi jelleggel művész, történeti, kulturális filmvetítések színesítik a kikapcsolódásra vágyók életét.

Az önkormányzati támogatással megvalósult, a város egyik központi részén található Gútay Galéria 2014-ben nyitotta meg újra a kapuit. A Gútay Galéria a fiatal tatai alkotók műveit helyezi központba. A városban számos magán galéria is található, továbbá a helyi hotelekben is megtekinthetőek időszakos tematikus galériák, kiállítások.

Fontos kikapcsolódási lehetőséget kínál a Fényes-fürdő, amely Tatától másfél kilométerre északi irányban (Naszály felé) helyezkedik el, az Által-ér folyása mellett található természetes források által táplált strand- és kempingkomplexum természetvédelmi szempontból is fontos lápvilággal rendelkezik.

Rendezvények

A település rendszeresen megtartott éves rendezvényei az alábbiak:

- Szent György napi lovasünnep ló- és lovasáldással,
- Tatai Patara,
- Tatai Sokadalom,
- Víz-Zene-Virág Fesztivál,
- Barokk Fesztivál és zenei mesterkurzus,
- Mihály-napi vásár, Táltos-nap, Lóvoda-nap,
- Öreg-tavi nagy halászat,
- Minimarathon,
- Porcinkula,
- Tatai Vadlúd Sokadalom,
- Nagy Sportágválasztó és Hangszerválasztó.

Sport

Tata Város Önkormányzati Képviselő-testülete 146/2008. (V.19.) számú határozatával fogadta el a Magyary-tervet, mely megfogalmazta a város sportfejlesztési programját, évente intézkedési terv keretében érvényesítik a sportkoncepcióban foglaltakat. Az Önkormányzat sportfinanszírozással, sporttámogatással ösztönzi a mazsolákat, az újrakezdőket, a profikat és az eredményes sportolókat, ennek következtében a tatai sportélet élénk: a versenysport mellett, a diák- és szabadidősport is komoly hagyományokkal rendelkezik. Jelentősebb szabadidősport események: Minimarathon, Tó-Futás, Örömfutás, IVV Túra, Tata Városáért Nagydíj, Gerecse 50 teljesítménytúra.

Tatán két jelentősebb sportolásra alkalmas központ található. Az egyik a százéves múlttal büszkélkedő Tatai Atlétikai Club már számos híres sportolót nevelt fel mind az egyéni, mind a csapatsportok terén,

ide főként a helyi lakosok járnak. A másik a tatai edzőtábor, vagy hivatalos nevén a Tatai Olimpiai Központ az ország egyik legismertebb sportlétesítménye, ami főként a kistérségen kívüli sportegyesületek számára biztosít lehetőséget edzőtáborok tartására. Az Olimpiai Központ a tatai Öreg-tó partjától 300 m-re, gyönyörű természeti környezetben fekszik, 3 hektáros parkjával idilli helyszínt teremt a pihenésre, rekreációra, sportolásra.

Az Északnyugat-magyarországi Általános Olimpiai Központ „Tatai Edzőtábor új multifunkcionális csarnok megépítésére” címen benyújtott pályázatának első ütemében megvalósul a multifunkcionális csarnok, a második ütemben pedig megépülhet a Kristály-fürdő helyén a sportuszoda, mely állami tulajdonban működne Tatán. A város létesítményei közé tartozó Vaszary Sportudvar fejlesztésének előkészítése a pénzügyi források felkutatásával az előkészítés fázisában tart, miután 2012-ben a felújításra, fejlesztésre benyújtott pályázat nem nyert támogatást. A Hódy Csónakház ökoturisztikai központtá alakítására kidolgozott projekt, a 2011-es évben pályázatot nyert, 2012-ben az engedélyeztetések, a közbeszerzés (a kivitelezésre) megtörtént. 2013 őszén megkezdődött a kivitelezés, majd átadásra került a sport, szabadidő és céges rendezvények számára otthont adó Új Kajakház Ökoturisztikai Központ. Az önkormányzat további nagyobb tervei között szerepel a Városi Sportcsarnok előkészítése és a Fényes-fürdő fejlesztése.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Tata óvodai intézményeiben a HH-s és a HHH-s gyermekek száma 2013-ban 137 fő volt, ami 16,9 %-os arányt jelent ebben a korosztályban városi szinten, mely a megyei átlagnál (19,1 %) és az egész országra jellemző átlagos szintnél (23,8 %) alacsonyabb.

A hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma 2013-ban 301 fő volt, ami 14,7 %-os arányt jelent ebben a korosztályban városi szinten, mely a megyei átlagnál (19,2 %) és az egész országra jellemző átlagos szintnél (23,8 %) alacsonyabb.

A hátrányos helyzetű középiskolai (gimnázium és szakiskola) tanulók száma 2013-ban 165 fő volt, ami 8,9 %-os arányt jelent ebben a korosztályban városi szinten, mely a megyei átlagnál (5,2 %) magasabb érték, míg az egész országra jellemző átlagos szintnél (10,8 %) alacsonyabb.

Esélyegyenlőségi Program

Tata Város Önkormányzata részére 2013 nyarán készült Helyi Esélyegyenlőségi Program keretében felmérésre került, hogy a városban élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a teljes lakossághoz viszonyítva milyen jövedelmi, foglalkoztatási, képzettségi, szociális, lakhatási, területi, egészségügyi mutatókkal rendelkeznek, és ezek alapján milyen esélyegyenlőtlenségi problémákkal küzdenek. A helyzetfelmérést követően az alábbi célokat jelölték ki a 2013 és 2018 közötti időszakra:

- egyenlő bánásmód biztosítása,
- esélyegyenlőség biztosítása,
- közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elve,
- diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,

- foglalkoztatás javítása,
- szociális biztonság fokozása,
- egészségügy minőségének emelése,
- oktatási színvonal fokozása,
- lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése,
- együttműködés az köznevelési intézmények intézményfenntartó központjaival.

1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

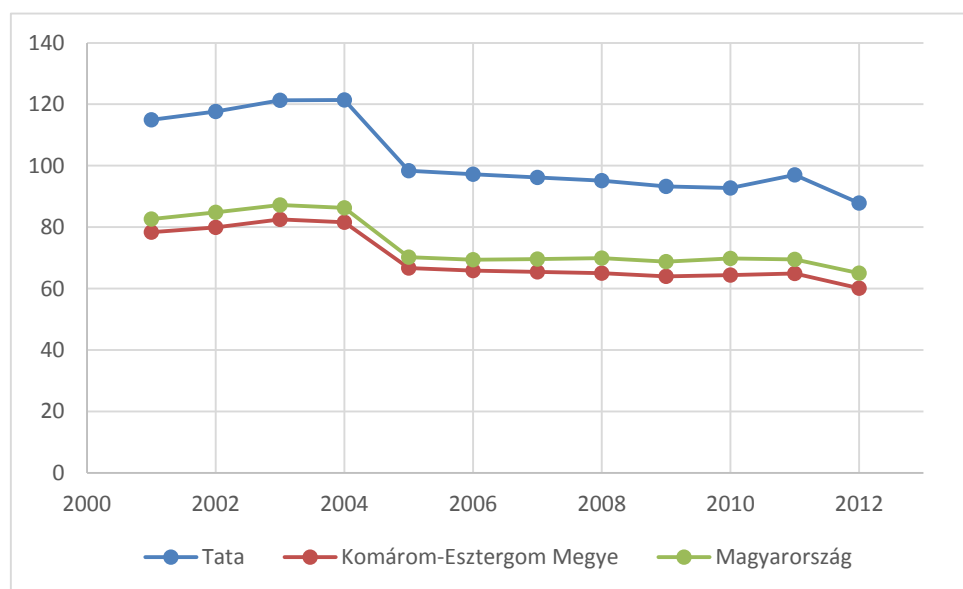
Megyei program szerinti gazdasági súly

Tata város gazdasági szerepkörét tekintve a megyei területfejlesztési program a várost Tatabánya központi funkcionális várostérség részeként definiálva. A városban a regisztrált vállalkozások száma 4 432 db, közülük a működő vállalkozások száma 2012-ben 2 083 db volt.

Vállalkozások száma szerinti súly

A működő vállalkozások 1000 lakosra vetített száma a megye esetében 60,1 működő vállalkozás, Tata város értéke: 87,8, ami a megye járásközpontjai között magasnak számít.

21. ábra: Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma 2001 - 2012

Forrás: TEIR, Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését segítő alkalmazás

A 2011-ben megfigyelhető enyhe emelkedést leszámítva a működő vállalkozások száma 2004-től folyamatosan csökken, közel párhuzamosan a megyei és országos trenddel. Az ezer lakosra jutó vállalkozások száma Tatán a vizsgált időszakban végig jelentősen meghaladta az országos és a megyei átlagot is.

Működő vállalkozások jellemzői szerinti súly

A vállalkozások abszolút és lakosságarányos száma nem mutatja kielégítően a város relatív gazdasági erejét, ezért fontos megvizsgálni és összehasonlítani a működő vállalkozások szerkezetét alkalmazottaik létszáma szerint is.

11. táblázat: Működő vállalkozások méret szerinti megoszlása, 2013

Területi egység	működő vállalkozások száma – alkalmazotti létszám alapján			
	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	249-X fő
	mikro	kis	közép	nagy
Tata	1 978	94	9	2
Komárom-Esztergom megye	17 241	763	135	38
Tata részesedése a megyei szummából (%)	11,47	12,32	6,67	5,26

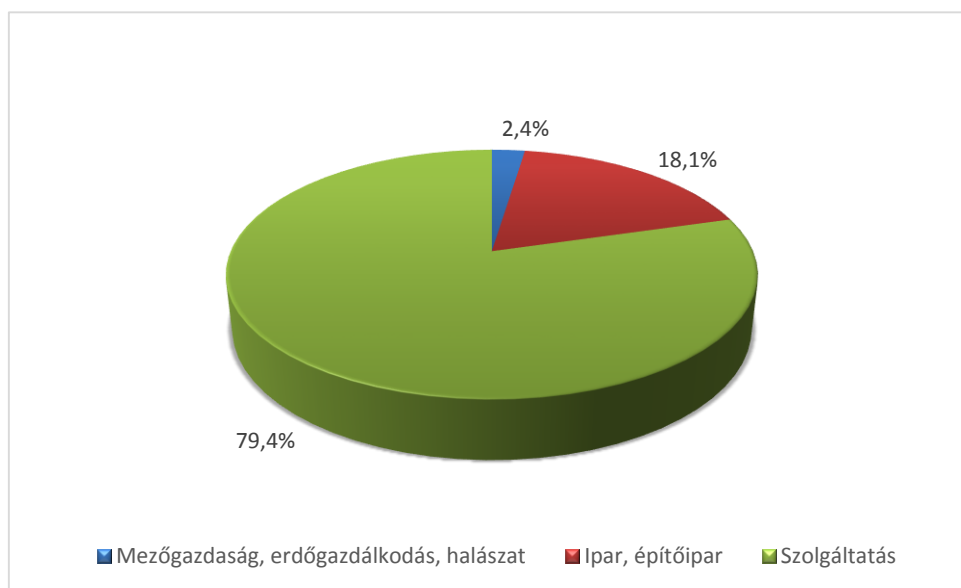
Forrás: KSH T-Star 2013 TA

A tatai vállalkozások jelentős része mikro-vállalkozás, ami a megyei összes mikro-vállalkozás közel 12 százalékát teszi ki, a megyei kisvállalkozásoknak pedig mintegy 13 százaléka található Tatán. Mindkét kategória jelentősen felülreprezentált a város népességi súlyához képest, ami visszavezethető arra, hogy az ipari vállalkozások súlya itt alacsonyabb, mint a megye egészében, a szolgáltató szektorban pedig a kisebb átlagos vállalkozásméret a jellemző.

Ágazati szerkezet szerinti súly

A város relatív helyzetét tükrözi mindezek mellett a működő vállalkozások ágazatok szerinti megoszlása. Ezzel lehetővé válik a domináns ágazatok beazonosítása és összehasonlítása a megyei jellemzőkkel.

22. ábra: Az egyes nemzetgazdasági ágakban működő vállalkozások aránya 2012-ben Tatán

Forrás: TEIR, Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését segítő alkalmazás

A tatai vállalkozások nagy része a szolgáltatási szektorban működik, az ipar és a mezőgazdaság együtt adja az összes vállalkozás ötödét. A legkisebb mértékben a mezőgazdasági cégek vannak jelen, arányuk mindössze 2,4 százalék.

Komárom-Esztergom megye egészét tekintve a mezőgazdaságnak (3,4 %) és az iparnak (21,4 %) a tatainál kicsivel nagyobb jelentősége van a szolgáltatáshoz képest.

12. táblázat: A tatai működő vállalkozások száma a legjelentősebb gazdasági ágakban

Gazdasági ág	Vállalkozások száma db
Mezőgazdaság	51
Ipar	378
Építőipar	399
Kereskedelem, gépjárműjavítás	404
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	351
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	106
Oktatás	123

Forrás: TEIR, Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését segítő alkalmazás

A városban legtöbb vállalkozás a kereskedelem és gépjárműjavítás területén működik (77 darab), de jelentős az ipari (787 darab), építőipari (399) illetve szakmai, tudományos, műszaki tevékenységi területen (351 darab) regisztrált vállalkozások száma is. A mezőgazdaságban tevékenykedő vállalkozások aránya a működő vállalkozások körében igen alacsony, de meg kell említeni, hogy a regisztrált vállalkozások között arányuk jóval magasabb, megközelíti a 10%-ot. A vállalkozási tevékenységek széles kört fednek le, a város vállalkozásai nem konjunktúra érzékenyek.

2012-ben Tatára jellemző egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték 1,043 M Ft, mely nem éri el a megyére aggregált átlagot (1,618 M Ft) és közel fele, mint a megyei járásközpontok átlagértéke (2,180 M Ft), de meghaladja a teljes országra jellemző értéket (0,897 M Ft).

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A Tata térségére jellemző lendületes fejlődés, ami az iparosodással kezdődött az 1970-es évekre elvesztette lendületét és a recesszió egészen 1995-ig tartott. A területen működő energiaigényes vállalatok lassan megszűntek, így közel 20 ezer munkahely is megszűnt. Ide tartozott a cementgyártás, építőipar, kőbányászat, a textilipar, bőripar és a hűtőipar. Az iparszerkezet átalakulása rányomta bélyegét Tata és a szomszédos kistépülések fejlődésére. Jelenleg is folyamatban van a gazdaság szerkezetváltása, de az elmúlt évek gazdaságfejlesztési politikájának köszönhetően Tata mára korszerű, több lábon álló gazdasággal rendelkezik, jelentős mezőgazdasági, ipari, építőipari, kereskedelmi, és egyéb szolgáltató vállalkozások egyaránt fellelhetők a településen.

1.9.2.1 Mezőgazdaság

A mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások száma igen csekély, 2013-ban az összes regisztrált vállalkozás 9,8 %-a tartozott ehhez a szektorhoz. Aránya 2011-re jellemző 9,1%-os értékhez képest

kismértékben növekedett. Az önkormányzat jelenlegi adózói között 47 darab mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szereplőt tartanak számon.

Az önkormányzat jövőbeni tervei között szerepel a mezőgazdasági termelés és élet új, vonzó és hasznos változatnak létrehozása. Célterületként a nyugati határ mezőgazdasági területei kerültek kijelölésre, amerre a jelentősebb parasztgazdák belterületi lakhelye, a városgazda telephelye is található. A beépítésre szánt terület egy részén bio-gazdaság működik, a többi területen tanyasi (bokor-tanyák) jellegű, a gazdák együttműködését segítő fejlesztés tervezett, így csökkentendő a terület tulajdonjogainak elaprózódásából, rendezetlenségéből adódó problémákat.

1.9.2.2 Ipar

Tatán az iparban regisztrált vállalkozások száma népességéhez viszonyítva a megyén belül igen alacsony, 2013-ban az összes regisztrált vállalkozások 13,5 százaléka tartozott ehhez a szektorhoz. Az elmúlt két évben csekély mértékben csökkent az arány.

Tata gazdasága az 1970-es évektől kezdődő recesszió miatt szerkezetileg átalakult, az addig jellemző ipari tevékenységeket (cementgyártás, építőipar, kőbányászat, textilipar, bőripar és hűtőipar) főként a szolgáltató szektor váltotta fel. A turizmus fejlődésével és a város értékeinek védelme miatt a környezetet terhelő iparágak kiszorultak a település belső területeiről.

A városban működik ipari park és további, hagyományos ipari területek találhatók az ipari parkon kívül is. Az elmúlt évek fontos lépése volt, hogy az Önkormányzat a fejlesztési programjaival elősegítse a lakóterületek közé ékelődő ipari tevékenységek fokozatos áttelepítését a meglévő ipari parkba és az összefüggő ipari területekre.

Tata az iparilag fejlett megyeközpontokhoz közel, hozzávetőlegesen 10 km távolságra helyezkedik el, ezért a tatai lakosok körében az ipari foglalkoztatás jelentős része Tatabányán valósul meg.

Gazdasági infrastruktúra

Tatán három meghatározó ipari terület található, ezeket, illetve az itt található nagyobb vállalkozásokat az alábbi felsorolás mutatja be:

- **MIRELTA Ipari Park (ÉK-i városrész, a Szomódi út mentén):**

A vasútállomás közelében, a volt téglagyár területén barnamezős beruházásként a MIRELTA Holding Kft. a terület rekultivációjával jött létre. Területe 10,8 ha, amely 18 ha területtel tovább fejleszthető. Az ipari terület meghatározó cégei a hűtőipar területén tevékenykednek (GÜNTNER-Tata Kft. – 1 100 fő körüli foglalkoztatotti létszámával messze Tata legnagyobb vállalkozása, Tata Hűtőtechnika Fővállalkozó Kft. – 27 fővel), továbbá itt található a Magyar Aszfalt telephelye, illetve még néhány kisebb vállalkozás.

- **Tatai Ipari és Logisztikai Park (DNY-i városrész, a Kocsi út mentén):**

A város határában, az M1 autópályához közel, barnamezős területen kialakított ipari park területe jelenleg 20 ha, amely az igényekhez alkalmazkodva 130 ha-ra is fejleszthető. Üzemeletetője a Barina Kft., melynek részbeni tulajdonosa a város. Ez a város leginkább fejlődő ipari övezete, melynek legfontosabb vállalata Tata második legnagyobb foglalkoztatója, a 300 fő feletti foglalkoztatotti számmal rendelkező, dinamikusan fejlődő GEDIA Hungary Kft. Ezen

kívül még néhány nagyobb vállalkozás is működik itt, melyek közül mindenképpen említést érdemel a hűtőipari gyártó GABLER-MIRELTA Hungária Kft. (56 fő), a Tom-Ferr Zrt. és a Fogaskerékgár Kft. tatai üzemei, valamint a kereskedelmi profilú SeaFood Trade Kft (40 fő) és a DANUBIUS-MARKET Kft. (20 fő). Az ipari park fejlesztési koncepciójának felülvizsgálata megkezdődött a tulajdonosok, cégvezetők bevonásával és az aktuális befektetési igények figyelembevételével.

- **Agostyáni és Faller Jenő úti ipari terület (a város K-i részén):**

A város legnagyobb iparterülete, amely egyre inkább lakóterületbe ékelődik be. A terület számára további hátrányt jelent, hogy a nagy forgalmú vasúti fővonal elvágja a várostól és a fő közlekedési utaktól. Több gyártó, szolgáltató, fuvarozó, kereskedelmi vállalkozás székhelye, telephelye ez a terület: a város harmadik legnagyobb foglalkoztatója, a fuvarozó J & S SPEED Kft.(174 fő), illetve a Zöld út Kft. (82 fő) és a Jakatics Kft. (43 fő), a vegyipari KEMOBIL Zrt. (47 fő), az építőipari szolgáltatásokat végző Vértes-Út Kft. (47 fő) és TANÉP Kft. (27 fő), a közel 50 fős RIB-LINE Kft., illetve még néhány kisebb vállalat. Itt található a Tondach Zrt. korábbi cserépgyára, amely mára logisztikai központtá alakult (a piaci igényeknek megfelelően kilátásba van helyezve az újbóli működésbe állítás), valamint a korábban háztartási-vendéglátóipari hűtőket gyártó HELKAMA Forste Kft. üzemé is, azonban mára ez megszűnt.

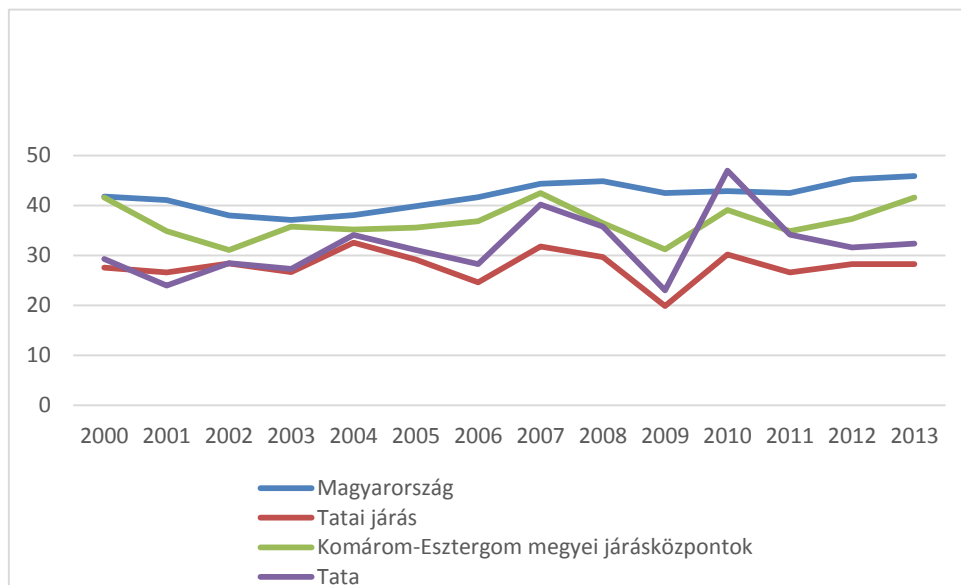
A városban szórványosan található még néhány nagyobb vállalkozás, így például a cipőipari Un. Del Kft. – a város létszámban negyedik legnagyobb vállalkozása – a Rozgonyi úton, illetve a főprofilban huzaltermékeket gyártó MOOWA Assembling Kft. a Honvéd úton. E két nagyobb vállalat a vasútállomás közelében helyezkedik, ahogy a korábban nagyvállalkozásnak számító NYPRO Hungary Kft. is, amely a gazdasági környezet romlásával mára kétfősre csökkent, és a teljes Bacsó Béla úti telephelye is szükségtelenné vált. Az Önkormányzat a lakóterületekbe ékelődő ipari létesítmények ipari parkokba áttelepítésének támogatását célul tűzte ki.

Meghatározó foglalkoztató a városban továbbá a Magyar Honvédség (Klapka György Laktanya), hozzávetőlegesen 1000-1100 fős foglalkoztatotti létszámmal.

1.9.2.3 Szolgáltatások

Az összes regisztrált vállalkozás 76,7 százaléka tevékenykedik a szolgáltatási ágazatban 2013-ban. Az ágazat aránya évek óta kiemelkedő, a vállalkozások háromnegyede ebben az ágazatban tevékenykedik.

A **turizmus** jelentős gazdasági szegmens a településen. A város idegenforgalmi vonzerejét a turisztikai adottságok és attrakciók széles köre adja, ide sorolhatóak a többnyire barokk stílusban épült országos és helyi jelentőségi műemlékek, az országos szinten is kimagasló zöld- és vízfelület ellátottság, a geológiai adottságok, valamint a minden igényt kielégítő színvonalas turisztikai szolgáltatások. A folyamatosan bővülő sport és rekreációs lehetőségek, az évente megrendezésre kerülő hagyományteremtő rendezvények sokoldalú termékkínálatot szolgáltatnak a hazai és külföldi turistáknak.

23. ábra: Egy szállásférőhelyre jutó vendégéjszakák száma a szálláshelyeken (db)

Forrás: TEIR, Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését segítő alkalmazás

A tatai kereskedelmi- és magánszállások férőhelyeinek száma 2013-ban 2 337 db volt - az elmúlt években alig változott -, ez a megye szálláshelyeinek közel negyedét jelenti. A szálláshelyeken 2013-ban összesen 75 778 vendégéjszakát töltöttek el, így az egy szállásférőhelyre jutó vendégéjszakák száma 32,4, ami elmarad a megyei és országos átlagtól is.

A külföldi vendégéjszakák aránya a szálláshelyeken 30,6 százalék, amely 2004 évtől folyamatosan csökkent le 46,4 százalékról.

A helyi szintű TDM szervezet, Tata és Környéke Turisztikai Egyesület egy középtávú Együttműködési Megállapodás keretében átvette a turizmus területén ellátandó feladatok egy részét Tata Város Önkormányzatától, illetve a Tatai Városkapu Közhasznú Zrt.-től 2009 évben, azóta hatékonyan látja el az alapító okiratban megfogalmazott feladatokat.

Tata kedvező földrajzi fekvése, jó közlekedési (elsősorban közúti) kapcsolatai és az ipari park jó infrastrukturális ellátottsága miatt a logisztikai szolgáltatások kezdenek teret hódítani. Jelentős logisztikai vállalkozások telepedtek le mind az ipari park, mind a város további ipari területein.

Tata fekvéséből és térségi szerepköréből fakadóan adódóan egyértelműen a Tatai kistérség/járás gazdasági és kereskedelmi központja. A megyeszékhely közelségének köszönhetően (10 km) azonban Tata leginkább a járásán belüli, főként északi irányban található településeket szolgálja ki a kereskedelemi és vendéglátás tekintetében. A város kereskedelmi szolgáltatásai azonban leginkább a belvárosba koncentráltan (Május 1. és az Ady Endre út menti diszkont áruházak, szupermarketek és hagyományos kiskereskedelmi üzletek), valamint az autópálya bekötőút melletti Tesco hipermarketben jelennek meg, így a nagyobb bevásárlási céllal megjelenő lakosok a városon belüli forgalmat jelentős mértékben növelik.

A városban jelenlevő legfőbb kereskedelmi, logisztikai és szolgáltató cégek az alábbiak: Biogáz Unió Kft., Derik Hungária Kft., E.On Energiaszolgáltató Kft., Éd-i Méh Zrt., Éd-I Vízmű Zrt., Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt., E-On Éd-I Áramhálózati Zrt., Gasztro-Kristály Zrt., Gottwald Kft, Groupama Biztosító Zrt., J És S Speed Kft, Jakatics Kft., Kiss És Társai Kft, Kommuna Vagyonkezelő Zrt., Komtel Kft., Lőwy Trayler Transp. Kft, Magyar Telekom Nyrt., Öreg-tó Club Hotel Kft., Penny-Market Kft., Pokker-Trans Kft., Polygon-Transz Kft., S.Ó.S. Trans Kft., Seafood Trade Kft., S-Ker Transz Kft., Spar Magyarország Ker. Kft., Telenor Magyarország Zrt., Tesco-Global Zrt., Trainpoint International Kft., Vidanet Zrt., Vodafone Magyarország Zrt.

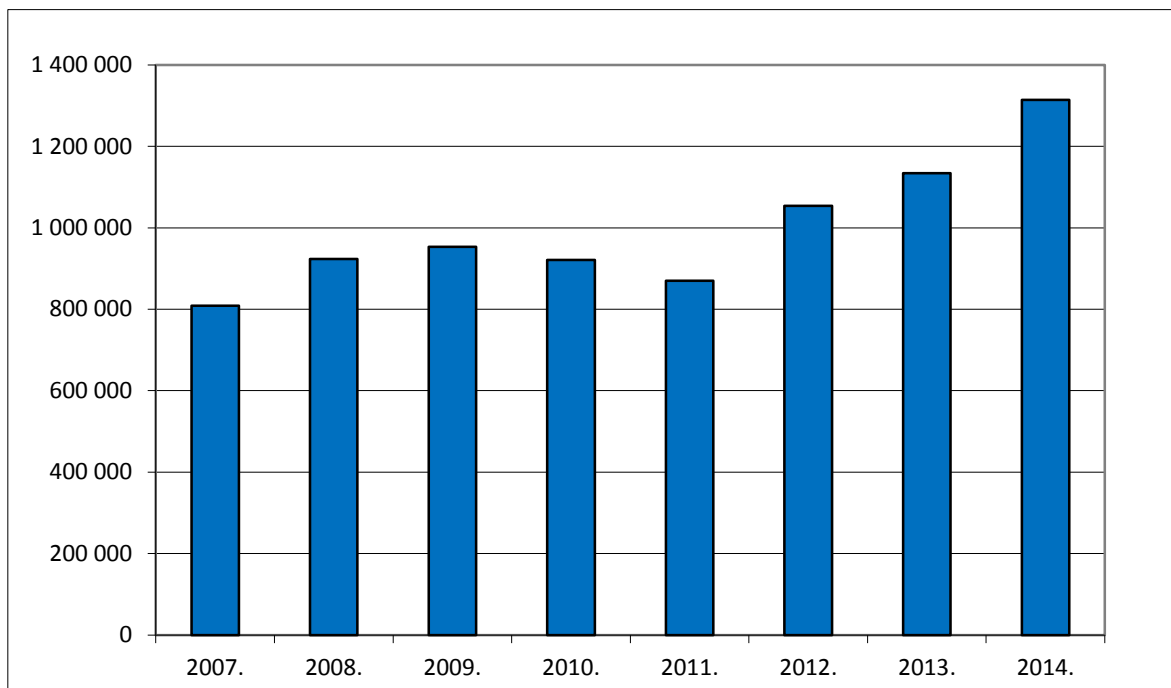
A hagyományos kiskereskedelmi funkciók a városban főként a két történelmi városmagra koncentrálva, de alapvetően az Ady Endre u. környékén vannak jelen. A város célja egyrészt a Kossuth tér, mint egykori piactér és központi tér eredeti funkciójának visszaállítása, másrészt a két kereskedelmi terület összekapcsolása (A Tata és Tóváros közötti terület új életre keltése program), valamint a legfontosabb turisztikai attrakciók – a vár és a kastély – jobb kiszolgálása a Tata szíve program és az „Új központ” projektek keretében. Ehhez kapcsolódik a Május 1. út rehabilitációs terve is, amely az út központi fekvésének hatékonyabb kihasználására épül az ottani jelenlegi funkciók újragondolásával.

Részben az előbbiekhöz szorosan kapcsolódva, másrészt felismerve, hogy Tata a térségi (és megyei) turizmus egyik kiemelkedő helyszíne (részletezést lásd alább), az idegenforgalomhoz kapcsolódó fejlesztési törekvések markánsan megjelennek az említett tervekben. A vendéglátási funkciók jelenleg főként az 1. sz főút környezetében, az Öreg- és Cseke-tó közé ékelődve, illetve a városmagból kieső, Öreg-tó körüli területeken jelennek meg. A vár és a kastély környezetében annak ellenére egészen hiányosnak tekinthetők a vendéglátással és turizmussal kapcsolatos jelenlegi funkciók, hogy a legfontosabb rendezvények és látnivalók itt találhatók a városban. Ugyancsak korlátozottak a belvárosi területeken a parkolási lehetőségek, ezt a hiányosságot a tervezett fejlesztések ugyancsak orvosolni kívánják.

A város foglalkoztatásában jelentős szerepet tölt be az önkormányzati szolgáltatási szegmens is. A közszolgáltatások és a humán szolgáltatások a helyi, illetve járási igényeket messzemenőig kielégítik, egyes szolgáltatások vonzáskörzete túl is nő a járás határain (lásd még 1.1-es fejezetben). Tata Város lakossága ennek megfelelően a közszolgáltatásokat jellemzően helyben éri el.

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

A települési önkormányzat iparűzési adóbevétele hullámvázst mutat, a 2006-os gazdasági válság első hullámának lecsengését követően 2009-ben érte el a maximumot, majd folyamatosan csökkent 870 millió forintra a 2011 évre, ezt követően meredek egyenletes növekedés hatására 2014 évben meghaladta az 1,3 Mrd Forintot. Az emelkedéshez hozzájárul, hogy 2012 évtől az adó mértéke a korábbi 1,9 százalékról megemelkedett 2,0 százalékra. A 2014. évi iparűzési adó 50,96 %-kal haladta meg a 2011. évi bevételt.

24. ábra: Tata Város Önkormányzatának iparüzési adó bevétele 2007 és 2014 között (millió Ft)

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az ipari parkban jelenleg 9 darab vállalkozás működik. Az ipari park infrastruktúráját tekintve a legfontosabb fejlesztések már megvalósultak, melyek az 1.9.2.2 fejezetben kerültek részletezésre.

Mindeközben az idegenforgalmi adó 2007 évtől két év alatt felemelkedett több, mint másfélszeresére, azaz 15,5 millió forintra, amiben 2011 évig stagnálás tapasztalható.

13. táblázat: A város legfontosabb vállalkozásai

Vállalkozás neve	Tevékenysége	Hazai/külföldi tulajdonú	Árbevétele 2013 (eFt)	Foglalkoztatottak száma
Güntner Tata Hűtőtechnikai Kft.	Gép, gépi berendezés gyártása	külföldi	31 451 171	1 000
Gedia Hungary Kft.	Fémfeldolgozási termékek gyártása	külföldi	14 631 796	257
Tatai Környezetvédelmi Zrt.	Szennyeződésmentesítés, egyéb hulladékkezelés	belföldi	4 792 773	70
J és S Speed Kft.	Közúti áruszállítás	belföldi	3 626 971	167
Jakatics Kft.	Közúti áruszállítás	belföldi	1 346 789	51

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Elérhetőség

Tata nagyon jól megközelíthető közúton és vasúton, a város a Budapestet Béccsel összekötő fő közlekedési utak mentén fekszik, a magyar fővárostól mintegy 60 kilométerre, az osztrák és szlovák fővárostól hozzávetőlegesen háromszoros távolságra. Mindhárom főváros repülőtéréről (Liszt Ferenc, Stefanik, illetve Schwechat) gyorsan elérhető. A település külső peremén nemzetközi vasútvonal halad át, két vasúti megállóhellyel (Tata és Tóvároskert). Logisztikai szempontból fontos a dunai nemzetközi kikötők közelsége is, Almásfüzitő 15, Gönyű 45, Budapest pedig 60 kilométerre található. A szlovákia felé összeköttetést biztosító legközelebbi Duna-híd Komáromnál található. A megyeközpont, Tatabánya hozzávetőlegesen 10 km-re fekszik, az 1-es úton pár perc alatt elérhető autóval. A főváros volánbusszal tatabányai vagy dorogi átszállással napi 20-25 járáttal érhető el, biztosítva az ingázó munkavállalók közlekedését.

Munkaerő képzettsége

Tata városát a jól képzett munkaerő és alacsony munkanélküliségi ráta (4,7 %) jellemzi. A munkanélküliek hatoda 25 év alatti, míg több mint 40 százaléka 45 év feletti.

A Tatai járásban 2014-ben a regisztrált álláskeresők 72,8 százaléka rendelkezett közép- vagy felsőfokú iskolai végzettséggel, azaz az átlagosnál magasabb képzettségűek, a szakképzetlenek (alapfokú - és gimnáziumi végzettségűek) az elmúlt időszakban folyamatosan 40% százalékos körüli arányt képviseltek a munkanélküliek körében. A Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatai Járási Hivatal Munkaügyi Kirendeltség felmérése alapján a pályakezdekők iskolai végzettsége és a fiatalok által megjelölt keresett állások alacsony korrelációt mutat. Míg a középfokú végzettségű pályakezdekő álláskeresők 40 százaléka elvileg szakmával rendelkezik, addig szakmunkában mindössze 17 százalékuk kíván elhelyezkedni.

Jelenleg a legtöbb állásajánlat a feldolgozóiparban, és az adminisztratív és szolgáltatást támogatói szegmensben van. A többi ágazatból még kiemelhető az építőipar, a kereskedelem, valamint vendéglátás. A bejelentett munkaerő-kereslet 88,9 százaléka fizikai munkakörökre irányult. A fizikai munkakör ellátására irányuló állásajánlatoknál jelentősen megnőtt a szakmunkások iránti kereslet. A kizárható munkakörökben jellemző volt a fémipari szakmunkások (hegesztő, lakatos, CNC gépkezelő, szerszámkészítő, fém-és feldolgozóipari gépkezelő) mellett a tehergépkocsi-vezetők, kőműves, ács és a villanyszerelők iránti igény is.

A város foglalkoztatási szerepét, illetve potenciálját mutatja, hogy a környező kistépülések munkavállalóinak jelentős része elsősorban Tatán keres magának megélhetést.

K+F és innovációs láncok

A legfontosabb, K+F tevékenységet gyakorló vállalatok Tata városában a következők:

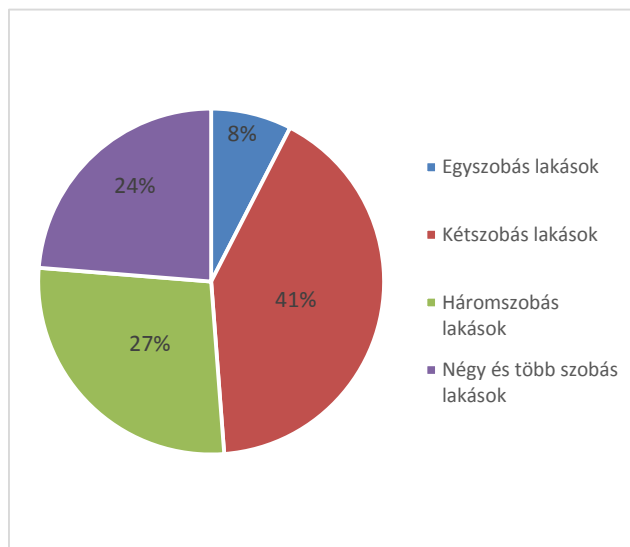
- Mirelta-Ker. Kft.,
- Tata-Lake Kft.,
- Baro 2006 Kft.,

- B-L 2010 Kft.,
- Süveg-Hús Húsfeldolgozó Kft.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

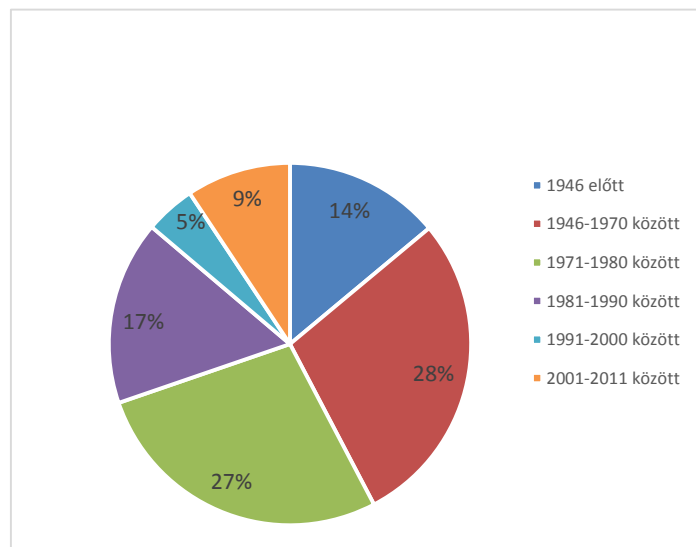
A város teljes lakásállománya 10 059 db. A lakásállomány 2001-hez képest 729 darabbal növekedett, ami közel 8 százalékos bővülést jelent. Tatán a lakásállomány több mint kétharmada (6 912 db) 2 illetve 3 szobás, az egyszobás lakások nem jellemzőek a városban.

25. ábra: Lakosságállomány szobaszám szerinti megoszlása 2013-ban

Forrás: KSH T-Star 2013 TA

A lakások életkorát elemezve kitűnik, hogy az összes lakás kicsit több, mint 40 százaléka 1971 előtt épült, ez alacsonyabb a Komárom-Esztergom megyére jellemző aránynál, ami pont 50 százalék. 1971. évtől a rendszerváltásig terjedő időszakban a jelenlegi lakásállomány 44 százaléka épült, amely közel megegyezik a megyére jellemző 39 százalékos mutatóval. 1991 és 2000 között igen kevés lakás épült mind a Tatán, mind a megyében. 2001-től kezdődően újra megnőtt az építési kedv, a 2011-es népszámlálási adatok alapján az összes lakás 9 százaléka épült a III. évezredben.

26. ábra: Lakásállomány kor szerinti megoszlása 2011-ben

Forrás: KSH TB2011_J

A kiadott lakásépítési engedélyek száma 2013 évében összesen 17 db volt, 2010 óta az egy évben kiadott engedélyek száma a felére csökkent. A gazdasági válságot megelőző 2008-as évben a kiadott engedélyek száma elérte a 162 darabot, míg 2009-ben is még 115 lakás építését engedélyezte a hatóság.

Az önkormányzat részt vett a panelprogramban, melynek keretében a 2006-2008 közötti időszakban több, mint fél milliárd forint támogatást nyújtott az igénylő társasházaknak az energia hatékonyság fokozása céljából. Az önkormányzati bérlakás állomány jellemzőit az 1.10.5. fejezetben tárgyaljuk.

A komfortokozat és felszereltség szerinti megoszlás az 1.7.1.6. Életminőség fejezetben szerepel.

A lakáspiaci árak alakulását tekintve a 2006-os év intenzív forgalma után mind a településen, mind a megyében szignifikáns hanyatlás figyelhető meg. Az ingatlanpiaci érdektelenséget követően felébredt a piac, így a 2008 év kiugróan magas volt a kereskedés szempontjából, ami kedvező hatással volt az árakra. Kicsi visszaesést követően 2009 és 2011 között az árak fix értékre álltak be, kiemelendő, hogy a családi házak értéke növekedett a járasszékhelyen, míg a társasházak és panellakások árai kis mértékben ugyan, de csökkentek. Általánosságban elmondható, hogy a tatai lakások árai típusától függetlenül magasabbak, mint a megyére jellemző átlagárak.

14. táblázat: Az ingatlanárak alakulása Tatán és Komárom-Esztergom megyében, 2006-2011

	ingatlan típus átlagár (E Ft/m ²)						Lakások összesen (darab)	
	családi ház		többlakásos társasház		panel			
	Tata	K-E megye	Tata	K-E megye	Tata	K-E megye	Tata	K-E megye
2006	164	141	-	-	-	-	339	4 470
2007	129	126	184	153	169	145	55	1 256
2008	190	134	184	160	174	157	274	3 546
2009	168	125	159	134	171	140	153	1 601

	ingatlan típus átlagár (E Ft/m2)						Lakások összesen (darab)	
	családi ház		többlakásos társasház		panel			
	Tata	K-E megye	Tata	K-E megye	Tata	K-E megye	Tata	K-E megye
2010	171	126	156	131	163	127	129	1 473
2011	196	115	145	121	-	122	152	1 527

forrás: KSH Ingatlanadattár

1.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Költségvetés

Tata Város Önkormányzatának 8/2014. (V.5.) rendelete alapján a település 2013 évi költségvetésének tényleges költségvetési főösszege 511,3 M Ft.

A település fő önkormányzati sajátos bevételi forrását meghatározta a helyi adóbevétel összege (1 593,8 M Ft), az átengedett központi adók összege (106,7 M Ft), és az önkormányzat lakásokból származó lakbér (55,9 M Ft). Továbbá jelentős bevételi forrás volt az normatív állami hozzájárulás, az általános működés és ágazatai feladatok támogatása (852,6 M Ft) is.

Az önkormányzati költségvetés főbb kiadásai közül kiemelendő a személyi juttatások és járulékok együttes összege (1 086,6 M Ft), a dologi és egyéb folyó kiadások összege (1 376,2 M Ft), az egyéb működési kiadások (832,9 M Ft) és a beruházási kiadások összege (682,6 M Ft).

Az állami konszolidáció keretében átvállalt hitelek 2013-ban 2,7 mrd Ft, míg 2014-ben 2,6 mrd Ft volt.

Az önkormányzat költségvetése stabil, 2007 óta nem kényszerült működési hitel felvételére, ugyanakkor az önkormányzat nem rendelkezik pénzügyi megtakarítással, a fejlesztések csak külső pénztőke bevonásával tudnak megvalósulni.

Vagyongazdálkodás

Az Önkormányzat vagyonát, a vagyonnal való gazdálkodás szabályait és az ezzel összefüggő tulajdonosi jogok gyakorlását a Tata Város Önkormányzat Képviselő-testületének 31/2012. (XI.29.) önkormányzati rendelete szabályozza. Tata Város Önkormányzat Képviselő-testülete 426/2012. (XI.29.) határozatával fogadta el az önkormányzat közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervét.

A vagyon legjelentősebb tételeit a tárgyi eszközök, az üzemeltetésre átadott eszközök és a befektetett pénzügyi eszközök jelentik. Az önkormányzat tulajdonát 2014-es évben 9 684 060 m² területen összesen 1 355 db ingatlan képezte.

15. táblázat: Az önkormányzati tulajdon összetétele 2014-ben

	terület (m ²)	darab szám (db)
Forgalomképes	3 326 899	423
Forgalomképtelen	5 239 607	881
Korlátozottan forgalomképes	1 117 554	51
Összesen	9 684 060	1 355

forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A forgalomképes vagyon 2007-ben 461 db volt, összesen 3 568 134 m² területen, míg 2014 évre lecsökkent 423 darabra és 3 326 899 m² területre. Főbb elemei a következők:

- Tata, Tanoda tér 5., 1842 hrsz (Piarista rendház)
- Tata, Gombkötő u. 2., 2311 hrsz
- Tata, Fürdő u. 2., 1638 hrsz
- Tata, Rákóczi u. 9., 1704
- Tata, Sport u. 34., 3267 hrsz
- Balatonszepezd, tábor, 1400 hrsz
- Tata, Jázmin u. 22-24, 2006/12 hrsz
- Tata, Vécsey u. 648/1 hrsz építési telek
- Tata, Fellner J. u. 2., 462/19 hrsz építési telek
- Tata, 460/153 hrsz ipari telek
- Tata 460/158 hrsz ipari telek
- Tata 460/159 hrsz ipari telek
- Tata 460/100 hrsz ipari telek
- Tata 460/133 hrsz ipari telek
- Tata 0328/6 hrsz ipari telek
- Tata 0328/8 hrsz ipari telek
- Tata, Ady E. u. 9. 86 m² üzlet
- Tata, Ady E. u. 10. 374 m² üzlet
- Tata, Agostyáni u. 1-3 irodaház
- Tata, Rákóczi u. 9. üzlet + irodák
- Tata, Kocsi u. 1. 73 m² iroda
- Tata, Kossuth tér 5. 98 m² iroda
- Tata, 058/39 szántó 8344 m²
- Tata, 058/38 szántó 5493 m²
- Tata, 15410/2 szántó 16176 m²
- Tata, 15415 szántó 3369m²
- Tata, 0300/183 szántó 4474m²
- Tata, 057/11 szántó 5640 m²
- Tata, 1363/98, 1363/102, 1363/103 szántó 153909 m²

Gazdasági Program

Az elkövetkezendő 5 év fejlesztési irányait meghatározó Tata Város Gazdasági Program 2015. márciusában került elfogadásra. A gazdasági program általános és hosszú távú céljával a város intézményeinek kiegyensúlyozott és költségtakarékos működtetését, a fejlesztések lehetőségeinek megteremtését és megvalósítását, a lakosság életkörülményeinek javítását, elégedettségének fokozását, a vállalkozói környezet napi igényekhez történő aktualizálását és beruházási kedv fokozását a helyi értékek megőrzésének figyelembevételével, a járásban betöltött szerep tökéletesítését, végül, de nem utolsósorban a hazai és EU-s források hatékony lehívását tűzte ki. Ennek keretében az alábbi 5 alprogram került kialakításra:

- Mikoviny Sámuel vizek és zöldfelületek program,
- Fellner Jakab településfejlesztési program,
- Öveges József oktatási, kulturális, sport, család és ifjúsági program,
- Esterházy gazdaságfejlesztési program,
- Giesswein Sándor szolidaritási program.

A gazdasági program megvalósítása során alapvető szempont, hogy minden évben a rendelkezésre álló források és lehetőségek alapján fontossági sorrend figyelembevételével kerüljenek a feladatok meghatározásra. A városfejlesztési feladatok túlnyomó részét EU-s forrásokból, illetve más tulajdonossal, partnerrel történő üzleti alapú együttműködés eredményeiből kívánja finanszírozni az önkormányzat.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Tata városában a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a képviselő-testület rendelkezik. A képviselő-testület az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén döntési joggal rendelkezik többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. Ezen túlmenően a testület feladata a város térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadása. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző bizottságai.

A városfejlesztéssel összefüggő döntések végrehajtása a Tatai Közös Önkormányzati Hivatal Pénzügyi és Városfejlesztési Irodájának, és a 100 százalékos önkormányzati tulajdonú Tatai Városgazda Nonprofit Kft. városfejlesztő társaságnak a feladata. A Pénzügyi és Városfejlesztési Iroda az alábbi településfejlesztési tevékenységekért felelős:

- Meghatározza a városfejlesztési alap felhasználását az önkormányzat éves költségvetésében jóváhagyott keretösszeg erejéig.
- Véleményezi a településrendezési koncepciókat, terveket, rendeleteket. Különösen:
 - a fejlesztési és beruházási terveket,
 - a településrendezési programot, annak módosításait és tervezeteit,
 - a településfejlesztési koncepció és módosításai tervezetét,

- a településszerkezeti terv és módosításai tervezetét,
- a helyi építési szabályzat és szabályozási terv, valamint ezek módosítási tervezetét.
- Meghatározza a helyi védelem alatt álló értékek feltárásához, fenntartásához, karbantartásához, felújításához elnyerhető vissza nem térítendő támogatás pályázati feltételeit.
- Figyelemmel kíséri és szervezi a gazdasági programban foglaltak végrehajtását.
- Véleményezi a városüzemeltetést érintő előterjesztéseket.
- Véleményezi a pénzügyi kihatású önkormányzati előterjesztéseket, döntéseket.
- Meghatározza a közút-híd, környezetvédelmi feladat, parkfenntartás, városgazdálkodás, csapadékvíz elvezetés, temető fenntartás feladattervét az éves költségvetési kereten belül.
- Véleményezi a belterületbe vonások kezdeményezését, megvalósítását és költségvetési kihatásait.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az elmúlt években az önkormányzat számos gazdaságfejlesztést célzó tevékenységeket hajtott végre. A Tatai Önkormányzat 2008-ban elfogadta a Magyary-tervet, amely keretbe foglalja és meghatározza a település hosszú távú, több évtizedes fejlődését. A terv célkitűzéseinek bemutatása az 1.5.1-es fejezetben történt meg.

Az egyes feladatok forrásigényének konkrét meghatározása az önkormányzat éves költségvetési rendeleteiben történik. Megvalósításuk az önkormányzat saját bevételeinek felhasználásával, illetve pályázatok, külső befektetők bevonásával lehetséges.

Közvetlen eszközök

A közvetlen gazdaságfejlesztő hatással bíró eszközök között szerepel a jelenlegi ipari park területének és szolgáltatásainak bővítése, felzárkóztatása a jelenlegi piaci követelményekhez. A 2015 és 2019 közötti ciklusban 400-500 új munkahely teremtését tűzte ki az Önkormányzat, melynek elsődleges helyszíne az ipari park. Emellett támogatja a foglalkoztatottság növelését és a tatai álláskereső munkához jutását elősegítő pályázati program keretében.

Fontos a városüzemeltetési, városfejlesztési feladatok növelése az önkormányzati tulajdonú cégek körében. Az Önkormányzat tervezi egy központi irányítási/kontrolling egység kialakítását, amely egységes elvek mentén, operatíván tudja biztosítani a Tata tulajdonában lévő gazdasági társaságok működtetését és az információk lehető legszélesebb biztosítását. Ezáltal:

- kialakítható egy központi beszerzési rendszer mind az üzemeltetési, mind az eseti beszerzésekhez,
- elkerülhetőek a párhuzamosan végzett tevékenységek,
- hatékonyabb lesz a tulajdonosi érdekérvényesítés.

Közvetett eszközök

A gazdaságfejlesztés érdekében az önkormányzat közvetett eszközként szolgálhat a szakiskolák, szakközépiskolák és a vállalkozások közötti mediátor szerepének növelése, továbbá a szakközépiskolás diákok külföldi szakmai gyakorlati lehetőséghez jutásának segítése – elsősorban testvérvárosi kapcsolatok révén. Az Önkormányzat célul tűzte ki a szakmunkásképzés tatai fejlesztési programjának elkészítését az új szakképzési törvény figyelembevételével – az oktatási intézmények és az érintett cégek bevonásával.

Mivel Tata egyik meghatározó bevételi forrása a turizmusból és a kapcsolódó szolgáltatói tevékenységből fakad, ennek biztosítására az Önkormányzat a jelenlegi gyakorlatot folytatva továbbra is kiemelten fogja támogatni a Tata és Környéke Turisztikai Egyesületet és a térségi TDM szervezetet. Az Önkormányzat a turisztikai fejlesztések mellett nagy hangsúlyt fektet a táji értékek megőrzésére.

A betelepülő gazdasági vállalkozások diverzifikálását előtérbe helyezi az Önkormányzat, az egy nagy munkáltatótól való függés elkerülése érdekében.

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

Tata Gazdasági Programjának munkahely teremtési alprogramjában célul tűzte ki 4 év alatt 400-500 új munkahely létrehozását, melyet a vállalkozások gazdálkodását segítő adómértékek szinten tartásával, a helyi KKV-k foglalkoztatáshoz kötött támogatásával, az önkormányzati tulajdonú cégek által ellátott városüzemeltetési, városfejlesztési feladatok folyamatos növelésével segíti.

Az oktatási intézmények és az érintett cégek bevonásával az önkormányzat elkezdte a szakmunkásképzés felülvizsgálatát.

2014. évben Tata Város Önkormányzata 611 fő közfoglalkoztatottnak adott munkát 24 darab pályázat keretében. A közfoglalkoztatotti éves átlagos statisztikai állományi létszám 154 fő. A program 2013. november elsején indult, majd áthúzódott 2014. évre. A közfoglalkoztatás 2014. évben folyamatos volt és áthúzódott 2015. évre is. A közfoglalkoztatottak az alábbi területen folytatnak tevékenységeket: egészségügy, kulturális szolgáltatás, szociális szolgáltatás és ellátás, óvodai ellátás településrendezés, településüzemeltetés, közparkok fenntartása, közutak fenntartása, környezet, köztisztaság biztosítása. Általános problémaként jelentkezik, hogy az új közfoglalkoztatottak szakmai előképzettsége évről évre gyengébb.

Az új igények feltérképezése a 1.9.4 fejezetben bővebben bemutatásra kerül.

1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

Bérlakás állomány

Tata Város Önkormányzata a 13/2006. (III.30.) rendelete szabályozza az önkormányzat tulajdonában lévő lakások és helyiségek bérletéről, a lakbérek mértékéről, valamint az elidegenítésükre vonatkozó helyi szabályokat.

A fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül 2013-ban 2,9 % volt, az elmúlt 6 évben 3,2 százalékról csökkent le fokozatosan, így a bérlakás állomány fejlesztése vált szükségessé. A csökkenés egyaránt megfigyelhető a járási, a megyei és országos adatokon.

1.10.6 Intézményfenntartás

Önkormányzati fenntartás

Tata Város Önkormányzata 1 db bölcsőde, 7 db óvoda, 1 db szociális intézmény és 3 db kulturális intézmény fenntartását látja el.

16. táblázat: Önkormányzati működtetésű intézmények (2015)

Önkormányzati működtetésű intézmény neve	Bevételei 2013-ban (eFt)	Kiadásai 2013-ban (eFt)
Csillagsziget Bölcsőde	22 430	93 842
Kincseskert Óvoda	6 651	54 987
Bartók Béla Óvoda	14 505	78 892
Bergengócia Óvoda	1 254	15 206
Fürdő Utcai Óvoda	9 514	71 600
Geszti Óvoda	5 842	55 934
Kertvárosi Óvoda	24 724	64 424
Szivárvány Óvoda	2 011	25 846
Tatai Kistérségi Többcélú Társulás Szociális Alapellátó	9 021	86 668
Kunyi Domonkos Múzeum	-	-
Tatai Városkapu Zrt.	-	-
Móricz Zsigmond Könyvtár	16 450	60 921

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az Önkormányzat a saját fenntartású intézményeinek energetikai fejlesztését tűzte ki célul, mely már 6 db óvoda esetében megvalósult.

Önkormányzat – KLIK – egyházak viszonya az intézményfenntartásban

Az Önkormányzat jó kapcsolatot ápol a Tatai Református Egyházközséggel. Az egyházi fenntartású intézmények Tatán az alábbiak:

- Tatai Református Gimnázium,
- Tatai Református Egyházközség „Kenderke” Alapfokú Művészoktatási Intézménye,
- Hajnalcsillag Tatai Református Óvoda.

1.10.7 Energiagazdálkodás

Az energiagazdálkodás területén az önkormányzat külön koncepcióval, fejlesztési dokumentummal rendelkezik (Bláthy Ottó energetikai program), továbbá több olyan lépést tett az elmúlt időszakban, amelyek a hatékonyabb és olcsóbb energiafelhasználást támogatják.

Tata Város Önkormányzata, igazgatási intézményei és gazdasági társaságai együttes közbeszerzés keretein belül kötötték meg villamos energia szerződéseiket a 2013. szeptember 01. és 2014. december 31. közötti időtartamra. Módját tekintve elektronikus árlejtés megszabásával történt a Sourcing Hungary Szolgáltató Kft. közreműködésével. A fix árak miatt könnyen kalkulálható, évi bruttó 4,2 millió Ft megtakarítás érhető el (2013 energia árak alapján) az intézményi fogyasztások és a közvilágítás terén, amennyiben a fogyasztói igények nem változnak a bázisévhez képest.

Tata Város Önkormányzata, intézményei, gazdasági társaságai közül a 20-100 m³ közti földgáz teljesítmény igényű intézmények közbeszerzés keretein belül csatlakoztak önkormányzatok, gazdasági társaságok által létrehozott közös energia beszerzési társuláshoz, a konzorcium vezetője Nagykőrös Város Önkormányzata volt. A közbeszerzést és energia beszerzést szintén a Sourcing Hungary Kft bonyolította le ugyancsak elektronikus árlejtés alkalmazásával. A beszerzések két gázévre, 2013. július 01. és 2015. június 30. közti időszakra vonatkoznak. Eötvös József Gimnázium és Kollégium speciális földgáz vételezési, pénzügyi helyzete miatt egyedi szerződést alkalmazott, amiben a beszerzés egy gázévre 2013. július 01. és 2014. június 30. közötti időszakra vonatkozik. A fix árak miatt könnyen kalkulálható évi 3,2 millió Ft megtakarítás érhető el (2013 földgáz árak és fogyasztások alapján).

A város az elmúlt időszakban számos energetikai megújítást hajtott végre az intézményeiben, továbbá 2013-ban megvalósult a város közvilágítási hálózatának korszerűsítése.

A város 2008-ban csatlakozott az Energiavárosok Szövetségéhez, ezzel is biztosítva újabb európai kapcsolatépítést az energetikai fejlesztések segítésére.

Tata városa elkötelezett a megújuló energiák hasznosítása terén, jelenleg megvalósítás alatt áll a napelemes rendszer kiépítése a Kőkúti Általános Iskolában.

1.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A **2001. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól** a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is (a törvényben definiáltak mellett például: hó- és síkosságmentesítési

feladatok , szűnyoggyérítés, köztisztaság, hulladékelszállítás biztosítása, kutak üzemeltetése, csapadékvíz-csatornák karbantartása, utcanév-táblák kihelyezése ,külterületi ingatlanok gyommentesítése stb.).

Az Önkormányzat a fenti feladatokat közvetlenül saját maga, részben vagy teljesen önálló költségvetési intézményeken keresztül, társulási formában, illetve szolgáltatásvásárlás útján látja el.

Tata Város Önkormányzata és intézményei az alábbi **kötelező jellegű** feladatokat látják el:

Önkormányzat	
Jogalkotó és általános igazgatási tevékenység	Adó, vám- és jövedéki igazgatás
Köztemető fenntartás és működtetés	Vagyongazdálkodással kapcsolatos feladatok
Közterület rendjének fenntartása	Állat-egészségügy
Erdőgazdálkodás	Út, autópálya építése
Közutak, hidak, alagutak üzemeltetése, fenntartása	Környezetszennyezés csökkentésének igazgatása
Zöldterület kezelés	Városgazdálkodás
Munkanélküli aktív korúak ellátásai	Lakásfenntartással összefüggő ellátások
Szociális pénzbeli és természetbeni ellátások	
Közös Önkormányzati Hivatal	
Jogalkotás és általános igazgatási tevékenység	Adó igazgatás
Város- községgazdálkodási szolgáltatások	Társadalmi tevékenységgel, esélyegyenlőséggel, érdekképviselettel, nemzetiségekkel, egyházakkal összefüggő feladatok
Gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni ellátások	Munkanélküli aktív korúak ellátásai
Lakásfenntartással, lakhatással összefüggő ellátások	
Intézmények Gazdasági Hivatalához kapcsolódó intézmények	
Óvodai nevelés, ellátás	SNI gyermekek óvodai nevelése, ellátása
Óvodai intézményi étkeztetés	Bölcsődei ellátás
Iskola üzemeltetési feladatok	Könyvtári állomány gyarapítása, nyilvántartása
Könyvtári állomány feltárása, megőrzése, védelme	Könyvtári szolgáltatások
Könyvkiadás	Folyóirat, időszaki kiadvány kiadása
Egyéb kiadói tevékenység	Iskolarendszeren kívüli nem szakmai oktatás
Költségvetési szerv működtetése	Általános járóbeteg ellátás
Háziorvosi ügyeleti ellátás	Család- és nővédelmi eü. gondozás
Ifjúság-egészségügyi gondozás	Egyéb m.n.s. járóbeteg ellátás
Kuny Domokos Múzeum	
Nem lakóingatlan bérbeadása, üzemeltetése	Múzeumi gyűjteményi tevékenység
Múzeumi tudományos feldolgozó és publikációs tev.	Múzeumi kiállítási tevékenység
Múzeumi közművelődési, közönségkapcsolati tev.	Történelmi hely, építmény működtetése
Közművelődési tevékenységek és támogatások	Könyvkiadás

Egyéb kiadói tevékenység	
Tatai Kistérségi Többcélú Társulás	
Háziorvosi ügyeleti ellátás	Időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátása
Demens betegek bentlakásos ellátása	Hajléktalanok ellátása éjjeli menedékhelyen
Idősek nappali ellátása	Fogyatékkal élők nappali ellátása
Gyermekjóléti szolgáltatás	Nappali melegedő
Szociális étkeztetés	Házi segítségnyújtás
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	Családsegítés
Támogató szolgáltatás	Közösségi szolgáltatások
Belső ellenőrzés	
Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás	
Hulladékgazdálkodási feladatok ellátása	
Tatai Városgazda Nonprofit Kft.	
Közütemetők fenntartása	Közütemetők, hidak üzemeltetése, fenntartása
Nem veszélyes (települési) hulladék gyűjtése	Szennyvíz gyűjtése, tisztítása
Környezetszennyezés csökkentésének igazgatása	Vízellátással kapcsolatos üzemeltetés
Zöldterület kezelés	Város- és községgazdálkodás
Közütemetési intézmények üzemeltetése	Ingatlan gazdálkodás
Szabadidős park, fürdő- és strandszolgáltatás	
Tatai Városkapu Közhasznú Zrt.	
Közüművelődési feladatok ellátása	Közüpiskola és kollégium fenntartása

Tata Város Önkormányzata és intézményei **önként vállalt** feladatai:

Önkormányzat	
Nemzetközi szervezetekben való részvétel	Kiemelt állami és önkormányzati rendezvények
Kis- és középvállalkozások működési és fejlesztési támogatásai	Önkormányzat által nyújtott lakástámogatás
Sportlétesítmények, edzőtáborok működtetése	M.n.s. sporttámogatás
Szabadidős park, fürdő és strandszolgáltatás	Könyvkiadás
Egyéb kiadói tevékenység	Civil szervezetek programtámogatása
Önkormányzat ifjúsági kezdeményezések és programok	Nemzetközi kulturális együttműködések
Pedagógiai szakmai szolgáltatások	Közösségi szolgáltatás
Közügygyellátás	Támogató szolgáltatás
Lakásfenntartással, lakhatással összefüggő ellátások	Egyéb szociális pénzbeli és természetbeni ellátások, támogatások
Közös Önkormányzati Hivatal	
Közüterület rendjének fenntartása	Lakáshoz jutást segítő támogatások
Üdülői szálláshely szolgáltatás és étkeztetés	Egyéb szociális pénzbeli és természetbeni ellátás

Intézmények Gazdasági Hivatala és a kapcsolódó intézmények	
Kormányzati és önkormányzati intézmények ellátó, kiszolgáló szolgálata	
Tatai Városgazda Nonprofit Kft.	
Beruházások, felújítások	Vállalkozói alapú karbantartás
Tatai Városkapu Közhasznú Zrt.	
Turisztikai feladatok	Pályázatkoordinációs feladatok
Kommunikációs és PR feladatok	Vendéglátás
Angolpark, Új Kajakház Ökoturisztikai központ, Fényesi ökoturisztikai tanösvény üzemeltetése	
Tatai Fényes Fürdő Kft.	
Fényes fürdő üzemeltetése	Fényes fürdő szálláshelyek üzemeltetése

1.12 TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1 Természeti adottságok

Természetföldrajz, domborzat

Tata a Győr-tatai – teraszvidék kistájon helyezkedik el, amelynek területe 557 km². A kistáj domborzatára jellemző az alacsony helyzetű, gyengén tagolt teraszos hordalékkúpsíkság. A kistáj Duna menti ártere 120 mBf magasságtól kezdődően kelet felé fokozatosan 110 mBf-ig csökkenő térszintekkel alakult ki és a párhuzamosan vonuló teraszszinteken át lépcsősen emelkedik ki a tájat délről lezáró teraszszigetek 150-180 mBf magas vonulatából.

A kistáj legmagasabb pontja Tatától nyugatra található (195 mBf). A keleti részen az Által-ér épített ki folyó teraszokat, délről a Bakonyból érkező vízfolyások völgyei tagolják a felszínt. A völgyűrség értéke átlagosan 0,56 km/km². Az ártér területére jellemző, hogy a talajvíznek a talajhoz való közelsége miatt nedvesebb, míg azonban a teraszszigetek szárazabb termőhelyet nyújtanak a területhasznosításhoz. A táj a Duna vonalától dél felé a Bakony terasz-szigethegyei felé emelkedik.

A teraszszintek szerint tagolódó hordalékkúpsíkságnak a Duna menti sávját, valamint a mellékpartak völgyét iszapos-homokos jelenkori üledék takarja. A következő, efelett elhelyezkedő folyóterasz szint felszínét folyóvízi homok, a még magasabbat szélből áttelepített homokos rétegek fedik. A hajdani folyó által kiépített terasz-szigethegyek kavicsból állnak, ezért is emelkednek ki környezetükből. A kavics szigethegyek alatt félig agyagos miocén-pleisztocén üledékek találhatók, amelyek általában nem jó víztározók.

A terület meghatározó felszíni vízfolyása az Által-ér, melynek völgye a Dunántúli-középhegység DNY-ÉK-i szerkezeti fővonalak mentén formálódott eróziós völgyrendszer, amely a laza üledékekből épült hegységelőtér és a merev, triász dolomitból és mészkőből épült a Vértes-hegység és a Gerecse határán helyezkedik el.

Éghajlat

A településnek helyt adó kistáj éghajlata mérsékelt meleg, száraz.

Éves napfénytartalom, hőmérséklet

A napsütéses órák száma évente 1920-1940 óra közötti, a nyári időszakban 780 óra, míg a téli időszakban 180 óra jellemző. Az évi középhőmérséklet 9,8 és 10,2 °C között alakul, míg a nyári félévi 16,5 és 16,8 °C között van. A napi középhőmérséklet átlagosan 192-195 napon keresztül haladja meg a 10 °C-ot. Az év folyamán mintegy 190-192 napig nem csökken fagypont alá a hőmérséklet.

Csapadék

A csapadékmennyiség éves összege 550 és 580 mm között alakul. A talajt általában 32-35 napon fedi hótakaró. A viszonylag kevés csapadék miatt az ariditási index magas, 1,17 és 1,22 között változik.

Szél

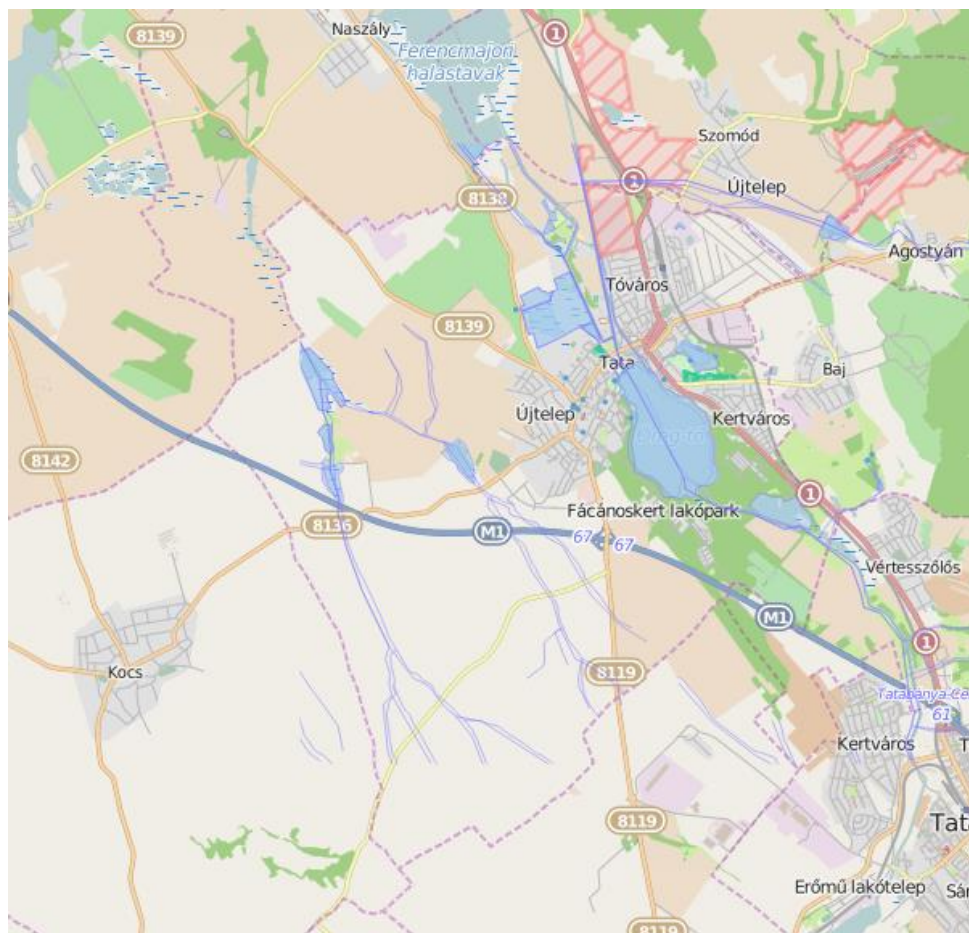
Az uralkodó szélirány ÉNy-i, de jelentős a dél-nyugati szél aránya is. Az átlagos szélesség valamivel 3 m/s felett van.

Vízrajz

Tata és a környező területek az Által-ér vízgyűjtő területéhez tartoznak. Az Által-ér vízfolyás Pusztavám felett a Vértes hegység délnyugati szélén a Kopasz-hegy alatt ered. Innen délkeleti irányba folyik, majd Pusztavám felett északra, Kecskédnél északkeletre fordul, majd az Oroszlány-Kecskédi vízfolyás és számos mellékág befogadása után Tatabányánál felveszi a legnagyobb mellék-vízfolyását, a Gallapatakot, ezután északnyugatra fordulva, Tata elhagyása után pedig északi irányba tartva Dunaalmásnál torkollik a Dunába (1752 fkm). A vízfolyás hossza 49,852 km. Az Által-érhez tartozó vízgyűjtő terület nagysága 521 km², a fővölgy hossza 53 km. A vízgyűjtő a torkolattól Tata magasságáig 6-9 km, Tatabányánál 13 km-re szélesedik.

A terület gazdag állóvizekben. A terület egyik természetes tava a tatai Öreg-tó, ami 209 ha kiterjedésű és elsősorban az Által-ér táplálja. Tata másik jelentős tava az Öreg-tónál jóval kisebb kiterjedésű Cseketó. További jelentős tavak az Által-ér vízgyűjtő területén a Ferencmajori tavak és a Réti tavak. A Ferencmajori-tavak vízellátása az Által-ér vízkészletéből biztosított a Mikóvenyi-árkon, illetve a Fényes-patakon létesített duzzasztók segítségével. A vízpótlás mértéke max. 400 l/s. A Réti tavak halgazdálkodási célokat szolgálnak, az éves lekötött vízmennyiség meghaladja az 1260 em³ -t.

27. ábra: A település és környezetének vízrajza

Forrás: OKIR

Növényzet

A kistáj döntő része ma kultúrtáj: erdeinek 80%-a ültetvény, gazdag aljnövényzetű ligeterdők, homoki tölgyesek csupán elvétve fordulnak elő. A termékeny síkságok intenzív mezőgazdasági művelés alatt állnak, ugyanakkor növekszik a termelés alól kivont, többnyire nehezen regenerálódó parlagok részaránya is. Nagy belső mélyedés található Tata és Almásfüzitő között, mocsarának 150 évvel ezelőtti lecsapolása után sekély tórendszert alakítottak ki (Réti-tavak, Fényes-tavak). A laza talajú teraszokon a 18. századtól kezdve homokkötést célzó akác- és fenyőtelepítések történtek, jelentősen visszaszorítva az erdőssztyepp-vegetációt.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1 Táj történeti vizsgálat

A Tatai-medence egykor összefüggő mocsárvidék volt, a lecsapolások a XVIII. század közepén kezdődtek el és kiszárított, csatornákkal átszőtt, jelentős részben agrárterületté vált. A gyepek többsége az elmúlt fél évszázadban eltűnt, egy részüket a kiszárítás után felszántották, míg egy részük

helyén halastavakat alakítottak ki¹. A tatai Öreg-tó körüli és az attól délre található erdők helyén szántók, gyepek illetve egy nagy kiterjedésű tó helyezkedett el².

28. ábra: Település és környékének térképe 1806-1869 között

Forrás: Habsburg birodalom második katonai felmérésének térképe

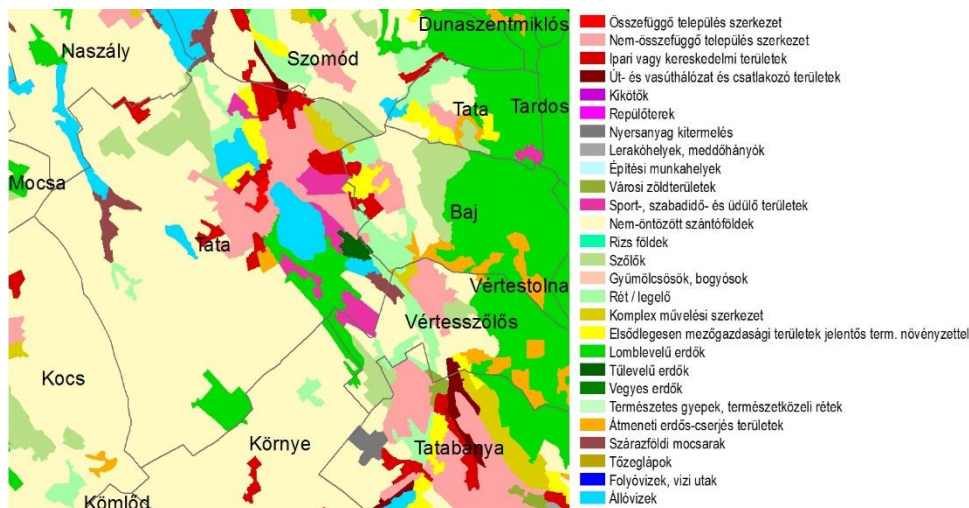
1.12.2.2 Tájhasználat értékelése

A város határában a nyugati, dél-nyugati területeken nem öntözött mezőgazdasági területek vannak. A településtől délre, az Öreg-tó környezetében jelentős kiterjedésű lombos erdők helyezkednek el. Tatától keletre és észak-keletre foltokban található rét/legelő, szőlő, mezőgazdasági területek jelentős természetes növényzettel, gyümölcsös és ipari-kereskedelmi területek helyezkednek el.

¹ Riezing Norbert: Adatok a Győr-Tatai Kisalföld flórájához és vegetációjához

² Riezing Norbert: A Győr-Tatai Kisalföld erdei: tájtörténet és vegetáció

29. ábra: Település és környékének tájhasználati térképe

Forrás: OKIR

1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

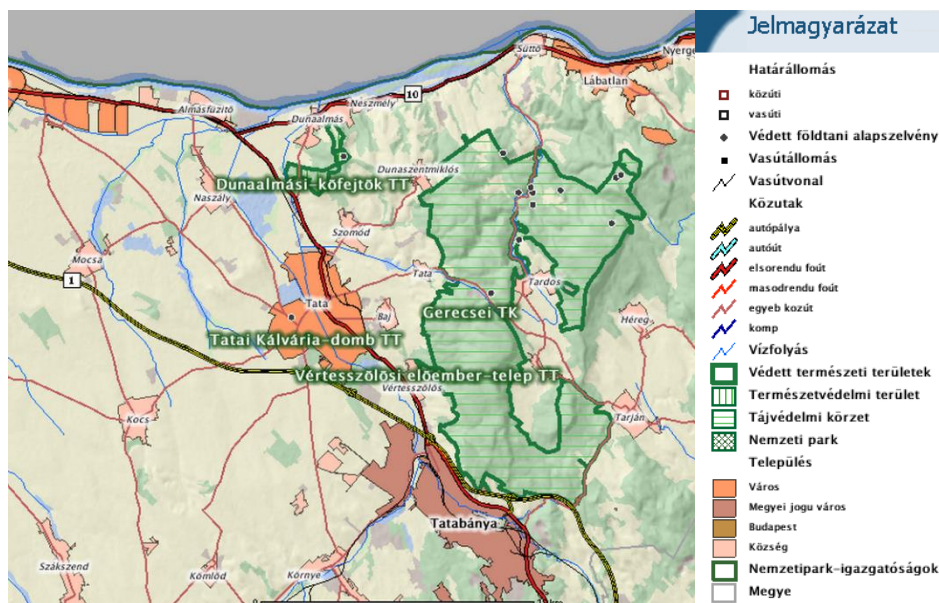
Tata közigazgatási területe országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetbe tartozik.

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Tata közigazgatási területén a következő országos jelentőségű védett természeti helyezkednek el:

- Tatai Kálvária-domb Természetvédelmi Terület
- Gerecsei Tájvédelmi Körzet

30. ábra: Országos jelentőségű védett természeti területek térképe

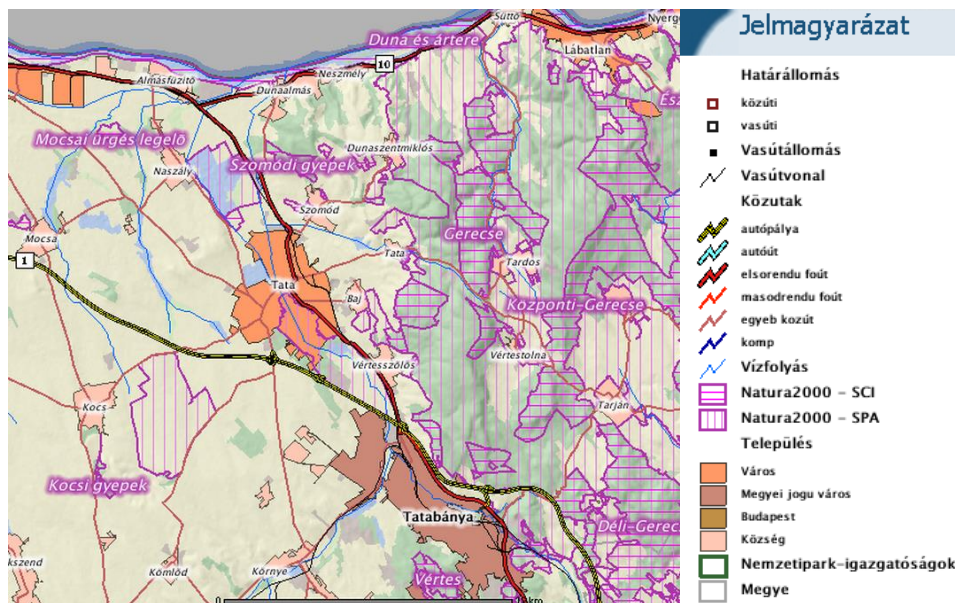

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

Európai Ökológiai Hálózat (Natura 2000 területek):

- Szomódi gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDI20048)
- Tatai Öreg-tó különleges madárvédelmi terület (HUDI10006)
- Gerecse különleges madárvédelmi terület (HUDI10003)

31. ábra: Natura 2000 területek térképe

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

A Tatai Öreg-tó 269 ha-os területe 1983 óta Ramsari terület (a világ legfontosabb vízi élőhelyeinek védelmére született nemzetközi, ún. Ramsari-egyezmény hatálya alá tartozó terület).

Helyi jelentőségű védett természeti területek:

- Tatai Öreg-tó Természetvédelmi Terület
- 8-as Réti-tó és Réti-tavak környéke Természetvédelmi Terület
- Fényes-patak menti rétek Természetvédelmi Terület
- Angolkert Természetvédelmi Terület
- Fényes-fürdő Természetvédelmi Terület
- Kálvária-domb Természetvédelmi Terület
- Agostyáni Tojás-hegy Természetvédelmi Terület
- Dióspusztai kastélypark Természetvédelmi Terület
- Árendás-patak völgye Természetvédelmi Terület

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat funkcionális elemei az alábbiak, melyek mindegyike megtalálható a település területén és a környező területeken.

Magterületek

Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai.

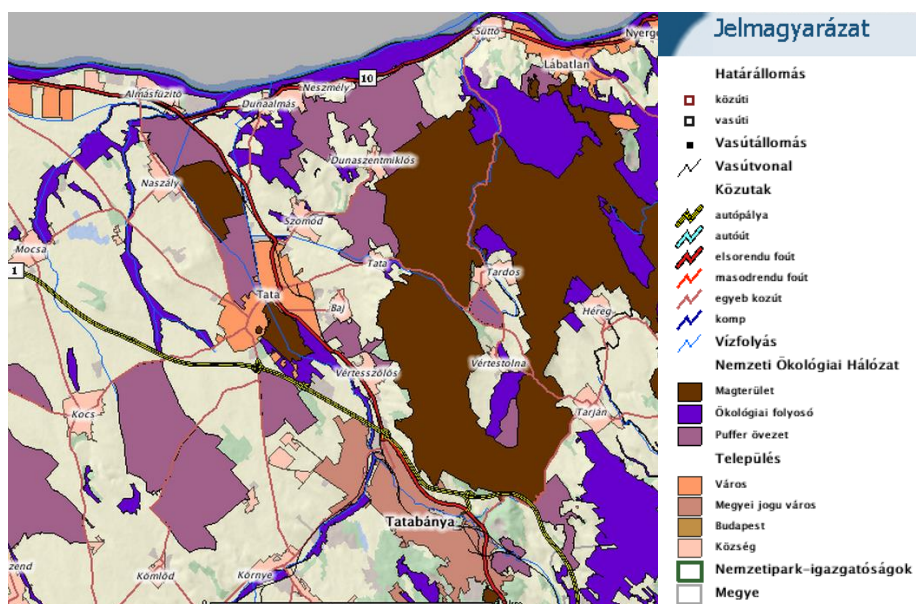
Ökológiai folyosók

A magterületek közötti kapcsolatot a sávós, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai folyosók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhelykomplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között.

Pufferterületek

A magterületek és a folyosók körül védőzónát (pufferzóna) kell kijelölni, ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól.

32. ábra: Az ökológiai hálózat

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

Tájhasználati konfliktusok elsősorban a mezőgazdasági termelésre hasznosított, illetve zártkerti területeken egyre nagyobb mértékben megjelenő lakófunkció terjedése okoz. A folyamat megfigyelhető Újhegy városrész, illetve a közeli külterületek, Nagykert városrész, valamint a Réti-tavak térségében is.

1.13 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A város zöldfelületi rendszerét a következő csoportok alkotják

- Összvárosi szinten kiemelkedő fontosságúak a hagyományos településszerkezet központi közparkjai:
 - Kossuth tér,
 - Iskola tér,
 - Országgyűlés tér,
 - Tatai Vár és környéke,
 - Öreg-tó part-menti közparkok,
 - Tatai Angolkert,
 - Erzsébet királyné tér
- Lakóterületi közterek
 - Május 1. úti lakótelep
 - Kakas utcai lakóterület
 - Bacsó Béla úti lakótelep
 - Szegfű utcai lakótelep
 - Deák Ferenc utcai lakótelep
- Zöldfelülettel rendelkező intézményterületek (intézménykertek)
 - Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Iskola és Kollégium,
 - Növény és Talajvédelmi Szolgálat,
 - Piarista Gimnázium és Kollégium,
 - Kertvárosi Általános Iskola,
 - Esterházy kastély parkja,
 - Várudvar,
 - Kálvária Geológiai Szabadtéri Múzeum,
 - Kőkúti Általános Iskola intézménykertje,
 - Cseke-tó menti tenispályák,
 - Az Öreg-tó keleti partján a fenyves szabad strand
- Különleges területhasználatú zöldterületi, intézményi kertek
 - Kálvária domb,
 - Temetők,
 - Fényes fürdő,
 - Kristály fürdő,
 - Tatai edzőtábor,
 - Golfpálya,

- Volt pezsgőgyár
- Védelmi rendeltetésű zöldfelületi egységek
- Fasorok
 - Védett fasorok
 - Szerkezetileg jelentős egyéb fasorok
- Erdőterületek

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

Abból, hogy Tata a vizek városa egyenesen következik, hogy zöldfelületekben nagyon gazdag, de a város történelmi fejlődése - az Eszterházyak tevékenysége - éppúgy hozzájárult a nagy mennyiségű és sokféle funkciót ellátó zöldfelület kialakulásához. A zöldfelületek egy része közvetlenül a vízfelületekhez kapcsolódik: Cseke tó: Angol-park, Öreg tó: erdők, kastély park vagy a Fényes fürdő, a Halas tó. A zöldfelületek értéke mind történetileg, mind botanikailag kimagasló: Angol park, Agostyáni arborétum. A város sűrűbben beépített területein a közpark kevesebb, de az említett sok zöldfelület mennyisége már minőségbe vált át akkor is, ha néhol hiányzanak a hálózati kapcsolatok.

A védelmi zöldfelületek jelenleg esetleges darabokból állnak, rendszerré fejlesztésük telepítési és fenntartói feladat.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

A zöldfelületi rendszer konfliktusai szükségszerűen következnek annak magas minőségéből és nagy mennyiségéből. A területek nincsenek is mind köztulajdonban, de az önkormányzati tulajdon fenntartása is jelentős erőforrásokat igényel. Különösen igaz ez azon területekre, melyek értékes, régi, ezért rossz állapotú épületeket, építményeket is tartalmaznak, mint az Angol park. A zöldfelületek értékét azok vízfelületekkel, vízfolyásokkal, forrásokkal való kapcsolata is emeli, ám ugyanez növeli a fenntartási és a rehabilitációs költségeket is.

Speciális konfliktus a tömbtelkek zöldfelülete, melyet a városi közösség egésze tart fenn, de gyakorlatilag ezek az ott lakók kertjei. Az itt lévő parkoló felületek racionalizálásával és sorgarázsok bontásával a zöldfelületek értéke jelentősen növelhető.

Mind a meglévő, mind a tervezett közlekedési útvonalak mellett vannak hiányzó vagy „foghíjas” fasorok.

A meglévő erdőkre veszélyt jelentenek a potenciálisan terjeszkedni kész beépítések, mint az Öreg tó déli oldalán lévő hétvégi házas területek.

1.14 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 Településszerkezet, helyi sajátosságok vizsgálata

A település az Által-ér völgyében, a Kisalföld és a Dunántúli-középhegység találkozásánál helyezkedik el. A településszerkezetre a vizek és a mocsaras területek nyomják rá bélyegüket. A DK-ÉNy irányban folyó Által-éren és a tőle nyugatra lévő Naszály-Grébicsi vízfolyáson (és a köztük lévő patakokon) számos kisebb nagyobb duzzasztott tó van. Eredetileg mocsaras-belvizes terület a Halas-tó és Fényes-fürdő területe. Mivel a város a Tatai (Öreg)-tó körül terül el, K-ÉK oldalán gyakorlatilag nincs külterület; DNy-Ny oldalán jelentős mezőgazdasági területek vannak. A településszerkezet meghatározó vonalas elemei a Bp.-Hegyeshalom vasútvonal, az 1. sz. főút, valamint a várostól délre húzódó M1 autópálya.

A város fő útvonala az 1. sz. főút (belterületen: Vértesszőlősi út-Ady E. u.- Almási u.- Bacsó B. u.) és a Kocs-Agostyán út (Agostyáni u.- Május1. u.- Kocsi u.), a sűrűbb beépítésű városrészek ezek mentén épültek. Az iparterületek a város és az autópálya között, illetve a vasút mellett alakultak ki. A városon belüli tavak (Cseke-tó, Öreg-tó) partjának nagy része zöldfelület.

Tata város területfelhasználásában különleges szerepet játszanak az OtrT által kijelölt, túlnyomó többségében kiemelt jelentőségűként számon tartott honvédelmi jelentőségű területek. Ezek a város belterületének északi határában, illetve az azon túl található külterületeken találhatók a 01046/1; 01046/2; 01050/2; 01052/1; 01063/1; 01082; 01083; 01084; 01085; 01122; 01123; 01124; 01125; 01128; 01129; 01130; 01131; 01132; 0291/118; 030/8; 0415; 1363/44; 1983; 1984/1 és 1994//33 helyrajzi számokon.

1.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Tata teljes területe 6896,4786 ha, ebből belterület 1640,2698 ha, külterület 4902,6884 ha, zártkertként nyilvántartott terület 353,5204 ha.

17. táblázat: Művelési ágak

Földrészlet statisztika művelési áganként						
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m ²)	legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő	130	153	3 533 783	317	369 689	23 097
fásított terület	1	1	493	493	493	493
gyep (legelő)	100	107	2 065 931	144	228 818	19 308
gyep (rét)	60	69	794 668	40	172 873	11 517
gyümölcsös	289	292	366 760	266	5 222	1256
halastó	11	12	1 137 579	1 157	345 498	94 798
kert	635	641	802 458	52	84 188	1 252
kivett	8 102	8138	20 724 188	1	2 192 830	2 547
nádas	5	8	130 785	1 675	43 168	16 348

Földrészlet statisztika művelési áganként						
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m ²)	legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
szántó	1 566	2151	37 706 688	2	466 990	17 530
szőlő	889	897	1 701 453	126	41 303	1 897

Forrás: takarnet.hu

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

18. táblázat: Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek Tatán

Területhasználat (ha)	Tata összesen	Ebből tervezett	Ebből tartalék	Agostyán
Nagyvárosias lakóterület	92,9			16,9
Kisvárosias lakóterület	27,6			2,1
Kertvárosias lakóterület	467,5	116,8	10,7	32,8
Falusias lakóterület	148,6	62,9	63,9	16,9
Településközpont vegyes terület	53,9	10,2		1,5
Központi vegyes terület	31,5	1,2		
Kereskedelmi gazdasági terület	128,1	71,6	14,7	0,9
Ipari gazdasági terület	209,7	113,6	3,7	
Üdülőházas üdülőterület	21,7			
Hétfélgázás üdülőterület	35,1			6,6
Vegyes tartalék terület: Hétfélgázás vagy/és Zöldfelület	31,9		31,9	
Vegyes tartalék terület: Kertvárosias vagy/és Erdőterület	21,2		21,2	
Különleges terület	281,1	35,3	14,7	113,9
Közműszolgáltató terület	1,5			
Vasútterület	22,7	1,4		
Közlekedési terület (repülőtér)	41,1	41,1		
Közlekedési terület (autópálya)	52,3			
Mezőgazdasági üzemi terület	17,2			
Rekreációs zöldterület	77,0	67,0		
Zöldterület	73,8	3,2	1,7	3,8
Erdőterület	700,5	258,6	13,3	474,6
Mezőgazdasági terület	3470,3	39,6		215,4
Kiskertes mezőgazdasági terület	291,4			30,3
Vízgazdálkodási terület	671,8	92,5		16,1
Összesen	6970,4			740,2

(a megnevezések a településszerkezeti terv meghatározásait követik)

1.14.1.4 Alulhasznosított barnamezős területek

- Szigetszerű gazdasági területek beékelődve lakóterületbe:
 - Rozgonyi utca
 - Jázmin utca
 - Nypro Hungary KFT.
 - Intermodális kp. közelében
 - Kenyérgyár
 - Vaskerekedés a Kálvária domb alatt
- A központi fekvésű vízmű területén a helyszínen igazi szükségletet kielégítő létesítmény (pl. parkolóház) építése szükséges lenne.
- A város testébe ékelődő honvédségi létesítmény (Agostyán területén is) hátrányosan befolyásolja az 1200 méteres védőtávolságba eső lakóterületeket, Fényes fürdőt.

1.14.1.5 Konfliktussal terhelt területek

- Hasznosítási zavarhoz vezetett a 8119-es (Agostyáni) út mentén a korábbi TSZ terület beépülése. Az ide települt fuvarozó vállalkozások a városközpont forgalmát terhelik. A spontán kialakuló lakó felhasználással kedvezőtlenül vegyes területhasználat jött létre, a gazdasági funkciók helyett alközpont jellegű kereskedelmi, szolgáltató használat lenne célszerű.
- Önálló problémakör a garázsvárosok területe, ahol a hasznosítás intenzív ugyan, de városképi, városszerkezeti szempontból kedvezőtlen.
- A zártkertek (kertes mezőgazdasági területek) beépülése, túhasznosítása Tatán is jelentkezik.
- A Fácánoskert - hétvégi házas terület - esetleges terjeszkedése az Öreg tó környezete, az erdőterületek természeti értékeit veszélyeztetheti.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

- Felső-Tata: a városrész csaknem teljes területén őrzi a történelmileg kialakult szabálytalan utcahálózatot és telekmorfológiát. Jellemzően kisvárosias jellegű: kanyargós, keskeny utcákkal, szabálytalan alakú, lakóházak esetében 1-2 ezer m² körüli telkekkel; a középületek, intézmények telekmérete ennek többszöröse. Ez alól kivétel a Május 1. út mente, ahol tömbtelkes lakótelepek húzódnak, valamint középületek (Művelődési ház, Egészség ház, áruház, Iskola).
- Tóváros: a városrész az alábbi egységekre tagolható:
 - a történelmi városmag (Agostyán-Bezerédi u. környéke és a tópart), a Felső-Tataihoz hasonló (némileg szabályosabb) telekmorfológiával -mérettel és jelleggel
 - az ettől északra lévő egyedi telkes beépítésű terület (a Szt. István u.-Honvéd u. környékéig), kertvárosias lakóterület, viszonylag szabályos utca és telekosztással, jellemzően 1-2 ezer m² körüli (de gyakran kisebb) telekmérettel
 - a fenti területekbe beékelődő tömbtelkes lakótelepekkel (Május 1. u.-Bartók u.; Egység u.; Gesztenye fasor; Bacsó B. u.).

- a Cseke-tó és környéke: az Angolkert, közpark többféle műemléki-régészeti védettséggel, az edzőtáborral és az Esterházy-pezsngőgyárral. Nagyméretű telkek, elsősorban szabadon álló épületekkel.
- Kertváros: Családi házas terület, jellegzetes sugaras-íves utcahálózattal, átlagosan 7-800m² körüli telekmérettel. A Deák F. u mentén tömbtelkes kis lakótelep, valamint iskolaépületek állnak; a Szegfű utcában is áll egy tömbtelkes, 4 házból álló lakótelep.
- Öreg-tó és környezete: nagy kiterjedésű zöldfelületbe ágyazott üdülőházas területek (2500m²-től 4-5 ha-ig terjedő telekméretekkkel) és hétvégi házas üdülőterületek (szabályos utca- és telekosztással, többnyire 200-500 m² közti telekmérettel) valamint a Fácános-kerti lakópark (770-2000 m² közti telkekkel), déli részén golfpálya található a városrészben. A Felső-Tatai temető melletti terület ipari-gazdasági terület van.
- Ipari-park: a városrész beépült területeire az akár több hektáros nagy telekméret jellemző.
- Nagykert: nagyjából szabályos utcahálózatú és telekosztású, jellemzően kertvárosias beépítésű terület, a telekméret többnyire 400-1000m² közötti (elvétve nagyobb). A Május1.út-Komáromi út sarkánál tömbtelkes lakótelep áll.
- Halastó-Fényes: heterogén beépítésű városrész, csak a déli rész beépített intenzíven, északi részén a Fényes-fürdő és a halastavak találhatók. A Május 1. út és a Keszthelyi út mellett tömbtelkes lakótelepek állnak, mögöttük az Új-útig csoportosított terület húzódik 1200-1400m² körüli telekmérettel, az Új út északi oldala nagy telkes intézményterület a Csever utcáig, ahol lakó-intézmény és gazdasági területek vannak. A városrész keleti határán a Fényes-fasor mentén lakópark, északabbra honvédelmi és zöldterületek találhatók, nagy, esetenként több hektáros telekméretekkkel. A városrész nyugati szélé (a Komáromi út mentén) egyedi telkes falusias (1-2 ezer m²) kertvárosias (200-400 m²), a központ felé kisvárosias (400-1300m²) lakóterület.
- Újhegy: Északi és déli vége ipari-gazdasági terület néhány ezer m²-től néhány hektárig terjedő telekméretekkkel; középső része egyedi telkes kertvárosi jellegű lakóterület, viszonylag szabályos utcahálózattal és telekosztással, 600-2000m² közti telekméretekkkel.
- Külterület: a városrész ÉK része (a 8. dűlőúttól kifelé) távlatban is kertes mezőgazdasági terület marad; DNy része tartalék lakóterület. A terület dűlőútjai és telekosztása nagyjából szabályos, a telkek mérete igen változatos sok köztük a keskeny, hosszú telek. Épületek szórványosan találhatók, egyre több a kiköltöző állandó lakos.
- Agostyán: a Kossuth utca, valamint a Szabadság utca elejének déli oldala a történelem folyamán szervesen kialakult telekosztást mutatja, 2000 m² körüli telkekkel; a Szabadság utcától É-ra fekvő lakóterület szabályos utcahálózata és kisebb, kb. 800 m²-es telkei egyidejű, tervezett fejlesztésre utalnak.

1.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat

Részletes tulajdonjogi vizsgálat jelen munka keretében nem készült.

1.14.3 Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzat rendelkezik tulajdonkataszterrel. Az önkormányzati tulajdon főbb elmei a következők:

19. táblázat: Tata Város Önkormányzatának vagyona

Forgalomképesség	Terület (m ²)	Darabszám
Forgalomképes	3.326 899	423
Korlátozottan forgalomképes	1.117 554	51
Nem forgalomképes	5.239 607	881
Mindösszesen	9.684 060	1355

Forrás: Önkormányzati tulajdonkataszter

Az önkormányzati tulajdonok főbb elemei:

- Tata, Tanoda tér 5., 1842 hrsz (Piarista rendház)
- Tata, Gombkötő u. 2., 2311 hrsz
- Tata, Fürdő u. 2., 1638 hrsz
- Tata, Rákóczi u. 9., 1704
- Tata, Sport u. 34., 3267 hrsz
- Balatonszepezd, tábor, 1400 hrsz
- Tata, Jázmin u. 22-24, 2006/12 hrsz
- Tata, Vécsey u. 648/1 hrsz építési telek
- Tata, Fellner J. u. 2., 462/19 hrsz építési telek
- Tata, 460/153 hrsz ipari telek
- Tata 460/158 hrsz ipari telek
- Tata 460/159 hrsz ipari telek
- Tata 460/100 hrsz ipari telek
- Tata 460/133 hrsz ipari telek
- Tata 0328/6 hrsz ipari telek
- Tata 0328/8 hrsz ipari telek
- Tata, Ady E. u. 9. 86 m² üzlet
- Tata, Ady E. u. 10. 374 m² üzlet
- Tata, Agostyáni u. 1-3 irodaház
- Tata, Rákóczi u. 9. üzlet + irodák
- Tata, Kocsi u. 1. 73 m² iroda
- Tata, Kossuth tér 5. 98 m² iroda
- Tata, 058/39 szántó 8344 m²
- Tata, 058/38 szántó 5493 m²
- Tata, 15410/2 szántó 16176 m²
- Tata, 15415 szántó 3369m²
- Tata, 0300/183 szántó 4474m²
- Tata, 057/11 szántó 5640 m²
- Tata, 1363/98, 1363/102, 1363/103 szántó 153909 m²

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város épületállományát és a környezetet tartalmazó részletes térkép az ITS készítését megalapozó vizsgálati munkarészben nem kerül kidolgozásra. Annak elkészítése településrendezési eszközök megalapozása során történik.

1.14.5 Az építmények vizsgálata

1.14.5.1 Funkció, kapacitás

20. táblázat: Tata városban jelenlévő funkciók

Funkció	Alfunkció (ha kell)	Intézmények megnevezése	Darabszám
Humán funkciók			
	bölcsőde	Csillagsziget Bölcsőde - 100fh Új út 14/A Juniorka Bölcsőde - alapítványi - 24fh	2
	családi napközi	református egyház - (Csillag, Virág, Kiskenderke)	3
	óvoda	Bartók Béla óvoda 125fh Bergengócia óvoda 22fh (Agostyán) Fürdő utcai óvoda 125fh Gesztli óvoda 100fh Kertvárosi óvoda 75fh Kincseskert óvoda 100fh Szivárvány óvoda 50fh Hajnalcsillag Református óvoda Juniorka óvoda Színes Iskola Alapítványi óvoda	10
	alapfokú iskola és szakoktatás	Kölkúti Általános Iskola Vaszary János Általános Iskola Menner Bernát Zeneiskola KEM Óvodája, Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája, Diákotthona és Gyermekotthona Talentum Angol - Magyar Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Gimnázium és Művészeti Szakiskola Színes Iskola - Személyközpontú Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium Tatai Református Egyházközség Kenderke Alapfokú Művészetoktatási Intézménye	7
	közép fokú iskola és szakoktatás	Eötvös József Gimnázium és Kollégium Bláthy Ottó Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium. KEM - Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium Tatai Református Gimnázium	4

Funkció	Alfunkció (ha kell)	Intézmények megnevezése	Darabszám
	egészségügyi alapellátás	Alapellátás: 10 háziorvos 6 gyermekorvos 5 fogász 12 védőnő Árpád-házi Szent Erzsébet Szakkórház és Rendelőintézet	
	egészségügyi szakellátás	Árpád-házi Szent Erzsébet Szakkórház és Rendelőintézet	
	szociális és gyermekjóléti szolgáltatások	Szociális Alapellátó Intézmény Deák Ferenc utca 5. Tatai Kistérségi Időskorúak Otthona Fényes fasor 2. Kocsi utca 11. Settlement családgyógyógyító ház Széklút utca Hajléktalanok éjjeli menedékhelye Hajléktalanok nappali melegedője Fogyatékosok nappali intézménye Idősek Klubja Kocsi utca 13. - 30fő Deák Ferenc utca 5. - 50fő Magyar Máltai Szeretetszolgálat Idősek napközi otthona Vasút utca 64. - 30fő Támogató szolgáltatás - 94 fő otthoni gondozott Droginformációs Iroda Közösségi ellátás pszichiátriai betegeknek - 40 fő otthoni gondozott Szent Gergely Lakóotthon - HELP Esőemberekért Egyesület	
Közösségi funkciók			
	könyvtár	Móricz Zsigmond Városi Könyvtár	1
	múzeum	Görög-római szobormásolatok múzeuma Kuny Domokos Megyei Múzeum Német Nemzetiségi Múzeum	3
	közösségi ház	Magyary Zoltán Művelődési Központ	1
	uszoda, strand	Fényes fürdő és strand	1
	sportpályák	Bacsó Béla lakótelepi Sportpálya THAC sporttelep Tatai Olimpiai Központ	3
Igazgatási funkciók			
	rendőrség	Tatai Rendőrkapitányság	1
	tűzoltóság	Agostyáni Önkéntes Tűzoltó Egyesület	1
	okmányiroda	Járási kormányhivatal - okmányiroda	1

Funkció	Alfunkció (ha kell)	Intézmények megnevezése	Darabszám
	önkormányzati hivatal		1
Közlekedési funkciók			
	autóbusz állomás	Autóbusz állomás, Tata	1
	vasútállomás	Tata vasútállomás Tóvároskert vasúti megállóhely	2
	benzinkút	Shell MOL	4 1
Gazdasági funkciók			
	lpartelep	Északi Déli Újhegyi	3
	piac	Tatai Városi Piac	1
	pénzügyi szolgáltatók és bankok	Erste; K&H; OTP; CIB; MKB; Allianz	5
	szálláshely	szállodák-panziók-ifj. szállás-kemping	25
	vendéglátó egységek		110

1.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

- Felső-Tata: a történelmi városmag kisvárosias jellegű: utcavonalon álló épületekkel, központi részén zárt sorú, a városrész keleti-déli részén a keskeny telkeknek megfelelő oldalhatáron álló (gyakran már L alakú, városias) beépítéssel. A beépítés sűrűsége telekméret és helyszíntől függő: a kisebb, központi helyen lévő telkeken elérheti a 40-50%-ot is. A lakótelepek tömbtelkein szabadonálló (Keszthelyi u.) ill. az utca mentén sorolt lakóépületek állnak. A középületek, áruházak szabadon állóak, a történelmi városrészben rendszerint egy tömböt foglalnak körbe.
- Tóváros:
 - a történelmi városmag jellemzői Felső-Tataéhoz hasonlóak, de a tóparton a beépítés sűrűsége nagyobb (egyes telkeken 70-80% fölötti is lehet); a forgalmasabb utcák mentén zárt sorú, egyébként oldalhatáron álló beépítéssel
 - az ettől északra lévő egyedi telkes beépítésű terület: kertvárosias jellegű, jellemzően oldalhatáron álló beépítéssel (helyenként sorházak is találhatók), jellemzően 40% alatti beépítési mértékkel
 - a fenti területekbe beékelődő tömbtelkes lakótelepek: úszótelkes, szabadon álló épületekkel
 - a Cseke-tó és környéke: szabadon álló épületek, alacsony beépítési sűrűséggel.
- Kertváros: nevéhez illő jellegű és sűrűségű, zömmel egyedi telkes, oldalhatáron álló beépítésű terület. A Szegfű utcában és a Deák Ferenc utcában úszótelkes szabadon álló lakótelepek.
- Öreg-tó és környezete: a városrész ÉK oldalán lévő szabadonálló beépítési módú üdülőházas területek alacsony beépítettségűek (20% alatt); a hétvégi házas területekre, vegyes beépítési módok jellemzők (szabadonálló, oldalhatáros), a kisebb telkeknél 20% fölötti beépítettséggel. A Fácános-kerti lakópark beépítési módja szabadon álló, 20% max. beépítettséggel.

- Ipari-park: a beépült területekre a szabadon álló nagy ipari csarnokok jellemzőek, 30-40%-os beépítettséggel.
- Nagykert: jellemzően egyedi telkes, oldalhatáron álló (elvétve ikres) beépítéssel, 20-30% közötti beépítettséggel. A lakótelep épületei szabadonállók.
- Halastó-Fényes: a falusias lakóterületek oldalhatáron álló beépítésűek 20-30% közti beépítettséggel, a kertvárosias rész sorházas beépítésű 25-30%-os, a kisvárosias részen többféle beépítési mód él együtt, 35-60% beépítettséggel. A lakótelepek épületei szabadonállók.
- Újhegy: a gazdasági területeken szabadonálló csarnokok és irodák állnak jellemzően 30-40% beépítettséggel, a lakóterületre oldalhatáron álló beépítés jellemző, 25-30% beépítettséggel.
- Külterület: az épületek szabadonállók, a keskenyebb telkeken oldalhatáron állók, a beépítettség alacsony, jellemzően 5% alatti.
- Agostyán: a városrész falusias, helyenként kertvárosias jellegű, családi házas beépítésű terület, jellemzően oldalhatáron álló beépítéssel, 20-30% körüli beépítettséggel.

1.14.5.3 Magasság, szintszám, tetőidom

- Felső-Tata: a történelmi városmag utcavonalon álló földszintes, F+1-2(T) magasságú, magastetős épületekkel, változatos tetőformákkal, jellemző tetőidom nélkül.
- Tóváros:
 - a történelmi városmag jellemzői Felső-Tataéhoz hasonlóak
 - az ettől északra lévő egyedi telkes beépítésű terület: jellemzően földszintes, esetenként F+T; F+1+T magassággal, magastetővel, a legváltozatosabb tetőidomokkal
 - a fenti területekbe beékelődő tömbtelkes lakótelepek: F+3, F+3+T (Bacsó B.u.); F+4 magas, lapostetős épületek (a Bacsó B.úti ltp.-en magastetős épület is van)
 - a Cseke-tó és környéke: Angolkert: F+1+T; MF+1 magastetős épületek; edzőtábor: F+2+T magastetős szállásépületek, földszintes, lapostetős csarnokok; Esterházy-pezsngőgyár: F-F+1, magastetős.
- Kertváros: a családi házas terület földszintes, elvétve F+T és F+1(+T) magasságú magastetős házakkal épült be uralkodó tetőforma nincs; a Szegfű utcai négy épület F+3 emeletes, magastetős, a Deák F. utcaiak F+2 emeletesek, lapostetővel.
- Öreg-tó és környezete: az ifjúsági táborok (Esély Alapítvány, Öreg-tó Club Hotel) épületei jellemzően lapostetősek; a hétvégi házas területeken egyaránt állnak lapos és magastetős épületek, max. F+T magassággal, a lakópark épületei magastetősek, F+1(+T) szintszámmal.
- Ipari-park: a csarnoképületek magassága akár 10m fölötti, lapos, vagy alacsony hajlásszögű tetővel.
- Nagykert: a családi házas terület többnyire F(+T), legfeljebb F+1+T magasságú magastetős házakkal épült be uralkodó tetőforma nincs; a lakótelep házai MF+3 magasak, magastetővel.
- Halastó-Fényes: az egyedi telkes (falusias, kert- kisvárosias) területeken az épületek magassága a földszintestől az F+1+T-ig terjed, magastetősek, vegyes tetőidomokkal. A csoportházas-többlakásos kisvárosias területeken az épületek lapostetősek, F+1 em. magasak. A lakótelepi házak lapostetősek, F+3 - F+5 emelet magasak.

- Újhegy: a gazdasági területeken az iroda- szociális épületek magastetősek, földszintestől F+2 magasságig, a lakóterületen a családi házak jellemzően földszintesek, legfeljebb F+1+T magasak.
- Küllerület: az épületek magastetősek, F-F+T a jellemző magasság. Nincs tipikus tetőforma.
- Agostyán: a falusias jellegnek megfelelően az épületek jellemzően földszintesek, esetenként F+T, F+1+T, magastetősek. Jellegzetes tetőtípus és gerincirány nincsen.

1.14.5.4 Településkarakter, helyi sajátosságok

- Felső-Tata: a városrészre a zársorú, kisvárosi utcakép, földszintes házak, keskeny utcák jellemzők. A fontosabb intézmények, szállodák, egyházi épületek egy-két emeletesek. Az épületek - a XX.sz. második felében épültek egy részét kivéve - magastetősek.

33. ábra: Fazekas u.

34. ábra: Rákóczi u.

Forrás: Google Maps

- Tóváros: az utcakép, a térarányok és az épületek a Felső-Tataihoz hasonlóak.

35. ábra: Agostyáni u.

36. ábra: Malom u.

Forrás: Google Maps

- Kertváros: nagy részét a keskeny utcák, földszintes szabadonálló családiházak jellemzik, de északi részén emeletes, szocreál jellegű lakótelepi épületek is állnak.

37. ábra: Szegfű u

38. ábra: Bottyán u.

Forrás: Google Maps

- Öreg-tó és környezete: a nagy zöldfelületek, erdők-ligetek az uralkodók. A kistelkes üdülőterületek keskeny utcákkal, a túlságosan szorosan épült üdülőkkel többnyire „elvesznek” a zöldfelületek között.
- Ipari Park: nincs jellegzetes épülettípus, utcakép
- Nagykert: falusias utcakép és térarányok, az egykori faluközpontot kivéve sok növény jellemzi. A falusias jelleget a nyílt árkos vízelvezetés is hangsúlyozza.

39. ábra: Táncsics M. u.

40. ábra: Dózsa Gy. u.

Forrás: Google Maps

- Halastó-Fényes: szélesebb, zöldbe ágyazott utcák jellemzik a területet; jellegzetes épületek a lapostetős, négyemeletes lakótelepi házak, egyes utcákban pedig a többlakásos, lapostetős egyemeletes lakóházak.

41. ábra: Új utca

42. ábra: Kazincbarcikai u.

Forrás: Google Maps

- Újhegy: keskeny utcák, többnyire földszintes, szabadonálló családiházak a jellemzők.

43. ábra: Szőgyéni u.

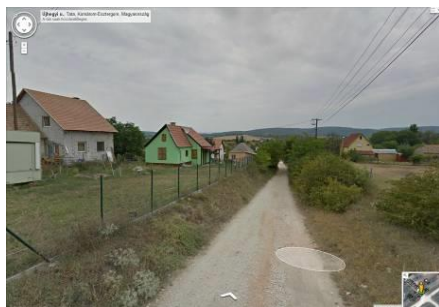
44. ábra: Váci M. u.

Forrás: Google Maps

- Külterület: a terület csak szórványosan beépített, az utcák burkolatlanok, egyre több a (többnyire földszintes, magastetős) lakóépület.

45. ábra: Újhegyi u. (9. dűlőútnál)

46. ábra: 8. dűlőút

Forrás: Google Maps

- Agostyán: falusias utcakép és épületek az uralkodók.

47. ábra: Kossuth utca

48. ábra: Szabadság utca

Forrás: Google Maps

1.14.6 Az épített környezet értékei

1.14.6.1 Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településrag

A mai Tata több település (Tata, Tóváros, Agostyán) egyesítésével jött létre. Tata és Tóváros egyesítése 1938-ban történt meg, míg Agostyán önálló községként funkcionált 1985-ig. Ennek folyamatát mutatja be az alábbi térképsorozat:

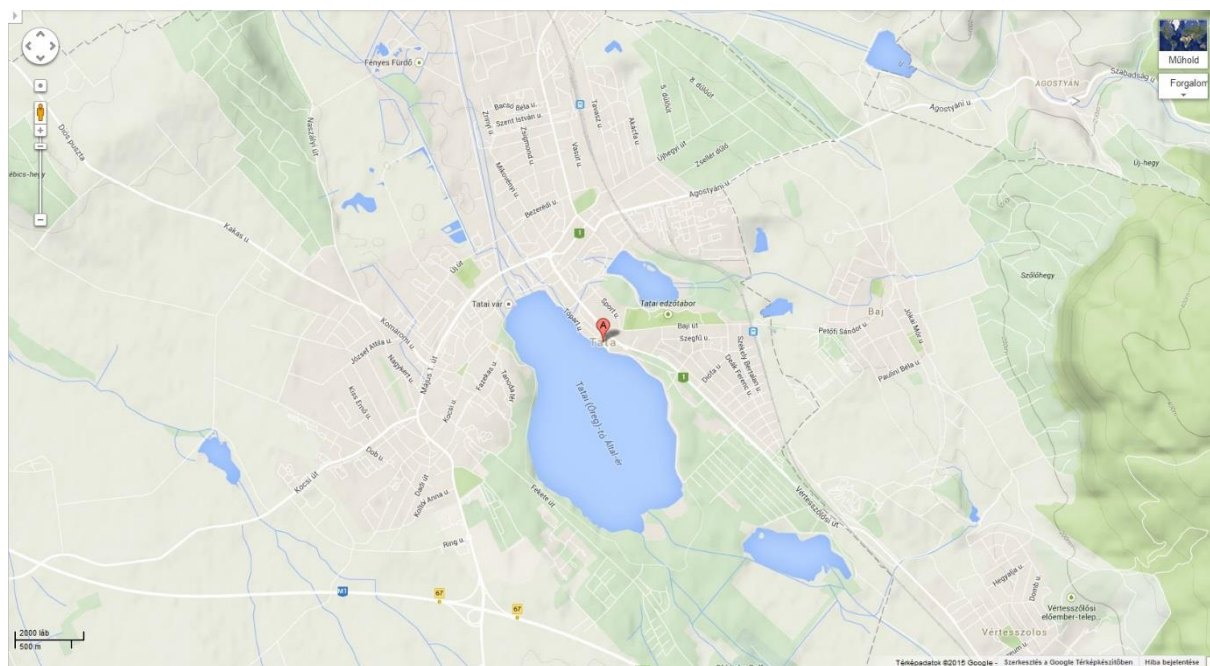
49. ábra: Tata az első katonai felmérés térképén (1780-1784 között)Forrás: <http://www.mapire.eu>, 2015**50. ábra: Tata a második katonai felmérés térképén (1806-1869 között)**Forrás: <http://www.mapire.eu>, 2015

51. ábra: Tata az egyesítéskor 1938-ban

Forrás: Magyar-terv

52. ábra: Tata napjainkban

Forrás: Google maps 2015

A mai Tata történelmi városmagja a ma Felső-Tataként, illetve Váraljaként számon tartott városrészben található. Középkori épületek nagy számban fennmaradtak, azonban a történelmi városmag egysége jelentős mértékben sérült az 1970-es, 80-as évek panellakás építései, a környezetbe nem illő

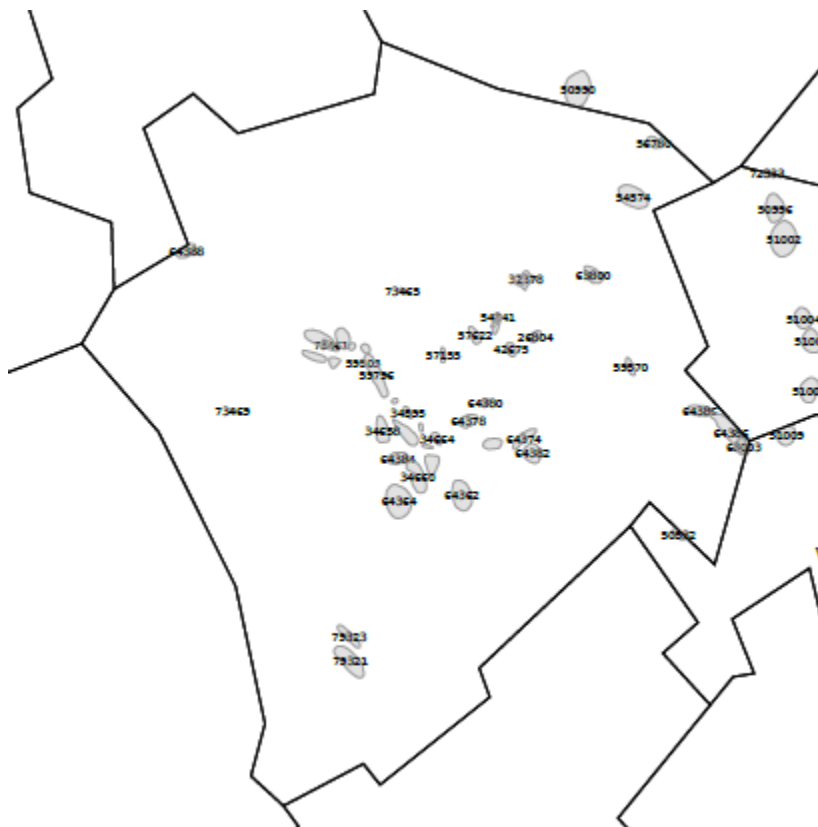
intézmények építése, illetve az 1990-es években a városközpontba települt nagy területigényű kiskereskedelmi egységek miatt.

1.14.6.2 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Tata városának közigazgatási területe viszonylag gazdag régészeti szempontból jelentőséggel bíró területekben.

A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ információi szerint Tatán összesen 47 lelőhely található, melyeknek lehelyezkedését az alábbi térkép mutatja be:

53. ábra: A régészeti lelőhelyek elhelyezkedése Tatán

Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ

1.14.6.3 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Az országos és helyi védettség alatt álló értékekről az ezt követő fejezetekben írunk.

A város egyedi arculatát meghatározó területek Felső-Tata, Tóváros és Nagykert városrészben találhatók. Felső-Tata történeti magja jellegzetes magyar kisvárosi hangulatot árasztó városrész kanyargós utcákkal, földszintes, többnyire zárt sorúan épült lakóépületekkel és köztük nagyobb középületekkel, a Várral, az Esterházy-kastéllyal, egyházi épületekkel (templomok, rendházak). Tóváros hasonló jellegű, nagyobb középületek nélkül. Nagykert városrésznek a falusi utcahálózatot, beépítést őrző része (Komáromi utca eleje, Nagykert utca, számos szépen megmaradt épülettel) bír karakteres arculattal. E településrészek helyi területi védelem alatt is állnak (l. 1.14-6. ábra).

1.14.6.4 Világörökségi és világörökségi várományos terület

Tatán nincs sem világörökségi sem várományos terület, azonban a város önkormányzata tervezi a világörökségi védelem alá vételre irányuló pályázat összeállítását, a folyamat megindítását.

1.14.6.5 Műemlék, műemlékegyüttes

Tata városban 86 nyilvántartott műemlék, műemlékegyüttes található. Közülük a legjelentősebbek az alábbiak: a Zsigmond király korában létrehozott Öreg-tó partján álló vár és az Esterházy-kastély, míg a Cseke-tónál a Pálmaház, és az Esterházy-nyárilak, valamint 16 egyházi építmény, 15 középület, 5 gazdasági épület, 12 malom, 8 lakóház, 8 köztéri építmény, köztárgy.

1.14.6.6 A műemlékvédelem sajátos tárgyai

Védelem alatt áll az Esterházy-kastély parkja, az Angolkert, temető

1.14.6.7 Műemléki terület

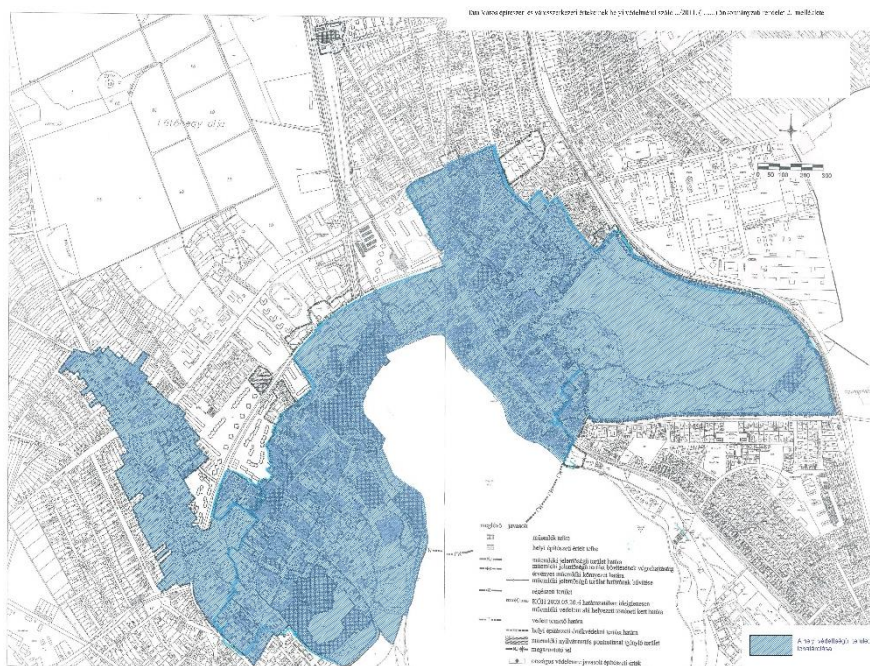
A 182 ha területű (2002) műemléki jelentőségű területen található a város történelmileg kialakult központjai. A 2002-es településszerkezeti terv javasolta ennek kiterjesztését déli irányba mintegy 40 ha területen.

1.14.6.8 Nemzeti emlékhely

Tatán nincs nemzeti emlékhely.

1.14.6.9 Helyi védelem

Tata Város építészeti és városszerkezeti értékeinek helyi védelméről a 19/2011. (V.30.) önkormányzati rendelet szól. A rendelet 1. sz. melléklete 335 egyedi védelem alatt álló épületet, épületrészt, építményt, szobrot tartalmaz. Az egyedi védelemnek három fokozatát állapítja meg a teljes védelemtől a felmérés és dokumentálás utáni bonthatóságig. A rendelet helyi területi védelmet is meghatároz:

54. ábra: Helyi védettségű terület Tatán

Forrás: Tata Város Önkormányzata

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Több városrészre is jellemző, nehezen feloldható konfliktus a szocialista lakótelepek beékelődése a történelmi kisvárosias településrészekbe. Ilyen területek Felső-Tatán a Május 1. út, Váralja u., Keszthelyi utca mente, Tóvárosban az Ady Endre u. - Egység utca környéke, a Kertváros "központja".

Más jellegű konfliktus a Külterület városrészé: itt a kertes mezőgazdasági területre életvitelszerűen kitelepülők számára az infrastruktúra (utak, közművek, közvilágítás) hiánya jelentik a problémát, amit csak súlyosbít az, hogy gyakran a telkek és az épületek mérete sem alkalmas lakás céljára. Az Öreg-tó melletti kistelkes üdülőterületeken ugyanez a probléma.

A Naszályi út melletti kertes mezőgazdasági területen is nő az állandó lakosok száma (a szép kilátással rendelkező terület hosszabb távon a város "Rózsadombja" is lehetne); itt a telekszerkezet alkalmatlanságán és az infrastruktúra hiányán túl a lakófunkció és az állattartással is járó mezőgazdasági funkció konfliktusa is jellemző.

A vasút melletti ipari területek (Tóvárosban, az Agostyáni út mellett, Újhegyen a Szomódi útnál) a közúti forgalom és ennek por- zaj- légszennyezése jelent problémát.

Az épített környezet és a zöldfelületek közti konfliktus az edzőtábor léte a Cseke-tó mellett: a terület az Angolkert része, melynek helyreállítása csak az edzőtábor áthelyezésével lenne lehetséges.

1.15 KÖZLEKEDÉS

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

1.15.1.1 Település közlekedési szerepe

Tata városa a – Komárom-Esztergom megyén belül közepes területűnek és népességűnek számító – Tatai járás központja. Fekvése a megyében központi, a megyeszékhelytől, Tatabányától mintegy 10 km-re északnyugatra található.

A KSH adatai szerint a településen a bejárók száma közel másfélszerese az eljáróknak. A bejárók többek között Tatabányáról, Bajról, Szomódról, illetve Naszályról járnak Tatára, míg az eljárók fő célpontja Tatabánya.

21. táblázat: A közlekedők volumene és mód szerinti megoszlása (fő/nap)

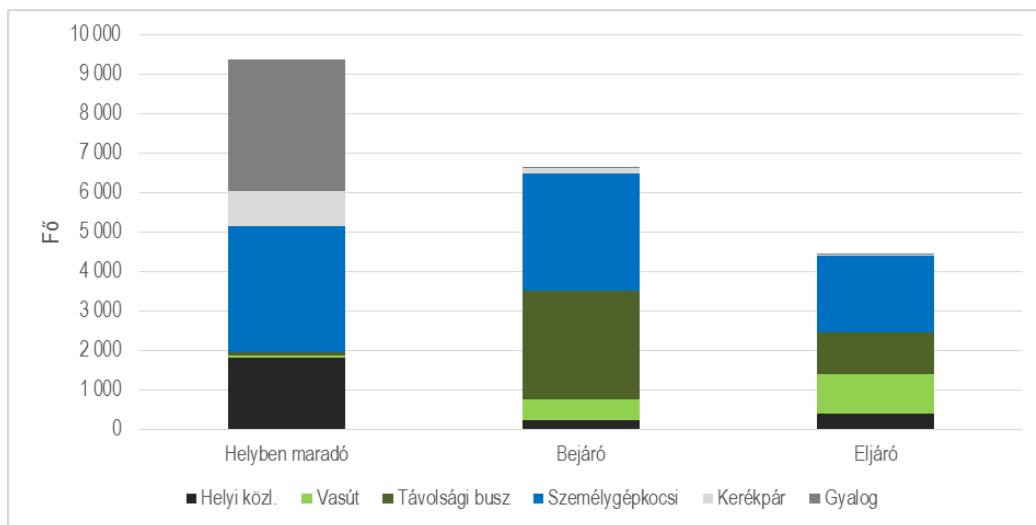
Megnevezés	Összesen	Összesen	Személy- gépkocsival	Tömeg- közlekedéssel	Kerékpárral (Gyalog)
	2001	2011			
Helyi közlekedő	6 905	9 160	3 213	1 740	885 (3 322)
Bejáró	3 114	6 766	2 966	3 655	141
Tatabánya	..	1 616	721	895	0
Baj	..	632	315	262	51
Szomód	..	543	260	206	77
Naszály	..	446	210	227	9
Kocs	..	404	156	244	4
Eljáró	3 544	4 563	1 937	2 604	12
Tatabánya	..	1 977	983	986	4
Komárom	..	529	128	401	0
Győr	..	250	44	203	0
Budapest 11. ker.	..	174	37	137	0
Baj	..	100	69	23	8

Népszámlálás 2001, 2011, KSH

* 2001-ben csak foglalkoztatott

A helyben közlekedők körülbelül harmada személygépkocsival, másik harmada gyalogosan jár, a fennmaradó részük pedig nagyobb részben a helyi közlekedést veszi igénybe, kisebb részben kerékpározik. A bejárók és az eljárók kb. 40%-60% arányban személygépkocsival, illetve közösségi közlekedéssel jutnak el végcéljukra, a közösségi közlekedésen belül az autóbusz dominál, a vasút elsősorban az eljárók esetében fontos.

55. ábra: Ingázók mód szerinti megoszlása

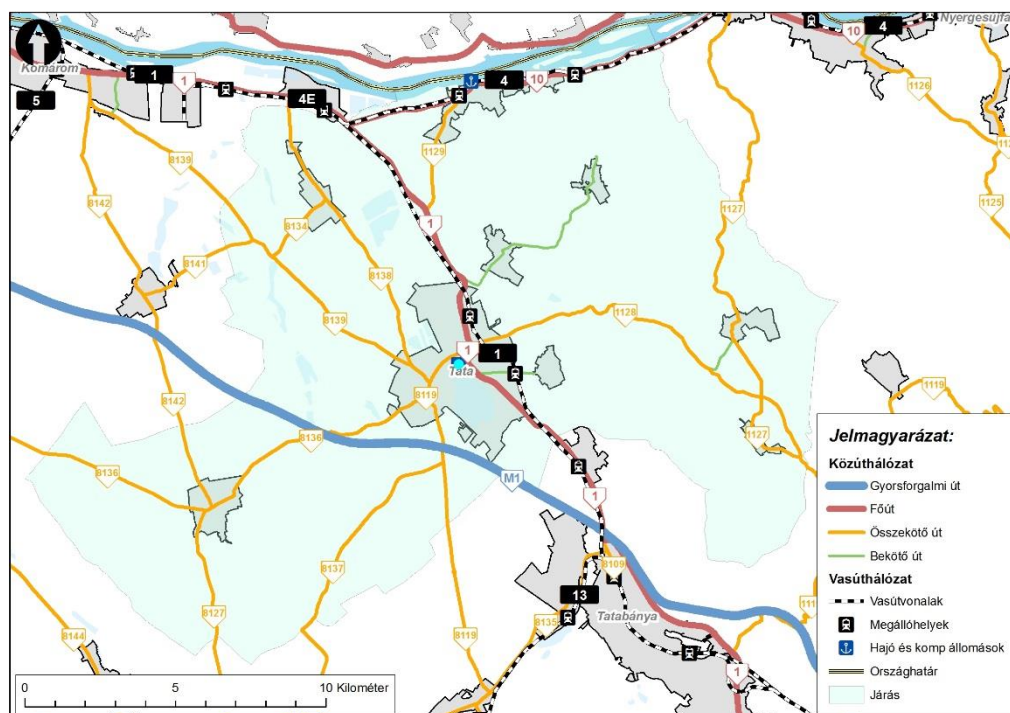

Forrás:KSH

1.15.1.2 Külső kapcsolatok, országos hálózat

A városon halad át a megye egyik fontos főútja, a – fővárost Hegyeshalommal összekötő – 1. sz. elsőrendű főút. A várostól délre fut az M1 autópálya, amelyre a 8119. j. összekötő úton a település csomóponttal csatlakozik.

56. ábra: Tata környezetének országos jelentőségű főútjai

Az M1 autópálya csomópontja a városközpontból délnyugati irányban nem egészen 5 km-re érhető el. A főváros közúton 70 km autózással érhető el. A Szlovákiába vezető komáromi nemzetközi közúti

határátkelő 20 km, míg az M1 autópályán az Ausztriába vezető hegyeshalmi nemzetközi közúti határátkelő 110 km távolságban található.

A belterületi önkormányzati utak közül 84,6 km kiépített és 17,7 km kiépítetlen. Tatán 6,7 km kerékpárút van, valamint 94,8 km – teljes egészében kiépített – járda, illetve gyalogút. A város 2013-ban az út-, kerékpárhálózat és a járdák fejlesztésére 148,738 Mft-ot, fenntartására és üzemeltetésére 53,183 Mft-ot fordított.

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség – néhány összekötő út kivételével – lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden környező település elérhető. Az innen induló utasok Budapest, Tatabánya és Székesfehérvár irányába rendelkeznek közvetlen járatokkal. A város közigazgatási területén belül autóbusz állomás, valamint 37 helyközi megálló található.

Tatát az 1-es számú Budapest–Hegyeshalom – országhatár kétvágányú, villamosított vasúti fővonal érinti. Ez hazánk egyik legfontosabb és legkorszerűbb vasútvonala, nemzetközi törzshálózati vonal. A vasútvonal menetrendi szerkezete alapvetően ütemes jellegű. A város vasúti személyforgalma jelentős nagyságrendet képvisel.

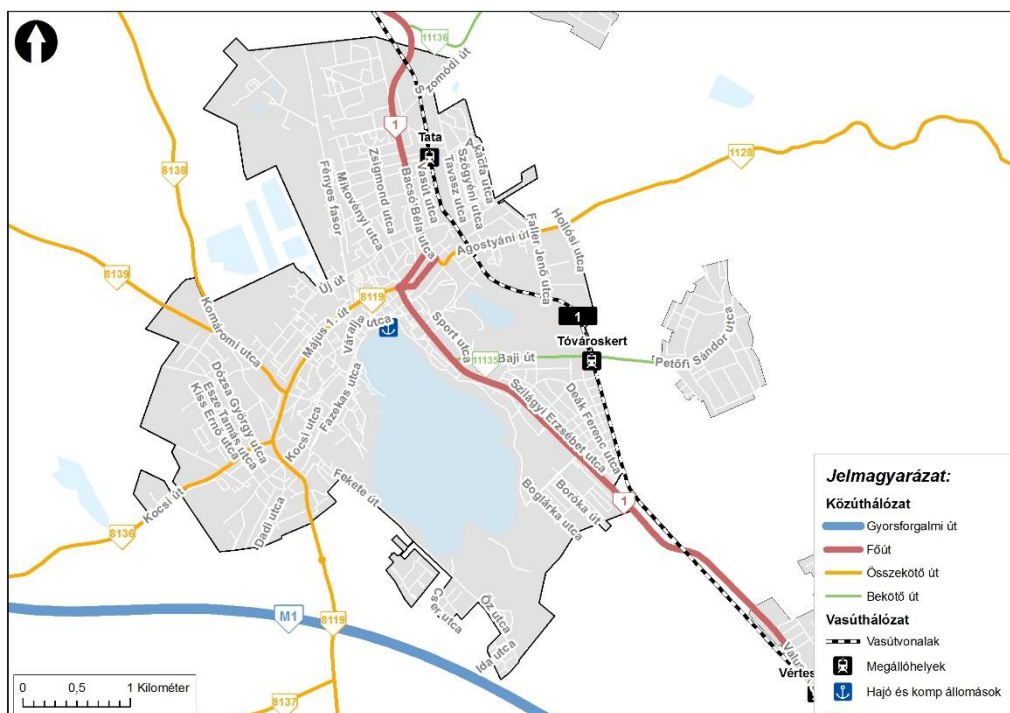
Repülőtéri kapcsolat szempontjából a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér – a főváros környéki útválasztástól függően – 90-100 km távolságban érhető el, de viszonylag kevés utazással elérhető a bécsi, illetve pozsonyi repülőtér is.

1.15.2 Közúti közlekedés

1.15.2.1 Városkörnyéki közúthálózat

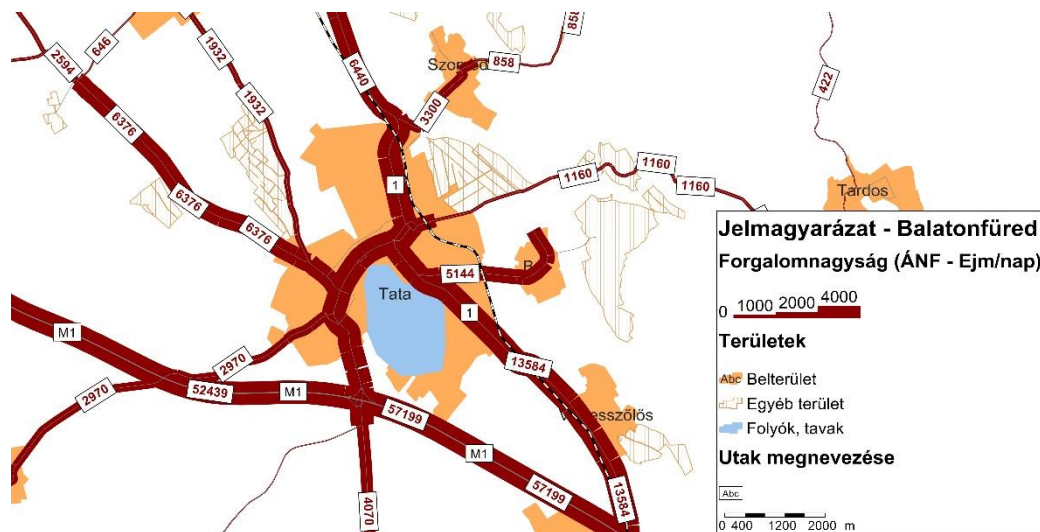
A már ismertetett főúthálózati elemeken kívül a közúthálózati szempontból alközponti szerepű város a környező településekkel keleti (Agostyáni út) irányban a 1128. j., déli (Környei út) irányban a 8119. j., délnyugati (Kocsi út) irányban a 8136. j., északnyugati (Komáromi út) irányban a 8139. és 8139. j. összekötő utakon áll még kapcsolatban.

57. ábra: Tata városi közúthálózata

A várost érintő országos közúthálózati elemek forgalmi terhelését az alábbi ábra mutatja.

58. ábra: Tata főbb útjainak forgalmi terhelése

A legnagyobb forgalmat az 1. sz. főút bonyolítja, elsősorban Tatabánya irányába, valamint a 8119. és a 8139. j. út terhelése is erős az M1 autópályára, illetve Komárom és Mocsma irányába. Az 1. sz. főút belterületi szakaszán komoly tranzitforgalom tapasztalható.

1.15.2.2 Városi közúthálózat

Tata városszerkezete – közlekedési szempontból – a földrajzi adottságokból kiindulva igen speciális. A várost É-D irányban és K-Ny irányban is állami közutak tagolják, melyek a városban található tavak közti

keskeny sávokba vannak beszorítva. A város belső forgalma is főleg az állami közutakon bonyolódik, illetve az ezzel párhuzamos, városi úthálózaton.

A fenti tényezőkből adódóan az átmenő forgalom mellett a helyi forgalom is jelentős, főleg a Május 1. úton és az Ady Endre úton (1-es főút), valamint az azokat keresztező önkormányzati utakon. A tóvárosi körforgalmi csomópont megépítése (Május 1. út – Ady E. út találkozásánál) jelentősen javított a forgalom folyamatos lefolyásán. Az egyre növekvő forgalmi igények miatt azonban a reggeli és a délutáni csúcsidőben az Almási utcai – Május 1. úti körforgalmi csomóponti ágon torlódás, lassúbb áthaladás tapasztalható.

A főút és az M1 autópálya közötti részen található a tatai ipari park, amelynek főközlekedési útja az Eszterházy körút. A vasúttól keletre, a város északi területén is kisebb ipari terület található. Ez és az Újhegyi városrészi lakóterület közúti elérhetősége a városközpontból – a vasútvonal elválasztó jellege miatt – igen körülményes.

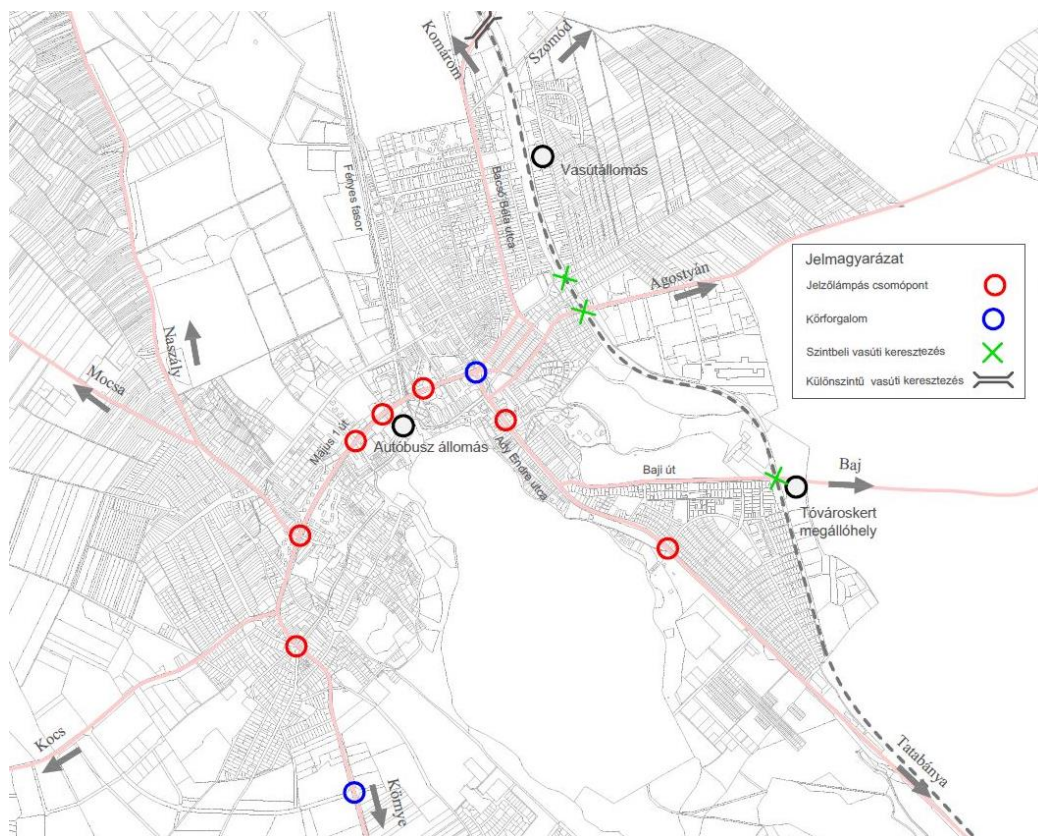
Az állami közutak mentén jelentős a zajterhelés is – a Május 1. úton és a Bacsó Béla úton (1-es főút) időnként a megengedett határértéket is meghaladja. Az 1. számú főút átkelési szakaszain a közúti forgalom és az ezzel járó zaj csökkentése érdekében az önkormányzat kezdeményezte a 7,5 t súlykorlátozás bevezetését. Így az állami közútkezelő részleges teherforgalmi korlátozást vezetett be (22 óra és 6 óra között).

A városi főutak aszfalt burkolatúak, kiépítettségi jellemzőik az úthálózat szerkezetéhez és a beépítési lehetőségekhez igazodnak. A lakóterületeket a közút-, és járdahálózat megfelelő módon tárja fel, a hálózat kiterjedt, azonban a megnövekedett forgalom következtében ezek jelentős része elhasználódott, nem megfelelő minőségű, ezért – annak ellenére, hogy az önkormányzat minden évben jelentős összeget költ út- és járdakarbantartásra – a biztonságos közlekedés fenntartása érdekében felújítási, korszerűsítési munkák szükségesek.

1.15.2.3 Forgalm szabályozás

A város legfontosabb közlekedési csomópontjánál (tóvárosi csomópont), illetve a TESCO-hoz és az ipari parkhoz kapcsolódó kereszteződésnél körforgalmú kiépítés van, míg a főutak esetében a jelentősebb kanyarodó mozgásokat külön kanyarodó sávok kialakítása segíti. A közúti jelzések (jelzőtáblák, útburkolati jelek) megfelelőek, természetesen az állapot megőrzéséhez folyamatos karbantartás mindig szükséges.

A város területén 7 jelzőlámpás csomópont (a jelzőlámpás csomópontok a Magyar Közút kezelésében vannak), illetve 2 körforgalmi csomópont található. A további városi csomópontok jelzőtáblás forgalm szabályozásúak. Ezek elhelyezkedését az alábbi ábra szemlélteti.

59. ábra: Tata városi közúthálózata, meghatározó csomópontjai és vasúti keresztezései

1.15.2.4 Közúti-vasúti keresztezések, meghatározó műtárgyak

Az 1. számú vasútvonalat külön szintben keresztezi az 1. sz. főút belterületi szakasza.

A város belterületén továbbá 3 darab jelentős szintbeni vasúti keresztezés található az 1. sz. vasútvonallal:

- Baji út: sorompóval és fényesorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Agostyáni út: sorompóval és fényesorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Mikszáth Kálmán út: sorompóval és fényesorompóval biztosított szintbeni közúti keresztezés

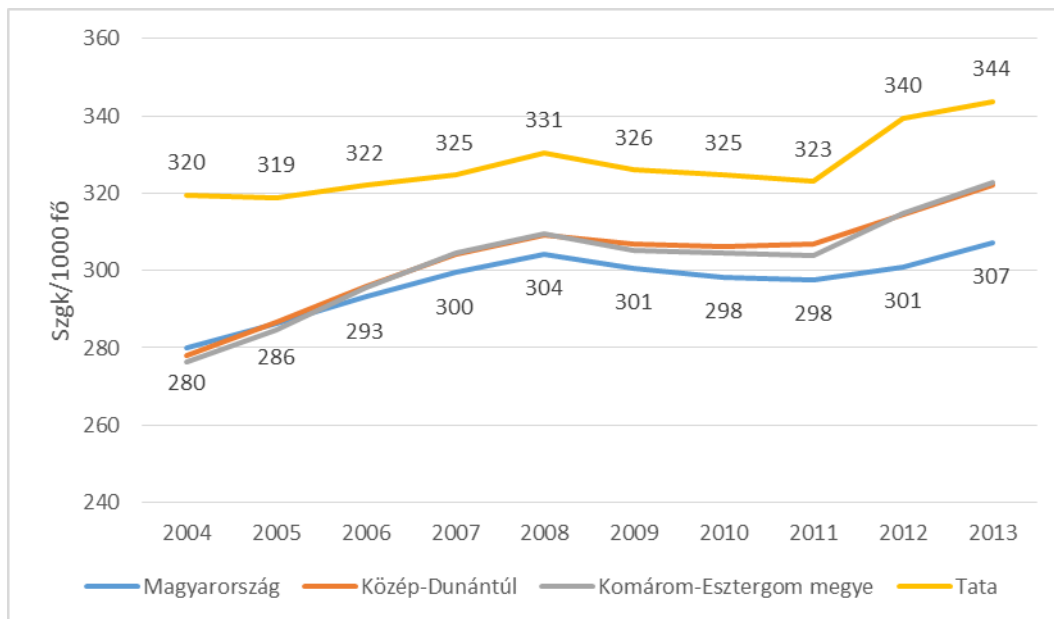
A vasútállomásnál, a Gesztenye fasort és a Tavasz utcát a vasút felett áthaladó gyalogos felüljáró köti össze.

1.15.2.5 Forgalmi jellemzők

Tatán a kerékpáros közlekedés nagyon elterjedt, ez azonban nem okoz jelentős eltérést az ország hasonló fejlettségi szintű városaihoz képest a motorizációban. A folyamatosan bővülő járműállomány a város lassan fogyatkozó lakossága mellett 2008-ig folyamatosan növekvő motorizációt eredményezett, majd a 2009-es visszaesést követően 2012-től ismét növekedett, és a 2013-as 344 szgk/1000 fő már meg is haladta a 2008-as csúcértéket. Ez mind az országos, mind a régiós és a megyei átlagos motorizációs szint feletti érték. Tata motorizációja 2004-től minden évben a megyei szintnél megközelítőleg 6-16%-kal magasabban alakult. A motorizáció fokának változását 2004 és 2013 között

Tatán, a megyei, régiós és országos adatok tükrében – KSH adatok alapján – az alábbi grafikon mutatja be.

60. ábra: A lakossági motorizáció alakulása Tatán [szgk/ezer fő]

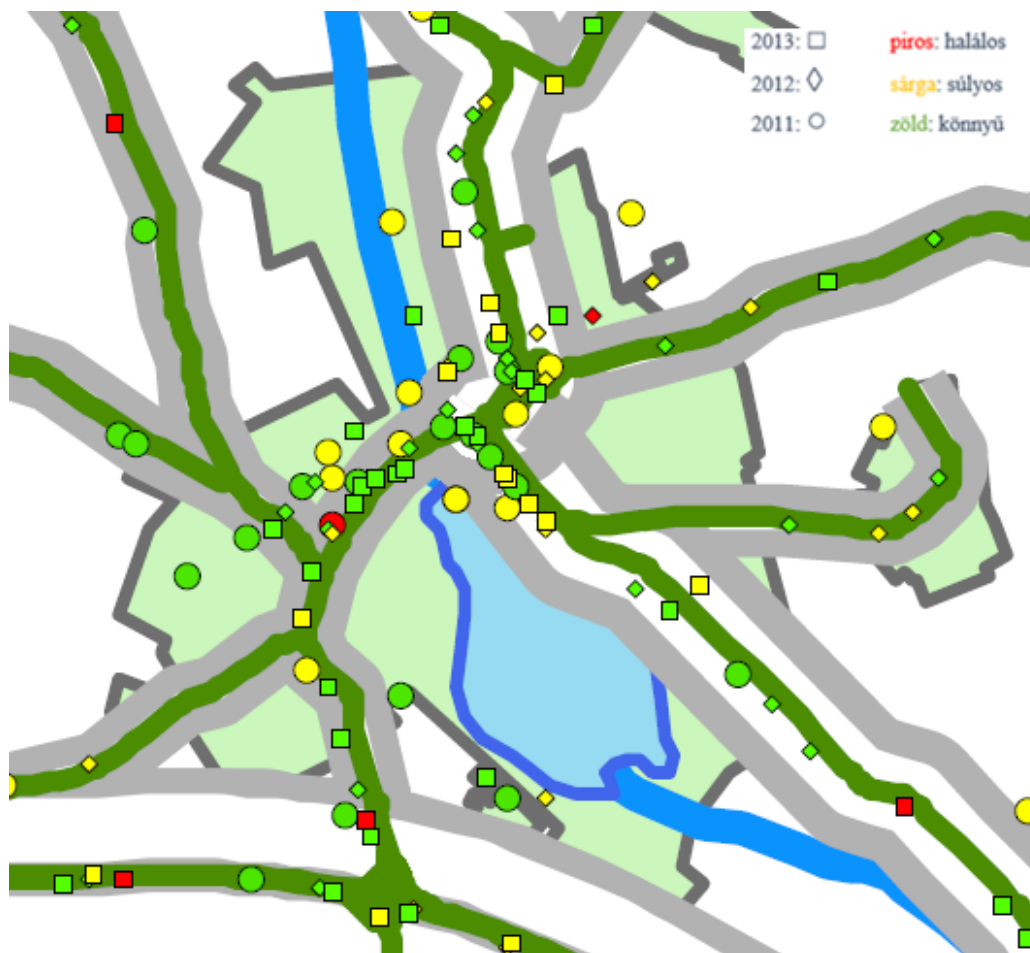
forrás: KSH

2013-ban a tatai személygépkocsi állomány 8.139 db, a motorkerékpár állomány 406 db, az autóbusz állomány pedig 14 db volt.

1.15.2.6 Baleseti adatok

Jól látható, hogy 2011 és 2013 között Tata város baleseti helyzete szempontjából meghatározó az országos közutak átmenő forgalma (8119. j. út és 1. sz. főút). A két legveszélyesebb útszakasz a Május 1. út és az Ady Endre utca. Itt jelentős számú személyi sérüléses baleset is bekövetkezett. További balesetveszélyes útszakaszok: Új út, Bacsó Béla utca, Ring utca, Somogyi Béla utca. Ezeken a helyeken szintén jelentős a személyi sérüléses balesetek részaránya. Az említett szakaszokon az utóbbi években több halálos baleset is történt.

61. ábra: Balesetek Tatán és környékén 2011 és 2013 között, súlyosság szerint

Forrás: Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ

1.15.3 Parkolás

1.15.3.1 Parkolás a városközpontban

Az utóbbi évek következetes útkezelői magatartása eredményeként az ingatlanfejlesztésekhez kapcsolódó személygépkocsi várakozóhely létesítési kötelezettségek megvalósulása a város teljes területén, de különösen a városközponti részen némi fejlődést mutat. Az Országgyűlés téren és környékén, valamint a Rákóczi utcában a városközponti parkolási feszültségek enyhítése érdekében bevezetésre került a 2 órás várakozási rendszer. Sajnos a bevezetést nem követte ugyanakkor jogkövető magatartás, a tapasztalat szerint igen ritkán van parkolás ellenőrzés, ezért ez a parkolási rendszer inkább névlegesen, mint valósan működik. A hosszabb ideig szabályosan várakozni kívánók kicsit távolabb (pl. a Somogyi Béla utcában, a Bartók Béla úton, az Egység utcában) állíthatják le gépjárműveiket, és néhány perces gyaloglással érhetik el a városközpontot.

A kialakult parkolás szabályozás csak részben váltotta be a hozzá fűzött reményeket, mivel a közintézmények forgalma miatt a Kossuth tér és környéke (városháza) napközben - elsősorban ügyfélfogadási időben - jelentősen telített, a rendelkezésre álló parkolóhelyek nem elegendőek. A közeli Iskola téren is rendelkezésre áll parkoló, mindezek ellenére a városközpontban a közlekedési

problémák egyik legfőbb oka a közterületi parkolási rendszer zsúfoltsága. Nagy parkolási igény jelentkezik az 1-es főút belső városi szakaszán, az Ady Endre út mentén is, köszönhetően az út-menti számos kereskedelmi-, szolgáltató- és vendéglátó létesítményeknek.

A kiemelt műemléki környezetekben (Vár, Eszterházy-kastély, Angolkert) elsődlegesen a tavaszi-nyári időszakokban, valamint rendezvények idején jelentkezik jelentős gépkocsiforgalom és parkolási igény. Ezekben az időszakokban a személygépjárműveken kívül a turista buszok félreállítása is gondot okoz a településen. Mindezek megoldását segíthetné egy összefogott városi közlekedési koncepció kialakítása és következetes intézkedés-sorozatok megtétele.

1.15.3.2 Parkolás a lakóterületeknél, lakótelepeknél

Tata belvárosában és közvetlen környezetében, illetve a nagy laksűrűségű lakótelepeken a személygépkocsik számának növekedésével a parkolás egyre növekvő probléma. A hagyományos, kertes, kertvárosias jellegű lakóterületeken, mely Tatán többségében jellemző, a telken vagy a lakóház előtti parkolás terjedt el. A lakótelepek környékén ugyanakkor a parkolási helyek elégtelensége, vagy rendezetlensége, kiépítetlensége okoz konfliktust, problémát. A legtöbb lakótelepi terület a Május 1. út két oldalán helyezkedik el, ill. egy nagyobb zárt lakótelepi egység a Tóváros északi részén, a Klapka György laktanya mellett létesült (Bacsó B. ltp.). Kisebb, hasonló beépítésű egység a Kertvárosban, a Deák F. utca mentén is található.

1.15.3.3 Parkolás a közösségi közlekedési csomópontoknál

A vasútállomás főbejárata előtti területen, kijelölt ferde parkolással van lehetőség a gépjárművet várakozási szándékkal elhelyezni. A terület szilárd burkolattal és közvilágítással ellátott, ugyanakkor a járművek gyalogos megközelítése nem megoldott, nincsenek megfelelő járdakapcsolatok. Emellett az igény is jóval nagyobb, mint a kijelölt terület.

A helyközi autóbusz állomás környezetében, a Május 1. út mentén nincs kifejezetten csak az eszközváltók számára kiépített, kijelölt gépjármű parkoló (P+R).

Az állomás mögött, a művelődési ház mellett levő parkolónál van lehetőség a gépjárművet hosszabb időre elhelyezni. A közeli üzlet (CBA) parkolója magánterület, ezért hivatalosan ott csak a vásárlók parkolhatnak. A Keszthelyi utcánál található Penny Market áruház parkolója kínál még közeli megoldást.

1.15.4 Áruszállítás

A legfontosabb ipari terület a város délnyugati oldalán, az M1 autópálya közelében elhelyezkedő ipari park (pl. Transpoint International Kft., Gedia Hungary Kft.), amely a város teherforgalmának döntő részét bonyolítja. Mivel innen közvetlenül elérhető az autópálya, ennek forgalma nem terheli Tata belvárosát.

Meg kell még említeni a város keleti részén, az Agostyáni út mellett elhelyezkedő ipari létesítményeket, továbbá az északi részen, az 1. sz. főút mentén elhelyezkedő üzemeket (pl. Günter-Tata Kft., Tata Hűtőtechnika Zrt.) és az MH 25. Klapka György Lövészdandár állomáshelyéül szolgáló honvédségi

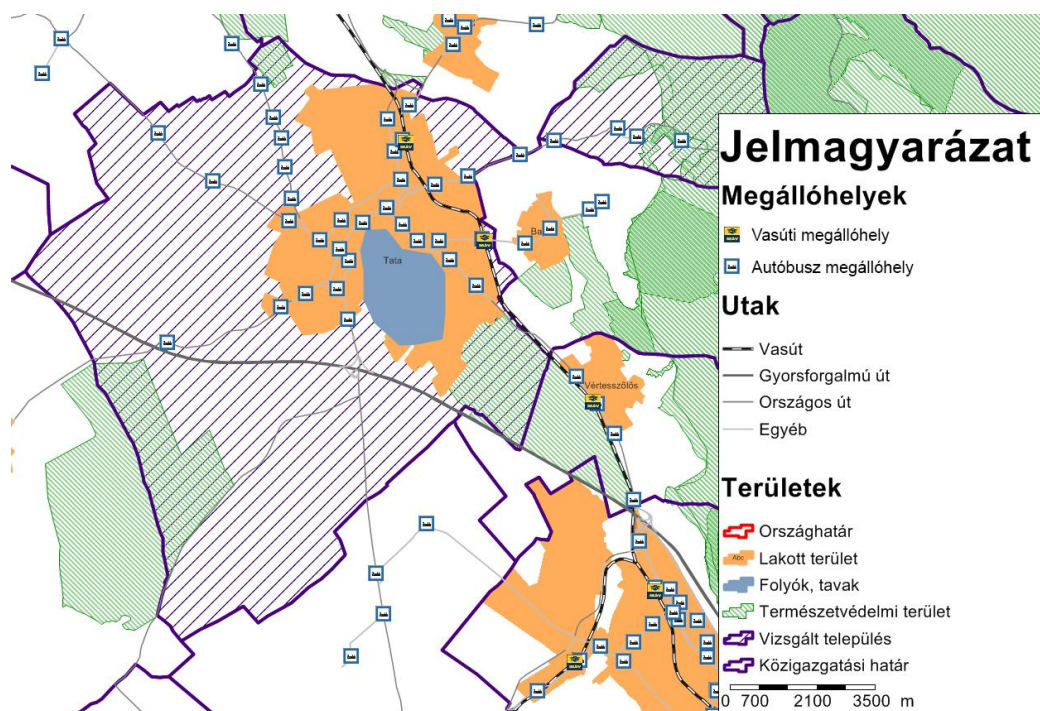
bázist. Az ezeket kiszolgáló teherforgalom számára csak a város központján keresztül lehetséges az M1 autópálya elérése.

A belvárosban nincs az egész területre vonatkozó egységes teherforgalmi korlátozás, és az egyes utcákra vonatkozó vonali korlátozások is különbözőek. A tehergépjárművek részére a behajtás tiltása bizonyos helyeken teljes körű, más esetekben a célforgalom számára megengedett, míg máshol súly és időkorlátozással van kiegészítve.

1.15.5 Községi közlekedés

A település legfontosabb autóbusz és vasúti megállóhelyeit, az autóbusz állomás és a vasútállomás elhelyezkedését az alábbi ábra mutatja:

62. ábra: Tata legfontosabb autóbusz és vasúti megállóhelyei

Forrás: NKS országos modell

1.15.5.1 Közúti – autóbuszos községi közlekedés

Autóbuszos infrastruktúra

A tatai autóbusz állomás a városközpontot északról ölelő főút, a Május 1. út mentén fekszik, gyakorlatilag a Vár tőszomszédságában. Az autóbusz állomást 1974-ben építették és fennállása óta háromszor újítták fel: 1984-ben, 1997-ben és utoljára 2009-ben, ugyanakkor létesítése óta idáig nem került sor jelentős bővítésére, érdemleges fejlesztésre.

Noha közlekedésszervezési szempontból az autóbusz állomás pozíciója a város szempontjából jónak mondható, a létesítménynek a Vár közelébe történő telepítése városszerkezeti és értékvédelmi szempontból kifejezett károkat okozott. A vár környezetében lévő épületállomány és annak jelenlegi állapota semmiképpen sem méltó a műemléki környezethez.

Az autóbusz állomás aszfaltozott területét peronok és autóbusz tárolóterület foglalja el. Az utasváró szerepét betöltő és Volán üzemi funkciókat is magában foglaló állomásépület műszaki-esztétikai állapota avult, leromlott. Sem az üzemi, sem az utasforgalmi helyiségek nem alkalmasak az elvárható minőségi szolgáltatás biztosítására. Az épület tömege, megjelenése és az épületszerkezetek műszaki állapota azonban lehetőséget ad a modernizálásra és felújításra.

A kocsállások száma összesen 10. Az állomási kocsállások fele (5 db) 15 m-es szőlő, a másik fele (5 db) csuklós autóbuszok fogadására alkalmas. Az állomásra évente mintegy 44,1 ezer járat indul, illetve érkezik. A tároló helyek száma 11.

Az állomás belső területén a helyközi járatok ún. farkasfog szerinti kialakításban helyezkednek el, azaz homlokfallal az épület felé, így a felállóléhről történő elindulás tolatási manőverrel kezdődik. Ez a fajta elrendezés mai napig megmaradt, mivel bármilyen más felállási technológiára váltáshoz további hely biztosítása válna szükségessé.

A tatai helyi autóbuszok közül a 2A, a 3-as, a 4-es, az 5A körjáratnak és a 7-es viszonylatoknak a helyközi autóbusz állomásnál van a végállomása is, ezen felül számos járat megáll a Május 1. út mentén elhelyezkedő megállóban.

Fedett utasváró az utasfelvételi épületben található. Ezen felül a város forgalmasabb megállóhelyein is rendelkezésre áll fedett utasváró létesítmény. Az utastájékoztató a megállóhelyeken hagyományos táblás rendszerű, de a főbb átszállási pontokon, nagy forgalmú (helyi) megállóhelyeken GPS alapú rendszer telepítésére került sor, amely az autóbuszok mozgását, várható érkezési idejét az utasok számára is követhetővé teszi.

Helyközi és távolsági autóbusz közlekedés

A várost érintő helyközi autóbusz szolgáltatást túlnyomó többségben a Vértess Volán Zrt. látja el, a közszolgáltatói szerződésben foglalt feltételekkel. A Vértess Volán Zrt. az Középnugat-magyarországi Közlekedési Központ Zártkörűen működő Részvénytársaság (KNYKK Zrt.) egyik alapítója.

A város rendelkezik közvetlen járatokkal mind Budapest (napi 1 induló járat, menetidő 01:30), mind a megyeszékhely Tatabánya (napi 82 induló járat, menetidő 00:14 – 00:26 között), mind a regionális központ Székesfehérvár (napi 2 induló járat, menetidő 01:28 – 01:30 között) felé.

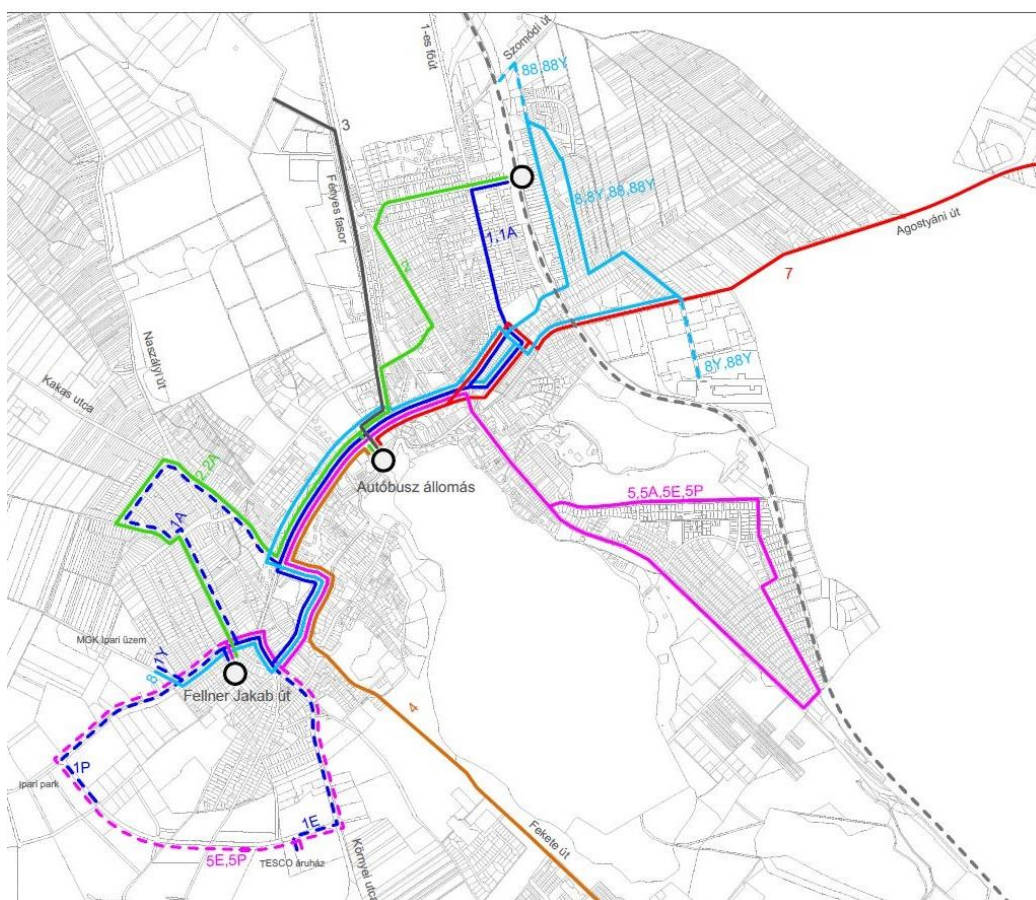
Tata és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. Tatán a 37 helyközi megállóhely döntő többsége az 1. sz. főút, illetve a 8119. j. összekötő út belterületi szakaszán, valamint a város főútjain (Agostyáni út, Kocsi út, Komáromi út) helyezkedik el, jól lefedve ezzel a települést. A település központja, továbbá az oktatási és közintézmények közvetlenül elérhetőek a környező kisebb településekről, a vasútállomást azonban csak az északi irányból, Dunaalmás, Komárom illetve Szomód felől érkező járatok érintik. A turisztikai szempontból kiemelt területek (vár és környéke, Öreg tó) jó helyközi és távolsági kapcsolatokkal rendelkeznek. A környező településekkel szintén jó a kapcsolat, fontos továbbá az átmenő járatok szerepe is (többek között a Tatabánya – Komárom útvonalon haladó járatok érintik a települést).

A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz, a forgalmasabb helyeken (Városcsözpont, Kristály szálló) kb. 180-200 járat áll meg egy munkanapon, de a kisebb megállóknál is 15-20 db. Az autóbusz állomáson egy átlagos munkanapon 232 járat indul, vagy halad át.

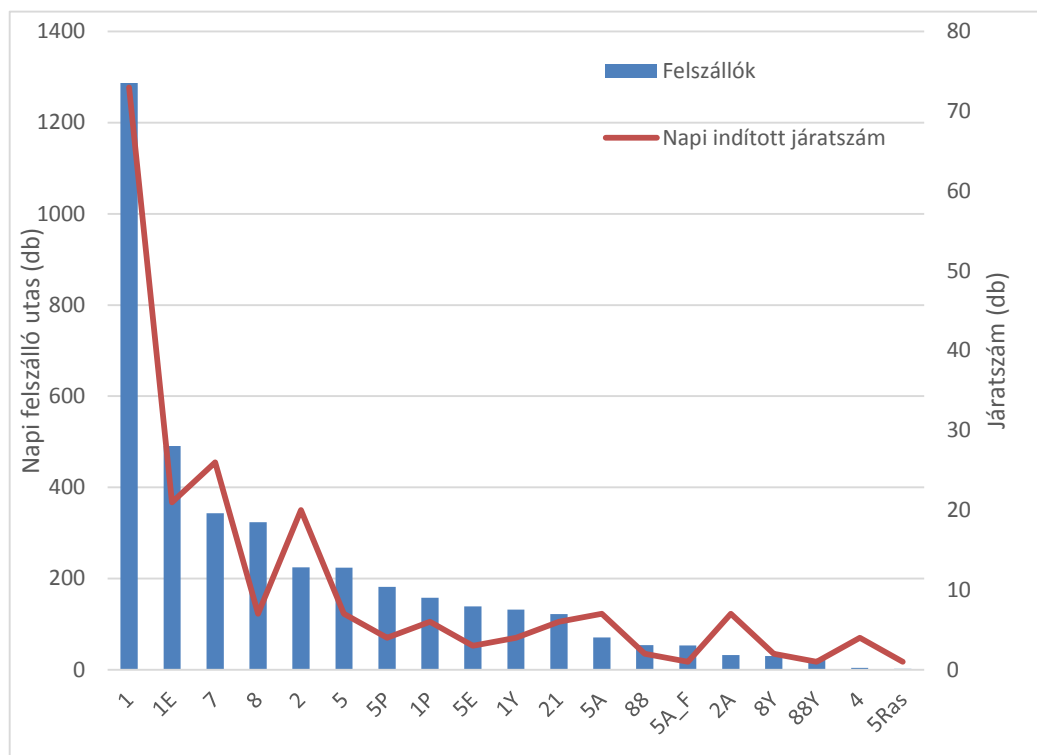
Helyi autóbusz közlekedés

A helyi közösségi közlekedési szolgáltatást a Vértess Volán Zrt. látja el, hálózata érinti az összes városrészt, az egyes területek kiszolgálási szintje kisebb különbségeket mutat. A menetrendben összesen 14 helyi viszonylat szerepel, a járatok egy része kizárólag munkanapon, más részük munkaszüneti és szabadnapokon közlekedik. A napi indított járatok száma 202.

63. ábra: Tata helyi autóbusz hálózata

Mindenegyik viszonylat érinti az autóbusz állomást, lehetővé téve az átszállást a helyközi járatokra. A járatok összeköttetést biztosítanak a külső városrészekkel (Kertváros, Tóváros, Agostyán), az ipari parkkal és a fontosabb oktatási és közintézményekkel is. A vasútállomás az 1, 1A és 2 jelű járatokkal érhető el. Az 1-es vonalak képezik a város gerinchálózatát, továbbá nagy forgalmat bonyolítanak a Tata Kertvárost elérő 5-ös számmal jelölt viszonylatok (5, 5A, 5E, 5P körjáratok) és a 2-es vonalak is (2, 2A), amelyek a vasútállomás és város központja között közlekednek.

64. ábra: A tatai helyi közösségi közlekedés viszonylatainak főbb forgalmi adatai

1.15.5.2 Kötőtpályás – vasúti közösségi közlekedés

A települést érintő vasútvonalak, hálózati kapcsolatok

Tatát az 1-es számú Budapest (Keleti pu.) – Hegyeshalom – országhatár vasútvonal érinti. A vasúti fővonal Magyarország egyik legfontosabb és legkorszerűbb vasútvonala, mely egyben nemzetközi törzshálózati vonal, a TEN-T core network (törzshálózat) és a RFC7, Orient szállítási folyosó része.

A vonal kétvágányú, villamosított, önműködő térközi közlekedésre és vonatbefolyásolásra (EVM, ETCS L1) kiépített. Budapest-Keleti pu. – Ferencváros között 210 kN, Ferencváros és az országhatár között 225 kN tengelyterhelésre kiépített, az engedélyezett vonathossz 750 m.

Tata területén egy vasútállomás (Tata állomás) és egy megállóhely (Tóvároskert megállóhely) található.

Vasúti szolgáltatás

Tata állomáson egy átlagos munkanapon a 2014/2015. évi menetrend alapján 64 személyszállító vonat áll meg. Az EC/EN/IC vonatok az állomáson nem állnak meg (ezen vonatok Tatabányai, vagy Győri átszállással érhetők el). Gyorsvonatok kétórás ütemben közlekednek Budapest – Győr/Szombathely között, ezen kívül jellemzően órás ütemben közlekednek személyvonatok Budapest és Komárom között (jellemzően minden második Győrig tovább közlekedik).

Tóvároskert megállóhelyen csak a Tata állomásnál említett személyvonatok állnak meg.

Az említett vonatok kiváló összeköttetést biztosítanak a megyeszékhely, illetve a főváros felé, Tatabányára a menetidő 8-11 perc, Budapestre 56-70 perc.

A 2014-es utasszámlálások alapján a vasútállomás mértékadó utasforgalma egy átlagos munkanapon kb. 2500 fő, a megállóhelyé kb. 800 fő. Közéltőleg az utazások 2/3-a Tatabánya felé történik.

Az 1-es számú vasútvonalon bonyolódik az ország vasúti teherforgalmának egy jelentős része (átlagosan 20-30 tehervonat naponta). Az állomás rendszeresen bonyolít helyi áruforgalmat is (nagyságrendileg 1000 kocsi/év).

Tata állomás

Tata vasútállomás korlátlan utas- és áruforgalomra berendezett középállomás az 1 es számú vasútvonal Tatabánya (10 km) és Almásfüzitő (9 km) állomásai között, Budapesttől 74 km re.

Elhelyezkedése, megközelíthetősége

Tata vasútállomás Tata északi részén, lakott területek, ipari területek, illetve honvédségi területek között fekszik, megközelíteni a település központja felől a vasúttal párhuzamosan futó 1. sz. számú főúton át, illetve a belőle kiágazó 11345. j. vasútállomáshoz vezető úton át lehet. Az állomás viszonylag kedvező elhelyezkedésű a lakott területekhez kapcsolódóan.

Kereskedelmi létesítmények

Tata állomáson található oldal- és homlokrakodó, valamint nyílt rakodó is. A rakterület burkolt, illetve kivilágított.

Utasforgalmi létesítmények

A felvételi épület előtt személygépjármű parkoló, illetve autóbusz forduló (helyi és helyközi autóbuszok) található. Kerékpártároló nem áll rendelkezésre. A parkoló a felmerülő igényekhez képest szűkös kapacitású (a rakterületen is parkolnak többnyire), kiépítése korszerűtlen, állapota sem megfelelő, az állomási előtér azonban összességében elfogadható képet mutat. A felvételi épülettel átellenes oldalon egy kisebb kavicsburkolatú út menti terület funkcionál parkoló gyanánt.

Az állomáson széles, sk+60 cm magasságú térkő burkolatú peronok találhatók, melyek felüljárón át közelíthetők meg. Az állomás nem akadálymentesített.

A jó állapotú felvételi épületben van pénztár, WC és váróterem is, büfé, illetve újságárus nem üzemel. Hangos utastájékoztató van az állomáson.

Problémák

Az állomáson probléma a P+R és B+R parkoló kapacitása, hiánya, illetve általánosságban az intermodális kapcsolatok alacsony színvonalú volta. Probléma még a színvonalas (és akadálymentes) utasforgalmi és utastájékoztatói létesítmények hiánya.

Tóvároskert megállóhely

Elhelyezkedése, megközelíthetősége

Tóvároskert megállóhely a település keleti szélén, a lakott terület szélén helyezkedik el, megközelíteni a település központja felől a 11135. j. Baj bekötő útról lehet. A megállóhely viszonylag kedvező elhelyezkedésű a lakott területekhez kapcsolódóan.

Utasforgalmi létesítmények

A megállóhelyhez nem kapcsolódik sem személygépjármű parkoló (a közeli burkolt területen lehet megállni) sem kerékpártároló. Autóbusz megállóhely található a megállóhely közelében.

A megállóhelyen pénztár üzemel.

A megállóhelyen sk+30 cm magas, térkő burkolatú oldalperonok vannak, melyek a végpontnál lévő útátjárótól szintben közelíthetők meg.

Problémák

Probléma a P+R és B+R parkoló hiánya, illetve általánosságban az intermodális kapcsolatok alacsony színvonalú volta. Probléma még a színvonalas (és akadálymentes) utasforgalmi és utastájékoztatói létesítmények hiánya.

1.15.6 Kerékpáros közlekedés

A város szerkezetéből adódóan jelentős elválasztó hatással bírnak a vasútvonalak és a várost átszelő főútvonalak a kerékpárral közlekedők számára is. Ezeken nehézkes a kerékpáros átjutás, a vasútvonalak mentén kevés a szintbeli átjáró, nem biztosított a külön kerékpáros átvezetés.

A város jelentős része kerékpározásra alkalmas domborzatú területen helyezkedik el. A történelmi városközpont szerkezete, kialakítása és forgalomcsillapítása pedig ösztönzőleg hat ott a kerékpáros közlekedésre.

Hálózat és infrastruktúra

Tata jelentős idegenforgalommal rendelkező város. A városba látogató turisták közül dinamikusan növekszik a kerékpáros turisták száma. Ez részben a közeli, Duna-menti EUROVELO kerékpáros hálózatnak is köszönhető.

Tatán található az országban egyedülálló Olimpiai Edzőtábor, amely élsportolóink felkészülésére épült, de szállodáját és sportlétesítményeit bárki igénybe veheti. Az Öreg-tavon jelentős az evezőssport, de lehet itt vitorlázni és vízbiciklizni is, illetve tó körüli kerékpározás, futás és sétálás is elterjedt.

A kerékpározás során ugyanakkor fontos a helyi kerékpározást is számba venni. A hivatásforgalmú kerékpározást ugyanis az iskolába, munkahelyre járók teszik ki. A városban már évtizedekkel korábban is jelentős volt a kerékpáros forgalom, közel 30 éve kettő gyalogutat jelöltek ki kerékpárútnak. Mivel ezeken az utakon mindig is jelentős gyalogosforgalom volt és van, így kerékpározásra való működképességük nem nyert teret.

A város kerékpárút hálózata jelenleg csekélynek mondható, több egymástól elkülönülő szakaszból áll, nincs közöttük hálózati kapcsolat. Ezek:

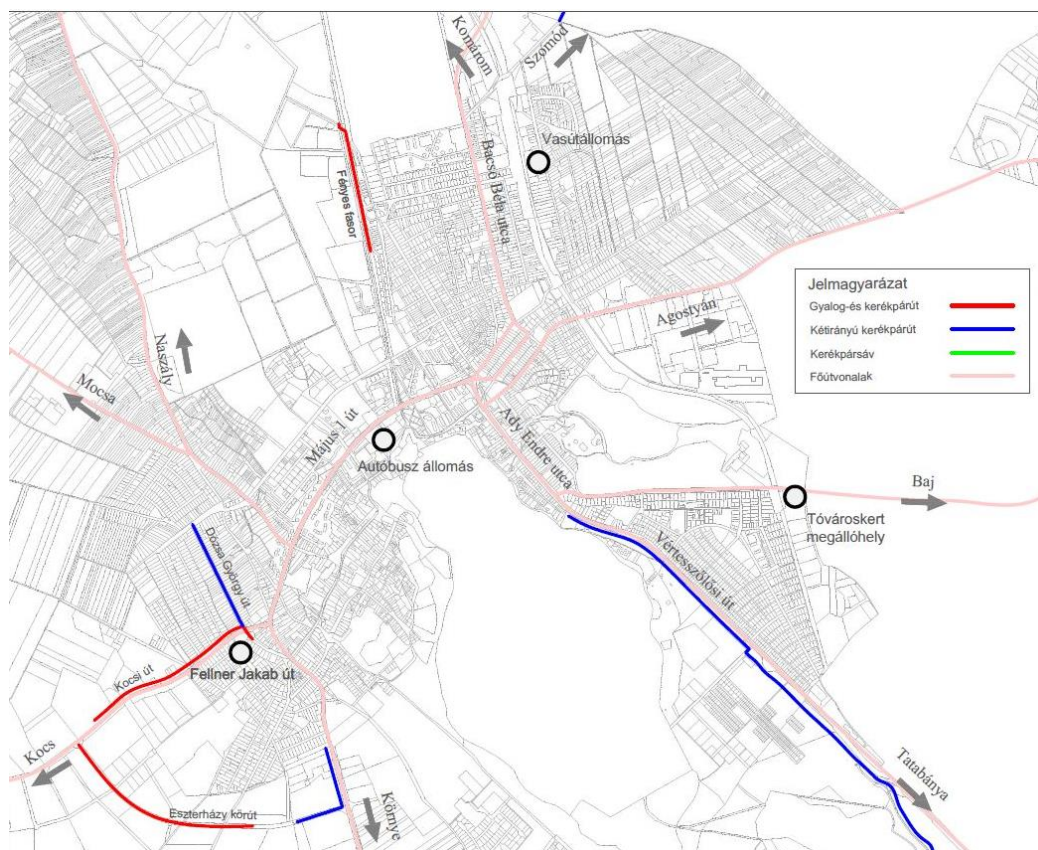
- Vértesszőlősi út, az 1. sz. főúttal párhuzamos kétirányú kerékpárút (Tatabánya – Vértesszőlős – Tata nyomvonal városon belüli szakasza)
- Környei út, kétirányú kerékpárút
- Fényes fasor, burkolati jellel elválasztott közös gyalog- és kerékpárút a Fényes fürdő felé

- Kocsi út, közös gyalog- és kerékpárút
- Eszterházy körút (Ring utca), közös gyalog- és kerékpárút
- Dózsa György utca, kétirányú kerékpárút

Fentieken kívül a tavak körüli sétányokat is meg kell említeni, mivel ezeken a helyeken – annak ellenére, hogy kb. fele szilárd burkolattal ellátott, másik fele nem szilárd burkolatú – jelentős kerékpáros forgalom van.

A meglévő hálózati létesítményekből a Vértesszőlősi és Környei úti elemek szélességükben nem felelnek meg a kor követelményeinek. Emellett szükséges lenne a megfelelő kialakítás, a gyalogos és a kerékpáros közlekedés biztonságos elválasztása. A Fényes fasori helyzet ennél kicsit kedvezőbb, igaz itt a fürdő előtt kb. 300 m-re véget ér a kerékpáros létesítmény.

65. ábra: Meglévő kiépített kerékpáros vonali létesítmények Tatán (2014)

A vasútállomás környezetében Tata városhatárától Szomod városáráig kétirányú kerékpárút vezet. Az állomás közvetlen környezetében nincs egyéb kijelölt kerékpáros elvezetés (pl. kerékpáros nyommal jelölt utcaszakasz), azonban a vasút keleti oldalán, a vasúttal párhuzamos Tavasz utca – csekély forgalma miatt is - kerékpározásra tökéletesen alkalmas, és elvezet egészen a Szomodi útig. Azonban sem a Tóvároskert vasúti megállónál, sem a helyközi autóbusz pályaudvarnál nincs kiépített kerékpáros hálózat vagy kerékpáros vonali infrastruktúra.

Kerékpárparkolás, közterületi kerékpártárolás

A városban csak szórványosan elhelyezett kerékpártámaszok találhatók. Ezek jellemzően forgalomvonzó létesítmények környezetében, illetve a nagyobb áruházak bejáratainál találhatók. A meglévő támaszok többsége biztonsági és kényelmi szempontból nem tekinthető korszerűnek, legtöbbjük régi típusú, első kerék betolós, úgynevezett „keréktörő” kialakítású. Ugyanakkor az elmúlt években már megjelentek a városban is a mostani elvárásoknak megfelelő, korszerű kerékpártámaszok is (kerékpárváz rögzítésére is alkalmas).

Az autóbusz pályaudvarnál ilyen régi keréktároló ugyan van, de a vasútállomás környékén nincs kiépített kerékpáros tárolóhely.

Kerékpáros forgalom

Kerékpározás szempontjából a legforgalmasabb helyszínek a Mikszáth Kálmán utcai vasúti átjáró, az Esterházy sétány a Vár és az Öreg tó között, az Új út, a Bartók Béla út, a Baji úti vasúti átjáró, a Szomódi út külső szakasza, valamint a Fáklya utca.

Értékelés

Problémát jelent, hogy a kerékpárutak jelenleg egymástól elszigetelten helyezkednek el, nem alkotnak összefüggő hálózatot, holott a településen mind hivatásforgalmi, mind turisztikai szempontból nagyon komoly potenciál van a kerékpáros közlekedésben. A kerékpáros közlekedés sok esetben nem részesül előnyben a gépjárműforgalomhoz képest, és a kerékpártárolók tekintetében is mutatkoznak hiányosságok. Tata ugyan 2008-ban megkapta a kerékpárosbarát település jelzőt, de számos további fejlesztésre van szükség, hogy valóban azzá is váljon.

A város 2011-ben készítette el Kerékpáros stratégiai tervét (Tata város komplex kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése c. dokumentum, készítő: HappyBike Kft.). A fenti dokumentum aktualizálásra és továbbfejlesztésre szorul, egy valós koncepcionális hálózati terv kidolgozása lenne szükséges.

1.15.7 Gyalogos közlekedés

Gyalogos területek

A város mérete és adottságai miatt a közlekedési munkamegosztásban jelentős része van a gyalogos közlekedésnek. Gyalogos forgalom szempontjából Tata legintenzívebb forgalmú területét a turisztikailag és a helyi intézményrendszer szempontjából is legfontosabb városmag és a városközponti funkciókat tömörítő területek (Öregvár – Kastély tér – Hősök tere környéke, Kossuth tér, Kálvária-domb környéke, a Kodály tér és a Tópart) jelentik. Ezek azok a területek, ahol a városközponti funkciók és a szabadidős és turisztikai vonzerők együttesen megvannak, így ezeken a helyeken a legjelentősebb a gyalogos forgalom is.

Az Öreg-tó és a Cseke-tó körüli sétányokat a jelentkező nagy gyalogos- és kerékpáros forgalom számára alakították ki. A Cseke-tó körül egyáltalán nincs megengedve a gépjármű forgalom, az Öreg-tó körül is csak egy rövid szakaszon megengedett a gépjárművel való közlekedés. Mindkét tó körüli sétány elválasztás nélküli közös gyalog- és kerékpárútként funkcionál, bár szabályosan, jelzőtáblákkal csak az

Öreg-tó körüli sétány van jelölve. Ez a mintegy 7 km hosszan vezető Tópart-sétány az Öreg-tó körül két jellemző kiépítettségben használható: kb. 3 km-en váltakozó szélességben szilárd burkolattal ellátott, míg a többi 4 km-en földút, illetve zúzottkövezett földút, amely szakasz a természetvédelmi területen halad. A Cseke-tó körüli kb. 2,5 km-es sétány szintén nagyjából fele-fele arányban szilárd illetve nem szilárd burkolatú. Itt nagy gyalogos forgalom jellemzi az Angolpark környékét és a sportpályák is forgalomvonzó hatással bírnak.

Tatán 2002-ben épült át az Ady Endre út- Május 1. út- Almási utca kereszteződése új körforgalmú csomóponttá. Ezzel egy időben építették át az Országgyűlés tér környékét, így alakult ki itt a város egyetlen gyalogos övezete (zónája).

A gyalogos forgalomra kijelölt utca térburkolattal épült, ahol jelenleg nem megengedett a kerékpáros közlekedés, ami véleményünk szerint is megengedhető lehetne (jelenleg is többen kerékpárral használják). A gyalogos zónát utcabútorzat teszi vonzóbbá.

A városban található még néhány lakó-, pihenő övezet illetve 30 km/h korlátozott sebességű zóna is. Utóbbiak leginkább lakótelepek, üdülő körzetek illetve lakóparkok, amelyek csak néhány kisebb utcára terjednek ki.

Gyalogos infrastruktúra

A közúthálózat mentén túlnyomórészt kétoldali szilárd burkolatú gyalogjárdákat építettek ki. A családi házas, kertvárosi jellegű városrészekben több helyen egyoldali járda van, a gyalogos felületek fejlesztését ugyanakkor az álló- és a haladó gépjárműforgalom által igénybe vett területek korlátozzák.

A gyalogosok általában kijelölt jelzőlámpás gyalogátkelőhelyeken keresztezhetik a nagyforgalmú főutakat. A többsávos főutakon néhány helyen találhatóak a gyalogosok átkelését segítő középzigetek és egyéb forgalomtechnikai eszközök.

A városban megállapítható, hogy a gyalogos közlekedési infrastruktúra (járda, gyalogátkelőhelyek) kialakítása rendszerint a gépjármű-közlekedés prioritását tükrözi. A gyalogátkelőhelyek környezetében többnyire kiemelt szegélyek találhatóak, a létesítmények többsége még nem akadálymentes.

A vasútvonal gyalogos keresztezése

A város területét átszelő vasútvonal hatással van a gyalogos közlekedésre is. A gyalogos átközlekedés a vasúton többnyire a közúttal azonos átkelőhelyeknél biztosított. A Kertvárosnál a vasút gyalogos keresztezése a Baji úton lehetséges, ahol a lakott területi oldalon járda vezet a gyalogos vasúti átjáróhoz (labirintkorlát). Hasonló kialakításban – egyoldali járdával – szintben került kialakításra a gyalogos átvezetés az Agostyáni útnál valamint az Újhegyi útnál is. Ezeknél a vasúti átkelőknél szükséges lenne a jobb közvilágítás, mivel a korareggeli és késő esti, éjszakai megvilágítottság igen csekély mértékű, ami biztonsági szempontból sem kedvező.

A Szomódi útnál megszüntetésre került a korábbi szintbeli vasúti átjáró, az utcarészeket a vasúttól szalagkorláttal is elválasztották, lezárták. Ennek ellenére rendszeresek a gyalogos átjárások a vasút túloldalán található területekre. A közeli ipari területeken, telephelyeken dolgozók között jellemző,

hogy a helyet autóval megközelítik és a vasút egyik oldalán leparkolják, majd gyalogosan mennek át a vasút túloldalán levő munkahelyhez.

1.15.8 Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

Tata jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a régió legfontosabb települései és a főváros irányába. Meghatározó jelentőségű Tatabánya közelsége, a két város között komoly kapcsolat áll fenn. A település közúti közlekedésében erősen érvényesül az 1. sz. főút elvágó hatása, de tranzitforgalma az M1 autópályának köszönhetően limitált. Az ipari területek teherforgalma részben a belvárost terheli. A parkolóhelyek száma elégséges, de időszakosan kialakulhat kapacitáshiány. A helyközi és távolsági közösségi közlekedés jó. A vasúti közlekedés szolgáltatási színvonala elfogadható, a fontosabb központok közül Budapest, Tatabánya és Komárom is elérhető. A helyi közlekedési szolgáltatás kiterjed a város legfontosabb részeire. A kerékpárút hálózat viszonylag rövid, a nagyobb forgalmú utak (pl. 1. sz. főút) mellett a belterületen, illetve a környező településekkel való kapcsolat megteremtése céljából a külterületeken, fejlesztésre szorul. Szükség van a járdák, gyalogos felületek fejlesztésére, a gyalogosok biztonságosabb közlekedésének biztosítására, és az előforduló gyalogos-kerékpáros konfliktusok feloldására a járdák és kerékpárutak fejlesztésével, megfelelő szeparációjával.

1.16 KÖZMŰVESÍTÉS

A város közművesítése fokozatosan épült ki. Mára a település belterületén legnagyobb részben kiépült a teljes közműellátás, csak néhány városszéli településrészben van részleges közműellátás. A legkevésbé ellátott városrész a Kenderhegy, ahol jelenleg is közszolgáltatásként csak a villamosenergia áll rendelkezésre és a vízellátó hálózat kb 50%-os szintre van kiépítve.

Az elmúlt tíz évben (2001-2011 között) ugyan jelentős közműfejlesztéseket valósítottak meg, amelynek eredményeként nőtt a teljes közművel rendelkező lakások aránya, de az egyes városrészekben még így maradtak alacsony komfortfokozatú, illetve hiányosan közművesített lakások.

1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

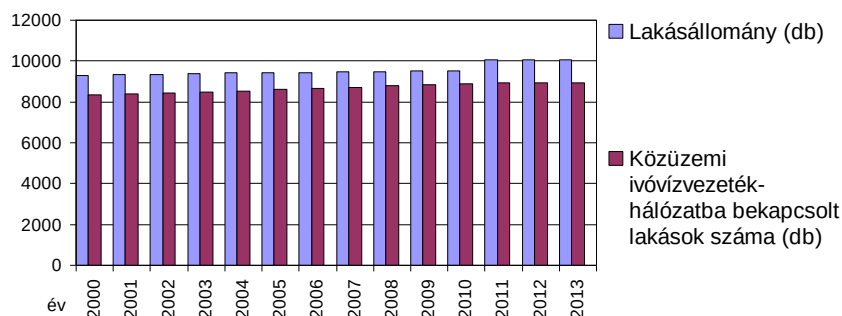
A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat a beépített terület utcáiban 108,4 km hosszban épült ki, ezzel a vízvezeték kiépítettsége a belterületen teljes körűnek tekinthető. A külterületen fekvő városrészekben is biztosították a vízellátást, bár nem városrész szintűen, kivéve a Kenderhegyet, amelynek vezetékes ivóvíz ellátása 50 %-ban még megoldatlan.

Az ivóvízzel ellátott lakások száma a legutolsó statisztikai adatok alapján (2014) 8954 volt, ez a település lakásállományának 89 %-a. Az ellátottság jelzi, hogy Tatán a lakosság 11 %-a, kb. 2590 fő számára nincs megoldva a közütemi vezetékes ivóvíz ellátás. Ezen lakások ellátására a közhálózatra telepített 3 közkifolyó áll jelenleg rendelkezésre. A közütemi vízellátásban nem részesülő telkeken élők

a vízellátásukra a közkifolyókon kívül, házi kutakat is hasznosítanak, de azok vízminősége bizonytalan. Házi kutakat a fenntartási költségeik csökkentésére a közüzemű vízellátásban részesülők is használnak, elsődlegesen locsoló vízként.

Amint az alábbi diagram is mutatja, 2000-ben 8344 lakás, az akkori lakásállomány 89,7 %-a rendelkezett vezetékes ivóvíz ellátással, 2014. január 1-én 8954, a lakásállomány 89%-a.

66. ábra: Vízellátottság fejlődése 2000-2014 között

Forrás: KSH

Vízellátás műszaki hálózati rendszere (vízbázis, hidrogeológia, hálózati rendszer)

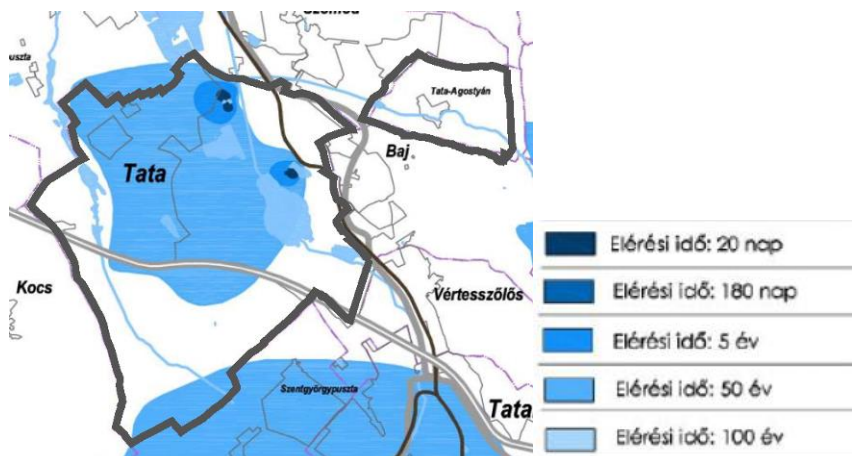
Tata vízellátó hálózatának üzemeltetője a Tatabánya központú Északdunántúli Vízmű Zrt. Tatai Üzemvezetősége.

Tata és térsége ellátására létesített regionális ellátó rendszer a Tatabánya-Tata Regionális Vízellátó rendszer, a TORV.

A TORV fő vízbázisai a tatabányai XIV/A és a XV/C karsztaknak, amelyekből jó minőségű karszvizet termelnek ki. Ezen felül a TORV különböző helyi vízbázisokból is termel ki vizet. A hálózati rendszer Tatabányától Dunaszentmiklósig, illetve délnyugati irányban a Bakony térségig van kiépítve.

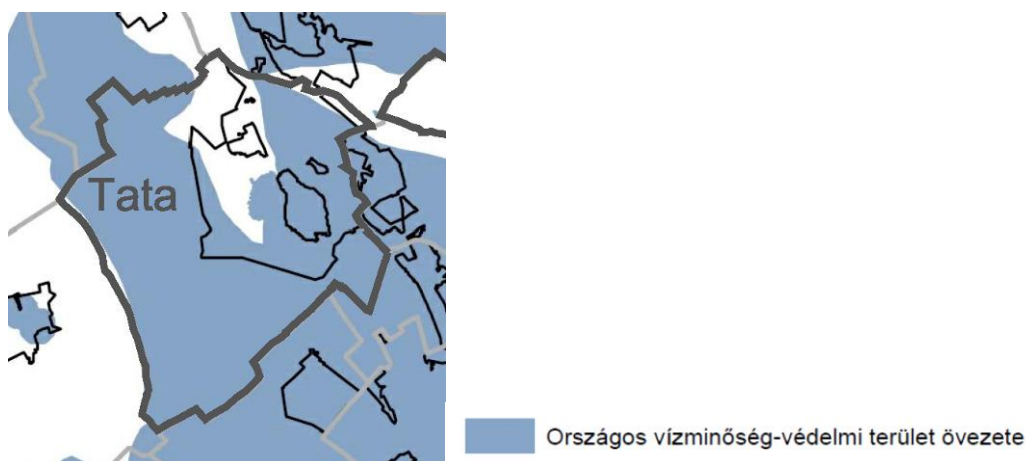
Tata felé a TORV az autópálya mellett megépített, dél felől a településre megérkező DN 400-as vezetékkel épült ki, ez a vezeték a Kálvária hegyen megépített 500 m³-es víztornyot tölti, majd Szomód és Baj felé halad tovább a többi TORV által ellátott település irányába. A települési hálózaton még 2 db 1500 m³-es térszíni víztározó és egy újabban épített 300 m³-es víztorony is üzemel.

A Tata környezetében üzemelő vízbázisok elhelyezkedését a következő ábra mutatja:

67. ábra: Üzemelő vízbázisok Tata környezetében

Forrás: Komárom-Esztergom megyei Területrendezési Terv 2011

A vízbázis hidrogeológiai védőterület kijelölése nem történt meg, pedig a Komárom-Esztergom megyei TrT is jelzi, hogy a város északi része kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik.

68. ábra: Országos vízminőség-védelmi területek övezetei Tata környezetében

Forrás: OTRT, 2014

Az OTRT 2014-ben az országos jelentőségű vízminőség védelmi területek között Tata település érintettségét jelölte.

Tűzivíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

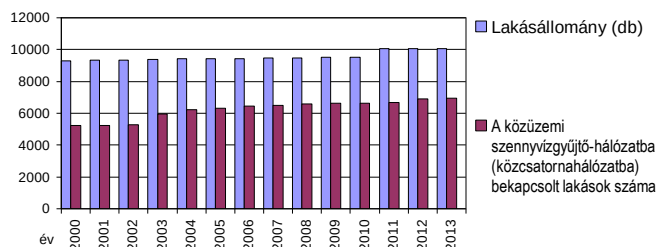
Fejlesztési igény

Az ágazat részéről elkészített „gördülő fejlesztési terv” keretében a szolgáltató ütemezetten rögzítette az ivóvíz ellátás hálózatának és létesítményeinek rekonstrukciós és fejlesztési igényeit. Fejlesztési célkitűzés az ivóvízellátó hálózat javítása, korszerűsítése, az azbesztcement vezetékek fokozatos cseréje, valamint az új utcanyitásoknál a burkolat építése előtt a vízvezeték kiépítése.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

A településen a szennyvíz elvezetésére elválasztott rendszerű közcsontra hálózatot létesítettek. A szennyvízcsatorna hálózat a belterületen 107 km hosszban épült ki, ezzel a csatornahálózat a Belváros és az ahhoz kapcsolódó városrészek legnagyobb hányadában kiépítésre került, a peremrészeken kisebb hányadban áll rendelkezésre, míg a külterületi városrészek jellemzően nem rendelkeznek közcsontra hálózattal. A hálózati rendszerhez csatlakozik Agostyán és Baj szennyvízcsatorna hálózata is.

69. ábra: Szennyvízelvezetés fejlődése 2000-2014 között

Forrás: KSH

A fenti diagram mutatja, hogy 2000-ben 5234 lakás, az akkori lakásállomány 56,2 %-a csatlakozott a közcsontra hálózathoz, 2014. január 1-én 6956 a lakásállomány 69,2%-a.

Meg kell jegyezni, hogy a közcsontra hálózatra nem csatlakozó ingatlanokból a szennyvíz egy részét a talajba szikkasztják. Az ezzel okozott szennyezés a csatornahálózat fejlesztésének és a rácsatlakozás növelésének eredményeként az elmúlt 14 évben jelentősen csökkent. Míg 2000-ben 984 m³/nap-ra becsülhető a talajba szikkasztott szennyvíz mennyisége, 2014. január 1.-re ez 558 m³/napra csökkent.

Szennyvízelvezetés műszaki hálózati rendszere (szennyvízkezelés, hálózati rendszer)

A Tatabánya központú Északdunántúli Vízmű Zrt. Tatai Üzemvezetősége üzemelteti Tata település szennyvízelvezető hálózatát és az összegyűjtött szennyvizek kezelését szolgáló Tatai regionális szerepkörű szennyvíztisztító telepet. A telepet 2013-ban újították fel, ekkor épült ki a N és P eltávolítását végző un III. fokozat.

A szennyvíztisztító telep kapacitása 6000 m³/nap, jelenleg a szennyvíztisztító-telepre érkezett szennyvízmennyiség átlagosan 4000-4500 m³/nap. Csapadékos időszakokban a szennyvízcsatorna hálózatba az infiltrációval bejutó csapadékvíz a telepet hidraulikailag jelentősen terheli.

Fejlesztési igény

Fejlesztési igény a területfejlesztéseknél a csatornahálózat bővítése a szükséges helyeken, valamint a hálózaton az infiltráció megakadályozása, a csapadékvizek hálózatba jutásának mérséklése.

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Tata csapadékvíz elvezetése főleg a város belső, városközponti részeiben döntően zárt csapadékcsontrakkal kiépített. A külső, családi házas beépítésű területeken jellemző a nyílt árkos kialakítású csapadékvíz elvezetés, ami legtöbbször füvesített medrű. Az árkok egyes szakaszai szikkasztó árokként üzemelnek, de van néhány szűk utca, ahol semmilyen vízelvezetés nem épült ki.

Tata csapadékvizeinek befogadója a város nyugati szélén dél-észak irányban áthaladó Által ér, valamint a nyugati külterületen a Naszály-Grébicsi vízfolyás. Az Által ér a településtől délre a Bakony szélén ered és északi irányban haladva befogadja a Duna. Az Által ér belterületi szakaszán található a Tatai (Öreg) tó, ebbe torkollik a Baji patak, amelynek medrén a Cseke tó található. A tavak szabályozottak, így azok az árvízcsúcs csökkentésre is használhatók.

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

Tata város közigazgatási területén 1800 lakásban, valamint 100 közületnél, ill. közintézményben biztosított a **táv hőellátás**. A hőtermelő egység a Tata Energia Kft.. A fogyasztóknál teljeskörű a hőmennyiségmérés és aszerinti elszámolás. Az egyes hőközpontok, távfelügyeleti rendszerrel működnek. A hőtermelő egység teljesítménye 8,0 MW.

Az általános alkalmazott fűtési energiahordozó biomassa.

a PROMTÁVHŐ Kft. szolgáltatásának jellemzése	
Ellátott lakások száma:	1800 db
Közületek, intézmények:	100 db
Távvezeték hossza gerinc, elosztó, bekötővezetékekkel:	10350 m
Hőlépcső:	90/70°C

A városban az energiaellátás két alapvető módon történik:

A **földgázzal** való ellátásra Győr irányából érkező nagyközépnomású gázvezetékéről történő leágazásra telepített nyomás-szabályzóról középnomású gázelosztó rendszer működik.

A fűtési energia tekintetében a korábban kiépült földgázhálózat a város területét mintegy 80 %-ban fedi le. Az utóbbi években azonban visszatérés tapasztalható az **alternatív (fosszilis)** energia hordozókra, ami bár gazdaságilag indokoltnak tűnik, de a légszennyezettség szempontjából kedvezőtlen hatású. Ami a fűtési rendszerek műszaki színvonalát jelenti, az elmúlt 10 év alatt épült épületeket kivéve avultak, energia pazarlóak. A meglévő lakásállomány mintegy 60 %-a 30 évnél idősebb és semmilyen jelentősebb felújításon nem estek át, így a hőtechnikai paraméterei messze elmaradnak a jelenleg érvényes előírásoktól. Ebből következően a fűtési energia, amely a teljes energia-fogyasztás 60 %-át éri el, egy átfogó program keretében legalább a felére csökkenthető (hőszigetelés, korszerű nyílászárók, korszerű fűtési rendszerek).

Az energiagazdálkodás területén az önkormányzat külön koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, ugyanakkor több olyan lépés történt, amelyek a hatékonyabb energiafelhasználást támogatják. Egyrészt a város, részt vett a panelprogramban, és ennek keretében az elmúlt nyolc évben az önkormányzat támogatásával az iparosított technológiával készült lakóépületek megújultak. Másrészt a város az elmúlt időszakban számos energetikai megújítást hajtott végre az intézményeiben, az alábbi táblázatban szereplő adatok értelmében.

Tata város **villamosenergia hálózatának** táppontja az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt., tatai 132/22 kV-os alállomása, amelyből indul az a 22 kV-os szabadvezeték, illetve földkábel hálózat,

amelyre a város csatlakozik. Ebből az állomásból indul a másik oldali betáplálást biztosító 22 kV-os hálózat is, amely kellő ellátási biztonságot garantálja.

A város 22 kV-os szabadvezeték hálózatról, csatlakozó, részben oszloptranzformátorokról, részben a belvárosban kiépített 22 kV-os földkábel hálózatra telepített kompakt transzformátor állomásokról kapja az elektromos betáplálást, kisfeszültségű szabadvezetéseken, ill. földkábeleken keresztül.

A városban (belterületen mintegy 50 db oszloptranzformátor állomás és 85 db kompakt állomás működik, összesen mintegy 30 MVA kapacitással. A középvezetőségű hálózat hossza összesen 50 km.

A villamosenergia csúcsfogyasztás az ipari fogyasztók nélkül, eléri az 8 MVA-t.

A meglévő közvilágítási hálózat mintegy 1400 lámpahellyel korszerű nátriumgőz lámpás és kompakt fénycsöves fényforrású lámpatestekkel biztosított. A fejlesztés a LED-es fényforrások elterjedését jelenti.

A város villamosenergiával történő ellátottsága 100 %-os.

1.16.2.2 A környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Szélenergia

Tata városban szélenergia felhasználás nem történik.

Szoláris energia

Magyarországon a napsugárzás légkör feletti 1352 W/m² intenzitásából - a felhőzet következtében beálló veszteségeket követően - 137 W/m² fajlagos teljesítménnyel lehet számolni. Az éves átlaghoz képest igen nagy az évszakonkénti ingadozás: decemberben 32 W/m², júliusban 238 W/m², ami több mint hétszeres különbséget jelent.

Napenergia felhasználása lassú növekedéssel megindult. Magáningatlanok esetében mind a napelemes áramtermelés (Háztartási Méretű Kiserőmű), mind a napkollektoros melegvíz-ellátás fokozatos elterjedésére lehet számítani. Jelenleg a beépített napelemes rendszerek teljesítménye mintegy 70 kW. A napkollektorok beépítésének mennyiségéről nincs adat, mivel nem engedély vagy bejelentés kötelezett.

Vízenergia

Tata városban vízenergia felhasználással energiatermelés nem folyik.

Biomassza

Tata városban biomassza felhasználással folyik a fűtőmű üzemeltetése, amely 8 MW teljesítményű.

Geotermikus energia

A város geotermikus energiát használ fel a városi fürdő üzemeltetése során.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

A város intézményeinek villamosenergia fogyasztásának biztosítása integráltan történik. A beszállító az E.ON Energiaszolgáltató Kft.

A hőenergia felhasználás tekintetében az intézmények korszerűsítése folyamatos, a megtakarítás folyamatosan növekszik.

A gyermekintézményekben a „Szemünk fénye” program alapján a világítási rendszerek korszerűsítése megtörtént.

Az önkormányzat energiagazdálkodását bővebben az 1.10.7-es fejezet mutatja be.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

Vezetékes távközlési ellátás

Tata vezetékes távközlési ellátását a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. jogelődje építette ki és üzemeltette, jelenleg is a Magyar Telekom Nyrt biztosítja. A tatabányai szekunderközponthoz tartozó, Tatabányai primer központ a település vezetékes távközlési hálózatának bázisa. Tata a 34-es körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

Jelenleg 6548 egyéni lakásfővonal üzemel, de ez a jelenlegi lakásállomány figyelembe vételével csak 65,1 %-os ellátottságot jelent, de jelenleg csak mintegy 70 %-os az ellátottság a lakossági és közületi igények csökkenése miatt. Az üzemelő nyilvános távbeszélő állomások száma fokozatosan csökken (már nem haladja meg a tízet), főleg a mobiltelefonok elterjedése miatt.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat a lakótelepen és a városközpontban már a vezetékek földalatti elhelyezésű, de az azokon kívüli városrészekben föld feletti elhelyezésű.

Az ágazati nyilvántartás szerint a településen 60 **vezetékes távközlési szolgáltató** áll rendelkezésre.

Műsorszórás, kábel tv ellátás

Kábeles műsorszórásra csatlakozni az egész város területén lehetséges, több kábelszolgáltató hálózatán keresztül. Az alapszolgáltatást a UPC Magyarország Kft. végzi, de itt is érvényes a vezetékes távközlési szolgáltatásnál említett 30 db szolgáltató jelenléte miatti elaprózottság, azonban a távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat 8 **vezetékes műsorelosztó szolgáltatót** tart nyilván, mint szolgáltatásra jogosultat. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez.

Mobil távközlési szolgáltatás

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák – részben településen belül, részben a környező településeken – elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette, üzemelteti.

Jelenleg az ágazat által **vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként** a térségben 7 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat. Ezek szolgáltatásukat a meglévő antennákon keresztül biztosítják.

Internet szolgáltatás

A fentebb említett mintegy 30 távközlési szolgáltató többségénél az internet szolgáltatás korlátlanul elérhető. Mobil internet szolgáltatásra jelenleg még kicsi az igény, de a szolgáltatás elérhető. Több intézményekben, üzletben Wi – Fi szolgáltatás biztosított.

1.17 KÖRNYEZETVÉDELEM

1.17.1 Talaj

A felszíni képződményekre jellemző, hogy a Duna menti sávokon iszapos, homokos jelenkori üledék található, a magasabb térszíneken, délre folyóvízi homok terület el, majd a még magasabb felszínen szél által áttelepített homok található, és ezek fölött helyezkednek el a kavicsmagból álló terasz-szigethegyek. Mindezek következtében a talajokra jellemző, hogy a kistájon a talajtakaró a legmagasabb térszín barnaföldjétől a vízparti réti öntés talajokig terjedően alakult ki. A kistájon a barnaföldek túlsúlya jellemző, melyeknek a mechanikai összetétele főleg homokos vályog. Vízgazdálkodásukra ennek megfelelően a közepes vízraktározó és kis víztartó képesség jellemző. Mindezek miatt ezek a talajok a tavaszi növények számára kevésbé megfelelő termőhelyet jelentenek, ennek következtében főleg szántó- és szőlőterületként hasznosulnak.

A barnaföldekénél alacsonyabb térszíneken elhelyezkedő csernozjom barna erdőtalajok 14 % területet foglalnak el a kistáj területéből; ezen talajok mechanikai összetétele homokos vályog; vízgazdálkodásuk és termékenységük a barnaföldével közel azonos és főleg szántóként hasznosulhatnak. A felszín közeli kavics takaró miatt sekély termőrétegű változataik részaránya jelentős, így ezek termékenysége is gyengébb.

A területek löszös üledékein mészlepedékes csernozjom talajok képződtek, ami a kistáj közel negyedén található. Mechanikai összetételük jellemzője a nagy vályog tartalom, vízgazdálkodásuk jó, karbonátosak. Termékenységük - ahol azt a felszín közeli kavicsréteg nem korlátozza - igen jónak tekintendő. A magasabb talajvízű területek löszös üledékein réti csernozjom talajok találhatók, amelyek még termékenyebbek.

A Duna felé néző magasabb teraszok alluviumának homokján csernozjom jellegű homoktalajok képződtek. Ezek a gyengén víztartó, karbonátos, 1-2 % szerves anyagot tartalmazó talajok gyenge termékenységűek, de öntözve jól hasznosíthatók. A homokkal fedett területeken a szélérózió épít buckákat, amik ellen szélfogóként erdőket is telepítettek.

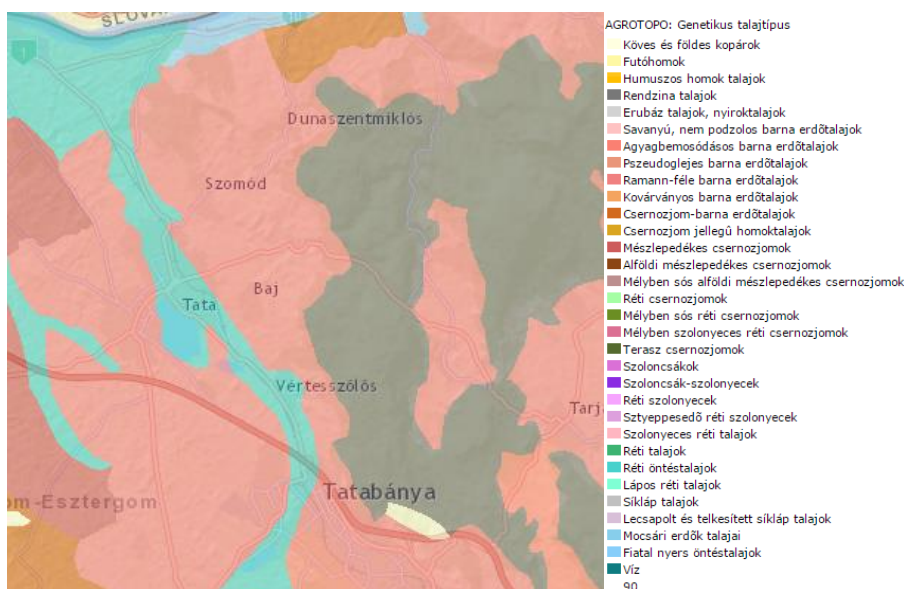
A táj folyó- és patak völgyeiben réti és réti öntés talajok találhatók, melyekre jellemző a vályog mechanikai összetétel, emellett karbonátosak, esetenként kavics közbe- rétegződés vagy a pados mészkiválás réteg miatt sekély termőrétegűek, ennek megfelelően a termőréteg és a kavics tartalom függvényében változatosan alakul a termékenységük. Elsősorban szántóként és mintegy ötödrészben rét- és legelőként hasznosíthatók.

22. táblázat: A talajtípusok területi megoszlása a Győr-tatai – teraszvidék kistáj területén

Talajtípus megnevezése	Területi részesedés (%)
köves és földes kopárok	2
barnaföldek (Ramann féle erdőtalajok)	9
csernozjom barna erdőtalajok	14
csernozjom jellegű homoktalajok	21
mészlepedékes csernozjomok	25
réti csernozjomok	13
réti talajok	8
réti öntés talajok	8

forrás: Divényi Zoltán (2010): Magyarország kistájainak katasztere
1.17-1. ábra –

2. ábra: Település és környékének talajainak genetikai típusa

Forrás: AGROTOPO

1.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek

A talajvíz mennyisége a kistáj területén változó, kémiai jellegére elsősorban a kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos a meghatározó, de Komáromtól délre nagy területen a nátrium mennyisége is megemelkedik a talajvizekben. Általánosan elmondható, hogy a szulfáttartalom többnyire meghaladja a 300 g/l-t.

Tata területén több mint 50 langyos, illetve hideg vízü forrást tartottak nyilván a múlt század elején. A tatabányai, oroszlányi és dorogi, valamint a nyugat-bakonyi bauxit bányászat aktív vízszint-süllyesztésének hatására a középhegységi karsztvízszint-nívó a 1980-as évek elejéig fokozatosan és drasztikusan apadt. Az aktív víznívó-süllyesztés szélsőségesen károsította a középhegységi karsztvízrendszerét. A megcsapolások távolhatásai „összeértek” és a források 1971 végére elapadtak.

A bányavíz-telenítés (aktív vízvédelem) céljából nagy mennyiségű karsztvíz került kiemelésre, amely részben az ivóvízigények kielégítésére hasznosult a kiépített regionális vízellátó rendszeren keresztül, részben hasznosítatlanul elfolyt. Ezt követően Tatán a vízelvezető árkokat feltöltötték és a korábban vizenyős területeket beépítették. A bányák bezárásával a bányászati célú, kényszerű vízemelés is megszűnt, aminek következtében a főkarsztvíz vízszintje regenerálódik. Mértéke évente 1,5-2 méterre volt tehető, mely idővel mérséklődött. A felhagyott bányatérsegek öregségi vízzel telítődtek, illetve telítődnek a karsztvízszint emelkedésével. Az eredetileg bányászati célból létesült tatabányai vízaknák a térség ivóvízellátást biztosító rendszer legfontosabb vízbázisaiként megmaradtak. A vízaknák koncentrált vízkivétele jelentős lokális depressziót hoz létre.

A földtani-, vízföldtani viszonyok a tervezési területen rendkívül változatosak, a tervezési terület környezetében a tatabányai vízkiemelések elmúlásával 2001 után fokozatosan megindult a barlangforrások újrafakadása. Először a legalacsonyabban fekvő, a Fényes-fürdő területén található Katonai-forrás tért vissza. 1990-től napjainkig közel 40 métert emelkedett a karsztvíz, a város számos pontján lehet fakadó forrásvizekkel találkozni. A fakadó vizek sok olyan helyszínen is jelentkeznek, ahol – elsősorban mélyfekvésű területeken – komoly problémát okoznak. Tata városközpontjában a következő források helyezkednek el³:

- Tükör-forrás,
- Kastély vízvezetékének forrása,
- Törökfürdő forrása,
- Lo Presti forrása,
- Zsidó iskola kútjának forrása,
- Büdös csorgó kút,
- Büdös kút,
- Szent Tamás-forrás,
- Május 1. út 45.,
- Május 1. út 43.,
- Lelkes forrás.

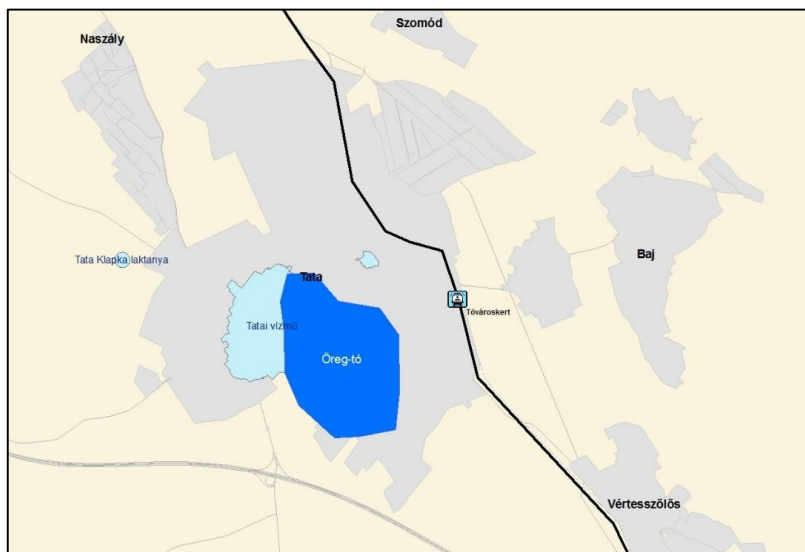
Néhány forrás esetében 2012 óta rendszeresen mennyiségi és minőségi méréseket végeznek. A vizsgált források közül a Május 1 út 43. forrásának a legnagyobb a vízhozama, percenként közel 500 liter tör a felszínre. A vízhozam mérések adatai alapján megállapították, hogy nincs jelentős csökkenő vagy növekvő trend az adatsorokban, a vízhozamok állandónak mutatkoznak. A minőségi vizsgálatok megállapították, hogy egyes források tisztán karsztvízes eredetűek, míg mások esetében kevert vízről (karsztvíz és talajvíz keveredése) lehet beszélni.

Az Által-ér vízgyűjtőhöz tartozó térség vízellátását a főkarsztvíztározóra települt vízbázisok biztosítják, amelyek sérülékeny földtani környezetben vannak. Szerepelnek a vízbázisvédelmi programban és

³ Maller M., Hajnal G. (2013): A Tatán fakadó források mennyiségi és minőségi vizsgálata. MHT – XXXI. Országos Vándorgyűlés, Gödöllő.

diagnosztikai vizsgálatuk a Tatabánya XIV/A karsztakna kivételével megtörtént. A védelmi intézkedések végrehajtása, a vízbázisok tényleges biztonságba helyezése és biztonságban tartása jelentős feladat.

3. ábra: Vízbázisok védőterülete Tatán és környékén

Forrás: OKIR

Tata és környékén található a Tatabánya XIV/A karsztakna kivételével megtörtént. A védelmi intézkedések végrehajtása, a vízbázisok tényleges biztonságba helyezése és biztonságban tartása jelentős feladat.

Tata és környékén található a Tatabánya XIV/A karsztakna kivételével megtörtént. A védelmi intézkedések végrehajtása, a vízbázisok tényleges biztonságba helyezése és biztonságban tartása jelentős feladat.

4. ábra: Felszíni alatti vizek érzékenységi kategóriáinak területi megoszlása Tatán és környékén

Forrás: OKIR

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 306/2010. Korm. rendelet) alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a

környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni. A zónák kijelölésére „a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről” szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendeletben (a továbbiakban: 4/2002. KvVM rendelet) került sor. A rendelet az egyes zónákban 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónát.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Tata a Komárom-Tatabánya-Esztergom légszennyezettségi zónába tartozik. A zónába tartozó településeken a rendeletben vizsgált 11 légszennyezőanyag jellemző értékei alapján a szennyező anyagokéti kategóriákat a következő táblázat mutatja.

23. táblázat: Komárom-Tatabánya-Esztergom légszennyezettségi zóna szennyezőanyagok szerinti besorolása

Zónacsoportok a szennyező anyagok szerint						
Légszennyező anyag	SO ₂	NO ₂	CO	PM ₁₀	benzol	Talajközeli ózon
Levegőminőségi zóna	E	C	F	D	E	O-I
Légszennyező anyag	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)	
Levegőminőségi zóna	D	E	F	F	B	

A zónák típusai a légszennyező anyagok immissziós határértékei a 4/2011. (I. 14.) VM rendeletben kerültek meghatározásra:

- B csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és a túréshatárt. Ha valamely légszennyező anyagra túréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szint meghaladja a határértéket.
- C csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték és a túréshatár között van.
- D csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték.
- E csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- O-I csoport: azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

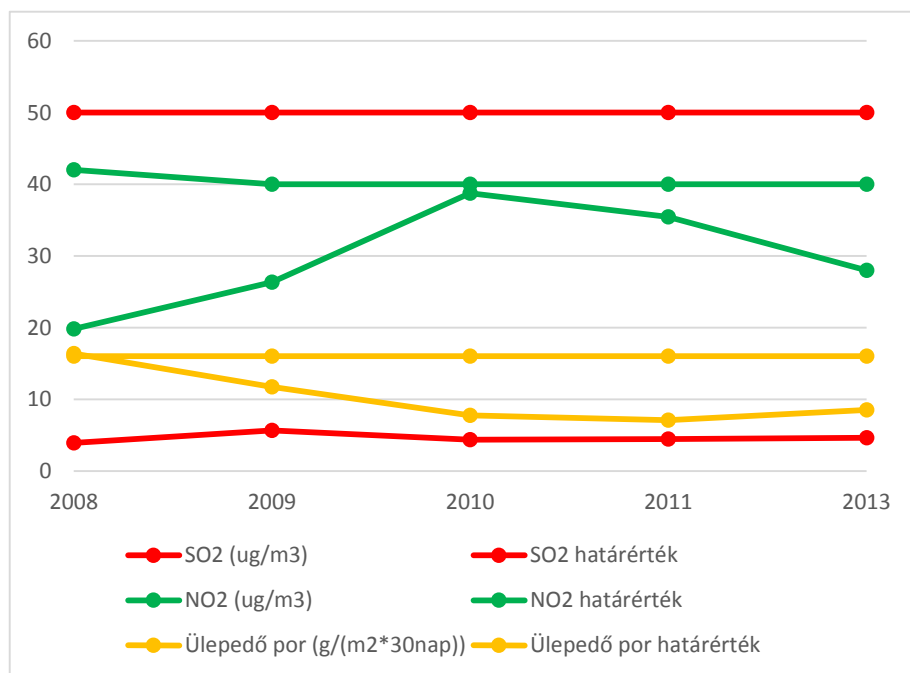
A határértékek a 4/2011. (I. 14.) VM rendeletben kerültek meghatározásra (lásd a következő táblázatot).

24. táblázat: Légszennyező anyagok határértékei

Légszennyező anyag	Légszennyezettség egészségügyi határértéke (µg/m³)			Veszélyességi fokozat
	órás	24 órás	éves	
Szén-monoxid	10.000	5.000	3.000	II.
Nitrogén-dioxid	100	85	40	II.
Kén-dioxid	250	125	50	III.
Légszennyező anyag	Légszennyezettség egészségügyi határértéke (µg/m³)			Veszélyességi fokozat
	24 órás		éves	
Szálló por (PM ₁₀)	50		40	III..

Az Országos Meteorológiai Szolgálat által készített 2013. évi értékelése⁴ szerint Tata összesített légszennyezettségi indexe megfelelő, NO₂ tekintetében jó (éves középérték: 16-32 µg/m³), SO₂ tekintetében kiváló (éves középérték: 0-20 µg/m³), míg ülepedő por tekintetében pedig megfelelő (éves középérték: 8-10 g/m²*30 nap) a légszennyezettségi index.

Tata légszennyezettségi állapotát az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség által üzemeltetett 2 db manuális mérőállomás (Kossuth tér 1., Bacsó B. u. 66/1.) vizsgálja nitrogén-dioxid, kén-dioxid és ülepedő por tekintetében. A mérőállomások által mért értékek éves átlagait a következő ábra mutatja be.

5. ábra: Légszennyezőanyag koncentrációk alakulása Tatán (2009-2013)⁵

⁴ 2013. évi összesítő értékelés hazánk levegőminőségéről a manuális mérőhálózat adatai alapján. Országos Meteorológiai Szolgálat. ÉLFO LRK Adatközpont. 2014. március.

⁵ 2013. évi összesítő értékelés hazánk levegőminőségéről a manuális mérőhálózat adatai alapján. Országos Meteorológiai Szolgálat. ÉLFO LRK Adatközpont. 2014. március.

A fenti ábrában szereplő adatok alapján látszik, hogy a vizsgált szennyezőanyagok tekintetében az éves átlagok nem haladják meg a határértékeket.

Az elmúlt években a kibocsátások mennyisége a következőképpen alakult (a kibocsátási adatok az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőségre beérkezett bevallásokból kerültek összesítésre):

25. táblázat: A légszennyezőanyagok kibocsátása

Év	nitrogén-oxidok (kg)	szilárd anyag (kg)
2008	31 084	3 503
2009	31 740	6 092
2010	17 696	4 420
2011	18 845	4 789
2012	18 700	4 565

forrás: Észak-Dunántúl levegőminőségének megtartását, illetve javítását szolgáló intézkedési programja 2013 – 2018 időszakra. Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.

Tata légszennyezettségi állapotát alapvetően a következő fő források alakítják:

- közlekedési források,
- lakossági források,
- ipari források.

A fenti források közül a közlekedés tekinthető a legjelentősebb forrásnak. A forgalmas 1. számú főút keresztülhalad a településen, az M1-es autópálya pedig a közvetlenül a település mellett húzódik.

A város területén levegőtisztaság-védelmi szempontból kiemelt körzetek kerültek kijelölésre (Öreg-tó, Cseke-tó).

1.17.4 Zaj, és rezgésterhelés

A zaj- és rezgésvédelem általános szabályait a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet határozza meg. A rendelet értelmében a zajt és rezgést előidéző létesítmények tervezése, építése és üzemeltetése, valamint meglévő létesítmények bővítése során a vonatkozó zaj- és rezgésterhelési határértékeket be kell tartani.

Ezen határértékeket a 27/2008. (XII. 3.) sz. KvVM–EüM együttes rendelet határozza meg. A zajtól védendő területek elhelyezkedése függvényében különböző terhelési határértékek kerültek megállapításra.

A környezeti zajforrások közül a legnagyobb terhelést a közlekedés jelenti. A forgalmas 1. számú főút áthalad a településen, míg az M1-es autópálya közvetlenül a település mellett halad el. A város forgalmas főútjai mentén a közúti zajterhelés sok helyen nappal és éjszakai is határérték feletti.

A vasúti zaj elsősorban a Budapest – Hegyeshalom vasútvonal közvetlen környezetében jelent problémát: elsősorban az éjszakai teherforgalom, amely sok helyen határérték feletti terhelést okoz.

A város iparának telepítése zajvédelmi alapvetően kedvező. A megfelelő védőtávolságok miatt nagyobb lakóterületeken nem okoz problémát az üzemi eredetű zaj. Az üzemi zajok elsősorban kisebb, lokális problémák forrásai lehetnek.

A város északi határán elhelyezkedő katonai gyakorlótéren folytatott tevékenységek gyakran okoznak zajpanaszokat a környékbeli lakóövezetekben.

A település területén zajvédelmi szempontból fokozottan védett területek kerültek kijelölésre (az Öreg-tó környezetében).

1.17.5 Sugárzás védelem

Tata Paks, Mochovce és Bohunice atomerőművek 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban egy országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabad téren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét.

Tata területén 2 db sugárzásmérő pont található.

1.17.6 Hulladékkezelés

Tata város a Közép-Duna Vidéke Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás tagja. E rendszer keretében közel 680 ezer fő részére biztosítják a korszerű hulladékgazdálkodást. A rendszer fontos prioritásai a szelektív gyűjtőszigetek számának növelése, átrakó állomások, hulladékudvarok létrehozása, komposztálóművek, válogatóművek, inerthulladék kezelők építése, hőhasznosítás megvalósítása, és a nem korszerű hulladéklerakók bezárása.

Tata város területén az Oroszlányi Környezetgazdálkodási Zrt. végzi a lakossági hulladékgazdálkodási közszolgáltatást. A közterületek tisztántartásával kapcsolatos köztisztasági szolgáltatást a Tatai Városgazda Nonprofit Kft. látja el. A város területén keletkező települési hulladékok végleges elhelyezésére kijelölt hely az oroszlányi regionális hulladéklerakó (címe: Oroszlány 0204/20. hrsz.).

Az önkormányzat közigazgatási területén a Tatai Városgazda Nonprofit Kft. által összegyűjtött a közterületek tisztántartásából származó kommunális, növényi hulladék, egyéb komposztálható és tömöríthető hulladék ideiglenesen a Pokker-dűlői lerakón (címe: Tata 196/300 hrsz) kerül tárolásra.

Szelektív hulladékgyűjtés

A városban 24 db szelektív hulladékgyűjtő sziget található. A szelektív hulladékgyűjtő szigetek mellett zöldhulladék gyűjtő szigetek is létesítésre kerültek. Tatán a háztartásoktól közvetlenül történő szelektív hulladékgyűjtés mindeddig nem került bevezetésre.

Folyékony hulladékok

A település szennyvízelvezetésével kapcsolatos információkat az 1.16.2 fejezet tartalmazza. A csatornázatlan városrészekben évi közel 140 000 m³ szennyvíz keletkezik.

Állati hulladékok

A város területén keletkező állati hulladékokat az Alpha-Vet Kft. alapján szállítja el.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

A város területén elhelyezkedő ipari-kereskedelmi területeinek (Déli Ipari Park, Északi Ipari Park) elhelyezkedés kedvezőnek tekinthető, jelentős vizuális környezetterhelés nem jelentkezik.

Tata város közigazgatási területén, a közterületeken találkozhatunk kisebb-nagyobb méretű a lakosság által illegálisan elhelyezett kommunális, magán ingatlanról származó zöld, nem ritkán építési-bontási hulladékhalmokkal, az önkormányzat és a szolgáltató által szervezett kötelező közszolgáltatás, valamint a lakosság rendelkezésére álló legális hulladék elhelyezési lehetőségek (hulladékudvar, hulladékkezelő központ, stb.) ellenére.

1.17.8 Árvízvédelem

Tata települést a vízügyi ágazat, árvízvédelmet igénylő települések között nem tartja nyilván, azaz Tata nem árvíz-veszélyeztetett település. Ez természetesen nem zárja ki, hogy hirtelen érkező nagy intenzitású és hosszabb ideig tartó csapadék nem okozhatna helyi vízkár eseményt. Az így jelentkező vízkár nagy valószínűséggel a vízelvezető rendszer kialakításának és annak karbantartásának hiányossága okozhatja.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

- A városban folyamatos (online) légszennyezettség-mérő konténer nincs telepítve, a város környezeti levegőminőségéről csak a 2 db RIV mérőpont szakaszos mérései szolgáltatnak adatokat
- Az 1. sz. főközlekedési út Tatán áthaladó szakaszán határérték feletti zajterhelés mérhető mind nappal, mind éjjel
- Az M1 autópálya okozta üdülőterületi zajpanaszok is jelentős
- A szelektív hulladékgyűjtő szigetek mellett gyakori az illegálisan elhelyezett vegyes kommunális hulladék
- Illegálisan lerakott (elhagyott) hulladékok mennyiség csökkent az elmúlt években, de továbbra is jelentős feladatot jelent a felszámolásuk
- Az Öreg-tó vízminőségének kérdése nem megoldott
- Illegális vízszennyezések felkutatása nem kellően hatékony
- A felszíni vizek kezelése, elvezetése nem kellően hatékony
- A feltörő vizek által létrejövő beavatkozási szükséglet, a vízbázisok veszélyeztetettsége
- Visszatérő források veszélyeztetik és veszélyeztetni fogják a forrásterületekre épült lakó és egyéb funkciójú épületeket (pl.: Május 1. u. 45. és környéke)

- Karsztvíz monitoring hálózat nem kellően sűrű és több vízhozam mérése és vízkémiai vizsgálat szükséges

1.18 KATASZTRÓFAVÉDELEM

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A város területén számos barlang és üreg található. A barlangok, üregek nevét és fontosabb adatait a következő táblázat tartalmazza.

26. táblázat: Barlangok, üregek Tatán

Név	Hossz (m)	Vertikális kiterjedés (m)	Mélység (m)	Magasság (m)
Angyal-forrási-barlang	48	10	10	0
Fesztli-barlang	25	2.5	0	2.5
Megalodus-barlang	261	24.1	20.5	3.6
Tatai porhanyóbánya ürege	0	0	0	0
Tatai Ugrin-villa barlangja	0	0	0	0
Tükör-forrási-barlang	30	24	24	0

Forrás: <http://www.termeszetvedelem.hu/>

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján Magyarországon minden barlang védett, barlangok védeltsége kiterjed bejáratára, teljes járatrendszerére, a befoglaló kőzetére, képződményeire, formakincsére, bármilyen halmazállapotú (szilárd, mint pl. üledékrétegek, cseppkőképződmény, guanó stb.; légnemű, folyékony) kitöltésére, természetes élővilágára, továbbá a mesterségesen létrehozott, bejárat vagy barlangrészeket összekötő szakaszára. A barlangok vagyonkezelője a területileg illetékes nemzeti park igazgatóság, jelen esetben a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság.

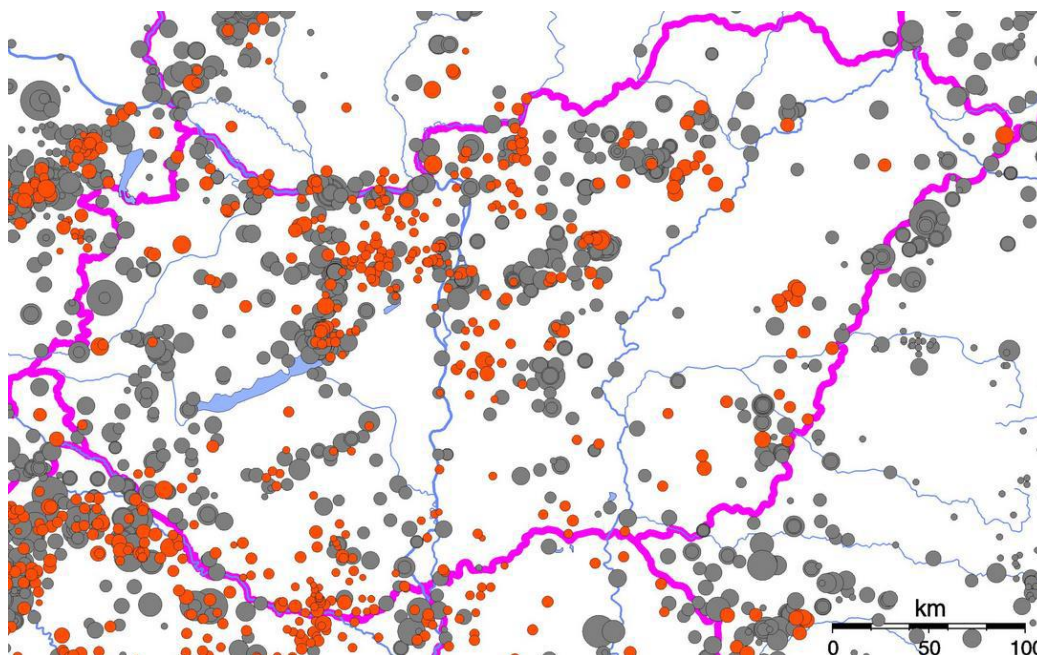
1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs. Az Országos Felszínmozgás Kataszter alapján – Tatát érintő - nyilvántartott esemény nincs.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területei

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

6. ábra: A földrengések területi eloszlása Magyarországon. A szürke körök a historikus rengéseket (456-1994), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009) mutatják

Forrás: foldrenges.hu//index.php?option=com_content&view=article&id=94:magyarorszag-foeldrenges-veszelyeztetettsege&catid=5:geofizika&Itemid=7

Legutóbbi érezhető rengések:

- 2015.01.01 Cserhátsurány-Nógrádmарcal,
- 2014.08.03 Cserhátsurány
- 2014.06.04 Bükk hegység

Fentieknek megfelelően Tata térségét érezhető mértékű rengés az elmúlt időszakban nem érintette.

1.18.2 Vízzajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Tata nem szerepel.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Tata nem szerepel.

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

A településen mély fekvésű területek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalakon alakultak ki, ahol időszakos, vagy állandó vízfolyások haladnak. Ezek a vízfolyások vezetnek le a felszíni vizeket. A mélyvonalon haladó vízfolyások természetes útjának fenntartásával a környezetének védelme biztosított.

Tata területén több mint 50 langyos, illetve hideg vízü forrást tartottak nyilván a múlt század elején. A tatabányai, oroszlányi és dorogi, valamint a nyugat-bakonyi bauxit-bányászat aktív vízszint-süllyesztésének hatására a középhegységi karsztvízszint-nívó a 1980-as évek elejéig fokozatosan és drasztikusan apadt, a források elapadtak. Ezt követően Tatán a vízvezető árkokat feltöltötték és a korábban vizenyős területeket beépítették. A vízkiemelések elmúlásával 2001 után fokozatosan megindult a barlang-források újrafakadása. Először a legalacsonyabban fekvő, a Fényes-fürdő területén található Katonai-forrás tért vissza. A fakadó vizek sok olyan helyszínen is jelentkeznek, ahol – elsősorban mélyfekvésű területeken – komoly problémát okoznak. Tata városközpontjában található fontosabb – elsősorban mély fekvésű területen elhelyezkedő – források bemutatására az 1.17.2 fejezetben került sor.

1.18.2.4 Árvíz és belvízvédelem

A településen a vízügyi ágazat nyilvántartása szerint árvízi és belvízi veszélyeztetés nincs, így vízügyi szintű árvízvédelemre és belvízvédelemre szükség nincs.

Az előforduló, vízvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származó vízelöntés kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása a katasztrófavédelem feladata.

1.18.3 Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Tata területén nincs.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások és

A mélységi, magassági korlátozásokat és tevékenységből eredő korlátozásokat település Tata Város Településszerkezeti Terve tartalmazza.

1.18.3.3 Ipari veszélyforrások

A Veszélyes Üzemek Adatbázisa szerint Tata területén 1 db küszöbérték alatti veszélyes üzem (Güntner-Tata Hűtőtechnika Kft.) található.

1.18.3.4 Egyéb tevékenységből eredő korlátozások

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

1. Vízellátás szolgáltatási területén

- Települést ellátó regionális ivóvíz gerincvezeték és 5-5 m védőterület igénye

2. Szennyvízelvezetés

- Szennyvíztisztító telep és 150 m-es védőtávolsága
- Szennyvízátemelők 20 m-es (búzzár és zajszigetelés esetén) és 150 m-es (búzzár és zajszigetelés nélkül) védőtávolsága

3. Csapadékvíz elvezetés

- Felszíni vízrendezést szolgáló árkok, csatornák 3-3 m-es karbantartó sávval

- tavak menti 6 m-es mederkarbantartó sáv fenntartása

4. Energiaellátás

Villamosenergia

- 132 kV-os főelosztó hálózat nyomvonala és biztonsági övezete
- 22 kV-os gerinc elosztóhálózat nyomvonala, a külterületen 7-7 m-es oszloptengelytől mért biztonsági övezete

Földgázellátás

- Nagyközép-nomású földgáz gerincvezeték és biztonsági övezete

5. Elektronikus hírközlés

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítménye

1.19 ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

A Magyar Bányászati és Föltani Hivatal által kezelt bányászati területek nyilvántartása szerint Tata város területén nincs érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati terület.

1.20 VÁROSI KLÍMA

Az általános éghajlati viszonyok leírását az 1.12.1 fejezet tartalmazza.

A városban sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek. Az egyes városok klímája között jelentős eltérés lehet, mely eredhet az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenlétéből, vagyis az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, az alacsony növényborítottságból, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.).

Ezek a tényezők együttesen jelentősen módosítják a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például

- a város légterében kialakult hőtöbbség (ún. városi hősziget),
- a megváltozott átszellőzési viszonyok,
- a levegőminőségi problémák.

A fentieknek megfelelően szükséges, hogy a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, a zöldterületi rendszer tervezésben és a közút- és közműtervezés során nagyobb hangsúlyt kapjanak a klimatikus szempontok.⁶

⁶ Városklíma kalauz, 2011

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA VALÓ HATÁSAINAK ÉRTÉKELÉSE

Társadalom: Demográfiai viszonyok és tendenciák

Tata népességszáma az elmúlt évtizedben évről-évre kismértékű növekedést mutat, ami a folyamatosan meglévő vándorlási többletnek köszönhető. Ennek ellenére a város lakossága az országos átlaghoz hasonló mértékű elöregedést mutat, ami az egészségügyi, szociális szolgáltatást nyújtó intézményekre egyre növekvő terhet ró. A 14 év alatti fiatalok számának csökkenése az aktív korú népesség csökkenéséhez képest viszonylag alacsony mértékű, így az oktatási intézmények kapacitáskihasználtsága a jövőben is biztosítottnak tekinthető. Ezt támasztja alá az is, hogy az általános iskolai tanulók számának az elmúlt évtizedre jellemző folyamatos csökkenése 2011-től megállt, azóta stagnálás, enyhe növekedés is tapasztalható.

A tatai lakosok átlagos képzettsége a megyei átlagot jelentősen meghaladja, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya több mint 1,5-szerese a megyei átlagnak. A magas képzettség jó alapot biztosít magasabb hozzáadott értékű ágazatok megtelepítéséhez, illetve a magas szintű oktatási-, képzési-, művészeti szolgáltatások fenntartásához, továbbfejlesztéséhez. Szintén kedvező, hogy magas a szakképzettséggel rendelkezők aránya, ami a gazdaság fejlesztéséhez további jó alapot biztosít.

Fentiekből adódik, hogy a munkanélküliek aránya az országos átlaghoz képest viszonylag alacsony (2014-ben 4,7%), azonban a munkanélküliek 40%-a 45 év feletti, akiknek elhelyezkedési lehetőségei korlátozottak, tartós terhet rónak a város szociális ellátórendszerére. Az alacsony munkanélküliség és az aktív korúak számának folyamatos csökkenése középtávon egyes ágazatokban munkaerőhiányt is előre vetíthet, ami a környező településekről való ingázók számának növekedését, a közlekedési hálózat nagyobb terhelését okozhatja.

Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztő erő

Tata gazdag történelmi hagyományokkal, pezsgő kulturális élettel rendelkező város, lakói büszkéek a számos műemlék épületre, a megrendezésre kerülő, hagyományokra építő kulturális események pedig sok turistát vonzanak a településre.

Tata erős társadalmi kohézióval jellemezhető, ami megmutatkozik a civil szervezetek nagy számában, aktivitásában is, akik így hatékonyan tudják támogatni az önkormányzat szociális területen, vagy a környezet- és természetvédelem terén végzett tevékenységét. A civil szervezetek mellett az egyházak is hagyományosan fontos szereppel bírnak a szociális és oktatási feladatok ellátásában (a Tatai Református Egyházközség fenntartásában óvoda, alapfokú művészetoktatási intézmény és gimnázium is működik).

Intézményrendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés

Tata, mint járásközpont a Tatai járás települései számára biztosítja az alapfokú közszolgáltatási funkciókat, a feladatok egy részét a járás települései a Közös Önkormányzati Hivatalon keresztül látják el. A városban a közszolgáltatások, városüzemeltetési feladatok megoldottak, a város kötelezően ellátandó feladatai mellett további feladatokat (pl. turisztikai pályázatok koordinációs feladatai, fürdő üzemeltetése, sportlétesítmények üzemeltetése, ifjúsági kezdeményezések és programok) is tud vállalni. Az önként vállalt feladatok közvetlenül természetesen az önkormányzat költségvetését terhelik, azonban a gazdaság fejlesztéséhez, a társadalmi kohézió erősítéséhez, illetve a társadalmi igények magasabb szintű kielégítéséhez elengedhetetlenek.

Gazdaság szerkezet és dinamika

Tata gazdaságában a szolgáltató szektor jelentősége a megye más városaihoz képest nagyobb, elsősorban az ipari tevékenység kárára. Az összes vállalkozás közel 80%-ának fő tevékenysége valamilyen szolgáltatás nyújtása, az ipari vállalkozások aránya 17%, míg a mezőgazdaságban működőké csak 2,4%. A vállalkozások számában jelentkező relatív alacsony arányánál természetesen az ipar és a mezőgazdaság jelentősége is nagyobb a város gazdaságában, hiszen például a szolgáltatások között is az egyik legfontosabb szerepet betöltő logisztikai vállalkozások szorosan kapcsolódnak a város területén meglévő termelő tevékenységet folytató vállalatokhoz. A tatai gazdaság fejlődési folyamataiban a hagyományosan meglévő ipari tevékenységek leépülése, átalakulása figyelhető meg. A helyigényes, környezetet terhelő ágazatok a város központi területeiről az ipari parkba szorulnak ki, egy részük meg is szűnt, a logisztikai, illetve a magasabb hozzáadott értékű termelő vállalatok megjelenésével, illetve a város központi területein a szolgáltató funkció további megerősödésével.

Tata gazdaságában fontos szerepet játszik a környezeti értékekre, illetve a kulturális- és sporthoz kapcsolódó szolgáltatásokra alapozó turizmus, melynek tudatos fejlesztése révén egyre nagyobb szerep jut a város gazdaságában.

A Tatán egymás mellett működő különböző gazdasági funkciók egymást korlátozó hatása érzékelhető. A nagy tehergépjármű forgalmat generáló, helyigényes ágazatoknak a városban, vagy olyan helyszínen való működése, ami a városon keresztülhaladó forgalmat igényel negatívan hat a turizmusra, illetve a

városban lakók életminőségére is (környezetszennyezés, ingatlanok leértékelődése), azonban a város gazdasági egyensúlyának fenntartásához, a lakók számára munkahelyek biztosításához elengedhetetlenek.

Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya

Tata város esetén kétszer került sor adósságkonszolidációra, amely során az állam átvállalta a város fennálló adósságállományát és járulékainak meghatározott összegét, 2013-ban 2,7 Mrd, 2014-ben pedig 2,6 Mrd forintot. Ennek köszönhetően az önkormányzatnak 2014. májusára nem volt hiteltartozása, teljes hitelállománya 250 millió forintra csökkent.

Az önkormányzat 2015-ös költségvetése 8.963 millió forintos bevételi és kiadási főösszeggel került elfogadásra, több mint 700 millió forint hitel felvételével. A költségvetésben tervezett több mint 2 milliárd forint beruházásokra fordítandó kiadások jelentős részét (közel 90%-át) Európai uniós támogatásból megvalósuló projektek megvalósítására kívánja a város felhasználni.

Táji és természeti adottságok

Tata a Győr-tatai – teraszvidék kistájon helyezkedik el, a Kisalföld peremén, a Gerecse hegység lábánál. Természeti adottságai közül ki kell emelni a város területén található tavakat (az Öreg-tó nemzetközi jelentőségű madárvédelmi terület), forrásokat, a kapcsolódó zöldfelületeket, az igen magas erdősültséget, melyek együttesen egyedülálló természeti értéket képviselnek, jó adottságokat kínálnak az idegenforgalom számára. A természeti értékek megőrzése, hasznosítása az önkormányzat kiemelt feladata. Különleges lehetőséget, egyben feladatot jelentenek a város belterületén, a bányászathoz kapcsolódó karsztvíz kitermelés megszüntével visszatérő források.

Tata hasznosítható termálvíz kincssel is rendelkezik, ennek hasznosítása a Fényes-fürdőben történik meg. A fürdő fejlesztésével a termálvíz kapcsán a turizmus bevételei növelhetőek, szezonális csökkenthető.

A meglévő természeti értékek jó terepet kínálnak a civil szervezetek működésének, ezen keresztül a városi kohéziót is erősítik.

Zöldfelületek

Tata városában a zöldfelületi ellátottsága az ország városaihoz hasonlítva mind mennyiségi, mind minőségi szempontból jónak mondható. Egyaránt nagy számban megtalálhatók itt hagyományos közparkok, lakóterületi közterületek, intézményi kertek, védett fasorok, illetve nagy kiterjedésű erdőterületek is. A zöldfelületek magas aránya kedvezően hat a városi életminőségre, növeli a város idegenforgalmi vonzerejét, fenntartásuk azonban komoly költséget jelent üzemeltetőiknek (akár önkormányzati tulajdonban lévő, akár intézményi, vagy magán kezelésben lévő zöldfelületekről van szó). A zöldfelületi rendszer magas színvonalának megtartása érdekében a közlekedési-, lakó-, vagy egyéb beruházások tervezése, megvalósítása során kiemelt figyelmet kell fordítani a minőségi, a város arculatába illő zöldfelületek kialakítására, illetve a meglévő zöldfelületekre gyakorolt hatások minimalizálására is.

Az országos átlaghoz képest magas zöldfelületi ellátottság ellenére a fennálló problémák (pl. utak mentén hiányzó, vagy „foghíjas” fasorok) csökkentésével a közlekedés, az ipari és mezőgazdasági tevékenységek káros hatásai is mérsékelhetők, illetve a meglévő, a gazdasági és turisztikai, valamint lakófunkció között meglévő konfliktusok is csökkenthetők.

Épített környezet (épített örökség)

Tata városszerkezetét az Öreg-tó, valamint a város két fő közlekedési útvonala, az 1. sz. főút és a Kocs-Agostyán út határozza meg, a sűrűbb beépítésű városrészek utóbbiak mentén épültek. Az iparterületek a város és az autópálya között, illetve a vasút mellett alakultak ki.

A beépítés jellemzői városrészeként eltérő jellemzőket mutatnak, megtalálható a hagyományos, zárt sorú, vagy oldalhatáron álló kisvárosias beépítés, kertvárosias jellegű egyedi telkes, lakótelepi, sorházas, üdülőházas, Agostyán esetében falusias beépítés is. Az épületállomány kora alapján az energetikai célú felújításokkal jelentős fűtési energia megtakarítás érhető el.

A városban a korábban jelentős ipari tevékenység emlékeként a lakóterületbe több helyen szigetszerűen működő, vagy felhagyott gazdasági területek ékelődnek be, melyek barnamezős beruházásoknak adhatnak jó alapot.

Tata területéből 182 ha (gyakorlatilag a teljes belvárosi rész) műemléki jelentőségű, 86 épület, vagy épületegyüttes áll műemléki védelem alatt, és további 335 épület áll helyi védelem alatt. A gazdag műemléki örökség a turizmus számára komoly vonzerőt jelent, valamint erősíti a város lakóinak történelmi hagyományokra alapuló kohézióját is. A város területén található nagyszámú, önkormányzati tulajdonban lévő, vagy önkormányzati fenntartású műemlék épület állagának megóvása, a szükséges felújítások elvégzése az önkormányzati költségvetés számára komoly terhet jelent.

Közlekedés

Tata közlekedési elérhetőség szempontjából igen kedvező helyen fekszik, a várostól délre halad el az M1-es autópálya, áthalad rajta az 1-es számú főútvonal, valamint a Budapest-Hegyeshalom-Bécs vasútvonal is. A belterületi önkormányzati utak közül 84,6 km kiépített és 17,7 km kiépítetlen. Tatán 6,7 km kerékpárút van, valamint 94,8 km – teljes egészében kiépített – járda, illetve gyalogút.

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség – néhány összekötő út kivételével – lényegében megegyezik a közúthálózattal, a várost érintő vasútvonal menetrendi szerkezete alapvetően ütemes jellegű. A város vasúti személyforgalma jelentős nagyságrendet képvisel. A KSH adatai szerint a településen a bejárók száma közel másfélszerese az eljáróknak. A bejárók többek között Tatabányáról, Bajról, Szomódról, illetve Naszályról járnak Tatára, míg az eljárók fő célpontja Tatabánya. Míg a helyi közlekedésben – a gyaloglás mellett – a személygépkocsi használata dominál, a közösségi közlekedés háttérbe szorul, addig a bejárók és eljárók többsége közösségi közlekedést vesz igénybe (a bejárók esetében elsősorban autóbust, illetve az eljárók esetében a vasutat), csak 40% a személygépkocsival ingázók aránya.

Tata városszerkezete – közlekedési szempontból – a földrajzi adottságokból kiindulva igen speciális. A várost É-D irányban és K-Ny irányban is állami közutak tagolják, melyek a városban található tavak közti

keskeny sávokba vannak beszorítva. A város belső forgalma is főleg az állami közutakon bonyolódik, illetve az ezzel párhuzamos, városi úthálózaton. A fenti tényezőkből adódóan az átmenő forgalom mellett a helyi forgalom is jelentős, főleg a Május 1. úton és az Ady Endre úton (1-es főút), valamint az azokat keresztező önkormányzati utakon.

A parkolás, a fizető és két órás maximális időtartamban korlátozott parkolási rendszer bevezetésének ellenére a belvárosi területeken komoly gondolat okoz, ami megnehezíti a legfontosabb közintézmények elérhetőségét, közvetetten Tata központi szerepkörét gyengíti.

A város főútjaira jellemző nagy átmenő forgalom a lakosság életminőségére, az utak közelében található természeti és egyéb védett értékekre, valamint a város turisztikai potenciáljára egyértelműen negatív hatással van, azonban a város autópályától távolabb eső ipari területeinek eléréséhez szükséges. A tervezett „elkerülő” utak megépülésével a város központjára jutó forgalmi terhelés jelentősen csökkenne, ami az önkormányzati fenntartású utak üzemeltetési költségében is jelentkezne. A hivatásforgalmú kerékpárút-hálózat fejlesztése a személygépjármű forgalom csökkenését eredményezheti, ami környezeti, illetve gazdasági szempontból is előnyös lenne, azonban a kiépített infrastruktúra fenntartási költsége az önkormányzat költségvetését terhelné.

Az autóbusz állomás jelenlegi, városközponthoz közeli elhelyezkedése az üzemeltetési költségek, illetve az utazási idő minimalizálása szempontjából pozitív, azonban a közeli, műemléki környezet értékét, az épületek kihasználási, a környék fejlesztési lehetőségeit jelentősen rontja.

Közművek és elektronikus hírközlés

Mára a település belterületén legnagyobb részben kiépült a teljes közműellátás, csak néhány városszéli településrészen van részleges közműellátás. A legkevésbé ellátott városrész a Kenderhegy, ahol jelenleg is közszolgáltatásként csak a villamosenergia áll rendelkezésre és a vízellátó hálózat kb. 50%-os szintre van kiépítve. A közműellátottság így alapvetően biztosítja a szükséges alapokat a lakosság megfelelő életminőségéhez – folyamatosan csökken az alacsony komfortfokozatú lakások aránya -, illetve a meglévő gazdasági tevékenységek végzéséhez, vagy új vállalkozások megtelepítéséhez. A szennyvízcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya, bár folyamatosan növekszik, de még mindig nem éri el a 70%-ot, a szennyvíz talajba történő szikkasztása veszélyezteti az ivóvízbázisokat.

Az elektronikus hírközlés infrastruktúrája teljes körűen kiépült a településen, az egyes rendszereket igénybe vevők száma (a vezetékes telefon szolgáltatást kivéve) évről-évre növekszik.

Új lakóterületek kialakításakor a környező érzékeny természeti értékek megóvása érdekében fontos a szennyvízgyűjtő hálózat kiépítése.

Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság

Tata, mint a vizek városa esetében a legfontosabb környezetvédelmi problémát/feladatot a város felszíni- és felszín alatti vizeinek megőrzése, ezek kezelése jelenti. A meglévő ivóvízbázisok jó minőségű és bőséges ivóvizet biztosítanak a város lakossága számára, megőrzésük érdekében kiemelten fontos a szennyvízcsatornázás kiépítése, a környezetvédelmi szabályozások betartatása az ipari, logisztikai, vagy más jelentős szennyezőanyag kibocsátású tevékenységek esetében.

Tatán emellett komoly problémát jelent az, elsősorban a város központján áthaladó főútvonalakhoz kapcsolódó levegőszennyezés, illetve a zaj- és rezgésterhelés. A nagy forgalom amellett, hogy a lakosság életminőségét rontja, károsítja a meglévő (jelentős részben műemléki védettségű) épületállományt, rontják a város turisztikai vonzerejét is.

Az illegális hulladéklerakás (mind szelektív hulladékgyűjtő szigetek környezetében, mind egyéb közterületen) városképi és környezetvédelmi szempontból is komoly problémát jelent, bár az illegálisan lerakott hulladék mennyisége csökken, felszámolása az önkormányzat gazdálkodására jelentős többletterhet ró.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE

3.1.1 A folyamatok értékelése

Tata hagyományosan térsége kulturális, gazdasági, szolgáltató központja, mára központi funkcióit szoros együttműködésben látja el a szomszédos megyeszékhellyel, Tatabányával. Míg a megyei szintű közszolgáltatások, illetve az ipari munkahelyek legnagyobb részt Tatabányán érhetők el, Tata megőrizte kulturális és rekreációs funkciók terén központi szerepét, melyet egy-egy speciális, országos jelentőségű funkció egészít ki (pl. NATO laktanya, Olimpiai edzőtábor). Tata a megyeszékhellyel való szoros együttműködését mutatja, hogy az ingázók közül az eljáró és bejáró dolgozók esetében is Tatabánya a legfontosabb partnertelepülés. Tata járásközponti szerepe mind köz- és szolgáltatások, mind gazdasági, munkahelyi funkciók terén kiemelhető, a naponta a városba naponta bejárók száma jelentősen meghaladja a más településre ingázókéét, annak ellenére, hogy felsőoktatási intézmény nem működik a városban.

Tata népességszámának csökkenése a bevándorlásból származó nyereség miatt az elkövetkező években sem várható. Bár a bevándorlók viszonylag alacsony életkora csak enyhíteni, megállítani nem tudja a népesség az országban mindenhol jellemző elöregedését, az aktív korúak aránya viszonylag magas marad, így a vállalatok munkaerőigényét a város lakói a jövőben is a mainak megfelelő szinten biztosítani tudják majd.

Ehhez hozzájárul a városban hagyományosan meglévő, magas színvonalú oktatást és szakképzést biztosító intézményrendszer, melynek köszönhetően a város lakosainak átlagos képzettségi szintje jelentősen meghaladja a megyei és az országos átlagot is.

A város jó – és a tervezett nagyszabású fejlesztések (pl. M1-es autópálya szélesítése, Budapest-Bécs vasútvonal fejlesztése) miatt javuló – elérhetőségéből, a jól képzett munkaerő jelenlétéből adódóan a jelenlévő ipari, logisztikai vállalkozások megtartásához szükséges feltételek adottak, ebből következően a munkanélküliség a jelenlegi, viszonylag alacsony szintről való növekedése nem

valószínű. A jó elérhetőségre alapozó logisztikai vállalkozások magas aránya azonban, bár sokak számára munkalehetőséget biztosít, mivel a vállalatok nem csak az ipari és logisztikai park területét, hanem a város további, esetenként olcsóbb iparterületeit is igénybe veszik, jelentős forgalmat generálnak a város fő közlekedési útjain. A városon átmenő forgalom szintén magas, a központon keresztül vezető országos közutakon, ami miatt a környező ingatlanok állapota romlik, értékük csökken. Az átmenő forgalomból adódó negatív hatások mérséklésére tervezett egy, a belvárost elkerülő, azt tehermentesítő új útvonal kialakítása.

A városban több, fontos központi szolgáltatást nyújtó intézmény (pl. autóbusz állomás, művelődési ház, szakrendelő) a város központi, turisztikai szempontból értékes területén, azonban városképi szempontból kifejezetten hátrányos kialakítású épületekben működik. Ezek jelenlegi formában való fenntartása nem kívánatos, a terület felhasználhatóságát, értékét erősen korlátozzák.

A város gazdaságában meghatározó szerep hárul az ipar, valamint a logisztika mellett az idegenforgalomra, a jó természeti adottságok, a kulturális örökség kiegészülnek az önkormányzat, illetve a helyi civil szervezetek által szervezett, vagy támogatott programokkal, amelyek évről-évre számos látogatót vonzanak a településre.

Tatán szegregátum, vagy szegregációval veszélyeztetett terület nem található, azonban az Újhegyi terület komoly konfliktusokkal terhelt. Korábbi, elsősorban zártkertes beépítése mára vegyes használatúvá változott, a továbbra is fennmaradó mezőgazdasági funkció mellett megjelent lakófunkció, vegyes státuszú lakók ideköltözésével. A területen az ideköltözők státuszából, illetve a hasznosítás módjából adódóan az igények is különbözőek, több helyen például a lakosság anyagi forrásainak hiánya miatt nem sikerült kiépíteni a közműhálózatot, de alapvetően rossz a városrész infrastrukturális ellátottsága.

Az önkormányzat gazdálkodási egyensúlya szempontjából az elmúlt évek jelentős eredménye volt a két lépésben megvalósított adósságkonszolidáció, azonban a magas szintű közszolgáltatások, az önként vállalt feladatok nagy száma, illetve az önkormányzat kezelésében lévő infrastruktúra fenntartási költségei azt eredményezik, hogy az önkormányzat költségvetése gyakran csak hitelek felvételével tud egyensúlyban maradni. Ennek megfelelően az önkormányzat működési kiadásainak csökkentése (pl. középületek energiahatékonyságának javításával), a bevételek növelése válhat szükségessé a gazdasági egyensúly biztosításához.

3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Erősségek	Gyengeségek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
- A város lakosságszáma állandónak tekinthető, 2002 és 2010 között jelentősebb növekedés is tapasztalható volt - A városban az elmúlt 10 év során szinte minden évben vándorlási többlet volt tapasztalható	- A fiatal- és aktív korúak aránya folyamatosan csökken, míg az időskorúak aránya jelentősen nőtt az elmúlt évtizedben - Az eltartott népesség aránya emelkedik

Erősségek	Gyengeségek
- A lakosság képzettsége a megyei és országos átlagnál is magasabb (felsőfokú végzettségűek aránya kimagasló) - A foglalkoztatottak aránya magasabb az országos és megyei átlagnál, és növekedő tendenciát mutat - Tata kiegyensúlyozott foglalkoztatási mutatókkal rendelkezik az ágazatok tekintetében, nem figyelhető meg egyoldalú foglalkoztatottság - A munkanélküliségi ráta az országos átlagnál alacsonyabb szinten állandósult	A pályakezdők iskolai végzettsége és a fiatalok által megjelölt keresett állások alacsony korrelációt mutat
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
- Tata hagyományos oktatási központja a környező térségnek - A település kulturális központja a térségnek - Tata civil társadalmá nagy aktivitást mutat, számos civil szervezet működik a városban - Tatai Civil Társulás megléte, a civil szervezetek hálózatba szerveződése - Rendszeresen vannak sok érdeklődőt vonzó, illetve a helyben élők számára is vonzó események rendszeres megtartása - Hagyományosan jó kapcsolat megléte az önkormányzat és a történelmi egyházak között - A város nagyjából egységes fejlődése, leszakadó térségek (két kisebb kivételtől eltekintve) nem alakultak ki.	Területhasználati konfliktusok kialakulása elsősorban Újhegy és Naszályi út menti zártkertek nem egységes beépítéséből adódóan, és a Réti-tavak térségében, valamint az Öreg-tó melletti kistelkes üdülőterületeken.
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
- A város területén több országos és megyei jelentőségű intézmény működik (laktanya, olimpiai edzőtábor, Kuny Domokos múzeum) - Az oktatási intézmények száma, valamint kihasználtságuk magas - A városban rehabilitációs és aktív kórházi, valamint egészségügyi szakellátás is elérhető - Önkormányzati tulajdonban lévő kulturális, közművelődési feladatokat ellátó társaság működik - Egyházi fenntartású oktatási, nevelési intézmények jelenléte - Tatai Városgazda Nonprofit Kft. sokféle városüzemeltetési tevékenységet végez, így megfelelő rugalmassággal tudja ellátni a közfeladatokat. - Honvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű, értékű területek.	- Az óvodák kihasználtsága gyakran meghaladja a 100%-ot, illetve a meglévő óvodák mindegyike sem biztosítja a jogszabály szerint újépítésű óvodáktól elvárt infrastrukturális felszereltséget - Felsőfokú oktatási intézmény nem működik Tatán - A művelődési ház és a szakrendelő városképi szempontból kedvezőtlen, emellett műszakilag elavult épületben működik, ill. értékes területen található - Aktív kórházi ágy csak magánklinikán működik - A városüzemeltetési feladatokat ellátó alkalmazottakra a nagy fluktuáció jellemző.
4. Gazdaság szerkezet és dinamika	
A megyei átlagnál magasabb vállalkozássűrűség	Alacsony a közép- és nagyvállalatok száma

Erősségek	Gyengeségek
- Ipari-logisztikai park megléte, további iparterületek működése - Tata Komárom-Esztergom megye egyik legjelentősebb idegenforgalmi célpontja - Több lábon álló gazdasági szerkezet alakult ki a hagyományos ipari vállalatok leépülését követően, a kis- és középvállalkozások foglalkoztatásban betöltött szerepe viszonylag nagy - A város vállalkozásai nem konjunktúra érzékenyek - A környező kistépülések munkavállalóinak jelentős része elsősorban Tatán keres magának megélhetést. - Tata részletes közép- és hosszútávú fejlesztési tervvel rendelkezik (Magyary-terv) - Az önkormányzat nagy kiterjedésű területet birtokol az ipari parkban	- Az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték jelentősen elmarad a megyei átlagtól - A gazdasági szerkezetben a kisebb hozzáadott értékű, logisztikai vállalkozások térnyerése - A szálláshelyek kihasználtsága az országos átlaghoz képest alacsony - A bejelentett munkaerő-kereslet 88,9 százaléka fizikai munkakörökre irányult. - Az ingatlan beruházások, lakásépítések száma a gazdasági válság hatására drámaian lecsökkent megyei viszonylatban - Nagy számú védettség alatt lévő terület sok helyen korlátozza a gazdaság fejlesztésének lehetőségeit
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
- Az helyi adóbevétel az elmúlt években jelentősen emelkedett - Az állami konszolidációnak köszönhetően a város hitelállománya jelentősen csökkent - A város 2007 óta nem kényszerült működési hitel felvételére - A várost stabil pénzügyi gazdálkodás jellemzi - Az önkormányzati vagyonérték – a beruházásoknak köszönhetően – emelkedett.	- Az önkormányzat évről-évre fejlesztési hitel felvételére kényszerül - Részben rossz állapotú, és az igényekhez képest alacsony önkormányzati bérlet-állomány - Az önkormányzati vagyontárgyak között sok a műemléki védettségű épület, amelyek fenntartása magasabb a hagyományos középületekhez képest - A kimagasló arányú zöldfelületek fenntartásának magas költsége - Az önkormányzat nem rendelkezik pénzügyi megtakarítással
6. Táji és természeti adottságok	
- Változatos természeti értékek jelenléte (magas biodiverzitás) - Magas színvonalú mezőgazdasági termelésre alkalmas talajok megléte - Magas erdősültség - Nemzetközi jelentőségű természetvédelmi területek	- A zöldfelületek fenntartási igénye, így költsége magas - A vízgazdálkodási és erdőgazdálkodási területek tulajdonviszonya vegyes (állami+önkormányzati+magán)
7. Zöldfelületek	
- Magas zöldfelületi arány - Változatos és jelentős értékű zöldfelületek jelenléte	- A zöldfelületi hálózat elemei nem mindenhol alkotnak összefüggő rendszert. - A lakótelepi tömbtelkek zöldfelületét az önkormányzatnak kell fenntartania - Ugyanezen zöldfelületek közművekkel szabdalnak terepszint alatt és felett
8. Épített környezet (épített örökség is)	

Erősségek	Gyengeségek
- Jelentős műemléki, illetve helyi védettség alatt álló épületállomány - Történelmi városrész maradványainak fennmaradása - Belvárosi területek műemléki jelentőségüként való lehatárolása - A védett építményekre önkormányzati támogatási rendszer működik	- A lakóterületbe ékelődő egykori, vagy működő ipari területek - A város testébe ékelődő honvédségi létesítmény (Agostyán területén is) hátrányosan befolyásolja az 1200 méteres védőtávolságba eső lakóterületeket, Fényes fürdőt. - Városképet romboló épületek megléte műemléki környezetben - Tata és Tóváros szétválasztottsága - Nagyáruházak betelepülése a Május 1. út mentén - Egyes területeken meglévő leromlott lakóépület állomány
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
- A város elérhetősége kiváló, autópálya, vasúti fővonal is érinti - Külön szintű vasúti keresztezés a város északi és déli részén (1. sz. főút és a vasút) - A déli ipari park közvetlenül elérhető az M1-es autópályáról - A helyi autóbuszos közlekedés minden városrészre kiterjed - A városban a kerékpáros közlekedés elterjedőben van, mind hivatásforgalmi, mint turisztikai céllal	- A belterületi önkormányzati utak több mint 15%-a kiépítetlen - A város nagyobb főútjain jelentős az átmenő forgalom - A helyi (önkormányzati) utak állapota fejlesztésre szorul - Az északi és keleti részen levő iparterületek közötti elérése, valamint Újhegy városrész megközelítése – a vasúti elválasztó hatás okán – körülményes - A városközpontban, a vasútállomásnál, ill. Fényes fürdőnél a parkolás nem elégséges kapacitásban megoldott (személygépkocsi, kerékpár) - A városközpontban a felszíni parkolás bővítésére nincs területi lehetőség - A turisztikai helyek, forgalomvonzó létesítmények elérésére a közlekedési rendszer fejletlen, koncepció nélküli - A közlekedési infokommunikáció minimális szintű - Az autóbusz állomás elhelyezkedése és az épület városképi és műszaki színvonala a műemlékek közelében rombolóan hat - A kerékpáros infrastruktúra fejletlen, a meglévő hálózati elemek egymástól elkülönülő szakaszokból állnak, nem alkotnak rendszert.
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
- A komfort nélküli lakások aránya alacsony - Tata távhő ellátása saját, biomasszát hasznosító hőtermelő egységgel rendelkezik. - Az elektronikus hírközlési szolgáltatások a település egészén elérhetőek. - A szennyvíztisztító rekonstrukciója megtörtént	- Elsősorban Újhegy városrészben alacsony a közművesítés, főként a szennyvízhálózatban mutatkoznak hiányosságok - Csapadékvíz elvezetés hiányos, váratlan előntésre nincs felkészülve - Légvezetékek vannak a történelmi városrészben - Az országos hálózatok beépítésre szánt területek használatát korlátozzák (iparterület, Újhegy) - Előregedett közvilágítási kábelek és vízvezeték hálózat

Erősségek	Gyengeségek
11. Környezetvédelem – klímatudatosság/ energiahatékonyság	
- A felszíni vizek minőségének folyamatos javulása - Napenergia hasznosítására irányuló pályázatok hatására a megújuló energia felhasználása terjed - A város fűtőműve biomassza tüzelésű	- Jelentős zajterhelés a fő közlekedési utak mentén - A nem iparosított technológiával épült lakóházak fűtési energia szempontjából pazarlóak, a lakásállomány nagy része hőtechnikai felújításon nem esett át - A panelházak- és a közintézmények egy része energetikai felújításon nem esett még át - A város közvilágításának 2/3-a korszerűtlen (alacsony teljesítményű, pazarló)

Lehetőségek	Veszélyek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
- A kedvező vándorlási tendencia fennmaradásával a népesség korszerkezete is kedvező marad - Országosan és megyei szinten is csökkenő munkanélküliség, javuló helyi foglalkoztatási környezet - Az érettségi nélküli középfokú végzettségűek célcsoportja széles, jó alapot adhat a szakképzettséget igénylő vállalkozások megtelepedésének.	- A gyermekszám csökkenése, a társadalom további elöregedése - A társadalom elöregedése miatt a szociális szolgáltatásokat igénybe vevők köre nő
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
- A civil szervezetek tevékenységének fokozódása, további bekapcsolódása a városi közéletbe - Környező településekkel való szoros együttműködés kialakítása több területen (mezőgazdaság, kultúra, turizmus, sport) - Egyházak tevékenységének erősödése (pl. szeretetszolgálatok)	- A tatabányai várostérség településeinek rivalizálása csökkentheti a térség egészének versenyképességét - Mezőgazdasági hagyományok elhalása - A zártkertekben, illetve a külterületeken megjelenő spontán lakóhasználat és a hagyományos, állattartást is magába foglaló mezőgazdasági használat konfliktusa
3. Intézmény-rendszer (közforgalmazatok) és városüzemeltetés	
- A magas színvonalú kulturális, oktatási intézmények szolgáltatásaira való igény bővül - Állami kezelésben lévő egészségügyi intézmények fejlesztése - Országos felsőfokú oktatási intézményekkel való együttműködésre keretet biztosít a volt Piarista rendház - Sporttagozatos általános iskola infrastruktúrája fejlődik - Szabad kapacitás rendelkezésre áll az edzőtábor területén - Iskolai közétkeztetés rendszerének átalakításának tervezése megkezdődött	- A gyermekszám környező településeken való csökkenésével csökken a bejáró tanulók száma az oktatási intézményekben - A közmunkát ellátók képzettsége csökken
4. Gazdaság szerkezet és dinamika	

Lehetőségek	Veszélyek
- A jól képzett munkaerőre alapozva magas hozzáadott értékű vállalkozások megtelepedése - A kerékpáros turizmus feltételeinek javulása a térségi kerékpárút-hálózat fejlesztésével - A következő támogatási időszak gazdaságfejlesztési fókusz, a gazdaságfejlesztési célú EU-s források bevonása - A mezőgazdaságban, illetve a hozzá kapcsolódó feldolgozóiparban és kereskedelemben a helyi vállalkozók összefogásával, helyi értékesítési láncok kialakítása - A kulturális-, öko- és rekreációs turizmusra való igény növekedése	- A gazdasági válság elhúzódásával új vállalkozások betelepülése elmarad - Agostyáni úti és Szomodói úti iparterületek és a környező lakóterületek konfliktusai állandósulnak - Az elaprózott ingatlanmértékek miatt hatékony mezőgazdasági termelés nehezen megvalósítható - A multinacionális kereskedelmi egységek betelepülése miatt csökken a helyi üzemeltetésű kisboltok szerepe
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
- Az adósságállomány állami átvállalásával az önkormányzat költségvetési forrásai nőnek - A vagyonállomány összetétele változatos, ezért rugalmas hasznosításra ad lehetőséget - Állami és magánszférával való szorosabb együttműködés a vagyon hasznosításában	- A szociális ellátó hálózat költségei a lakosság előregedésével növekedhetnek - A szociális ellátórendszer szabályozásának (önkormányzati feladatellátás) változásával az önkormányzat terhei nőnek. - A vagyontárgyak hasznosítására vonatkozó tulajdonosi szabadság csökkenése - Az új létesítmények üzemeltetési költsége - Fejlesztési célú EU forrásokkal nehéz pénzügyileg tervezni
6. Táji és természeti adottságok	
- Természetvédelmi pályázatok forrásainak kihasználása - Természeti értékek strukturált bemutatása - Az Öreg tó vízgazdálkodási, halgazdálkodási és turisztikai lehetőségeinek kiaknázása	- Fenntartáshoz szükséges források hiánya miatt a természeti értékek sérülnek - Visszatérő források kezelése szükséges - Kertsekben élő lakosság számának növekedése - A kertes területek (zártkertek) rendezetlen igénybevétele (beépítés, közlekedés) - A természeti értékek túlzott igénybevétele - Hévígyi házas területek terjeszkedése - Öreg-tó dominánsan árvízvédelmi funkciójának fennmaradása
7. Zöldfelületek	
- A lakótelepeken, illetve környezetükben meglévő zöldfelületek minősége jelentősen növelhető az itt lévő parkoló felületek racionalizálásával és sorkaraszok bontásával - Lakótelepeken zöldfelületek átadása tulajdonosi közösségek általi kezelésbe	- Az Öreg tó környezetében a lakófunkció terjedése - A tervezett közlekedési beruházásoknál a zöldfelületi rendszer igényei nem, vagy csak részben kerülnek figyelembe vételre
8. Épített környezet (épített örökség is)	
- A városképbe nem illő intézményi épületek áttelepítése, az épületek elbontása - A műemléki környezet strukturált bemutatása	- A nagy értékkel bíró műemléki, vagy helyi védettséget élvező épületek felújításának, karbantartásának forráshiány miatti elmaradása - Agostyán falusi jellegének eróziója

Lehetőségek	Veszélyek
- Műemléki épületek új funkciókkal való megtöltése - Állami tulajdonú ingatlanok fejlesztése, együttműködés az állami vagyonértékek megőrzésében - Kastély és várprogram	Visszatérő források miatt a forrásvidékekre telepített épületek veszélyeztetetté válnak
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
- Az Esztergom-Zsámbék összekötést biztosító gyorsforgalmi út megépülésével az átmenő forgalom csökkenhet a városban - Biatorbágy-Tata vasútvonal fejlesztése (hozzá kapcsolódóan a vasúti átgjáró külön szintű átépítése, és a vasút menti területrendezés, vasút által felhagyott területek hasznosítása) - M1 autópálya 2*3 sávra történő bővítése (tatai lehajtóig) - A belvárost elkerülő utak kiépítése, városrészek összekötése (Agostyán-Baj, Agostyáni út-Szomód között) - Délnyugati elkerülő út (Tatabánya-Környe) kiépítése. - Az áruszállítás áttérése közútról vasútra	- Tervezett nagy léptékű állami beruházások meghiúsulása, elmaradása - A belvárost elkerülő utak kiépítésekor az ingatlanviszonyok gátolhatják a beruházást
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
Belterületen a közútfejlesztési, vagy utak burkolattal történő ellátására irányuló beruházások keretében a hiányzó közműhálózat kiépítése, légvezetékek felszín alatti vezetésének megoldása	- Lakó- és üdülőövezeti ingatlanok fejlesztésekor a szennyvízcsatornázás kialakításának elmaradása - Gázelosztó hálózat fejlesztése, bővítése korlátozott mértékben lehetséges, csak a pontos igények ismeretében, a rendszer hidraulikai vizsgálatát követően meghatározható.
11. Környezetvédelem – klímatudatosság/ energiahatékonyság	
- Energiahatékonyság növelésére megnyíló források EU-s támogatásból - Fényes-fürdő forrásaihoz kapcsolódó geotermikus energia kihasználása	Felszíni, felszín alatti vizek mezőgazdasági, ipari eredetű szennyeződése

3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata

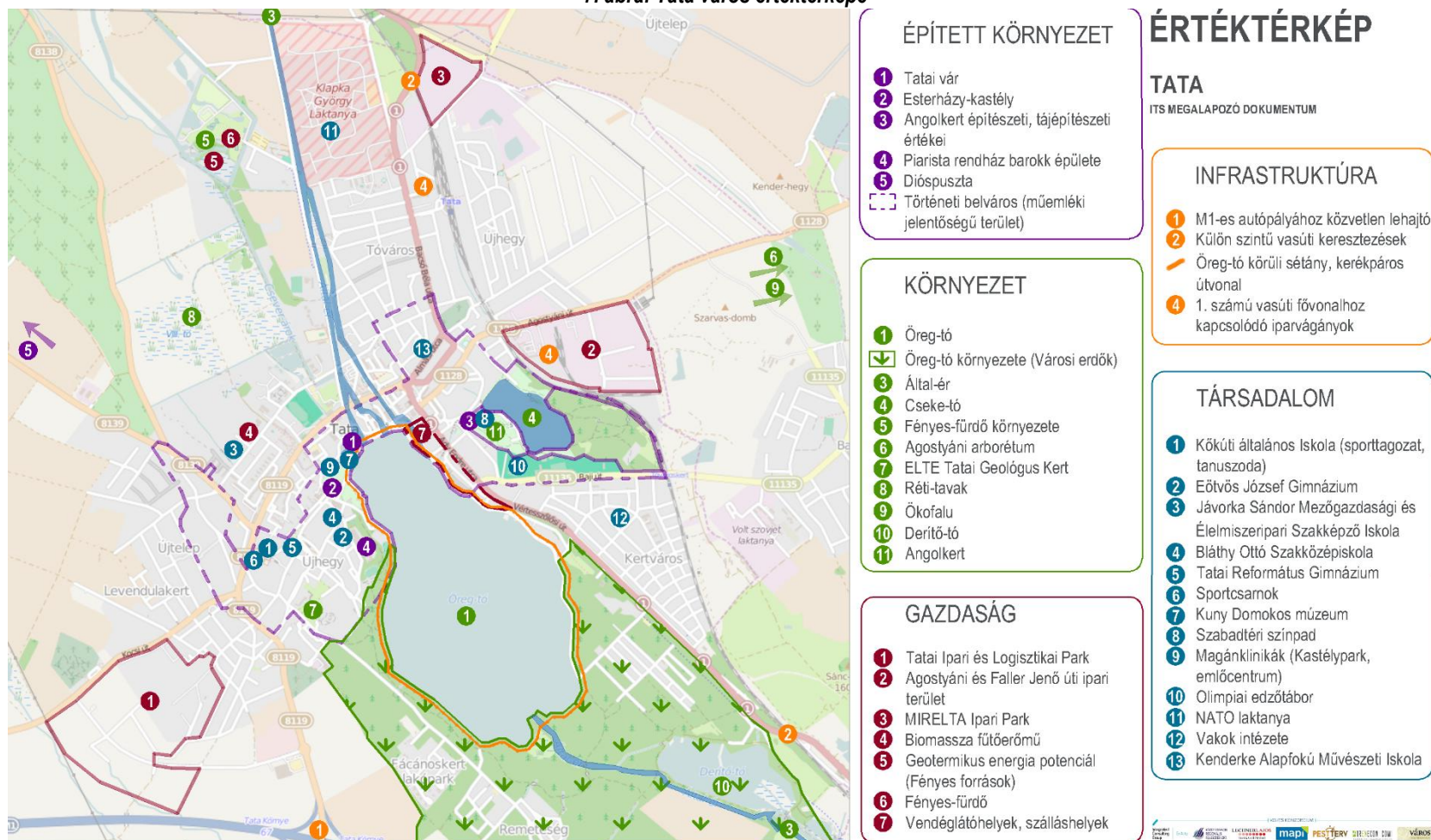
Az önkormányzat egyes gazdasági fejlesztések megvalósításához, illetve korábbi ipari, vagy sportfunkcióra hasznosított, de mára funkcióját veszített területek kevésbé intenzív hasznosítását irányozta elő a településszerkezeti tervben.

A funkcióváltó területek felsorolása az 1.6.2-es fejezetben történt meg.

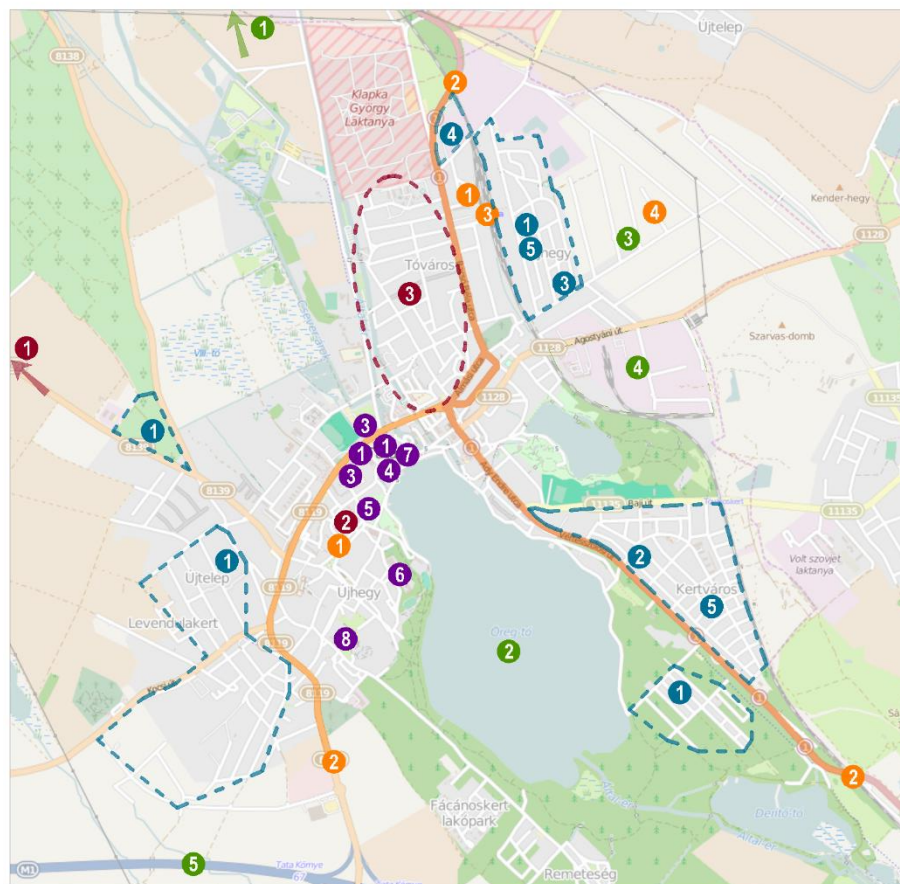
3.2 ÉRTÉK- ÉS PROBLÉMATÉRKÉP

A megalapozó vizsgálat során azonosított legfontosabb, a potenciális fejlesztések alapjait képező értékeket, illetve a meghatározó fejlesztési igényt generáló problémák felmerülésének helyszínét az alábbi térképek mutatják be.

7. ábra: Tata város értéktérképe

8. ábra: Tata város problématérképe

ÉPÍTETT KÖRNYEZET

- 1 Autóbusz állomás, művelődési ház és szakrendelő városképi hatása
- 2 Városképet rontó leromlott állapotú épületek
- 3 Nagyruházak városközponti megjelenése
- 4 A vár tulajdonosi struktúrája (várak, Zsigmond borozó magántulajdonban)
- 5 Esterházy kastély funkció nélkül
- 6 A volt piarista rendház funkció nélkül
- 7 A várak idegen funkciója
- 8 Kálvária domb funkcióhiánya

KÖRNYEZET

- 1 Zajterhelés a katonai gyakorlóterén végzett tevékenységek miatt
- 2 Óreg-tó iszapterhelése
- 3 Szennyvízcsatornázás hiánya a Zártkertekben
- 4 városközpontot terhelő logisztikai tevékenység
- 5 autópálya zajhatása

GAZDASÁG

- 1 Elaprózott ingatlanmértékek a zártkertekben
- 2 Központok energiahatékonysága alacsony
- 3 Kiskereskedelmi funkció hiánya

PROBLÉMATERKÉP

TATA

ITS MEGALAPOZÓ DOKUMENTUM

INFRASTRUKTÚRA

- 1 Közterületi parkolóhelyek hiánya
- 2 Jelentős átmenő forgalom
- 3 Vasútállomás fejlesztése szükséges
- 4 Burkolatlan utak Újhegyben

TÁRSADALOM

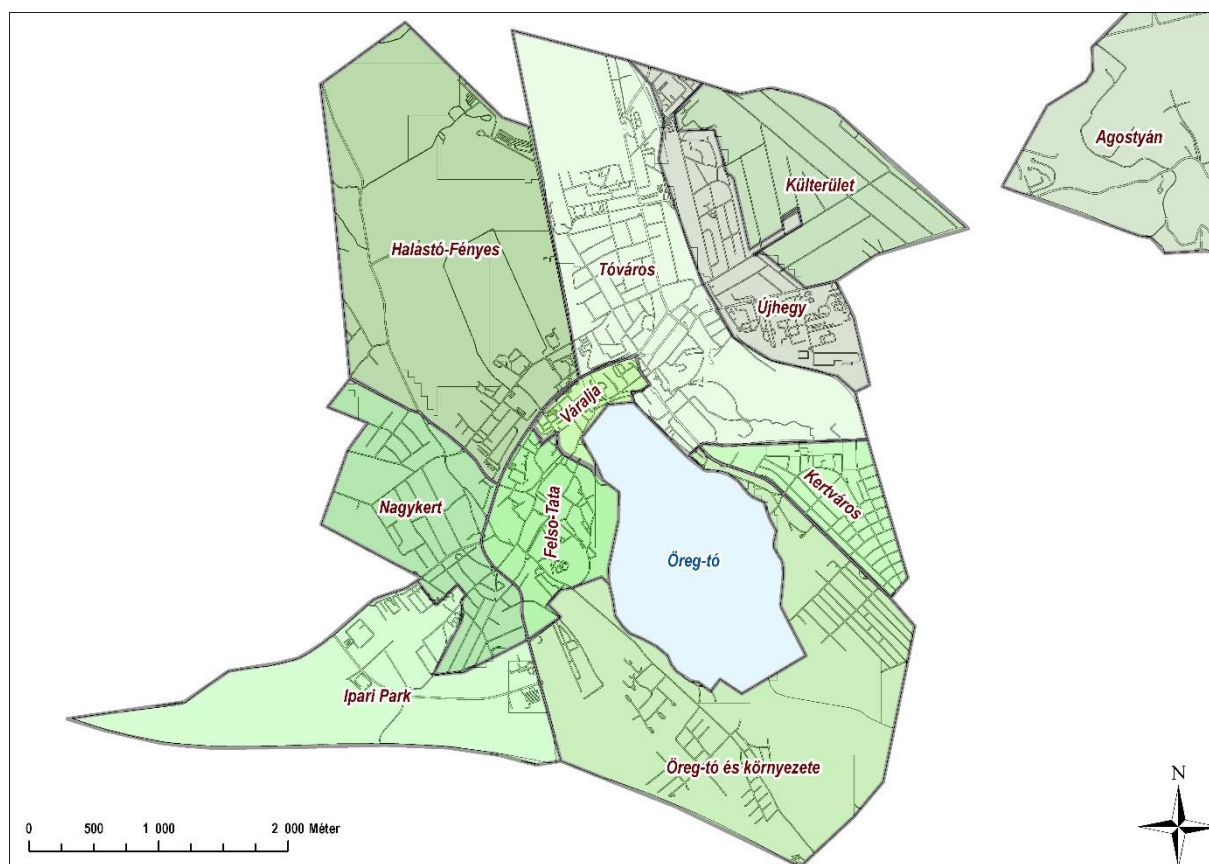
- 1 Területhasználati konfliktusok
- 2 Intézményi infrastrukturális felszereltség hiányos
- 3 Önkormányzati szoc. bérházakban élők rossz szociális helyzete
- 4 Lakóterületbe ékeződő ipari területek
- 5 a vasút várost kettévágó hatása (Újhegy)

3.3 ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ VÁROSRESZEK

3.3.1 A városrészek kijelölése

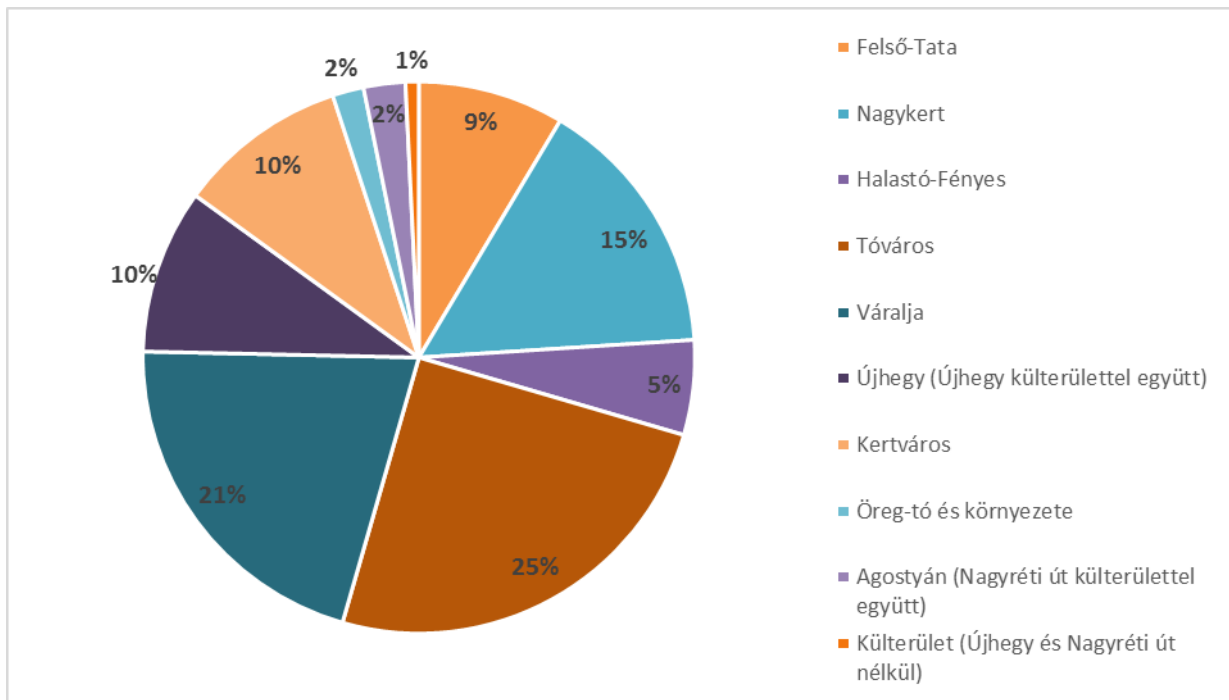
A város belterületén 10 városrész különíthető el, itt él a város lakosságának több mint 99%-a. A városrészek közül Agostyán közvetlenül nem kapcsolódik a további belterületi részekhez, míg a délnyugaton található Ipari Park a környező területektől drasztikusan eltérő tulajdonságai, illetve mérete miatt külön városrészként került azonosításra.

9. ábra: Tata városrészei

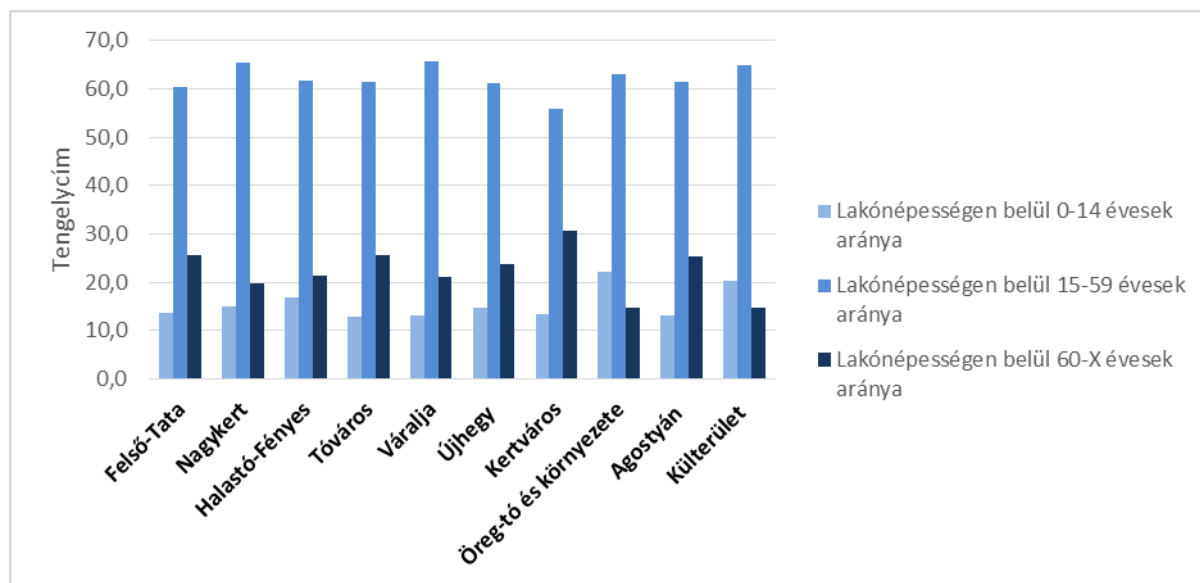
3.3.1.1 Városrészek népszámlálási adatainak összehasonlítása

Az alábbiakban röviden áttekintésre kerülnek Tiszafüred Város fentieknek megfelelően lehatárolt városrészeinek specifikus jellemzői a KSH 2011-es népszámlálása során felvett adatok alapján (a teljes adattábla a 2. sz. mellékletben kerül csatolásra).

10. ábra: Tata városrészeinek lakónépessége a város teljes népességének arányában, 2011

Forrás: KSH

A legnagyobb népességű városrész Tóváros, ahol Tata lakóinak negyed él. Őt követi Váralja, valamint Nagyker városrész 21, illetve 15%-os részaránnyal. A belterületi városrészek közül Agostyán, valamint az elsősorban üdülő- és rekreációs funkciókat betöltő Öreg-tó és környezete városrész lakossága a legalacsonyabb.

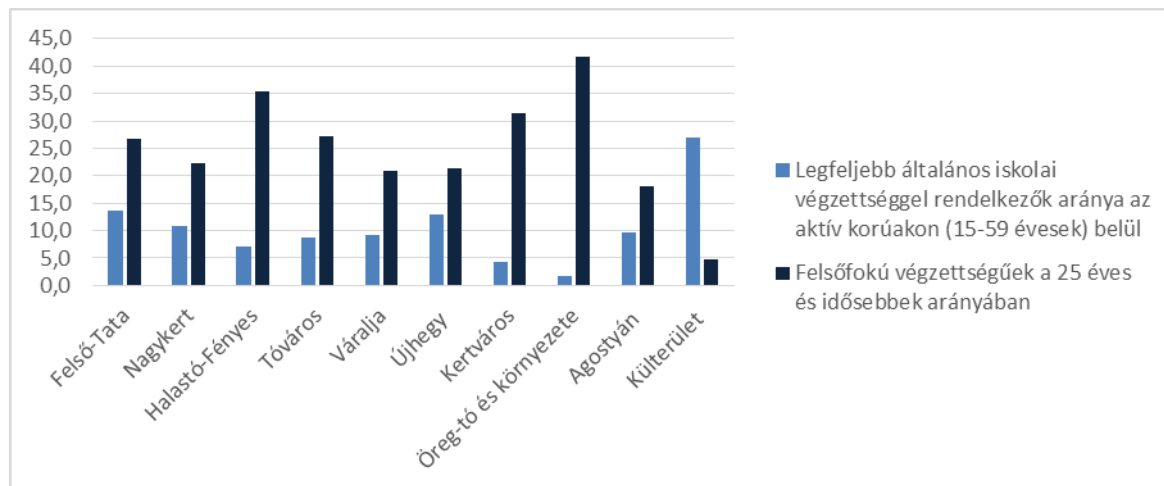
11. ábra: A népesség korösszetétele Tata városrészeiben, 2011

Forrás: KSH

Tata városrészeinek lakosságának korcsoportos megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy az átlagosnál jelentősen fiatalosabb korösszetétellel csak az alacsony népességű Öreg-tó és környezete

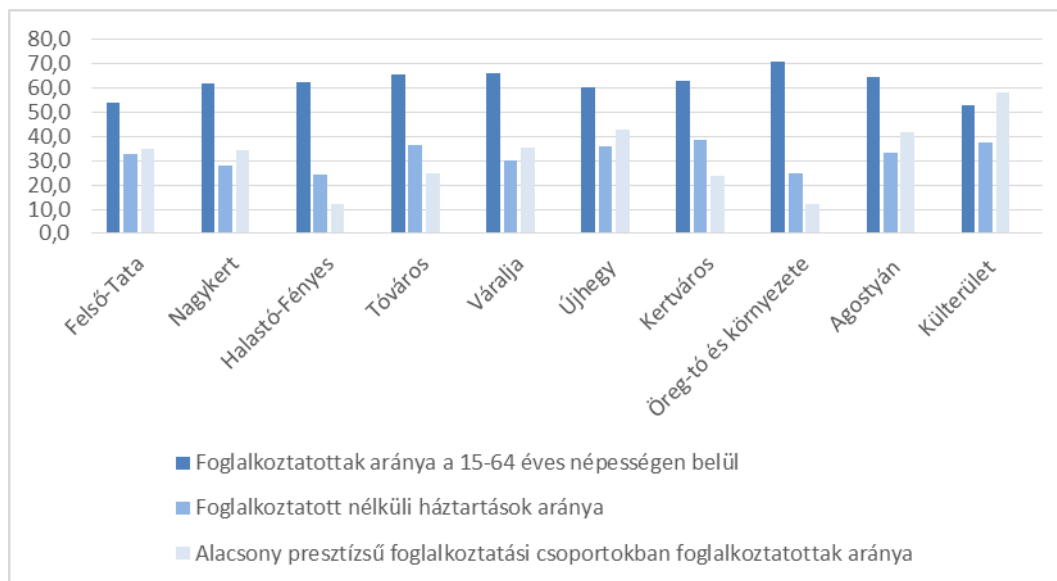
városrész büszkélkedhet, míg Tóváros, Kertváros és Agostyán esetében a fiatalok aránya nagyon alacsony, illetve a 60 év felettiek aránya is az átlagosnál magasabb. Az aktív korúak aránya Kertvárosban a legalacsonyabb, egyedül ott nem éri el a 60%-ot, ami a városrész lakosságának előrehaladott előregedését mutatja (a 60 év felettiek aránya itt a 30%-ot is meghaladja).

12. ábra: A képzettség alapadatai Tata városrészeiben, 2011

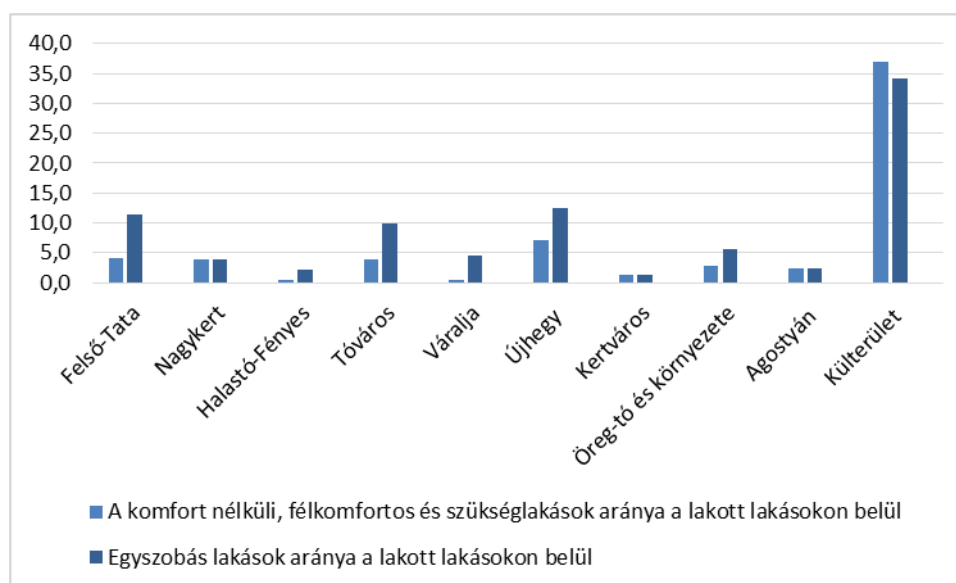
Forrás: KSH

Az iskolázottsági szint a legalacsonyabb a külsőterületen élők között, 25%-ot is meghaladja a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya. A belterületi városrészek közül Felső-Tatán és Újhegyen magas még az alacsonyan képzettek aránya. A felsőfokú végzettségűek arányában jelentős különbségek tapasztalhatók a városban. A szuburbanizáció, a magasan kvalifikáltak külsőbb városrészekbe költözésének folyamatáról tanúskodik, hogy Kertvárosban, Halastó-Fényes városrészben, illetve az Öreg-tó és környezete városrészben a 30%-ot is meghaladja a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, míg a belsőbb városrészekben ettől valamivel elmarad, 20-25% között mozog. A legalacsonyabb arányban felsőfokú végzettséggel rendelkezők Agostyánban, illetve a külsőterületeken élnek.

13. ábra: A foglalkoztatás alapadatai Tata városrészeiben, 2011

Forrás: KSH

A város kiegyensúlyozott szerkezetét mutatja, hogy a foglalkoztatottak arányában viszonylag kis eltérések tapasztalhatók a városrészek között. A legmagasabb a foglalkoztatottak aránya a kis népességű Öreg-tó és környezete városrészben (egyedül itt éri el a 65%-ot), míg a 60%-ot csak Felső-Tata városrészben nem éri el. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya azon városrészekben magasabb az átlagnál, ahol a nyugdíjasok aránya viszonylag magas (Kertváros, Újhegy, Tóváros), míg a legalacsonyabb azon városrészekben, ahol a legmagasabb a lakosok átlagos képzettsége (Halastó-Fényes, Öreg-tó és környezete). Ez utóbbival korrelál az alacsony presztízsű munkát végzők aránya is, Újhegy, Agostyán városrészekben és a külterületen élők körében kimagasló az arányuk, míg Halastó-Fényes esetében alig haladja meg a 10%-ot.

14. ábra: A lakásállomány alapadatai Tata városrészeiben, 2011

Forrás: KSH

Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya városszerte alacsonynak mondható, összesen csak 3,1% tartozik ebbe a kategóriába. A belterületi városrészek közül egyedül Újhegy esetében haladja meg az arány az 5%-ot, ami az egykori zártkertes terület beépítéséből adódik. Ezen kívül csak a külterületi lakások azok, ahol magas a rossz infrastruktúrával rendelkező lakások aránya, itt azonban a 35%-ot is meghaladja. Az egyszobás lakások aránya ezen területek mellett viszonylag magas még a városias beépítésű Felső-Tatán és Tóvárosban.

3.3.1.2 Felső-Tata városrész bemutatása

Az Öreg-tó északnyugati partjánál fekvő Felső-Tata városrész a város történelmi magját foglalja magában.

A városrész népessége éppen meghaladja a 2000 főt, a lakosság korösszetétele nagyjából megfelel a városi átlagnak, a 60 év felettiek aránya kicsivel magasabb. A lakosság képzettségi szintjében kettősség figyelhető meg, mind az alacsony képzettségűek, mind a felsőfokú képzettséggel rendelkezők aránya meghaladja a városi átlagot. Felső-Tata a város foglalkoztatási, jövedelmi szempontból elmaradottabb térségei közé tartozik, a foglalkoztatottak aránya csak 54%, ami közel 10%-kal marad el a városi átlagtól, és magas a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya, valamint az alacsony presztízsű munkakörökben foglalkoztatottak aránya is. Ugyan a városrész területén szegregátum nem alakult ki, a városrész területén található önkormányzati lakásokban lakók lakásfeltételei és szociális helyzete fokozott odafigyelést igényel.

Felső-Tata lakásállományának infrastrukturális ellátottsága belvárosi elhelyezkedésének ellenére kismértékben elmarad a városi átlagtól, az egyszobás lakások aránya a beépítés jellegzetességeiből adódóan magas, 10% fölötti.

A történelmi városmag kisvárosias jellegű: utcavonalon álló épületekkel, központi részén zártosorú, a városrész keleti-déli részén a keskeny telkeknek megfelelő oldalhatáron álló (gyakran már L alakú, városias) beépítéssel. A városrész nyugati részén a lakótelepi tömbök is megjelennek. A beépítés sűrűsége telekméret és helyszíntől függő: a kisebb, központi helyen lévő telkeken elérheti a 40-50%-ot is, míg a szabadonálló lakótelepi telkek esetében természetesen ez az arány kisebb. A középületek jellemzően szabadon állóak, rendszerint egy tömböt foglalnak körbe.

A városrész elérhetősége jónak minősíthető, az M1-es autópályáról könnyen elérhető, illetve a közelben található az autóbusz állomás is. A vasútállomás Felső-Tatáról a helyi autóbuszjáratokkal elérhető. Közlekedési szempontból a legnagyobb problémát a parkolóhelyek hiánya, illetve az emiatt kialakuló zsúfoltság jelenti. Bár fizető övezetek kijelölésre kerültek a városrészben is, ezek jelentősen nem mérsékeltek a zsúfoltságot.

A városrész vegyes funkciójú. A közösségi, közigazgatási funkció ugyanúgy megtalálható, mint a humán és a szociális feladatok ellátása, a kiskereskedelem, illetve jelentős a lakófunkció is.

Tata központi funkcióinak jelentős része a városrészben koncentrálódik, itt működik a Tatai Közös Önkormányzati Hivatal, általános- és középiskola, óvoda, a városi temető, a klinika, illetve több templom is. A városrészben található a városnak is speciális értékét jelentő Szabadtéri Geológiai Múzeum.

Erősségek	Gyengeségek
Felső-Tata	
A város közintézményeinek jelentős része itt működik	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya magas
Jó közúti, illetve közösségi közlekedéssel való elérhetőség	Parkolóhelyek hiánya
Történelmi városrész maradványainak fennmaradása	A panelházak- és a közintézmények egy része energetikai felújításon nem esett még át
	A történelmi városrészben a városképbe nem illő lakóépületek, intézményépületek megléte
Lehetőségek	Veszélyek
Országos felsőfokú oktatási intézményekkel való együttműködésre keretet biztosít a volt Piarista rendház	A városrész elöregedése, a magasabb státuszú lakosság külső városrészekbe költözésével
Sporttagozatos általános iskola infrastruktúrája fejlődik	

3.3.1.3 Nagykert városrész bemutatása

Nagykert városrész a városközponttól nyugatra található, a Komáromi út (8139 számú összekötő út) – Május 1. út – Tancsics Mihály - Környei út utca –belterület határ által határolt terület. A városrész Tata hagyományos kertvárosi térségeinek egy részét, valamint korábban mezőgazdasági termelésre hasznosított területet foglal magába.

A városrész lakosság száma a 2011-es népszámlálás alapján 3635 fő, gyakorlatilag változatlan a 2001-es népszámlálás adataihoz képest. A Nagykert városrészben élők között a 60 év fölöttiek kisebb arányt képviselnek, mint a városi átlag, ennek megfelelően az aktív korúak aránya jelentősen meghaladja azt. A lakosság képzettségi szintje kismértékben elmarad a városi átlagtól, ez is okozza, hogy a városrész foglalkoztatási mutatói is gyengébbek, a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya csak Újhegy városrészben magasabb. Magas továbbá az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgozók aránya, ami a zártkertes részen fennmaradt mezőgazdasági termelésben dolgozók jelenlétének tudható be. Az idős népesség alacsony aránya, valamint a mezőgazdasági termelés, mint megélhetést nyújtó ágazat miatt városi szinten is alacsony viszont a kereső nélküli háztartások aránya.

Nagykert városrész lakásállományának infrastrukturális ellátottsága valamivel rosszabb, mint a városi átlag, de 4% alatt marad az alacsony komfortfokozatú lakások aránya.

A városrész szerkezetére alapvetően a falusias beépítés jellemző, alapvetően megmaradt a falusias utcahálózat. Ez alól kivételt jelent a Május 1. út és a Komáromi út találkozásánál található tömbtelkes lakótelep.

Nagykert közlekedési szempontból viszonylag jó helyzetben lévő városrész, mind az autópályához, mind a városközpont közel helyezkedik el. A vasútállomás elérése a városrészből nehézkes, azonban a helyi autóbusz járatokkal megközelíthető.

A városrész elsősorban lakófunkciót lát el, azonban jelentős a hagyományosan meglévő, bár egyre jobban visszaszoruló mezőgazdasági termelés szerepe is. A két funkció együttes jelenléte egyes esetekben konfliktusokat is okoz az eltérő igényekből adódóan. Emellett, elsősorban az autópálya felé vezető Táncsics Mihály út-Környei út mentén megjelenik kisüzemi ipari, illetve kereskedelmi funkció is.

Erősségek	Gyengeségek
Nagykert	
Hagyományos falusias városkép fennmaradása	Jelentős zajterhelés a Táncsics Mihály út-Környei út mentén
Mezőgazdasági tradíciók	Köz-, illetve magánszolgáltatások hiánya
Városközpont, ipari park, TESCO, autópálya jó megközelíthetősége	Mezőgazdasági és lakófunkció konfliktusai
Lehetőségek	Veszélyek
A mezőgazdaságban, illetve a hozzá kapcsolódó feldolgozóiparban és kereskedelemben a helyi vállalkozók összefogásával, helyi értékesítési láncok kialakítása	Mezőgazdasági hagyományok elhalása
A városrész lakófunkciójának felértékelődése	

3.3.1.4 Halastó-Fényes városrész bemutatása

Halastó-Fényes városrész a város északkeleti részén helyezkedik el a Fényes fasor (János patak)– Cifra malmi Patak (esetleg Oroszlányi út) – Május 1. út –Komáromi út (8139 számú összekötő út) – Naszályi út – északi közigazgatási határ által határolt terület tartozik ide. A városrész igen vegyes beépítésű, a Fényes fürdőt, a Réti-tavak környékét, jelentős beépítetlen, szőlősként hasznosított területeket is magába foglal.

A városrész nagy területe ellenére viszonylag alacsony lakosságszámmal rendelkezik (1308 fő 2011-ben), azonban a városrészbe beköltözők magas számát jelzi, hogy a lakosság viszonylag fiatal, a 14 év alattiak aránya jelentősen fölötté van a városi átlagnak, míg a 60 év fölöttiek aránya több mint 2%-kal alacsonyabb.

Halastó-Fényes heterogén beépítésű városrész. A Május 1. út és a Keszthelyi út mellett tömbtelkes lakótelepek állnak, mögöttük az Új-útig csoportházak terület húzódik 1200-1400m² körüli telekmérettel, az Új út északi oldala nagy telkes intézményterület a Csever utcáig, ahol lakó-intézmény és gazdasági területek vannak. A városrész keleti határán a Fényes-fasor mentén lakópark, északabbra honvédelmi és zöldterületek találhatók, nagy, esetenként több hektáros telekméretekkel. A városrész

nyugati széle (a Komáromi út mentén) egyedi telkes falusias kertvárosias, a központ felé kisvárosias lakóterület.

A városrész infrastrukturális ellátottságában komoly hiányosságok nem tapasztalhatók, a lakóterületektől kis távolságon belül elérhető az autóbusz állomás, ahonnan induló helyi járatok érintik a városrészt.

A városrész beépítéséhez hasonlóan vegyes funkciókat lát el. A közszolgáltatások közül megtalálható itt általános- és a mezőgazdasági szakközépiskola is, valamint itt üzemel a város mentőállomása is. A rekreációs funkciókat a Fényes-fürdő és környezete, a Réti-tavak, valamint a THAC sportlétesítményei képviselik, míg jelentős gazdasági létesítményként emelhető ki a fűtőerőmű, valamint az itt működő kiskereskedelmi létesítmények. A városrész északnyugati területein a mezőgazdasági funkció dominál, ám a szőlősként hasznosított területen a lakófunkció kisebb mértékű térnyerése is megfigyelhető. Speciális funkcióval van jelen a Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság irodája a városrészben.

Erősségek	Gyengeségek
Halastó-Fényes	
Komplex funkciók jelenléte (oktatás, idegenforgalom, rekreáció, kiskereskedelem, közintézmények)	Területhasználati konfliktusok kialakulása
Természeti értékek (Fényes-fürdő, Réti-tavak)	A panelházak- és a közintézmények egy része energetikai felújításon nem esett még át
Mezőgazdasági termelésre jól hasznosítható/hasznosított terület közelsége	Fényes-fürdőnél a parkolási kapacitás nem elégséges
Biomassza fűtőmű megléte	A lakótelepi zöldfelületek fenntartási igénye, így költsége magas
Növekvő lakosságszám	
Lakosság átlagos képzettségi szintje magas	
Lehetőségek	Veszélyek
Visszatérő források hasznosítása	Visszatérő források lakóházakat is károsíthatnak
	Az elaprózott ingatlanméretek miatt hatékony mezőgazdasági termelés nehezen megvalósítható

3.3.1.5 Tóváros városrész bemutatása

Tóváros városrész 1938-ban vált Tata részévé, addig önálló településként működött. Ma a városrészhez az Öreg-tó északkeleti partvidéke, valamint az attól keletre, a vasútig terjedő területek, illetve északra a városhatárig terjedő területek tartoznak.

A városrész maga is több, eltérő adottságú részre osztható. Az Öreg-tó partján, illetve az Agostyáni út és Bezerédi utca környékén található történelmi városmagra a sűrű, kisvárosias beépítés jellemző, a tőle északra található településrészen kertvárosias lakóterület, míg a Cseke-tó körül elhelyezkedő Angolkert speciális építészeti kialakítású.

A fentiek mellett a városszerkezetet megbontó tömbtelkes lakótelepek, illetve ipari területek is találhatóak a városrészben.

Tóváros Tata legnagyobb népességszámú városrésze, lakóinak száma megközelíti a 6.000 főt.

A városrész demográfiai mutatói nagyjából megfelelnek a városi átlagnak, a népesség előregedettsége kicsit előrehaladottabb, a foglalkoztatási, képzettségi mutatói azonban kismértékben jobbak annál. Viszonylag magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, ami a közművesítés egyes területeken fennálló hiányával magyarázható.

Tóváros funkciói széles spektrumot fednek le. A történelmi városmag területén igazgatási, és egyéb közfunkciók (pl. járási bíróság) mellett az idegenforgalmi, kereskedelmi szolgáltatások dominálnak, az Angolpark területének speciális kulturális, természeti, rekreációs illetve sport funkciói jelentősen túlnyúlnak a város határain, míg az északi városrész dominánsan lakófunkciója mellett itt található a vasútállomás is. Ipari-gazdasági szempontból a városrészben az Agostyáni út menti iparterület emelhető ki, azonban kisebb üzemek működnek elszórtan Tóváros más pontjain is.

A város északi része funkcióhiányosnak minősíthető, a kiskereskedelmi szolgáltatások bővítése mindenképpen szükséges lenne.

Erősségek	Gyengeségek
Tóváros	
Öreg-tó közelsége	Tóváros északi részében a kiskereskedelmi funkciók hiánya
Angolpark építészeti, természeti, kulturális értékei	Lakóterületbe ékelődő iparterületek
Komplex funkciók megléte (idegenforgalom, közigazgatás, közszolgáltatások, természeti értékek, lakófunkció)	Nagy átmenő forgalom
Vasútállomás a városrészben található	Újvilág utca, Újrét utca környezetének lakóterülete leromlott
Olimpiai edzőtábor	Parkolóhelyek hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
Kulturális, természeti turizmusra való igény növekedése	Öreg-tó dominánsan árvízvédelmi funkciójának fennmaradása
Elkerülő utak megépülésével az átmenő forgalom csökkenése	

3.3.1.6 Váralja városrész bemutatása

Váralja városrész a Tatai várat és környezetét foglalja magába, a két, 1938-ban egyesített városrész történelmi városmaga közé ékelődve.

A városrész lakónépessége alapján a második legnagyobb, az itt élők száma megközelíti az 5.000 főt. A lakosság demográfiai mutatói nem térnek el jelentősen a városi átlagtól, azonban annak ellenére, hogy a foglalkoztatottak, illetve a gazdaságilag aktívak aránya magasabb az átlagosnál, a magas munkanélküliségi ráta, valamint az alacsony presztízsű szektorokban foglalkoztatottak magas aránya rosszabb gazdasági helyzetet vetít előre a városi átlagnál. Váralja városrész lakásainak közművekkel való ellátottsága csaknem teljes, illetve az egyszobás lakások aránya is alacsonyabb a városi átlagnál.

Váralja városrész funkcióját meghatározza az Öreg-tó partján elhelyezkedő vár, illetve a benne működő Kuny Domokos múzeum. A vár közvetlen környezetében, illetve a tó partján az idegenforgalomhoz kötődő szolgáltatások jelentek meg. A vártól északra található területen jelenleg vegyes funkciójú, nagy területigényű, a városképbe nem illeszkedő épületek helyezkednek el. Jelenleg folyamatban van a szakrendelő új helyszínre való telepítése, illetve a művelődési központ és az autóbusz pályaudvar új helyszínén történő elhelyezése is tervezett, melyek megvalósulását követően a terület funkciói gyökeresen megváltozhatnak.

A területen szintén jelentős szerepe van a kiskereskedelmi funkciónak, nagyáruházak telepedtek meg az autóbusz pályaudvar környezetében.

Erősségek	Gyengeségek
Váralja	
Tatai vár, mint kiemelt jelentőségű idegenforgalmi attrakció	Városképbe, illetve a városrészbe funkcionálisan nem illő épületek, intézmények jelenléte
Tatai vár önkormányzati tulajdonba kerül	Tatai vár felújításra szorul
Számos műemléki épület megléte	
Jó közlekedési helyzet	
Lehetőségek	Veszélyek
Kulturális turizmusra való igény növekedése	Vár felújításához szükséges források elmaradása

3.3.1.7 Újhegy városrész bemutatása

Újhegy városrész az 1. számú vasútvonaltól a város belterületi határáig terjed Tata északkeleti részén.

Az egykori zártkertes terület beépítéséből létrejött városrész népessége 2272 fő volt a 2011-es népszámlálás adatai alapján, az itt élők korcsoportok szerinti megoszlása nagyjából megfelel a városi átlagnak. Elsősorban a városrész városhatárhoz közeli részein található önkormányzati bérházakban lakó, illetve más, az alacsony ingatlanárak miatt a területre költözött, alacsony státuszú népesség

jelenlétéből következik, hogy Újhegy lakosainak képzettségi, illetve foglalkoztatási mutatói általában rosszabbak a városi átlagnál. A felsőfokú végzettségűek aránya Váralja és Agostyán városrészek után a legalacsonyabb, és igen magas a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (35,3%), valamint a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (36%) is.

A lakásállomány a városi átlagnál sokkal rosszabb képet mutat, az alacsony komfortfokozatú lakások magas aránya az infrastrukturális hiányokat jelzi, míg az egykori zártkertes terület beépítése, egyes épületek lakóépületként történő hasznosítása okozza, hogy az egyszobás lakások aránya a városban itt a legmagasabb (12,4%).

Újhegy városrészre az egyedi telkes kertvárosi jellegű beépítés jellemző, mely folyamatosan terjeszkedik a tőle északkeleti irányban elhelyezkedő külterület felé. Itt a meglévő mezőgazdasági termelés és a lakófunkció konfliktusa jelentkezik, valamint a betelepülők gazdasági lehetőségeiből adódó igényei is konfliktusokhoz vezetnek (pl. infrastruktúra kiépítésének költségeinek vállalásakor). Újhegy északi és déli részén iparterületek találhatók.

A városrész komoly infrastrukturális hiányosságokkal küzd, magas a burkolatlan utak aránya, egyes részeken hiányzik a közművesítés (főként a szennyvízcsatornázás), illetve a vasút elválasztó hatása, a hiányzó összeköttetések miatt a településrész elérhetősége is rossz. Ezutóbbin a vasút fejlesztéséhez, illetve a tervezett intermodális központ kialakításához kapcsolódó fejlesztések javíthatnak.

Újhegy városrészben az ipari funkciók (itt működik a város legnagyobb foglalkoztatója) mellett a lakófunkció jelentős még. A városrész közelében a kiskereskedelmi funkciók és a közszolgáltatások megfelelő színvonalon és számban nem érhetők el.

Erősségek	Gyengeségek
Újhegy	
Iparterületek jelenléte	Az átlagosnál alacsonyabb képzettségű, rossz foglalkoztatási helyzetű lakosság jelenléte
A város legnagyobb foglalkoztató üze me itt működik	Vasútvonal elválasztó hatása miatti rossz elérhetőség
Alacsony ingatlanárak	Alacsony közművesítési szint (főleg a kapcsolódó külterületi részen)
Szabad fejlesztési területek megléte	Központi funkciók hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
Ingatlanok értéke a közelben végrehajtott fejlesztések hatására nőhet (pl. vasútfejlesztéshez kapcsolódó beruházások, elkerülő út, intermodális csomópont)	A zártkertekben, illetve a külterületeken megjelenő spontán lakóhasználat és a hagyományos, állattartást is magába foglaló mezőgazdasági használat konfliktusa

Kiskereskedelmi funkciók közelben történő megtelepedésével a városrész vonzereje nőhet	A bérlakások környezetében szegregátum kialakulása
Keleti elkerülő út, illetve a városrészek összeköttetését biztosító utak megépülésével Újhegy elérhetősége javul	

3.3.1.8 Kertváros városrész bemutatása

Kertváros városrész az 1. számú vasútvonal-Vértesszőlősi út-Baji út által határolt háromszögben fekvő, hagyományosan lakófunkciót biztosító terület.

A városrészben a 2011-es népszámlálás adatai szerint 2235 fő élt. A lakosság elöregedettsége itt a legelőrehaladottabb a városban, közel minden harmadik lakó hatvan év fölötti. A zöldövezeti lakáskörülmények az átlagosnál magasabb képzettségű lakókat vonzott a területre, csak 4,4% a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezőké meghaladja a 30%-ot. A foglalkoztatási mutatók alapvetően a városi átlag körüli értéket mutatnak, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya azonban az időskorúak magas aránya miatt itt a legmagasabb a városban (38,8%).

A lakásállomány a városi átlagnál jelentősen jobb infrastrukturális állapotú, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya mindössze 1,4%. A kertvárosias beépítésből adódóan az egyszobás lakások aránya mindössze 1,2%.

A városrész szerkezete alapvetően családi házas jellegzetes sugaras-íves utcahálózattal rendelkezik, melybe a Deák F. u. mentén és a Szegfű utcában is beékelődik egy-egy kisebb tömbtelkes lakótelep.

Kertváros a központi vasútállomástól és az autóbusz állomástól is viszonylag nagy távolságra fekszik, azonban vasúti megállóval (Tóvároskert) rendelkezik. Az 1-es számú főút (Vértesszőlősi út) biztosít összeköttetést a város központi területei, illetve Tatabánya és az M1-es autópálya felé.

A városrészben több közintézmény (oktatási intézmények, szociális alapellátó intézmény) működik, valamint itt kerül kialakításra a Vakok Intézetének új egysége is. Emellett a lakófunkció dominanciája jellemző, a kiskereskedelmi, vagy vendéglátó funkció a városrészben nem jellemző.

Erősségek	Gyengeségek
Kertváros	
Lakófunkció számára ideális, nyugodt környezet	Központi funkciók hiánya
Magas státuszú, magasan kvalifikált lakosság jelenléte	Elöregedő népesség
Lehetőségek	
Vakok Intézetének létesítményének kialakításával a városrész funkcióinak köre szélesedik	Veszélyek
Elkerülő utak megépítésével az 1-es számú főút forgalma csökken	Új funkciók megtelepedésének elmaradása

3.3.1.9 Ipari Park városrész bemutatása

A Tatai Ipari és Logisztikai Park külön városrészként való tárgyalása a környező területekhez való laza kapcsolódása, azoktól teljesen eltérő funkciója és fejlesztési igényei miatt indokolt.

A város délnyugati határában 2000-ben létrehozott ipari és logisztikai park a város legtöbb munkavállalója számára munkahelyet biztosító területe, mára a többszöri bővítések hatására nagysága a 20 hektárt is elérte. A városrésznek állandó lakója nincs.

A településrészen jelenleg ipari, logisztikai és kiskereskedelmi célra beépített területen kívül további mintegy 110 hektár fejlesztési terület állhat beruházók rendelkezésére.

A terület teljes közmű ellátottsággal rendelkezik, illetve a Ring utca kiépítése óta az M1-es autópálya felől közvetlenül is megközelíthető. Az ipari parkhoz kiépített kerékpárút is vezet, valamint a helyi autóbuszjáratok is érintik.

A városrészben, de az ipari park területén kívül működik a TESCO kiskereskedelmi egysége, amelyik a legnagyobb áruház a városban.

Erősségek	Gyengeségek
Ipari park	
Autópályához való közvetlen csatlakozás	Termelő vállalkozások helyett alacsonyabb hozzáadott értékű logisztikai vállalkozások előtérbe kerülése
Jelentős szabad fejlesztési terület jelenléte	
Teljeskörű közművesítés	
Kerékpárúttal, valamint közösségi közlekedéssel való kapcsolat a város központi területeihez	
Lehetőségek	Veszélyek
Ipari konjunktúra következtében újabb vállalatok megtelepedésének lehetősége	Új fejlesztések esetében a szennyvízelvezetés kialakításának elmaradása
M1-es autópálya szélesítésével az ipari park vonzóképessége nő	Alacsony hozzáadott értékű vállalatok további térnyerése

3.3.1.10 Öreg-tó és környezete városrész bemutatása

Öreg-tó és környezet városrész az Öreg-tó partjának délnyugati, déli és délkeleti partját, illetve az annak térségében található zöldfelülettel borított, hagyományos üdülő- és rekreációs területeket foglalja magába.

A területen a lakófunkció hosszú ideig nem volt jellemző, azonban az utóbbi évtizedben, részben a Fácánoskert lakópark megépítésével, részben az egykori üdülők helyén nagyobb számban épülő lakóházakba költözők hatására megháromszorozódott az itt élők száma, 2011-re megközelítette a 450 főt. A beköltöző lakosság korösszetétele fiatalos, képzettségük az átlagosnál jóval magasabb (a felsőfokú végzettségűek aránya a 40%-ot is meghaladja). A demográfiai helyzethez hasonlóan a lakosság foglalkoztatottsága is kimagasló szintű, a foglalkoztatottak aránya 71% és az alacsony presztízsű munkakörben foglalkoztatottak aránya is mindössze 12%.

A lakásállomány infrastrukturális ellátottsága jó, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya mindössze 2,1%.

A városrész szerkezetére nagy kiterjedésű zöldfelületbe ágyazott üdülőházas területek és hétvégi házas üdülőterületek (szabályos utca- és telekosztással valamint a Fácános-kerti lakópark szabályos telekstruktúrája jellemző, azonban a meghatározó elemet a tó, illetve az azt körülvevő értékes zöldfelületek jelentik.

Az Öreg-tó körül kiépített sétány, kerékpárút található. Az elmúlt időszak fejlesztéseinek köszönhetően a kerékpáros infrastruktúra is komoly fejlesztésen esett át. Az új építésű lakópark épületeinek infrastrukturális ellátottsága megfelelő, azonban egyes, hétvégi házakból kialakított lakóházak esetében tapasztalhatóak hiányosságok.

A városrész funkciói, az Öreg-tó és a környező zöldfelületek természeti értékei mellett egyértelműen az idegenforgalom- és rekreáció felé tolódnak el, sok vendéglátóhely, illetve szálláshely található a területen. A városrész speciális rekreációs szolgáltatása a város déli határában található golfpálya.

Erősségek	Gyengeségek
Öreg-tó és környezete	
Értékes természeti környezet, nagy kiterjedésű zöldfelületek	Központi funkciók, szolgáltatások hiánya
Sétáló-, illetve kerékpárút, kiépült kerékpáros infrastruktúra	A vízgazdálkodási és erdőgazdálkodási területek tulajdonviszonya vegyes (állami+önkormányzati+magán)
Vendéglátóhelyek, szálláshelyek nagy számban	
Gyors népességnövekedés	
Lehetőségek	Veszélyek
Természeti-, ökoturizmusra való igény növekedése	Lakófunkcióhoz kis telekméretnek jelenléte az üdülőövezetben

	Természeti értékek minősége romolhat a fenntartásra meglévő szűkös keretek, az egyre nagyobb számban itt élő lakosság jelenléte miatt
	Öreg-tó dominánsan árvízvédelmi funkciójának fennmaradása

3.3.1.11 Agostyán városrész bemutatása

Agostyán különálló községként működött 1985-ben történő Tatához való csatolásáig. A településrész megőrizte falusias karakterét, azonban lakosságának gyors ütemben történő előregedése, valamint az elvándorlás miatt lakosságszáma 600 fő alá csökkent.

A 2011-es népszámlálás adatai azt mutatják, hogy Agostyán népességének csökkenése megállt, 2011-ben 577 fő élt itt a 2001-es 565-tel szemben. Agostyán Tata előregedetebb városrészei közé tartozik, a 60 év fölöttiek aránya meghaladja a 25%-ot, míg a 14 év alattiak csak a lakosság 13%-át teszik ki. Az itt élő lakosság átlagos képzettségi szintje elmarad a városi átlagtól, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 20%-ot sem éri el. A városrész foglalkoztatottsági mutatói a városi átlaghoz közelítenek, egyes mutatók esetében annál kicsivel jobbakk is. A városi átlaghoz képest kifejezetten alacsony a munkanélküliségi ráta (6,7%), illetve a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (29,9%). Részben a városrészben jelenlevő mezőgazdasági termeléssel magyarázható, hogy az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban munkát vállalók aránya az átlagosnál azonban jóval magasabb (41,8%).

A lakásállomány infrastrukturális ellátottsága a városi átlagnál kicsivel rosszabb, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 5,7%.

Agostyán hagyományos falusias beépítéssel jellemezhető szerkezetű, helyenként kertvárosias, családi házas elemekkel, a Kossuth utca mentén, valamint a Szabadság utcától délre fekvő területeken szervesen kialakult, máshol tervezetten felosztott telkekkel.

Agostyánt a vasútvonal elválasztja a város többi részétől, illetve az autópálya is csak Tata központi területein keresztülhaladva közelíthető meg. A városrészt helyi és helyközi autóbuszjáratok is összekötik a városközponttal, a vasútállomáshoz azonban közvetlen közösségi közlekedési kapcsolata nincs. Agostyán a központi hálózatra csatlakoztatott szennyvízelvezető hálózattal rendelkezik.

A településrész közfunkciókkal gyengén ellátott, óvoda, temető, templom, posta, közösségi ház található itt. A magasabb szintű szolgáltatások eléréséhez Tata központi területére kell utaznia a lakóknak.

A városrészben alapvetően a lakófunkció dominál, mellette megjelenik kisebb mértékben gazdasági funkció (kiskereskedelem, logisztika, idegenforgalom) is. A városrész különleges természetvédelmi értéke az Agostyáni Arborétum.

Erősségek	Gyengeségek
Agostyán	
Természetvédelmi területek jelenléte	Előregedő lakosság
Erős, hagyományőrző civil közösség jelenléte	Központi funkciók hiánya
	A város központi területeitől való elszigeteltség
Lehetőségek	
Falusi, ökoturizmus iránti igény növekedése	Agostyán falusi jellegének eróziója
Mezőgazdasági együttműködések erősítése	A központi funkciók hiánya miatt a fiatalok elköltözése
	Alacsony hozzáadott értékű vállalkozások megtelepedése

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek

A 2008. májusában Tata Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája részeként elkészült antiszegregációs terv a 2001-es népszámlálás adatai alapján szegregátumot nem azonosított.

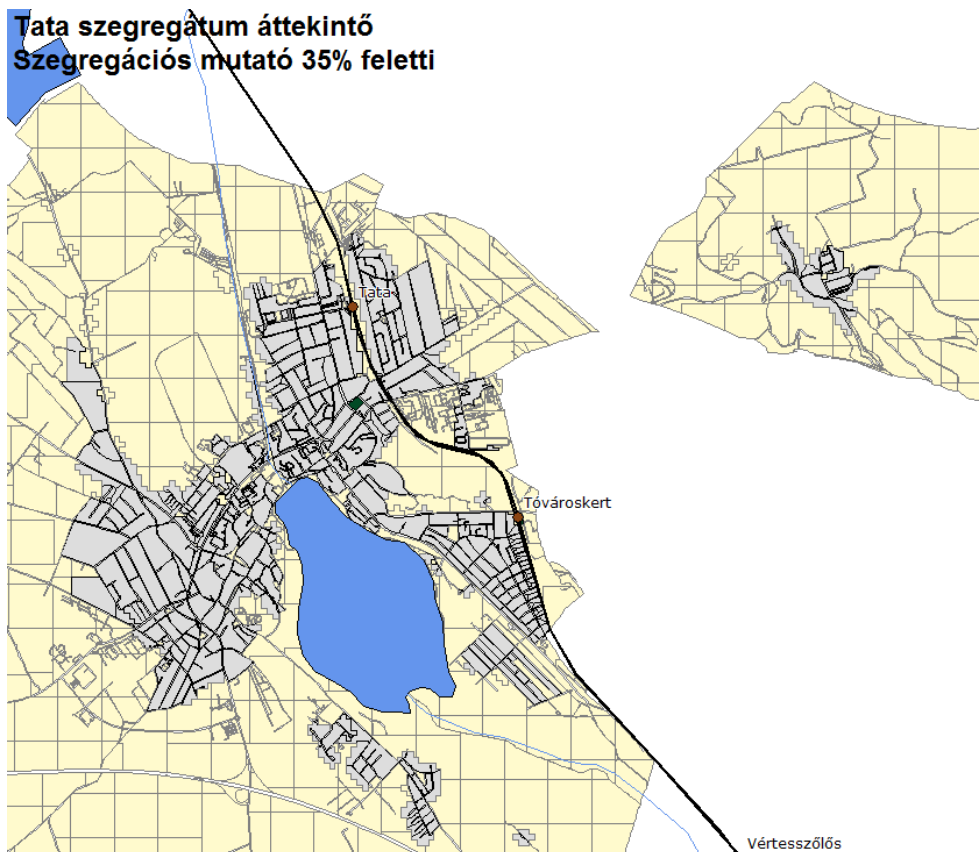
Szegregációval veszélyeztetett területet összesen négyet azonosított, ezek:

- Külterület, Újhegyi dűlők
- Újhegyi városrész, Szélkút utcai tömb
- Felső-tatai városrész, Mocsai utcai tömb és Nefelejcs utcai tömb

Ezen tömbök kapcsán vagy a lakásfenntartási támogatásban részesülők magas aránya, vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők maga aránya alapján fogalmazódott meg a szegregátumok kialakulásának veszélye.

A 2011-es népszámlálási adatok, illetve a KSH szegregátumok kijelölésére vonatkozó módszertana alapján (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri a 35%-ot és a lakosság meghaladja az 50 főt) Tataán szegregátum, vagy szegregációval veszélyeztetett terület nem található.

15. ábra: Szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek Tatán

Forrás: KSH Népszámlálás, 2011

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

Tatán elsődlegesen az egymás mellett meglévő eltérő területhasználatból adódó konfliktusokat lehet kiemelni. Ez főként a lakófunkció terjeszkedéséből, a hagyományos mezőgazdasági, illetve (az Öreg-tó környezete esetében) rekreációs, idegenforgalmi funkcióhoz képesti eltérő igényekből adódik. A mezőgazdasági funkcióval való ütközés Nagykert városrészben, a Réti-tavak környezetében, a szőlőterületeken, valamint a részben ma is zártkertes területként működő Újhegyen tapasztalható. Újhegyen további konfliktust okoz a betelepülő népesség státuszában, anyagi lehetőségeiben, illetve igényeiben fennálló jelentős különbség, amely akadályozza például a közműhálózat megfelelő ütemben történő kiépítését is.

További konfliktust okozó tényezőként értékelhető a lakóterületbe ékelődő iparterületek megléte, illetve a város autópályától távolabb fekvő területein fekvő, nagy szállítási igényű vállalkozások által generált jelentős átmenő forgalom.

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET: A 2010 ÓTA TATÁN MEGVALÓSULT LEGFONTOSABB FEJLESZTÉSEK

Beruházás megnevezése	Forrás	Beruházás költsége (millió Ft)	Megvalósítás ideje	Megvalósítás helyszíne
Közzolgáltatások fejlesztésére irányuló beruházások				
Bartók Béla úti óvoda építése	Önkormányzati forrás, KDOP	454,65	2010	Tóváros
Tatai Kistérségi Szociális és Gyermekjóléti Központ bővítése és rekonstrukciója	KDOP, önkormányzati forrás	146,42	2012	Kertváros
A tatai Új úti Bölcsőde kapacitásbővítése és minőségi fejlesztése	KDOP, önkormányzati forrás	65,34	2012	Tóváros
Gazdaságfejlesztésre irányuló beruházások				
A Tatai Ipari és Logisztikai Park üzleti infrastruktúrájának és befektetési környezetének fejlesztése	KDOP, magán forrás	394,5	2010-2011	Ipari park
Közlekedésfejlesztésre irányuló beruházások				
Tata, Kocsi úti (8136. sz. orsz. közút) és a Dózsa György utcai kerékpárút kiépítése	KDOP, önkormányzati forrás	84,77	2011	Nagykert, Ipari park
Tatabánya-Vértesszőlős-Tata településeket összekötő közlekedési célú kerékpárút építése az Általér mentén	KÖZOP, önkormányzati forrás	479,49	2011-2013	
Környezetvédelmi célú beruházások				
Komplex energiaracionalizálás Tata általános iskoláiban és óvodáiban	KEOP, önkormányzati forrás	505,475	2010	
Tata város közvilágítás hálózatának korszerűsítése	KEOP, önkormányzati forrás	169,25	2013	
A tatai Réti 8-as számú halastó természetes vízi élőhelyé történő rehabilitációja	KEOP, önkormányzati forrás	12,7	2012-2014	Halastó-Fényes
Városfejlesztési célú beruházások				

Beruházás megnevezése	Forrás	Beruházás költsége (millió Ft)	Megvalósítás ideje	Megvalósítás helyszíne
A tatai Vaszary villa felújítása	Önkormányzati forrás, NKA támogatás	9,4	2013-2014	Tóváros
Turisztikai beruházások				
Az Öreg-tavi Ökoturisztikai Központ kialakítása a csatlakozó kerékpárutak felújításával Tatán és tematikus aktív turisztikai fejlesztések a kistérségben	KDOP, önkormányzati forrás	412,77	2014-2015	Öreg-tó és környezete
Turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése a tatai Fényes-fürdő területén	KDOP	184,72	2013-2014	Halastó-Fényes

2. SZÁMÚ MELLÉKLET: TATA VÁROSRESZEINEK NÉPSZÁMLÁLÁSI ADATAI, 2011

Mutató megnevezése	Tata összesen*	1. Felső- Tata	2. Nagykert	3. Halastó- Fényes	4. Tóváros	5. Váralja	6. Újhegy (Újhegy külsőterület- tel együtt)	7. Kertváros	8. Öreg-tó és környezete	9. Ipari Park	10. Agostyán (Nagyréti út külsőterület- tel együtt)	Külsőterület (Újhegy és Nagyréti út nélkül)
Lakónépesség száma	23 575	2 017	3 635	1 308	5 876	4 921	2 272	2 345	432	A kiválasztot t területre nem áll rendelkezé sre adat	577	183
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,0	13,8	14,9	16,8	12,8	13,2	14,8	13,3	22,2		13,2	20,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,4	60,5	65,4	61,7	61,5	65,6	61,3	55,8	63,0		61,4	65,0
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	23,6	25,6	19,7	21,5	25,7	21,2	23,9	30,8	14,8		25,5	14,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya	9,6	13,7	10,9	7,2	8,8	9,2	12,9	4,4	1,8		9,6	26,9

Mutató megnevezése	Tata összesen*	1. Felső-Tata	2. Nagykert	3. Halastó-Fényes	4. Tóváros	5. Váralja	6. Újhegy (Újhegy külterülettel együtt)	7. Kertváros	8. Öreg-tó és környezete	9. Ipari Park	10. Agostyán (Nagyréti út külterülete l együtt)	Külterület (Újhegy és Nagyréti út nélkül)
az aktív korúakon (15-59 évesek) belül												
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	25,2	26,7	22,3	35,3	27,2	20,8	21,4	31,4	41,8		18,2	4,8
Lakásállomány (db)	10 038	784	1 325	418	2 627	2 406	900	1 028	237		230	83
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	4,1	6,8	5,2	0,5	5,3	0,6	7,6	1,4	2,1		5,7	37,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	32,3	42,4	34,4	34,3	29,6	28,6	35,3	31,2	26,5		29,9	43,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	5,4	9,4	6,2	5,8	4,7	4,3	7,3	2,4	1,8		5,4	17,6
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	63,2	54,1	61,7	62,3	65,7	66,3	60,1	63,0	71,0		64,4	53,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	33,1	33,0	28,3	24,3	36,7	30,4	36,0	38,8	24,6		33,2	37,8
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	30,7	34,9	34,2	11,9	25,0	35,5	42,9	23,8	12,0		41,8	58,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	50,8	57,9	50,4	53,8	49,7	45,8	53,2	54,9	48,1		51,1	56,3

Mutató megnevezése	Tata összesen*	1. Felső-Tata	2. Nagykert	3. Halastó-Fényes	4. Tóváros	5. Váralja	6. Újhegy (Újhegy külterülettel együtt)	7. Kertváros	8. Öreg-tó és környezete	9. Ipari Park	10. Agostyán (Nagyréti út külterülettel együtt)	Külterület (Újhegy és Nagyréti út nélkül)
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	9,1	9,4	9,9	6,5	8,2	10,2	10,5	7,3	7,1		6,7	13,8
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	4,8	5,6	5,5	4,0	4,2	4,9	5,5	4,4	2,7		2,8	10,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	3,1	4,0	3,8	0,5	3,8	0,4	7,1	1,2	2,8		2,4	37,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,8	11,4	3,9	2,1	9,8	4,6	12,4	1,2	5,6		2,4	34,2

Forrás: KSH

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (9 fő) adatait